

Przedmowa

Niniejszym przekazuję Państwu pierwsze opracowanie, zawierające podstawowe wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 z dnia 20 maja 2002 roku. Spis ludności i mieszkań był przeprowadzony w dniach 21 maja—8 czerwca 2002 r. łącznie z Powszechnym Spisem Rolnym.

Prezentowana publikacja została przygotowana w formie raportu, który zawiera ostateczne wyniki dotyczące większości tematów, będących przedmiotem badania w spisie, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zmiany w czasie, jakie miały miejsce w latach 1988—2002, tj. okresie transformacji społeczno-gospodarczej. Raport obejmuje część analityczną oraz tabelaryczną. W części analitycznej przedstawione zostały zagadnienia z następujących obszarów tematycznych:

- ludność; stan i struktura demograficzna, struktura społeczna oraz wybrane aspekty struktury ekonomicznej, takie jak: aktywność ekonomiczna ludności czy źródła utrzymania,
- gospodarstwa domowe i rodziny;
- zasoby mieszkaniowe; ich stan i jakość oraz warunki mieszkaniowe ludności.

Część analityczną uzupełniają wykresy i mapki. Z kolei aneks tabelaryczny zawiera: tablice zbiorcze, ukazujące dane ogólnopolskie i w przekroju regionalnym (według województw) oraz tablice korelacyjne, pozwalające na pogłębioną analizę zjawisk i procesów, jakie miały miejsce w latach 90-tych. W wielu tablicach ukazane zostały dane pochodzące ze spisu z 1988 roku, odpowiednio opracowane według nowego podziału terytorialnego kraju, obowiązującego od 1-go stycznia 1999 r. Dzięki temu istnieje możliwość prowadzenia analizy zmian w czasie nie tylko w ujęciu ogólnokrajowym, ale także regionalnym. Wyniki spisu 1988 — przeliczone według nowych województw — publikowane są po raz pierwszy.

Prezentowany raport zamyka etap prac nad opracowaniem zbiorów z wynikami spisu ludności i mieszkań. Dalsze prace będą miały na celu jak najszybsze upowszechnienie wyników obu spisów, tak na poziomie ogólnokrajowym, jak i regionalnym (wojewódzkim). Jeszcze w tym roku wydawane będą sukcesywnie kolejne publikacje tematyczne. Wszystkie publikacje dostępne będą w wersji elektronicznej na płytach CD, a fragmenty tych opracowań będą prezentowane także w Internecie.

Przekazywany Państwu raport jest w całości dostępny na płycie CD oraz na stronie Internetowej GUS.

Tą drogą składam serdeczne podziękowanie Wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 2002, przeprowadzenia spisu w terenie oraz opracowania jego wyników.

*Generalny Komisarz Spisowy
Prezes Głównego Urzędu
Statystycznego*

Tadeusz Toczyński

Warszawa, czerwiec 2003 roku

Uwagi ogólne

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002 został wprowadzony ustawą o spisie z dnia 2 grudnia 1999r. (Dz. U. z 2000r. Nr 1, poz. 1 i Nr 93, poz. 1026). Spis ludności i mieszkań był przeprowadzany w dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 roku razem z Powszechnym Spisem Rolnym.

Spis ludności 2002 obejmował osoby stale zamieszkałe na obszarze Polski, bez względu na fakt czy osoby te przebywały w kraju w czasie spisu, czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w mieszkaniach oraz w innych zamieszkałych pomieszczeniach prowizorycznych oraz obiektach zbiorowego zamieszkania.

Doświadczenia polskie. Znaczenie spisów ludności i mieszkań jest różne w poszczególnych krajach, w zależności od sprawności funkcjonowania systemów ewidencyjnych i rejestrów oraz od stopnia powiązania systemu badań statystycznych z administracyjnymi źródłami danych.

W naszym kraju znaczenie spisu ludności jest nadal bardzo duże. W ostatnim stuleciu Polska przeprowadziła siedem spisów powszechnych ludności i mieszkań (1921, 1931, 1950, 1960, 1970, 1978 i 1988), jeden spis sumaryczny w 1946 r. oraz trzy spisy reprezentacyjne - (mikrospisy) - w latach: 1974, 1984 i 1995.

Dla Polski spis ludności i mieszkań 2002 jest badaniem szczególnym, ponieważ jest pierwszym pełnym spisem po głębokich przeobrażeniach społeczno - gospodarczych i ustrojowych, jakie miały miejsce w latach dziewięćdziesiątych. Przeobrażenia te spowodowały zmiany w dotychczasowych procesach demograficznych oraz głębokie przemiany struktury społeczno - zawodowej ludności oraz pojawienie się nowych zjawisk, nieznanych wcześniej na taką skalę, takich jak: bezrobocie, bezdomność, imigracja cudzoziemców do Polski oraz nasilenie się krótkookresowych migracji zagranicznych Polaków, nowe formy własności mieszkań.

Podstawowe cele spisu ludności i mieszkań 2002 to:

1. Dostarczenie informacji o stanie i strukturze ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz informacji o mieszkaniach i warunkach mieszkaniowych – na najniższym poziomie podziału terytorialnego kraju;
2. Możliwie szeroka charakterystyka zmian, jakie zaszły w czasie w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych;
3. Dostarczenie informacji niezbędnych do międzynarodowych porównań – poprzez uwzględnienie w opracowaniach standardów i zaleceń organizacji międzynarodowych.

Zakres tematyczny spisu ludności i mieszkań w 2002 uwzględniał:

1. Geograficzną charakterystykę ludności: miejsce zamieszkania oraz przebywania, migracje ludności (wewnętrzne i zagraniczne);

2. Demograficzną charakterystykę osób: płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny);
3. Charakterystykę demograficzną gospodarstw domowych i rodzin: pozycję osób w gospodarstwie domowym i rodzinie, wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny;
4. Charakterystykę społeczną osób: poziom wykształcenia oraz uczęszczanie do szkoły, kraj urodzenia, obywatelstwo, deklarowaną narodowość i język używany w rozmowach w domu;
5. Niepełnosprawność prawną i biologiczną;
6. Aktywność ekonomiczną ludności: pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo, pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych, zawód; rodzaj działalności zakładu pracy;
7. Główne i dodatkowe źródła utrzymania osób oraz pobieranie świadczeń społecznych;
8. Źródła utrzymania gospodarstwa domowego; samodzielność gospodarowania oraz zamieszkiwania;
9. Gospodarstwa zbiorowe i rodziny w tych gospodarstwach;
10. Mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe: stan zasobów mieszkaniowych;
11. Wielkość mieszkań i ich wyposażenie;
12. Samodzielność zamieszkiwania;
13. Charakterystykę budynków.

Tematyka ludnościowa została wzbogacona dzięki przeprowadzeniu dwóch badań towarzyszących spisowi, a mianowicie badania dzietności oraz długookresowych migracji ludności, jakie miały miejsce w latach 1989-2002.

Badanie dzietności kobiet

Badania dzietności kobiet (reprezentacyjne) są już tradycją w polskich spisach ludności. Po raz pierwszy takie badanie przeprowadzono przy spisie ludności w 1970 roku. Badanie przeprowadzone w 2002 roku było badaniem szczególnie ważnym z następujących powodów:

- 1) w latach dziewięćdziesiątych wystąpiła w naszym kraju głęboka depresja demograficzna, nie mająca precedensu w historii powojennej Polski,
- 2) począwszy od 1989 r. reprodukcja ludności w naszym kraju nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń; aktualne prognozy ludności nie wskazują na zmianę procesu zmniejszającej się dzietności w perspektywie najbliższych 20 lat,
- 3) począwszy od 1999 roku ludność Polski zmniejsza się.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na próbie prawie 350 tys. kobiet, będących w wieku powyżej 16 lat (bez względu na ich stan cywilny). Ankietowe badania dzietności są z założenia dobrowolne i taki charakter miało badanie przeprowadzone przy spisie ludności w roku 2002. Wyniki tego badania są nadal w trakcie opracowywania, dlatego nie mogły zostać zaprezentowane w tym raporcie.

Badanie długookresowych migracji ludności w latach 1989 - 2002

Badaniem zostało objętych prawie 4 mln osób, które zmieniały w latach 1989 – 2002 miejsce zamieszkania na pobyt stały lub na czas dłuższy niż 12 miesięcy. Badanie

to obejmuje migracje wewnętrzne ludności oraz migracje zagraniczne. Wyniki badania migracji długookresowych nadal są w trakcie opracowania.

Uzyskane w spisie informacje o migracjach pozwolą określić faktyczne rozmiary przemieszczeń, ich zasięg przestrzenny i główne kierunki mobilności ludności w latach 90-tych. Ustalenie rozmiarów takiej kategorii migracji i liczby migrantów w bieżących badaniach jest niezwykle trudne z uwagi na stosunkowo skromny zakres dostępnych informacji.

Należy dodać, że lata dziewięćdziesiąte charakteryzują się zahamowaniem przemieszczeń terytorialnych ludności ze wsi do miast, wzrostem przepływów ludności z obszarów miejskich na wieś (głównie dotyczyło to ludności dwuzawodowej) oraz ograniczeniem migracji międzywojewódzkich. Projektowane badanie pozwoli na bardziej dokładny opis zjawiska migracji długookresowych, m.in. poprzez wskazanie przyczyn mobilności przestrzennej oraz potencjalnych zachowań osób i ich rodzin w nowych warunkach społeczno - ekonomicznego rozwoju kraju.

Lata dziewięćdziesiąte to okres przemian społeczno-ekonomicznych nie tylko w Polsce, ale także w wielu krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Lata te charakteryzowały się daleko idącą integracją międzynarodową, która znalazła swoje odbicie m.in. w procesie dostosowywania krajowych systemów statystycznych, w tym wyników spisów, do wymogów międzynarodowych. Biuro Statystyczne ONZ, Europejska Komisja Gospodarcza oraz Unia Europejska wspólnie przygotowały propozycje tematów rekomendowanych do uwzględnienia w spisach powszechnych ok. 2000 r.

(Międzynarodowe rekomendacje do spisów ludności i mieszkań ok. 2000r., zostały przyjęte na plenarnym posiedzeniu Konferencji Statystyków Europejskich w czerwcu 1997r. w Genewie. Rekomendacje te zostały przedstawione w formie publikacyjnej, jako wspólne opracowanie EKG ONZ oraz Unii Europejskiej. Aktualnie dostępne są w wersji angielskiej, jako finalny dokument pt. „Zalecenia dla spisów ludności i mieszkań ok. 2000 r. w regionie EKG [Recommendations for the 2000 Censuses of Population and Housing in the ECE Region]”, EKG/Eurostat, New York and Geneva 1998 r.)

Propozycje te biorą pod uwagę znaczenie konkretnych aspektów sytuacji ludnościowej oraz potrzeby informacyjne poszczególnych krajów, a także potrzeby organizacji międzynarodowych związane z monitorowaniem i rozwijaniem polityki społecznej i regionalnej.

Zalecenia międzynarodowe nie są bezwzględnie obowiązujące dla poszczególnych krajów, aczkolwiek należy się liczyć z tym, iż Polska – podobnie jak każde inne państwo – ma obowiązek dostarczania porównywalnych informacji statystycznych do międzynarodowych baz danych. Należy jednak mieć na uwadze, że każdy kraj ma pewne tematy ściśle powiązane ze swoją specyfiką, które muszą być bezwzględnie badane w kolejnych spisach i z tego względu powinny stały element tematyki spisowej.

Wyniki spisu pozwalają na ocenę ilościowych i jakościowych zmian, jakie zaszły w społeczeństwie w okresie od poprzedniego spisu, charakteryzując kolejny etap jego rozwoju. Spis powszechny ludności jest swoistą fotografią społeczeństwa,

przedstawiającą w danym momencie stan, rozmieszczenie i różnorodne struktury ludności, zamieszkałej na terenie całego kraju.

Poprzez porównanie wyników obu spisów 2002 oraz 1988 – istnieje możliwość rozpoznania kierunków i natężenia zmian rozwoju demograficzno-społecznego oraz zmian w infrastrukturze mieszkaniowej i potrzebach mieszkaniowych - w miarę możliwości - na każdym szczeblu podziału terytorialnego kraju, tj. na poziomie regionalnym: województw, podregionów (NTS-3) oraz lokalnym (powiatów i gmin). Należy przypomnieć, że reforma administracyjna wprowadziła powiaty, jako wydzielone jednostki administracyjne, które nie istniały w spisie z 1988r., jak również zmieniły się znacznie granice administracyjne województw. Dla potrzeb analizy zmian w czasie przeliczone zostały (w podstawowym zakresie) wyniki spisu 1988 według podziału administracyjnego obowiązującego aktualnie. Przeliczone dane są publikowane po raz pierwszy w tym raporcie.

Formy upowszechniania wyników spisu

Wyniki Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 2002 dostarczają podstawowych informacji o liczbie i strukturach demograficznych i społeczno-ekonomicznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin, zamieszkujących lub przebywających w Polsce oraz o rozmiarach zasobów mieszkaniowych, o ich jakości i wykorzystaniu

Można wyróżnić cztery podstawowe formy upowszechniania danych spisowych:

- 1) Publikowanie danych;
- 2) Udostępnianie danych na nośnikach informatycznych oraz poprzez bezpośredni dostęp do baz informacyjnych z wynikami spisu;
- 3) Dostępność podstawowych danych poprzez Internet;
- 4) Udostępnianie danych poprzez Bank Danych Regionalnych.

Publikowanie wyników spisów jest już tradycją. Zatem, ta forma upowszechniania danych będzie kontynuowana. Jednak wobec gwałtownego rozwoju informatyki oraz nowoczesnych technologii komunikacji szczególna uwaga będzie zwrócona na ułatwienie odbiorcom danych spisowych korzystania z elektronicznych form dostępu do danych.

Przewiduje się, że w 2003 roku zostanie wydanych 13 publikacji tabelarycznych, zawierających wyniki spisu na poziomie ogólnokrajowym z jednoczesną prezentacją przekrojów regionalnych.

Kolejne publikacje, głównie o charakterze analityczno-tabelarycznym będą opracowywane i wydawane począwszy od 2004 roku. Publikacje te będą przygotowywane wspólnie z przedstawicielami środowisk naukowo - badawczych, zarówno tymi z którymi GUS ma podpisane umowy o współpracy badawczej, jak i z innymi uczelniami oraz instytutami naukowo - badawczymi.

Jednocześnie z wydawaniem publikacji ogólnokrajowych powinny być wydawane opracowania regionalne, a także lokalne, dotyczące poszczególnych gmin.

Przygotowywany w postaci tablic wynikowych zakres opracowania wyników spisu, nie wyczerpuje wszystkich możliwości wykorzystania danych spisowych. Wdrożony system informatyczny, w tym szeroki program symbolizacji automatycznej oraz automatycznego

„wyprowadzania” wielu informacji (zmiennych), pozwoli na opracowywanie wyników spisu również w innych niż proponowane układach korelacyjnych i przestrzennych. Potencjalni odbiorcy takich danych spisowych, które wykraczają poza dane ujęte we wspomnianych tablicach wynikowych, muszą jednak liczyć się z tym, że zamówienia będą realizowane w późniejszym czasie.

Wykaz publikacji z wynikami spisu, przewidzianych do wydania

Publikacje z wynikami spisu ludności i mieszkań 2002 będą wydawane w latach 2003-2004. W 2003 roku przewiduje się wydanie następujących tytułów, zawierających dane na poziomie ogólnokrajowym:

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2002. Raport z wyników

Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna

Gospodarstwa domowe i rodziny

Mieszkania

Mieszkania niezamieszkałe

Zamieszkałe budynki

Ludność i gospodarstwa domowe. Stan i struktura społeczno - ekonomiczna

Ludność i gospodarstwa domowe związane z rolnictwem

Osoby niepełnosprawne oraz ich gospodarstwa domowe

Aktywność ekonomiczna ludności

Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych i rodzin

Migracje zagraniczne ludności

Migracje wewnętrzne ludności.

W prezentowanym raporcie, będącym pierwszą publikacją z wynikami spisu ludności i mieszkań 2002, przyjęte zostały pewne rozstrzygnięcia, które powinny ułatwić użytkownikom korzystanie z danych, zawartych w tym opracowaniu.

Uwagi metodyczne

Podstawowe definicje i objaśnienia – niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu przedstawionych w tym raporcie - zostały podane bezpośrednio przy każdym z omawianych tematów w poszczególnych rozdziałach opracowania.

Z uwagi na fakt, że dla części mieszkańców niemożliwe było przeprowadzenie spisu z udziałem rachmistrza spisowego (z różnych powodów), podstawowe informacje dla takich osób, takie jak: imię i nazwisko, data urodzenia oraz płeć – zostały spisane z ewidencji. Wszystkie pozostałe pytania na formularzu spisowym – w przypadku spisywanych z ewidencji - pozostały bez odpowiedzi. Szacuje się, że z ewidencji spisano ponad 700 tys. osób (ok. 2% ogółu ludności), będących stałymi mieszkańcami naszego kraju. Bezpośrednią konsekwencją spisywania z ewidencji są braki odpowiedzi, podawane w poszczególnych tablicach.

Uwagi techniczne

Wszystkie tablice zawarte w aneksie tabelarycznym zostały opracowane w formacie Excel i w takiej postaci są dostępne na płycie CD oraz na stronach Internetu.

W tablicach, zarówno w tekście jak i w aneksie, wprowadzono automatyczne zaokrąglenia, co niekiedy może powodować drobne rozbieżności w sumowaniu danych na ogółem.

LUDNOŚĆ

Rozdział I. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

1. STAN LUDNOŚCI

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 r., wykazały, że liczba ludności Polski wynosiła 38 230,1 tys. osób. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od dnia 6 grudnia 1988 r. ludność kraju zwiększyła się o 351 tys. mieszkańców, tj. o niespełna 1%. W miastach przybyło 435 tys. osób, a liczba mieszkańców wsi zmniejszyła się o 84 tys. osób.

W 2002 roku ludność miejska stanowiła 61,8% ogółu ludności (w 1988 r. udział ten wynosił – 61,2%), ludność wiejska 38,2% (w 1988 r. – 38,8%). Zwiększenie liczby ludności w miastach na niekorzyść wsi w dużej mierze było spowodowane wprowadzanymi systematycznie w latach dziewięćdziesiątych zmianami administracyjnymi. Zmiany te polegały na nadawaniu praw miejskich miejscowościom wiejskim oraz – przede wszystkim – na rozszerzaniu granic miast poprzez włączanie do nich terenów wiejskich. W okresie międzyspisowym tempo przyrostu ludności w miastach wyniosło 1,88%, na wsi stopa ubytku wyniosła minus 0,57 %.

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni kraju wyniosła 122 osoby (w 1988 r. – 121 osób); w miastach 1116 (o 28 mniej niż w 1988 r.), na wsi 50 osób – bez zmian w stosunku do poprzedniego spisu.

Tabl. I. 1. Ludność według płci w latach 1988 i 2002 (na podstawie wyników spisów)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
6. XII. 1988 (w tys.)	37879,1	18464,6	19414,5
20. V. 2002 (w tys.)	38230,1	18516,4	19713,7
Różnica w latach 1988-2002 (w tys.)	+ 351,0	+ 51,8	+ 299,2
Dynamika zmian (1988 = 100)	100,9	100,3	101,5

W okresie międzyspisowym zmieniły się również proporcje ludności według płci; w 2002 r. mężczyźni stanowili 48,4% ogółu ludności wobec 48,7% w 1988 r. Tym samym udział kobiet zwiększył się o 0,3 punktu do 51,6%. Wzrósł także (o 1,4 punktu) współczynnik feminizacji; aktualnie na 100 mężczyzn przypada 106,5 kobiet.

W 2002 roku (podobnie jak w 1988 r.¹) najwięcej ludności liczyły województwa: mazowieckie – 5124,0 tys. mieszkańców, co stanowiło 13,4% ogółu ludności kraju,

¹ Dla potrzeb porównań i oceny zmian w rozwoju ludności wyniki spisu ludności i mieszkań z 1988 r. zostały przeliczone według podziału terytorialnego kraju, obowiązującego od 1 stycznia 1999 r.

śląskie – 4742,9 tys. (12,4%), wielkopolskie – 3351,9 tys. (8,8%) i małopolskie – 3232,4 tys. (8,5%). Najmniejsze województwa to: lubuskie – 1008,9 tys. (2,6%), opolskie – 1065,1 tys. (2,8%) oraz podlaskie – 1208,6 tys. ludności (3,2%).

Zmiany w rozwoju ludności, jakie zaobserwowano w latach 1989-2002, były zróżnicowane w poszczególnych województwach. W sześciu odnotowano spadek liczby ludności; największy w woj. łódzkim i śląskim (po 3,4%). Z kolei najwyższy przyrost ludności wystąpił w woj. małopolskim (o 4,7%), podkarpackim (4,2%) i pomorskim (4,0%) – p. tabl. I. 2. oraz I. 3.

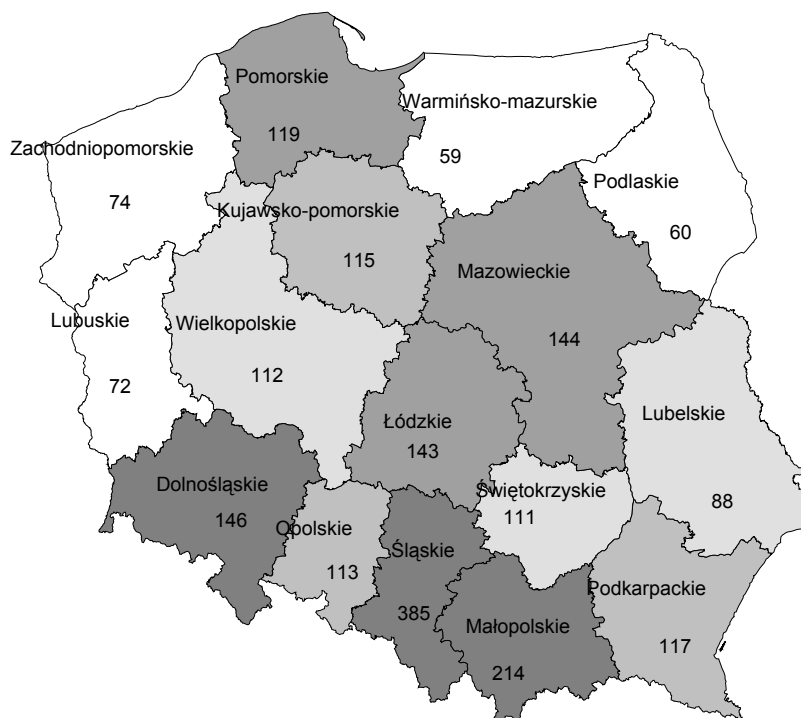
Tabl. I. 2. Ludność według płci i województw – spisy ludności 1988 i 2002

Województwa	1988			2002		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w tysiącach					
POLSKA	37879,1	18464,6	19414,5	38230,1	18516,4	19713,7
Dolnośląskie	2948,2	1432,9	1515,3	2907,2	1397,3	1509,9
Kujawsko-pomorskie	2044,0	990,2	1053,8	2069,3	999,8	1069,5
Lubelskie	2209,2	1080,1	1129,1	2199,1	1068,8	1130,3
Lubuskie	982,9	481,9	501,0	1008,9	490,1	518,8
Łódzkie	2703,7	1296,2	1407,5	2612,9	1246,6	1366,3
Małopolskie	3087,5	1501,1	1586,4	3232,4	1569,6	1662,8
Mazowieckie	4997,8	2414,6	2583,3	5124,0	2462,3	2661,7
Opolskie	1080,7	527,7	553,0	1065,1	517,1	548,0
Podkarpackie	2018,9	986,8	1032,0	2103,8	1029,5	1074,3
Podlaskie	1188,4	586,0	602,4	1208,6	591,2	617,4
Pomorskie	2095,1	1028,6	1066,6	2179,9	1061,7	1118,2
Śląskie	4907,9	2410,5	2497,4	4742,9	2296,2	2446,7
Świętokrzyskie	1317,6	645,2	672,3	1297,5	633,8	663,7
Warmińsko-mazurskie	1398,2	688,9	709,3	1428,4	698,1	730,3
Wielkopolskie	3236,4	1573,9	1662,5	3351,9	1626,7	1725,2
Zachodniopomorskie	1662,6	820,2	842,4	1698,2	827,6	870,6

W 2002 roku (podobnie jak w 1988) najwięcej ludności miejskiej liczyły województwa: śląskie – (79,1% ogółu ludności województwa), dolnośląskie (71,4%), zachodniopomorskie (69,5%) oraz pomorskie (68,1%). Najmniejszą liczbę mieszkańców miast odnotowano w województwach: lubelskim (46,6% ogółu ludności województwa), świętokrzyskim (45,9%) i podkarpackim (40,5%).

Gęstość zaludnienia w poszczególnych regionach Polski - mierzona liczbą osób przypadających na 1 km² - przedstawia mapka 1.

Mapka 1. Gęstość zaludnienia w dniu 20 maja 2002 r.

Tabl. I. 3. Przyrosty/ubytki ludności według płci i województw w latach 1988 i 2002

Województwa	Przyrost / ubytek					
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w tysiącach			w %		
POLSKA	+ 351,0	+ 51,8	+ 299,2	+ 0,9	+ 0,3	+ 1,5
Dolnośląskie	- 41,0	- 35,6	- 5,4	- 1,4	- 2,5	- 0,4
Kujawsko-pomorskie	+ 25,3	+ 9,6	+ 15,7	+ 1,2	+ 1,0	+ 1,5
Lubelskie	- 10,2	- 11,3	+ 1,1	- 0,5	- 1,1	+ 0,1
Lubuskie	+ 26,0	+ 8,3	+ 17,8	+ 2,6	+ 1,7	+ 3,4
Łódzkie	- 90,8	- 49,6	- 41,2	- 3,5	- 4,0	- 3,0
Małopolskie	+ 144,9	+ 68,5	+ 76,4	+ 4,5	+ 4,4	+ 4,6
Mazowieckie	+ 126,2	+ 47,8	+ 78,4	+ 2,5	+ 1,9	+ 2,9
Opolskie	- 15,6	- 10,6	- 5,0	- 1,5	- 2,0	- 0,9
Podkarpackie	+ 85,0	+ 42,7	+ 42,3	+ 4,0	+ 4,1	+ 3,9
Podlaskie	+ 20,2	+ 5,2	+ 15,0	+ 1,7	+ 0,9	+ 2,4
Pomorskie	+ 84,8	+ 33,1	+ 51,6	+ 3,9	+ 3,1	+ 4,6
Śląskie	- 165,0	- 114,3	- 50,8	- 3,5	- 5,0	- 2,1
Świętokrzyskie	- 20,1	- 11,4	- 8,6	- 1,5	- 1,8	- 1,3
Warmińsko-mazurskie	+ 30,2	+ 9,3	+ 21,0	+ 2,1	+ 1,3	+ 2,9
Wielkopolskie	+ 115,5	+ 52,7	+ 62,8	+ 3,4	+ 3,2	+ 3,6
Zachodniopomorskie	+ 35,6	+ 7,4	+ 28,2	+ 2,1	+ 0,9	+ 3,2

Wyniki spisu z 2002 roku wykazały, że liczba ludności Polski była mniejsza o ponad 402 tys. (1%) w porównaniu do bieżących bilansów², wyprowadzonych na koniec 2001 r. Różnica ta w podobnym stopniu dotyczyła miast (mniej o 237 tys., tj. o 1,0%), jak i wsi (165 tys.; 1,1%).

Zgodnie z metodologią spisu ludności i mieszkań 2002 spisem zostali objęci:

- *stali mieszkańcy Polski (zameldowani na pobyt stały); obecni w mieszkaniach lub innych pomieszczeniach w czasie spisu lub czasowo nieobecni,*
- *osoby przebywające czasowo.*

Zatem, wszystkie osoby, które były stałymi mieszkańcami Polski – bez względu na miejsce ich przebywania (kraj czy zagranica) – zostały uwzględnione w podanej liczbie ludności Polski (38230,1 tys. osób).

Jak wynika z danych ewidencyjnych - w momencie spisu - ok. 430 tys. osób było wymeldowanych „donikąd” z ich stałego miejsca zamieszkania (najczęściej na mocy decyzji administracyjnej). Znaczna część z tej grupy osób od dłuższego czasu (nawet kilkanaście lat) przebywała za granicą - jako rezydenci innych krajów. W bilansach ludności do 2001 roku osoby te pozostawały w stanie ludności gminy ich dotychczasowego zameldowania, natomiast w spisie 2002 zostały spisane – jeżeli mieszkają (przebywały) w dalszym ciągu w Polsce (bez zameldowania), zaś jeżeli przebywały za granicą – nie spisano ich.

W poszczególnych województwach skala rozbieżności pomiędzy wynikami spisu a danymi z bieżących bilansów ludności z końca 2001 roku była zróżnicowana. Generalnie w spisie 2002 odnotowano większą liczbę ludności w woj. mazowieckim (o +0,8%) - dotyczy to szczególnie aglomeracji warszawskiej, natomiast znacząco mniejsza liczba ludności wystąpiła w województwach: śląskim (o 1,9%), dolnośląskim (o 2,1%), zachodniopomorskim (o 2,1%) oraz o 2,8% w woj. warmińsko-mazurskim.

2. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU

Wyniki spisów 2002 i 1988 w zakresie struktury wieku ludności różnią się znacząco. Przesuwanie się wyżów i niżów demograficznych przez różne grupy wieku ludności spowodowało, że liczba osób w wieku 15 lat i więcej zwiększyła się o ponad 3 mln (10,7%), natomiast liczba dzieci (0-14 lat) zmniejszyła się o prawie 2,7 mln osób, co jest efektem depresji urodzeniowej z lat 90-tych.

Tym samym, przez okres kilkunastu lat dzielący obydwie spisy, istotnie zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. W spisie 2002 udział ludności w wieku 0-17 lat w ogólnej populacji wynosił 23,2% wobec prawie 30% w spisie 1988. Szczególnie duża różnica dotyczy ludności miejskiej - spadek o ponad 8 punktów procentowych, zaś na wsi – spadek o ponad 4 punkty - p. tabl. I. 4.

² Należy przypomnieć, że wszystkie bilanse ludności, opracowywane dla lat 1989-2001 były prowadzone w oparciu o wyniki Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 1988. W kolejnych latach uwzględniano zmiany wynikające z: udokumentowanych faktów urodzeń, zgonów, migracji na pobyt stały (wewnętrznych oraz zagranicznych), jak również zmiany administracyjne.

Tabl. I. 4. Stan i struktura ludności według wieku w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie		Ogółem ^{a)}	Ludność w wieku				poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)
			przed- produkcyjnym (0-17 lat)	produkcyjnym (mężczyźni 18-64, kobiety 18-59 lat)			
				razem	mobilnym (18-44 lata)	nie- mobilnym (mężczyźni 45-64 lata, kobiety 45-59 lat)	
w tysiącach							
2002	Ogółem	38230,1	8850,7	23625,7	15241,2	8384,5	5749,1
	Miasta	23610,4	4974,2	15169,8	9560,6	5609,2	3462,4
	Wieś	14619,7	3876,5	8455,9	5680,6	2775,3	2286,7
1988	Ogółem	37879,1	11310,3	21803,7	15167,7	6636,0	4734,8
	Miasta	23175,1	6769,4	13801,4	9703,8	4097,6	2585,3
	Wieś	14704,0	4540,7	8002,3	5463,9	2538,4	2149,5
w odsetkach							
Ogółem	2002	100,0	23,2	61,8	39,9	21,9	15,0
	1988	100,0	29,9	57,6	40,1	17,5	12,5
Miasta	2002	100,0	21,1	64,2	40,5	23,7	14,7
	1988	100,0	29,2	59,6	41,9	17,7	11,2
Wieś	2002	100,0	26,5	57,9	38,9	19,0	15,6
	1988	100,0	30,9	54,5	37,2	17,3	14,6

a) W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku (4,5 tys. w 2002 r. oraz 30 tys. w 1988 r.)

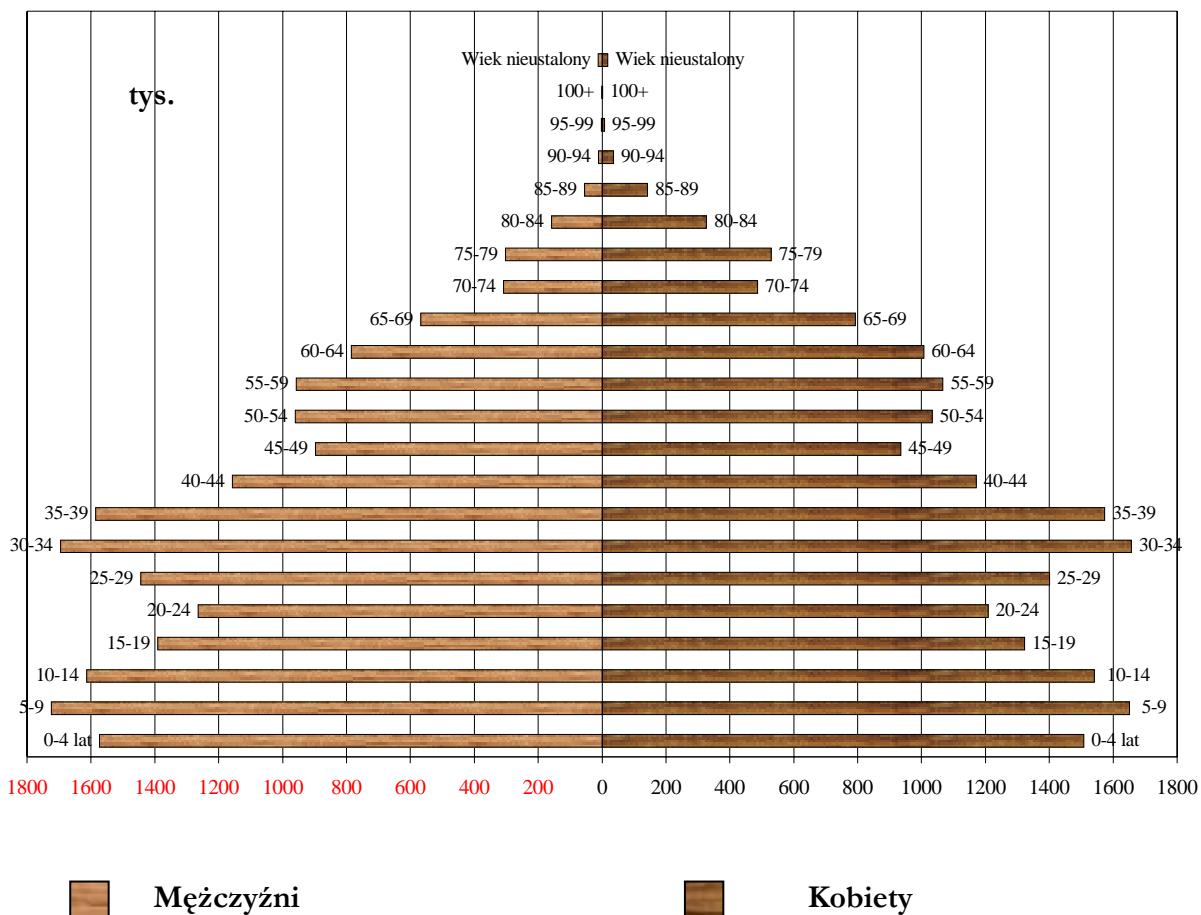
Podstawowy wpływ na liczebność grupy osób w wieku przedprodukcyjnym miała zmniejszająca się z roku na rok liczba urodzeń żywych (od 564,4 tys. urodzeń w 1989 r. do 368,2 tys. w 2001 r.), a także osiągnięcie pełnoletności przez osoby urodzone w pierwszej połowie lat 80-tych, tj. w okresie ostatniego wyżu demograficznego.

W stosunku do 1988 roku wzrosła zarówno liczebność (o ponad 1,8 mln osób) jak i odsetek (o 4,2 punktu) ludności w wieku produkcyjnym. Przy czym, grupa wieku mobilnego (18-44 lata) pozostała prawie bez zmian, a istotnie zwiększyła się liczba (o 1748 tys. osób) i odsetek (o 4,4 punktu) grupy ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-64 lata mężczyźni oraz 45-59 lat kobiety). Jest to związane z przejściem do wieku niemobilnego, osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego w połowie lat 50-tych, czyli osiągnięciem przez nie co najmniej 45 roku życia.

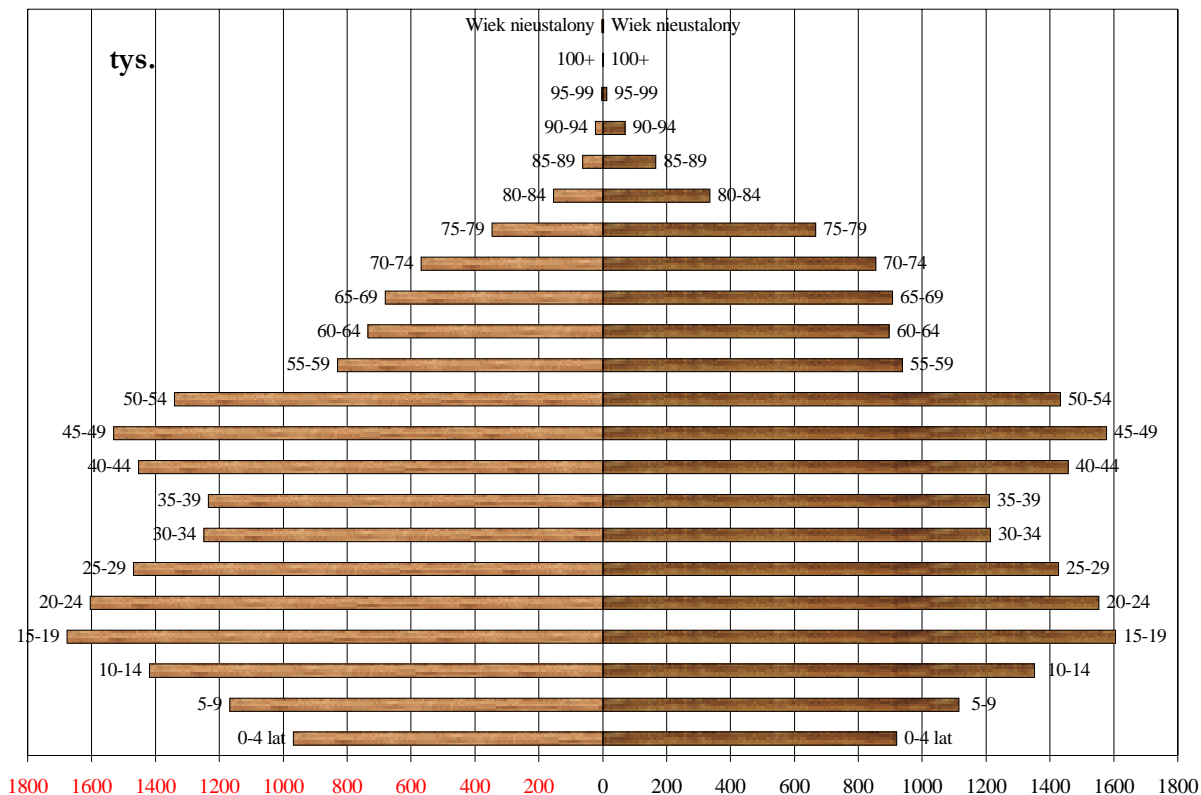
Zwiększył się także – do 15,0% (tj. o 2,5 punktu procentowego) – udział ludności w wieku poprodukcyjnym (w 1988 r. wynosił 12,5%). W stosunku do poprzedniego spisu liczba osób w wieku emerytalnym wzrosła o ponad 1 mln. Zmiany w strukturze wieku ludności w poszczególnych grupach wieku przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Piramidy wieku ludności w latach 1988 oraz 2002. Stan w dniu spisu

6.12.1988 r.

20.05.2002 r.

Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku obniżył się współczynnik obciążenia, to znaczy, że w 2002 roku na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 618 osób w wieku nieprodukcyjnym; o 118 osób mniej niż miało to miejsce w 1988 r.; w miastach o 122 osoby mniej, na wsi o 107. Wskaźnik ten wykazał spadek w odniesieniu do mężczyzn o 114 punkty oraz o 124 - dla kobiet.

Tabl. I. 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	2002	618	524	717
	1988	736	638	841
Miasta	2002	556	476	637
	1988	678	602	755
Wieś	2002	729	606	871
	1988	836	696	1001

Należy podkreślić istotne zmiany, jakie wystąpiły w strukturze wieku ludności w 2002 roku w porównaniu do danych bilansowych z końca 2001 roku. Zmiany te dotyczyły przede wszystkim zmniejszenia liczby i odsetka osób w wieku produkcyjnym, a zwłaszcza mobilnym. W 2002 roku grupa osób w wieku produkcyjnym liczyła o 291 tys. mniej niż w bilansie na koniec 2001 roku (odsetek zmniejszył się o 0,1 punktu procentowego), z tego liczba osób w wieku mobilnym zmniejszyła się o 305 tys. (z 40,2% do 39,9%), a w wieku niemobilnym wzrosła nieznacznie, o 14 tys. osób. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym była mniejsza o 118 tys. osób w porównaniu do końca 2001 roku (udział procentowy tej grupy pozostał bez zmian), natomiast w wieku poprodukcyjnym - zwiększyła się minimalnie - tylko o 7 tys. (odsetek wzrósł o 0,1 punktu procentowego).

3. STAN CYWILNY

W spisie ludności 2002 roku po raz pierwszy badano prawny stan cywilny ludności. We wszystkich poprzednich spisach badano wyłącznie stan cywilny faktyczny.

Dla umożliwienia pogłębionej analizy sytuacji rodzinnej pytano osoby o stanie cywilnym prawnym żonaty i zamężna czy pozostają w związku małżeńskim, czy też faktycznie małżeństwo rozpadło się, ale ten rozpad nie został usankcjonowany prawnie (przez rozwód lub separację).

Stan cywilny prawny

Ze względu na przepisy prawa, określające dolną granicę wieku umożliwiającego zawieranie związków małżeńskich obowiązujące w poszczególnych krajach, w spisach ludności przyjęto określać stan cywilny dla osób będących w wieku 15 lat i więcej.

Tabl. I. 6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i grup wieku w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W wieku					
		19 lat i mniej	20-24	25-29	30-59	60 lat i więcej	nieustalo- nym
Mężczyźni w tys.	14962,1	1676,8	1604,7	1468,6	7637,1	2572,6	2,3
w odsetkach							
Kawalerowie	4965,5	99,8	87,8	48,7	14,0	3,9	13,6
Żonaci	8963,7	0,2	11,1	48,9	78,9	79,3	26,3
pozostający w małżeństwie	8823,4	0,2	10,9	48,1	77,6	78,3	25,0
niepozostający w małżeństwie	140,3	0,0	0,2	0,8	1,3	1,0	1,3
Wdowcy	434,5	0,0	0,0	0,0	1,2	13,2	1,8
Rozwiedzeni	461,2	0,0	0,1	1,1	4,8	3,0	2,8
Separowani	10,7	-	0,0	0,0	0,1	0,1	-
Nieustalony	126,5	0,0	1,0	1,3	1,0	0,5	55,5
Kobiety w tys.	16326,3	1605,6	1553,6	1426,6	7827,5	3910,8	2,2
w odsetkach							
Panny	3966,1	98,6	72,9	31,4	7,8	4,9	10,1
Zamężne	9054,1	1,4	25,5	64,7	78,3	40,6	30,1
pozostające w małżeństwie	8880,4	1,4	24,9	63,3	76,7	40,0	29,3
niepozostające w małżeństwie	173,7	0,0	0,6	1,4	1,6	0,6	0,8
Wdowy	2473,2	0,0	0,1	0,3	6,3	50,4	8,0
Rozwiedzione	695,2	0,0	0,4	2,2	6,7	3,5	1,8
Separowane	14,5	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	-
Nieustalony	123,2	0,0	1,1	1,3	0,8	0,6	50,0

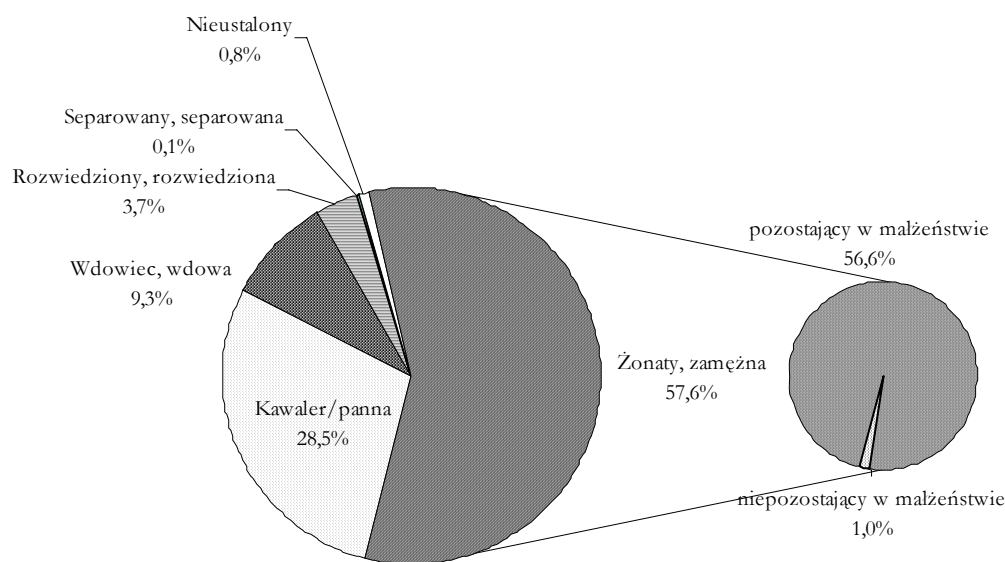
Blisko 1/3 mężczyzn w wieku 15 lat i więcej stanowią kawalerowie; odsetek panien jest znacznie niższy - nie przekracza 1/4 omawianej populacji (patrz wykres 2). Ta różnica wskaźnika wynika z różnego wieku zawierania małżeństwa - kobiety w chwili ślubu są przeciętnie o dwa lata młodsze w porównaniu z mężczyznami.

Odsetek żonatych mężczyzn jest nieco wyższy (98,4%) w porównaniu z zamężnymi kobietami (98,1%). Ta różnica wynika z wyższej umieralności mężczyzn, powodującej częstsze owdowienia kobiet. Wpływ wyższej umieralności mężczyzn uwidacznia się już w grupie osób w wieku 30-59 lat. Odsetek mężatek w tej grupie wieku jest nieznacznie niższy (o 0,6 punktu procentowego) w porównaniu z odsetkiem żonatych; w przypadku ludności starszej (w wieku 60 lat i więcej) różnica ta jest bardzo duża.

Większość osób o stanie cywilnym żonaty i zamężna pozostaje faktycznie w związku małżeńskim. Nie wszystkie małżeństwa okazują się jednak trwałe. Niewielki odsetek małżonków (odpowiednio 1,6% mężczyzn i 1,9% kobiet)

zrezygnowało z życia we wspólnocie małżeńskiej. W każdej grupie wieku są przypadki rozstań małżonków. Wraz z wiekiem osób wzrasta odsetek kobiet i mężczyzn, którzy nie pozostają we wspólnocie małżeńskiej, ale nie sankcjonujących tej sytuacji werdyktem sądowym. Odsetek takich osób zmniejsza się dopiero w przypadku osób starszych, będących w wieku 60 lat i więcej.

Wykres 2. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego w 2002 r.

Odsetek wdów jest ponad pięciokrotnie wyższy (15,1%) w porównaniu z odsetkiem wdowców (2,9%). Natomiast rozwidzeni stanowią w Polsce nieliczną grupę osób (3,1% mężczyzn i 4,3% kobiet). Odsetki rozwiedzionych wzrastają w kolejnych grupach wieku, ale w grupie osób starszych (tj. w wieku 60 lat i więcej) są niższe.

W spisie 2002 po raz pierwszy badano osoby separowane prawomocnym orzeczeniem sądu. Sądy orzekają separacje od 2000 roku, wobec czego grupa ta jest nieliczna. Dla 0,8% kobiet i mężczyzn nie udało się ustalić stanu cywilnego prawnego.

Zauważa się różnice dotyczące struktury stanu cywilnego w zależności od miejsca zamieszkania osób. W miastach jest niższy odsetek kawalerów (31,9%) w porównaniu z mężczyznami mieszkającymi na wsi (35,3%). Odsetki panien kształtują się odwrotnie (odpowiednio: 25,1% w miastach i 22,7% na wsi). Podobne tendencje obserwuje się w przypadku osób żonatych (60,1% i 59,5%) i zamężnych (53,8% i 58,4%). Odsetek osób owdowiałych jest wyższy na wsi (odpowiednio 2,8% i 3,1% mężczyzn oraz 14,4% i 16,7% kobiet), natomiast rozwiedzionych – w miastach (3,9 oraz 1,7% mężczyzn i 5,6 i 1,8% kobiet), ponieważ zdecydowanie częściej rozwodzą się mieszkańcy miast.

Z punktu widzenia rozwoju ludnościowego kraju bardzo ważny jest odsetek osób żonatyh i zamężnych, decydujących o liczbie ludności kraju, ponieważ prawie 90% dzieci rodzi się w związkach małżeńskich.

Stan cywilny faktyczny

W spisie ludności 2002 stan cywilny faktyczny określano w sposób wtórny, na podstawie charakteru związku, w jakim faktycznie żyje dana osoba. Osoby płci przeciwnej żyjące w związkach nieformalnych (kohabitanci), niezależnie od ich stanu cywilnego prawnego, traktowane są jako pary tworzące związki nazywane w spisie „związkami partnerskimi”.

We wszystkich dotychczasowych spisach osoby tworzące związki nieformalne, partnerskie, wykazywane były łącznie z małżonkami. W związku ze zwiększaniem się liczby związków partnerskich (oraz prawnym uznaniem rodzin innych typów w niektórych krajach) ONZ zaproponowała, żeby w miarę możliwości w spisie przeprowadzonym około 2000 r. ukazać odrębnie liczbę związków małżeńskich i partnerskich. Małżeństwa i związki partnerskie będą opisane przy omawianiu rodzin (w części II raportu), natomiast dla porównania struktury osób według stanu cywilnego faktycznego ustalonego w spisach z 1988 i 2002 roku partnerzy zostaną wykazani łącznie z małżonkami (patrz tabl. I. 7.).

W okresie blisko 14 lat, które upłynęły od ostatniego spisu, nastąpiły istotne zmiany dotyczące struktury ludności według stanu cywilnego faktycznego (patrz wykres 3.). Zauważa się przede wszystkim znaczny przyrost liczby ludności, która pozostaje w stanie cywilnym kawaler i panna, a zmniejszenie się liczby osób pozostających w związku małżeńskim na wsi, co rzutuje na wskaźnik ogólnopolski. Jest to spowodowane spadkiem liczby zawieranych małżeństw, obserwowanym w latach 90-tych. Trudna sytuacja na rynku pracy dotykająca znaczną liczbę młodych ludzi nie sprzyja podejmowaniu decyzji prorodzinnych.

Struktura ludności według stanu cywilnego uwarunkowana jest:

1. Czynniki demograficznymi:

- a) liczba młodzieży wpływa na liczbę kawalerów i panien oraz na liczbę potencjalnych małżeństw, zawieranych głównie przez osoby w przedziale wieku 20-29 lat,
- b) liczba osób starszych wpływa na liczbę osób owdowiałych, a ponieważ przeciętnie kobiety żyją dłużej od mężczyzn struktura stanu cywilnego osób starszych jest różna w zależności od płci,

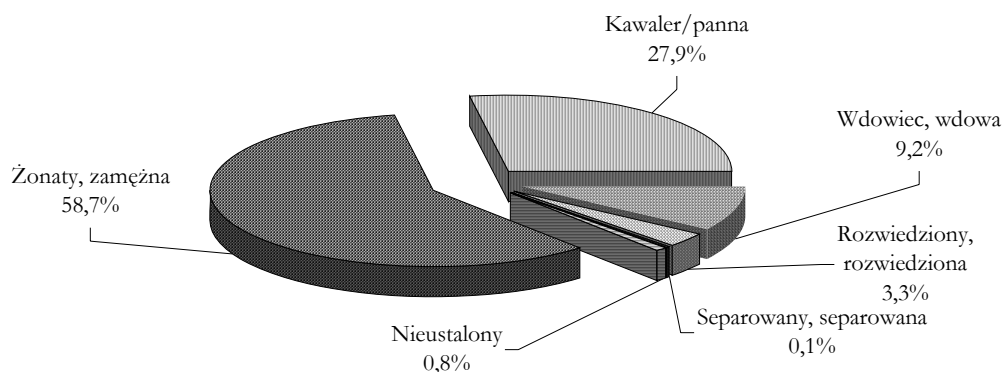
2. Sytuacją społeczno-gospodarczą kraju.

Tabl. I. 7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

Stan cywilny faktyczny	Ogółem			Miasta			Wieś		
	1988	2002	1988=	1988	2002	1988=	1988	2002	1988=
	w tys.		100	w tys.		100	w tys.		100
Mężczyźni	13553,9	14962,1	110,4	8210,8	9269,8	112,9	5343,1	5692,3	106,5
Kawalerowie	3676,9	4863,0	132,2	2067,0	2879,1	139,3	1609,9	1983,9	123,2
Żonaci i partnerzy	9185,0	9145,7	99,6	5687,8	5712,1	100,4	3497,2	3433,6	98,2
w tym partnerzy	.	198,0	.	.	148,5	.	.	49,5	.
Wdowcy	388,5	424,7	109,3	216,2	253,9	117,6	172,3	170,8	99,1
Rozwiedzeni	303,4	394,2	129,9	239,7	309,5	128,8	63,7	84,7	133,0
Separowani	.	9,6	.	.	6,6	.	.	3,0	.
Nieustalony	0,1	124,9	.	0,1	108,6	.	0,0	16,3	.
Kobiety	14714,9	16326,3	110,9	9270,5	10506,3	113,3	5444,4	5820,0	106,9
Panny	2802,4	3869,0	138,1	1834,2	2567,9	140,0	968,2	1301,1	134,4
Zamężne i partnerki	9248,2	9239,9	99,9	5740,0	5794,2	100,9	3508,2	3445,7	98,2
w tym partnerki	.	198,0	.	.	148,5	.	.	49,5	.
Wdowy	2169,3	2446,3	112,8	1271,2	1481,5	116,5	898,1	964,8	107,4
Rozwiedzione	495,0	635,8	128,4	425,1	546,6	128,6	69,9	89,2	127,6
Separowane	.	13,7	.	.	10,0	.	.	3,7	.
Nieustalony	0,0	121,6	.	0,0	106,1	.	0,0	15,5	.

Odsetek osób żonatyh i zamężnych faktycznie w 2002 r. jest jeszcze niższy, ponieważ w okresie międzypisowym niemal dwukrotnie zwiększyła się liczba związków partnerskich, przekraczając 198 tys., z tego 148,5 tys. w miastach.

Wykres 3. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego w 2002 r.

O ponad 9% zwiększyła się liczba wdowców, a o 13% wdów, głównie w miastach, a w znacznie wyższym stopniu (blisko o 30%) liczba osób rozwiedzionych, zarówno w miastach, jak i na wsi.

W rezultacie struktura ludności według stanu cywilnego w 1988 i 2002 różni się znacznie (patrz tabl. I. 8.)

Tabl. I. 8 Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego w 1988 i 2002 roku

Stan cywilny faktyczny	1988			2002		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Mężczyźni	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kawalerowie	27,1	25,2	30,1	32,5	31,1	34,9
Żonaci i partnerzy	67,8	69,3	65,5	61,1	61,6	60,3
Wdowcy	2,9	2,6	3,2	2,8	2,7	3,0
Rozwiedzeni	2,2	2,9	1,2	2,6	3,3	1,5
Separowani	.	.	.	0,1	0,1	0,1
Kobiety	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Panny	19,1	19,8	17,8	23,7	24,4	22,4
Zamężne i partnerki	62,8	61,9	64,4	56,6	55,2	59,2
Wdowy	14,7	13,7	16,5	15,0	14,1	16,6
Rozwiedzione	3,4	4,6	1,3	3,9	5,2	1,5
Separowane	.	.	.	0,1	0,1	0,1

Uwaga: W tablicy nie uwzględniono osób o niestabilnym stanie cywilnym.

4. Ludność w gospodarstwach zbiorowych

Gospodarstwem zbiorowym określa się osoby zamieszkujące w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Obiektem zbiorowego zakwaterowania jest zespół pomieszczeń zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden zakład świadczący usługi opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, hotelarskie bądź inne, w których zamieszkuje zwykle większa liczba osób.

Obiekty zbiorowego zakwaterowania można podzielić ze względu na okres zamieszkania na:

- *stałego zamieszkania, są to: domy pomocy społecznej dla emerytów, zakłady opiekuńczo lecznicze dla przewlekle chorych lub upośledzonych, klasztory, domy zakonne,*
- *dłuższego zamieszkania, są to: internaty, domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka,*
- *krótkotrwałego pobytu, są to m. in.: hotele, motele, pensjonaty, domy wczasowe, a także szpitale, sanatoria, prewentoria.*

W 1988 roku w gospodarstwach zbiorowych spisano 741,7 tys. osób, co stanowiło 2,0% ogółu ludności kraju. W 2002 roku liczba spisanych mieszkańców

gospodarstw zbiorowych wynosiła 417,3 tys., tj. 1,1% ogółu ludności; oznacza to prawie 45% spadek liczby mieszkańców obiektów zbiorowego zakwaterowania.

Tabl. I. 9. Mieszkańcy gospodarstw zbiorowych w wybranych obiektach zbiorowego zakwaterowania w latach 1988 i 2002

Rodzaj obiektu	1988	2002
	w odsetkach	
dom studencki	15,2	31,7
hotel pracowniczy	31,7	4,9
zakład wychowawczy, dom małego dziecka	4,1	10,7

Z prezentowanych w tabl. I. 9 wynika, że w 2002 roku dwukrotnie zmniejszył się w porównaniu z 1988 rokiem odsetek dzieci i młodzieży przebywających w internatach (bursach) i prawie w takim samym stosunku wzrósł udział mieszkańców domów studenckich. Największe zróżnicowanie dotyczy osób przebywających w hotelach pracowniczych; ponad sześciokrotnie zmniejszył się odsetek ich mieszkańców. W 2002 roku w hotelach pracowniczych spisano 20,6 tys. osób, co stanowi zaledwie 8,7% liczby mieszkających w hotelach pracowniczych w 1988 roku (235,0 tys.). Zmiany te są konsekwencją sytuacji na rynku pracy.

W 1988 roku ponad 55% mieszkańców obiektów zbiorowego zakwaterowania stanowili mężczyźni, w spisie 2002 r. odsetek mężczyzn zmniejszył się do poziomu 48%. Mężczyźni stanowią ponad połowę mieszkańców hoteli pracowniczych, zakładów psychiatrycznych oraz ośrodków leczenia odwykowego. Także w domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest więcej chłopców. Wśród osób bezdomnych spisanych w schroniskach, noclegowniach i innych skupiskach prawie 80% stanowili mężczyźni.

Kobiety są dominującą grupą wśród przebywających w klasztorach i domach zakonnych, a także w domach pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych. Wśród mieszkańców domów dla emerytów i osób starszych w grupie wiekowej powyżej 70 lat było trzy razy więcej kobiet niż mężczyzn (22,3 tys. do 7,3 tys.) i stanowiły one 38,5% ogółu mieszkańców tych obiektów i aż 64,5% ogółu kobiet zamieszkałych w tych obiektach.

W obiektach zbiorowego zakwaterowania przeważają osoby młode, będące w wieku do 30 lat. W 1988 r. stanowiły one 77%, a w 2002 r. ponad 65% - co jest efektem dużego odsetka mieszkańców domów studenckich i internatów. Osoby te stanowią ponad 45% ogółu ludności w gospodarstwach zbiorowych (patrz tabl. I. 10).

Ponad 80% obiektów zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych jest w miastach; jedynie wśród zakładów opiekuńczo-leczniczych dla przewlekle chorych połowa jest na wsi. Na wsi zlokalizowanych jest 38% domów pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych oraz 30% zakładów psychiatrycznych i ośrodków leczenia odwykowego a także prawie jedna czwarta domów dziecka.

Tabl. I. 10. Ludność w gospodarstwach zbiorowych według płci i grup wieku

Grupy wieku	Ludność w gospodarstwach zbiorowych					
	1988			2002		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w tysiącach					
Ogółem	741,7	412,5	329,2	417,3	200,6	216,8
0-14	68,8	38,3	30,6	32,5	18,5	14,0
15-19	264,6	136,4	128,2	82,4	40,9	41,6
20-24	167,7	94,3	73,4	128,2	59,8	68,4
25-29	71,0	47,4	23,5	27,9	15,6	12,3
30-34	41,4	28,9	12,5	14,5	7,7	6,8
35-39	24,6	18,1	6,5	13,0	6,9	6,1
40-44	14,6	10,8	3,8	13,4	7,8	5,6
45-49	11,0	7,6	3,4	13,7	8,2	5,6
50-54	12,1	7,8	4,3	13,1	7,8	5,3
55-59	11,0	6,3	4,7	9,4	5,3	4,0
60-64	9,3	4,2	5,1	10,1	5,2	4,9
65-69	8,4	3,1	5,2	11,6	5,3	6,3
70 lat i więcej oraz wiek nieustalony	37,4	9,4	28,0	47,5	11,6	35,9
	w odsetkach					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-14	9,3	9,3	9,3	7,8	9,2	6,5
15-19	35,7	33,1	38,9	19,8	20,4	19,2
20-24	22,6	22,9	22,3	30,7	29,8	31,6
25-29	9,6	11,5	7,2	6,7	7,8	5,7
30-34	5,6	7,0	3,8	3,5	3,8	3,1
35-39	3,3	4,4	2,0	3,1	3,4	2,8
40-44	2,0	2,6	1,2	3,2	3,9	2,6
45-49	1,5	1,8	1,0	3,3	4,1	2,6
50-54	1,6	1,9	1,3	3,1	3,9	2,4
55-59	1,5	1,5	1,4	2,2	2,7	1,9
60-64	1,3	1,0	1,5	2,4	2,6	2,3
65-69	1,1	0,8	1,6	2,8	2,6	2,9
70 lat i więcej oraz wiek nieustalony	5,0	2,3	8,5	11,4	5,8	16,6

Prawie 15% mieszkańców gospodarstw zbiorowych spisano w obiektach w województwie mazowieckim, 11% w województwie małopolskim, 9% w śląskim, i po 8% w dolnośląskim oraz wielkopolskim.

Rozdział II. STRUKTURA SPOŁECZNA LUDNOŚCI

5. WYKSZTAŁCENIE

Spis powszechny jest jedynym badaniem dostarczającym pełnych informacji o wykształceniu ludności. W 2002 roku wszystkim osobom będącym w wieku 13 lat i więcej ustalono najwyższy ukończony poziom wykształcenia szkolnego.

Przyjęta w spisie 2002 roku klasyfikacja poziomu wykształcenia jest nieco rozszerzona w stosunku do spisu 1988 roku, dlatego w części dotyczącej analizy zmian uwzględniony został zakres porównywalny do 1988 roku. Uwaga ta dotyczy również wieku osób: w 1988 roku badaniem poziomu wykształcenia objęte były osoby, które ukończyły 15 lat. W 2002 roku, po reformie szkolnictwa z 1999 r., wprowadzającej 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazjum, badaniem poziomu wykształcenia objęto osoby w wieku 13 lat i więcej. Wszelkie porównania struktur poziomu wykształcenia ludności z obu spisów, zostały zaprezentowane z uwzględnieniem osób w wieku 15 lat i więcej.

Należy również zaznaczyć, że dane spisu 2002 roku – ze względu na termin jego przeprowadzenia (maj 2002 r., podczas gdy w 1988 r. był grudzień) – nie w pełni obrazują sytuację, ponieważ uczniowie różnych typów szkół, którzy kończyli naukę w 2002 r. w momencie spisu nie posiadali jeszcze świadectwa ukończenia szkoły i zostali zaliczeni do niższego poziomu wykształcenia. Dane spisowe dotyczą zatem raczej sytuacji z początku roku szkolnego.

Tabl. II. 1. Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002

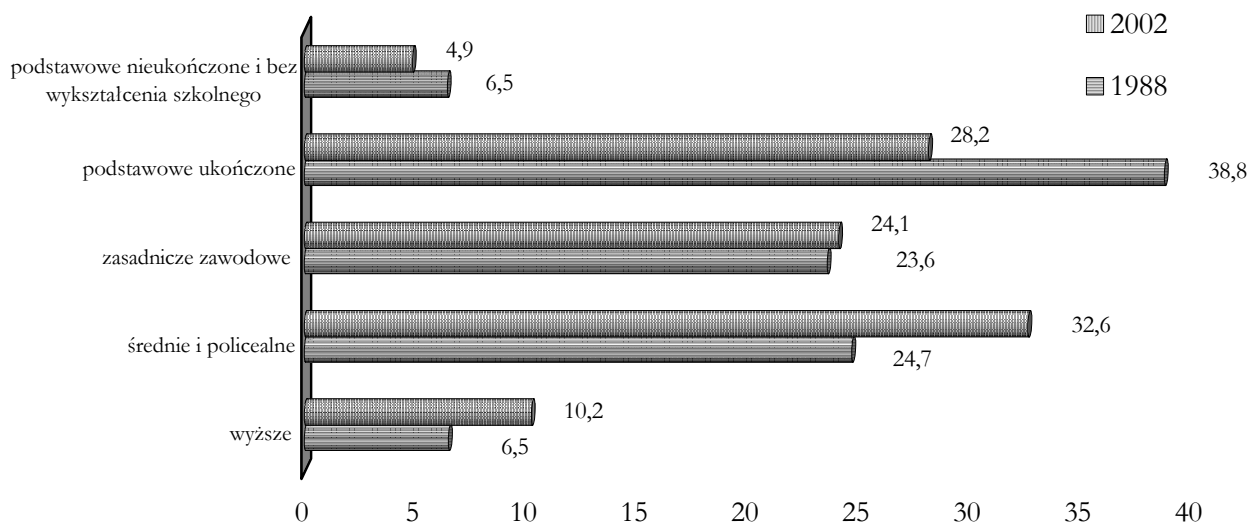
Poziom wykształcenia	1988		2002		1988 =100	mężczyźni		kobiety	
	w tys.	w ods.	w tys.	w ods.		1988	2002	1988	2002
Ogółem	28269,1	100,0	31288,4	100,0	110,7	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
Wyższe	1838,3	6,5	3203,6	10,2	174,3	7,2	9,3	5,9	10,4
Średnie i policealne	6979,6	24,7	10208,4	32,6	146,3	20,6	27,6	28,4	35,1
Zasadnicze zawodowe	6665,8	23,6	7539,8	24,1	113,1	31,5	30,1	16,2	16,9
Podstawowe ukończone	10961,4	38,8	8808,5	28,2	80,4	35,9	28,0	41,5	31,4
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1823,7 ¹⁾	6,5 ¹⁾	877,5	2,8	x	4,5	2,0	7,5	4,3
Nieustalony poziom wykształcenia	x	x	650,6	2,1	x	0,3	3,0	0,5	1,9

1) Łącznie z nieustalonym poziomem wykształcenia.

W tablicy II. 1 przedstawione zostały zmiany jakie zaszły w latach 1988-2002. Pozytywną tendencją jest stały wzrost odsetka osób z wykształceniem ponadpodstawowym; z prawie 55% w 1988 roku do prawie 67% w 2002 roku; w tym

czasie trzykrotnie zmniejszył się udział osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (p. wykres 4).

Wykres 4. Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002 r. (w %)

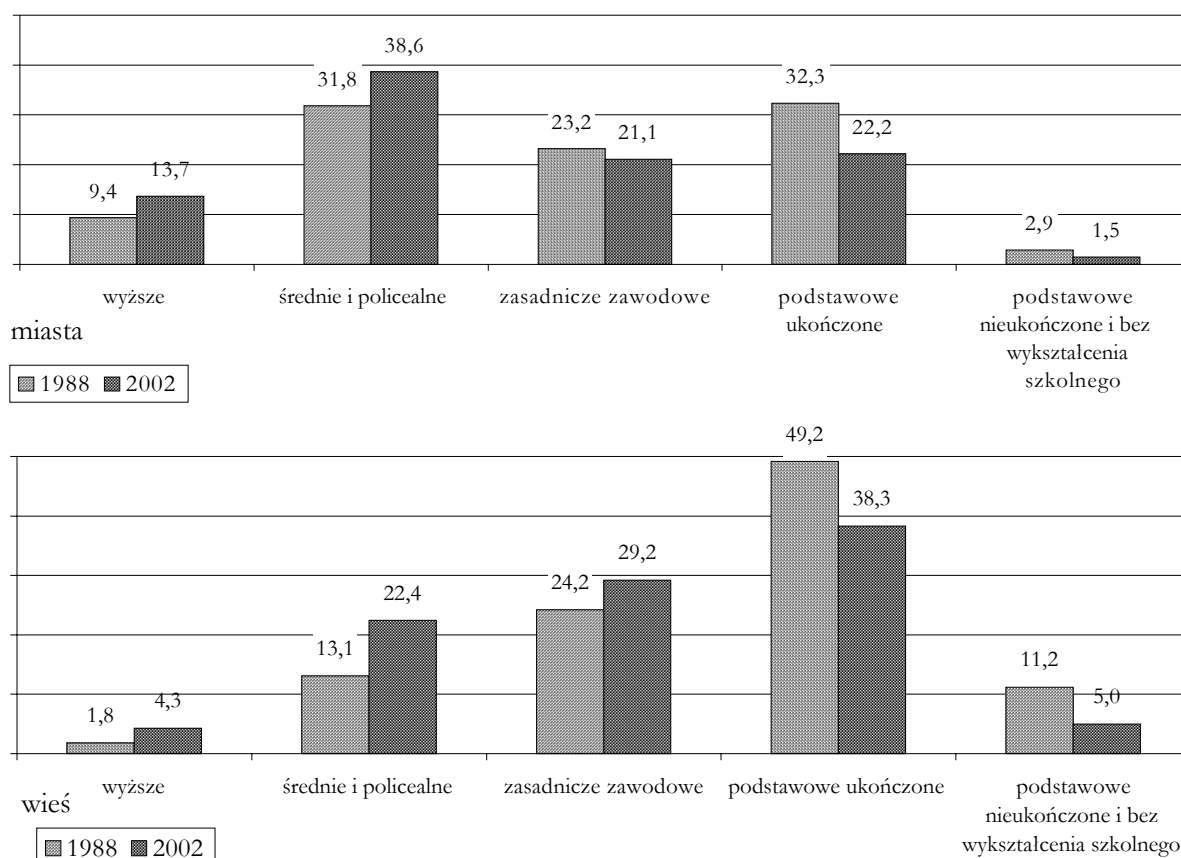
Omawiany okres charakteryzuje się stosunkowo wysokim wzrostem wykształcenia kobiet; odsetek kobiet z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł z 50% w 1988 roku do ponad 62% w 2002 roku (analogiczne wskaźniki dla mężczyzn wynoszą: 59% w 1988 roku i 67% w 2002 roku). Kobiety częściej niż mężczyźni mają ukończoną szkołę co najmniej średnią; wśród mężczyzn najwyższy jest udział osób, które ukończyły szkołę zasadniczą zawodową.

Zróźnicowanie wykształcenia według grup wieku prezentują dane tablicy II.2. Największe zmiany wystąpiły w grupie wieku do 34 lat, zanotowano tu najwyższy przyrost odsetka osób z wyższym wykształceniem i spadek udziału osób z wykształceniem podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego; co było również charakterystyczne dla najstarszych roczników wieku, ale tu główną przyczyną były zgony starszych osób.

Czynnikami różnicującym strukturę ludności według poziomu wykształcenia jest również miejsce zamieszkania (patrz wykres 5).

Mieszkańcy miast charakteryzują się zdecydowanie wyższym odsetkiem osób z wykształceniem ponadpodstawowym; w okresie międzypisowym nastąpił wzrost udziału z 64% do 73%, w tym z wykształceniem wyższym z 9% do prawie 14%. Ludność wiejska też szybko uzupełnia swoje wykształcenie; odsetek osób z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł z 39% w 1988 roku do prawie 56% w 2002 roku, w tym z wykształceniem wyższym z niecałych 2% do ponad 4%. Ponad dwukrotnie zmniejszył się na wsi odsetek osób bez wykształcenia szkolnego.

Wykres 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002 r. (w %)

Poziom wykształcenia ludności jest silnie zróżnicowany regionalnie. W 1988 roku średnio około 54% osób legitymowało się wykształceniem ponadpodstwowym; w poszczególnych województwach wskaźnik ten wahał się od 48% w lubelskim do 61% w śląskim. W 2002 roku z wykształceniem ponadpodstwowym było od 61% w województwach podlaskim i warmińsko-mazurskim - do 70% w województwach pomorskim i wielkopolskim (przy średnim wskaźniku około 67% dla Polski) - patrz mapa 2.

Analizując wyniki spisu 2002 roku należy przypomnieć, że dane o poziomie wykształcenia odnoszone są – po raz pierwszy - do ludności w wieku 13 lat i więcej, chociaż dla grupy 13-14 lat można mówić jedynie o wykształceniu podstawowym (ukończonym lub nieukończonym). W zwiększonej (o dwa roczniki – w stosunku do porównywanej z 1988 rokiem) populacji osób struktura poziomu wykształcenia przedstawia się następująco: wyższe - 9,9% (w tym 3,4% ze stopniem naukowym co najmniej doktora), policealne – 3,2%, średnie zawodowe – 19,7%, średnie ogólnokształcące – 8,6%, zasadnicze zawodowe – 23,2%, podstawowe ukończone – 29,8%, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego – 3,6% (patrz wykres 6). Dla 2% ludności nie ustalono poziomu ukończonego wykształcenia (dotyczy to głównie ludności przebywającej dłuższy czas za granicą).

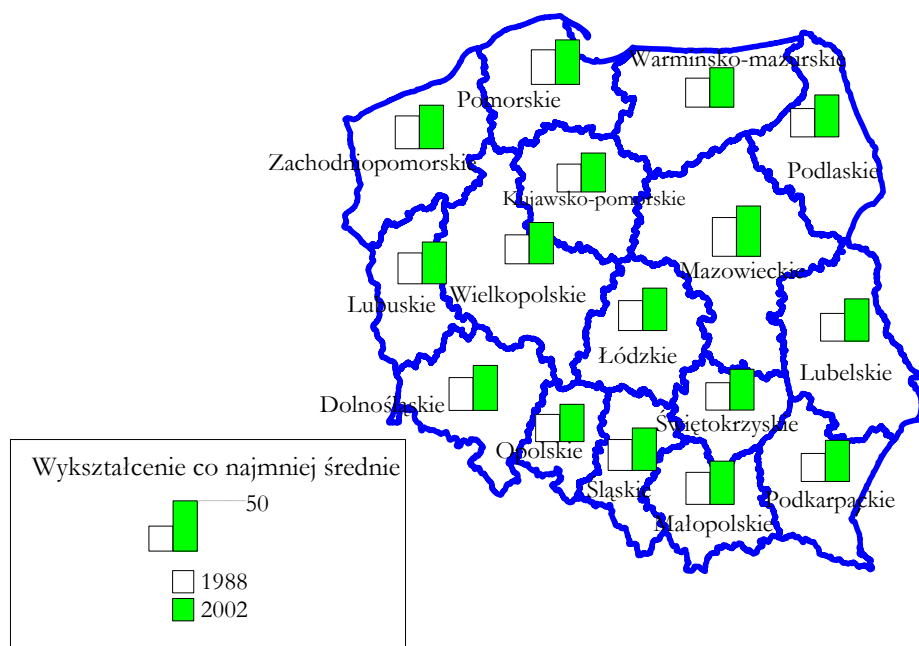
Tablica II.2. Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i grup wieku w latach 1988 i 2002

Grupy wieku	ogółem	Poziom wykształcenia					
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawo- -we ukoń- czone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
w odsetkach							
1988							
OGÓŁEM	100,0	6,5	24,7	23,6	38,8	6,1	0,4
15-19	100,0	-	5,2	17,5	73,6	2,8	0,8
20-24	100,0	1,1	40,1	41,8	16,2	0,6	0,3
25-29	100,0	7,9	37,6	39,9	13,9	0,5	0,1
30-34	100,0	9,8	34,7	35,9	18,9	0,6	0,1
35-39	100,0	10,3	32,2	32,0	24,6	0,7	0,1
40-44	100,0	10,9	29,4	26,2	32,4	1,0	0,1
45-49	100,0	10,0	23,3	18,3	46,4	1,9	0,1
50-54	100,0	8,3	22,4	15,6	49,2	4,5	0,1
55-59	100,0	6,6	18,4	11,2	53,0	10,6	0,2
60-64	100,0	4,9	14,4	7,6	59,0	13,7	0,3
65 lat i więcej	100,0	2,8	10,8	4,9	54,5	25,9	1,0
Nieustalony	100,0	5,8	20,1	18,7	28,1	6,8	20,5
2002							
OGÓŁEM	100,0	10,2	32,6	24,1	28,2	2,8	2,1
15-19	100,0	-	12,3	8,5	73,6	3,6	2,0
20-24	100,0	6,1	58,4	23,4	9,5	0,5	2,1
25-29	100,0	20,6	38,2	29,3	8,9	0,4	2,4
30-34	100,0	16,2	36,1	35,0	9,8	0,4	2,5
35-39	100,0	13,7	36,8	36,4	10,2	0,4	2,5
40-44	100,0	11,8	38,3	35,3	11,8	0,5	2,3
45-49	100,0	11,4	36,2	32,0	17,7	0,5	2,2
50-54	100,0	11,3	34,2	28,6	23,4	0,6	1,9
55-59	100,0	11,6	29,8	22,1	33,7	1,1	1,8
60-64	100,0	9,9	25,7	16,1	44,3	2,3	1,7
65 lat i więcej	100,0	6,2	19,2	9,3	51,2	12,5	1,5
Nieustalony	100,0	4,7	10,0	6,2	6,3	1,0	71,9

Z analizy danych spisowych według płci wynika, że kobiety częściej niż mężczyźni kończą studia (10,4% kobiet i 9,3% mężczyzn), szkoły policealne (odpowiednio 4,6% i 1,6%) oraz licea ogólnokształcące (11,6% i 5,4%). Mężczyźni zdecydowanie częściej kończą zasadnicze szkoły zawodowe (30,1% mężczyzn i 16,9% kobiet) i nieznacznie częściej technika i licea zawodowe.

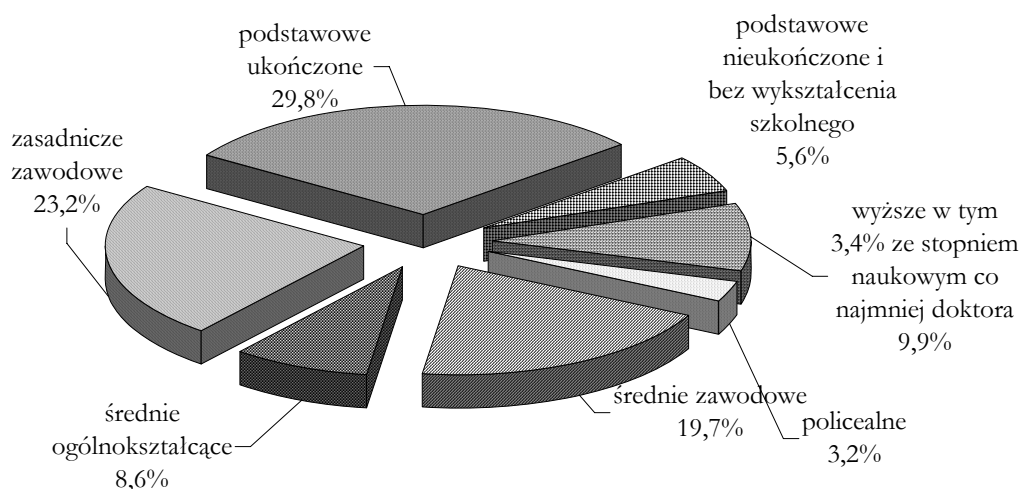
W 2002 roku wyższym od średniej krajowej odsetkiem osób z wykształceniem co najmniej średnim (bez zasadniczego zawodowego) legitymuje się ludność następujących województw: mazowieckiego (48,2%), dolnośląskiego, pomorskiego oraz zachodniopomorskiego, zaś niższym od średniej krajowej – województw: opolskiego (35,7%), kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Udział ludności z wykształceniem wyższym wynosi powyżej 10% w województwach: mazowieckim (w tym 11,5% posiada tytuł naukowy co najmniej doktora), pomorskim i małopolskim.

Mapka 2. Ludność w wieku 15 lat i więcej z wykształceniem co najmniej średnim w latach 1988 i 2002 według województw

Spis 2002 roku dostarczył również informacji o osobach kontynuujących naukę. Prawie 19% osób kontynuuje naukę, w tym 14,5% w trybie dziennym. Najczęściej w trybie dziennym kontynuują naukę absolwenci szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących, którzy uzyskali maturę. W trybie wieczorowym, zaocznym lub eksternistycznym kształcą się absolwenci studiów licencjackich i inżynierskich. Wśród tych, którzy nie kontynuują nauki dominują osoby z wykształceniem średnim (absolwenci liceów i techników) i zasadniczych szkół zawodowych.

Wykres 6. Wykształcenie ludności w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku

6. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Spisy powszechne ludności są jedynym badaniem pełnym, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają szczegółową charakterystykę tej grupy ludności. Obecnie stosowane pojęcie „niepełnosprawność” w poprzednich latach funkcjonowało zamiennie z pojęciem „inwalidztwo”. Polska jest jednym z nielicznych krajów, w którym badanie zjawiska niepełnosprawności w spisach ludności stało się już tradycją.

Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy:

- *osoby niepełnosprawne **prawnie** tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;*
- *osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie** tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.*

*Kryterium do zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych **prawnie** jest posiadanie:*

- *aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający - dla osób w wieku 16 lat i więcej,*
- *uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego - dla dzieci poniżej 16 roku życia - tj. urodzonych po 20 maja 1986 r.*

Dla potrzeb dalszej analizy osoby niepełnosprawne biologicznie, które posiadały jednocześnie odpowiednie orzeczenie zostały włączone do grupy niepełnosprawnych prawnie.

W spisie ludności 2002, dla osób w wieku 16 lat i więcej ustalono 3 stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany oraz lekki.

W 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 5456,7 tys. co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju, a w 1988 r. 9,9% (patrz wykres 7). Oznacza to, że co siódmy mieszkaniec Polski był osobą niepełnosprawną (w 1988 r. był co dziesiąty). Liczba osób niepełnosprawnych w ciągu 14 lat wzrosła o 1721,2 tys. (tj. o 46,1%), przy czym osób niepełnosprawnych prawnie o 1191,7 tys., tj. o 31,5%, natomiast zbiorowość osób niepełnosprawnych tylko biologicznie wzrosła ponad dwukrotnie - wzrost o 529,5 tys. Przyrost liczby osób niepełnosprawnych w okresie ostatnich czternastu lat wynika głównie z procesu starzenia się społeczeństwa.

Wśród osób niepełnosprawnych najliczniejszą grupę w 2002 r. stanowiły osoby posiadające orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności (28,8% zbiorowości) oraz osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - 26,1% zbiorowości.

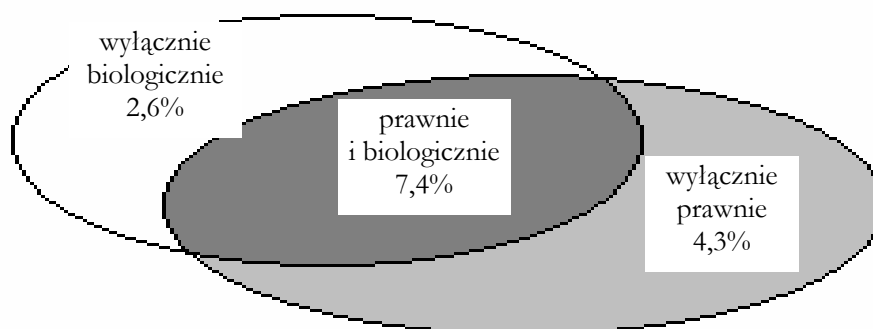
Stan i zmiany w zbiorowości osób niepełnosprawnych ilustruje tabl.II.3.

Tabl. II.3 Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności w latach 1988 i 2002

Osoby niepełnosprawne	Ogółem			Miasta			Wieś		
	1988	2002	1988=	1988	2002	1988=	1988	2002	1988=
	w tys.		100	w tys.		100	w tys.		100
Ogółem	3 735,5	5 456,7	146,1	2 277,7	3 213,1	141,1	1 457,8	2 243,6	153,9
Mężczyźni	1 736,3	2 568,2	147,9	1 001,2	1 488,5	148,7	735,1	1 079,7	146,9
Kobiety	1 999,2	2 888,5	144,5	1 276,5	1 724,6	135,1	722,7	1 163,9	161,1
Prawnie - razem	3 258,4	4 450,1	136,6	2 016,0	2 650,6	131,5	1 242,4	1 799,6	144,8
W wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności:	3 244,5	4 063,2	133,0	2 006,6	2 467,2	128,2	1 237,8	1 595,9	140,8
znacznym	536,1	1 064,8	198,6	355,1	638,3	179,8	181,0	426,5	235,6
umiarkowanym	1 366,7	1 426,7	104,4	852,4	911,3	106,9	514,3	515,3	100,2
lekkim	1 341,7	1 571,7	117,1	799,1	917,6	114,8	542,5	654,1	120,6
nieustalonym	-	251,9	-	-	104,5	-	-	147,4	-
W wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego	13,9	135,1	971,3	9,4	78,8	840,6	4,5	56,3	1 242,1
Tylko biologicznie	477,1	1 006,6	211,0	261,8	562,5	214,9	215,3	444,0	206,2
<i>Odczuwające ograniczenie sprawności:</i>									
całkowite	73,6	124,0	168,4	37,2	71,6	192,5	36,4	52,4	143,7
poważne	403,5	882,6	218,7	224,6	490,9	218,6	178,9	391,7	218,9

a) W 1988 roku były to osoby w wieku 0-14 lat z grupą inwalidztwa; w celu porównania doszacowano 4,9 tys. osób w wieku 15 lat.

Wykres 7. Osoby niepełnosprawne w 2002 r.
(w odsetkach do ogółu ludności)

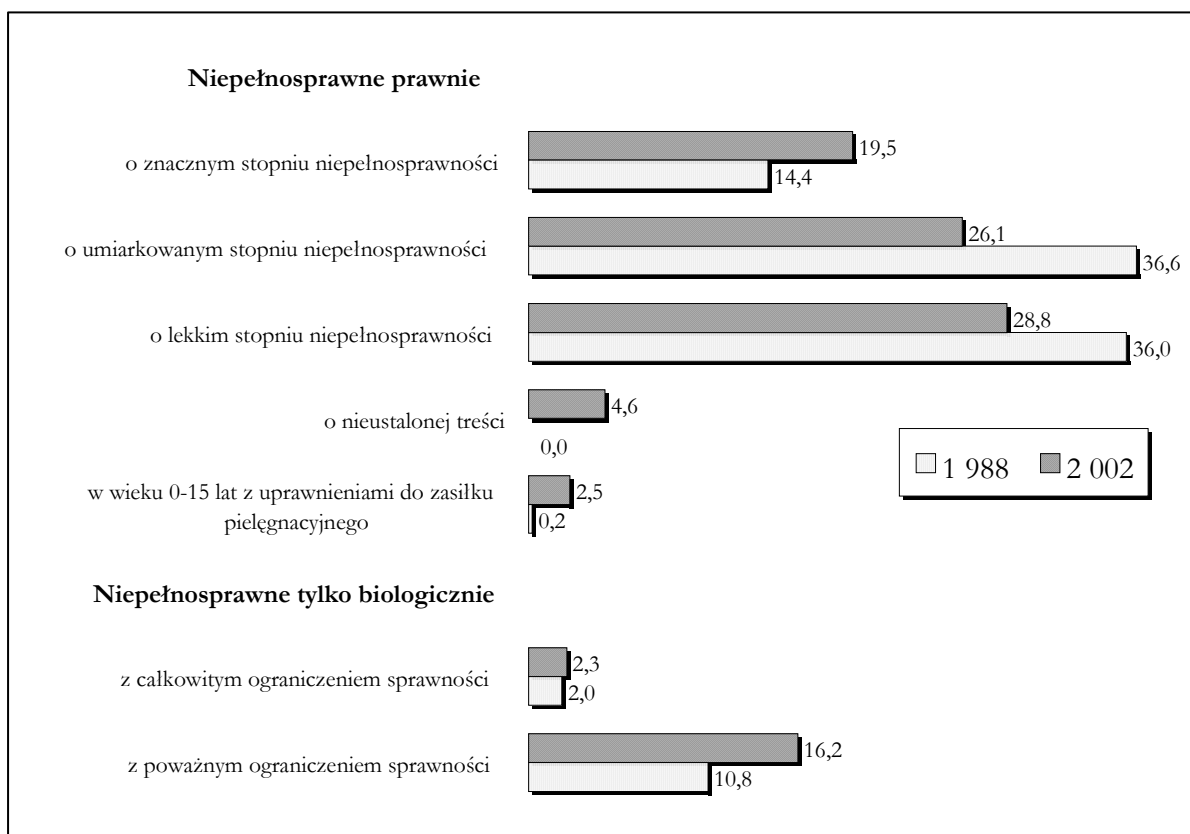

Wśród osób niepełnosprawnych prawnie (w wieku 16 lat i więcej) największe relatywnie zmiany nastąpiły w grupie osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (w 1988 r. z I grupą inwalidztwa) - wzrost o 528,7 tys. tj. o 98,6%

w stosunku do 1988 r. Jednak w całej tej zbiorowości najwyższy (prawie 10-krotny) wzrost wystąpił w grupie dzieci w wieku 0-15 lat, jednak przy stosunkowo nadal niewielkiej skali zjawiska (ok. 135 tys. dzieci) – patrz wykres 8.

Wśród niepełnosprawnych tylko biologicznie było 124,0 tys. osób tj. o 68,4% więcej z całkowicie ograniczoną zdolnością do wykonywania podstawowych czynności, natomiast poważne ograniczenie sprawności zadeklarowało 882,6 tys. osób, tj. o 479,1 tys. (o 118,7%) więcej niż w 1988r.

Wykres 8. Osoby niepełnosprawne w latach 1988 i 2002 (według stopnia niepełnosprawności)

W pełnej zbiorowości osób niepełnosprawnych nadal - chociaż w mniejszym stopniu - przeważają kobiety (52,9% wobec 53,5% w 1988 r.). Mężczyźni stanowią 47,1% tej populacji.

W latach 1988-2002 odnotowano przyrost liczby osób niepełnosprawnych na wsi (o 55,2% w 1988 r. i o 53,9% w 2002 r.), przy czym relatywnie wyższy był wzrost niepełnosprawnych kobiet (o 61,1%) niż mężczyzn (o 46,9%). Na wsi najwyższy wzrost odnotowano w grupie osób niepełnosprawnych prawnie ze znacznym stopniem niepełnosprawności (o 135,6%) oraz w zbiorowości osób niepełnosprawnych tylko biologicznie, odczuwających poważne ograniczenie sprawności (o 118,9%).

W miastach wzrost ten wyniósł tylko 41,1%, przy czym inaczej niż na wsi relatywnie wyższy był wzrost niepełnosprawnych mężczyzn - 48,7% niż kobiet -

35,1%. Mniejsze było również tempo przyrostu zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie natomiast relatywnie wyższy był przyrost liczby osób niepełnosprawnych tylko biologicznie (o 114,9%).

Ogółem liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców Polski wynosiła 143 osoby w 2002 roku (w 1988 r. - 99), przy czym większy wzrost nastąpił na wsi - 155 osób na 1000 mieszkańców (w 1988 r. - 99 osób) niż w miastach -136 osób (w 1988 r. - 98 osób).

Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się wraz z wiekiem (patrz tablica II.4). Blisko 60% spośród osób niepełnosprawnych stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym.

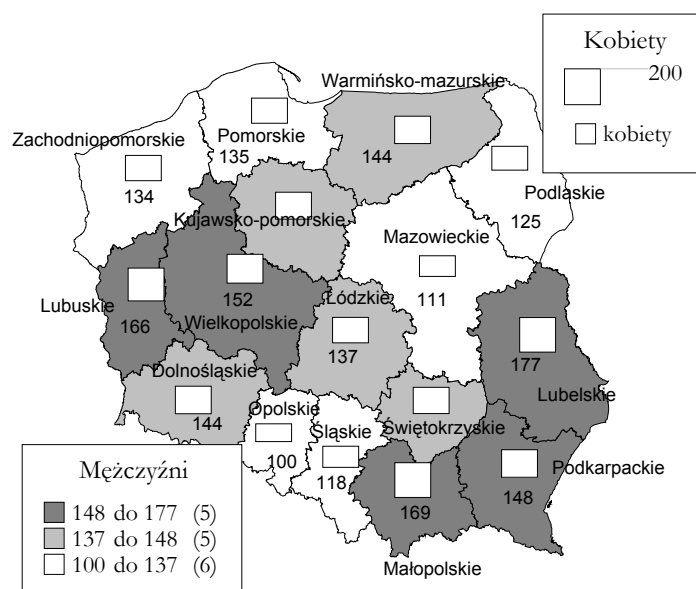
Tabl. II.4 Osoby niepełnosprawne według płci i grup wieku w 2002 r.

Osoby niepełnosprawne	Ogółem	W tym w wieku							
		0-15 lat	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 lat i więcej
		w odsetkach danej grupy wieku							
OGÓŁEM	14,3	2,2	3,2	3,8	8,0	20,7	34,5	38,5	48,4
Mężczyźni	13,9	2,4	3,7	4,4	8,8	21,2	39,1	38,9	47,4
Kobiety	14,7	1,9	2,7	3,2	7,1	20,1	30,5	38,2	48,8

Analizując zróżnicowanie terytorialne zauważa się (patrz mapka 3), że największe natężenie zjawiska niepełnosprawności wystąpiło w województwie lubelskim i małopolskim - ponad 180 osób na 1000 mieszkańców; najniższe natomiast w województwie opolskim - 100 osób oraz mazowieckim i śląskim (poniżej 120 osób na 1000 mieszkańców).

Mapka 3. Częstość występowania niepełnosprawności według płci w 2002 r.

(liczba osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców w danym województwie)

W województwach lubelskim i lubuskim odsetek kobiet niepełnosprawnych na wsi przekroczył 200 osób na 1000 mieszkańców, podczas gdy w opolskim wyniósł 98. Jest to jedyne województwo, w którym wskaźnik osób niepełnosprawnych na wsi jest niższy niż w miastach.

7. KRAJ URODZENIA I OBYWATELSTWO

Kraj urodzenia

W polskich spisach ludności kraj urodzenia był przedmiotem badania w okresie międzywojennym, tj. w spisach z 1921 oraz 1931 roku, aczkolwiek samo pytanie było sformułowane jako „miejsce urodzenia”.

W okresie powojennym w spisach ludności nie badano kraju urodzenia, natomiast miejsce urodzenia było przedmiotem badania w spisach z lat 1970 i 1988 oraz w 1978 (wyłącznie w badaniu reprezentacyjnym).

Informacja o miejscu urodzenia w powiązaniu z miejscem zamieszkania pozwala na szerszy opis migracji wewnętrznych ludności. Z kolei włączenie do tematyki spisowej badania kraju urodzenia (imiennie) pozwala na pogłębioną analizę migracji zagranicznych ludności, a w powiązaniu z danymi o obywatelstwie czy narodowości – na ocenę procesów asymilacji ludności, przemieszczeń międzynarodowych oraz ocenę zachowań pro-migracyjnych różnych społeczności.

Wyniki spisu 2002 wykazały, że około 96,4% (38687,3 tys.) ludności mieszkającej w naszym kraju wskazało Polskę jako kraj swego urodzenia, niewiele ponad 2% (775,3 tys.) urodziło się za granicą, a w przypadku pozostałych około 1,5% ludności (583,5 tys.) - kraj urodzenia nie został ustalony.

Zgodnie z przyjętą w spisie metodologią, kraj urodzenia należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to - bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa.

Oprócz Polski, ponad 180 krajów zostało wymienionych jako miejsce urodzenia Polaków. Spośród 775,3 tys. osób urodzonych poza granicami Polski prawie 90% urodziło się w sześciu krajach: na Ukrainie (309,3 tys. osób, tj. 40% spośród wszystkich urodzonych za granicą), na Białorusi i w Niemczech (odpowiednio: 13,5% i 13,1%), na Litwie (10,3%), Rosji (7,0%), we Francji 4,5%, a 1,2% osób urodzonych za granicą wskazało na Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (p. tabl. II. 5).

Województwa o największym odsetku ludności urodzonej poza granicami Polski to: dolnośląskie i lubuskie – po około 6,5% mieszkańców tych województw urodziło się za granicą), opolskie (5,5%), zachodniopomorskie (4,5%) oraz warmińsko-mazurskie, w którym 3,5% mieszkańców wskazało jako miejsce urodzenia inny kraj.

Spośród osób, które urodziły się poza granicami Polski (tj. z 775 tys.) - prawie ¼ mieszka w województwie dolnośląskim. Kolejne województwa to: zachodniopomorskie (prawie 10%), lubuskie i śląskie (po ponad 8%), opolskie (7,6%), mazowieckie i warmińsko-mazurskie (po ok. 6,5%) oraz pomorskie, zamieszkiwane przez prawie 6% spośród osób, które urodziły się w innym kraju.

Tabl. II. 5. Ludność według kraju urodzenia w 2002 r.

Kraj urodzenia	Ogółem w tys.	Ludność ogółem = 100%	Inny kraj ogółem = 100%
Ludność ogółem	38230,1	100,0	x
Polska	36871,3	96,4	x
Inny kraj - razem	775,3	2,0	100,0
z tego:			
Ukraina	309,1	0,8	39,9
Białoruś	104,5	0,3	13,5
Niemcy	101,6	0,3	13,1
Litwa	79,8	0,2	10,3
Rosja	54,2	0,1	7,0
Francja	34,6	0,1	4,5
St. Zjedn. Am. Pn.	9,0	0,0	1,2
Pozostałe kraje	82,4	0,2	10,6
Nieustalony kraj urodzenia	583,5	1,5	x

Podobnie wygląda rozmieszczenie grup osób według krajów urodzenia. Najwięcej osób spośród urodzonych na Ukrainie (ponad 35%) mieszka w woj. dolnośląskim. W województwie tym – jak w żadnym innym - mieszka także większość spośród urodzonych: w Rosji (20%), na Białorusi (17%), we Francji (24%) i Niemczech (prawie 16%). Województwo dolnośląskie jest najbardziej różnorodne pod względem pochodzenia ludności tam zamieszkalej.

Kolejne województwa zamieszkiwane przez osoby urodzone w krajach leżących za wschodnią granicą Polski to: zachodniopomorskie, lubuskie, pomorskie, a także warmińsko-mazurskie (z najliczniejszą grupą osób spośród urodzonych na Litwie i Białorusi).

Z kolei osoby urodzone w Niemczech zamieszkują przede wszystkim w województwach: śląskim (prawie 14% wszystkich urodzonych w Niemczech), wielkopolskim i opolskim (po ponad 10%). Jednocześnie w województwach śląskim i opolskim mieszka znaczący odsetek osób urodzonych we Francji (odpowiednio: prawie 17% i ponad 10% urodzonych w tym kraju).

Obywatelstwo

W 2002 roku temat obywatelstwa był po raz pierwszy przedmiotem badania w powszechnym spisie ludności w okresie powojennym. Obywatelstwo, jako przynależność państwowa cudzoziemców, było badane w spisach z lat 1921 i 1931.

Zgodnie z obowiązującymi aktualnie normami prawnymi cudzoziemcem jest osoba nieposiadająca polskiego obywatelstwa³.

W spisie ludności 2002 istniała możliwość podania dwóch obywatelstw w przypadku cudzoziemców oraz dwóch dodatkowych – w przypadku obywateli polskich.

Wyniki spisu 2002 wykazały, że wśród stałych mieszkańców Polski ponad 98,2% (37529,8 tys. osób) to obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, 0,1% stanowią cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa (40,2 tys.), dla około 1,7% ludności (659,7 tys. osób) nie została ustalona przynależność państwowa, ponadto około 500 osób określiło się jako bezpaństwowcy (patrz tabl. II. 6.).

Tabl. II. 6. Ludność według obywatelstwa

Obywatelstwo	Ogółem w tys.	Ludność ogółem = 100%	Obywatelstwo inne = 100%
Ludność ogółem	38230,1	100,0	x
Polskie razem	37529,7	98,2	x
Wyłącznie polskie	37084,8	97,0	x
Polskie i inne	444,9	1,2	100,0
w tym:			
niemieckie	279,6	0,7	62,9
amerykańskie	30,1	0,1	6,8
kanadyjskie	14,5	0,0	3,3
Wyłącznie inne	40,2	0,1	100,0
w tym:			
niemieckie	7,9	0,0	19,6
ukraińskie	5,4	0,0	13,4
rosyjskie	3,2	0,0	7,9
Bezpaństwowcy	0,5	0,0	x
Nieustalone	659,7	1,7	x

W Polsce mieszkają obywatele ok. 160 państw. Prawie 445 tys. obywateli polskich posiada drugie obywatelstwo. Zdecydowaną największą grupę – prawie 288 tys. – stanowią osoby z obywatelstwem niemieckim, z tego dla ok. 280 tys. osób jest to drugie obywatelstwo - po polskim.

Kolejną grupę stanowią Amerykanie (31,4 tys.), którzy w większości przypadków (30,1 tys.) mają także polskie obywatelstwo, podobnie Kanadyjczycy (14,8 tys., w tym 14,5 tys. z obywatelstwem polskim) oraz Francuzi (8,1 tys., w tym z polskim 7,3 tys.). Wśród 6,4 tys. Ukraińców mieszkających w naszym kraju, tylko niespełna 1 tys. jest także obywatelami Polski.

³ Ustawa o cudzoziemcach z dnia 25 czerwca 1997 r. wraz z późniejszymi zmianami (tekst jednolity Dziennik Ustaw Nr 127 z 2001 r.)

Rozmieszczenie terytorialne ludności według obywatelstwa polskiego i niepolskiego jest w miarę równomierne z wyjątkiem woj. opolskiego, które charakteryzuje się najniższym odsetkiem ludności z obywatelstwem wyłącznie polskim (ok. 81%). Udział osób z obywatelstwem wyłącznie polskim zamyka się w przedziale od 96,5% w województwie mazowieckim do 99,3% w wielkopolskim, z wyjątkiem woj. śląskiego (94,2%).

W województwie opolskim mieszka ponad połowa spośród osób, które określiły swoje obywatelstwo jako niemieckie (156,6 tys. osób, w tym 151 tys. osób z podwójnym obywatelstwem: polskim i niemieckim); osoby te stanowią prawie 15% ludności województwa. Kolejne prawie 30% spośród osób z obywatelstwem niemieckim mieszka w woj. śląskim (82 tys., z tego 80 tys. osób posiada także obywatelstwo polskie).

Ponadto, najbardziej liczne grupy cudzoziemców - w porównaniu z innymi województwami - mieszkają w woj. mazowieckim, chociaż nie stanowią znaczącego udziału w ogólnej liczbie ludności województwa; natomiast najwięcej spośród Amerykanów najwięcej mieszka w woj. małopolskim i podkarpackim.

8. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG DEKLAROWANEJ NARODOWOŚCI I JĘZYKA

Narodowość

Narodowość była przedmiotem badania w naszym kraju w okresie przedwojennym w spisach ludności z lat 1921 oraz 1931, przy czym w tym ostatnim - narodowość była ustalana pośrednio na podstawie wyznania oraz języka ojczystego. W latach powojennych po raz pierwszy zagadnienia narodowościowe włączono do spisu ludności w 2002 roku. Z uwagi na duży stopień trudności badań narodowości, uzyskane wyniki wymagają bardzo ostrożnej interpretacji – bezwzględnie, w powiązaniu z zastosowaną w spisie definicją pojęcia narodowości.

Pytanie o narodowość, które zostało sformułowane na formularzu spisowym, uwzględniało z jednej strony nawiązanie do pierwszego spisu z 1921r., a z drugiej – zachowanie zgodności ze standardami europejskimi. W związku z tym przyjęto, że pytanie będzie następujące: ***Do jakiej narodowości się Pan(i) zalicza?***, przy następującym zdefiniowaniu narodowości.

Narodowość jest deklaratywną (opartą na subiektywnym odczuciu) cechą indywidualną każdego człowieka, wyrażającą jego związek emocjonalny (uczuciowy), kulturowy lub genealogiczny (ze względu na pochodzenie rodziców) z określonym narodem.

Sformułowane pytanie oraz przyjęta definicja narodowości, są na tyle otwarte, iż zezwalają osobie spisywanej na indywidualne, własne rozumienie pojęcia narodowości. Rachmistrze spisiowi byli zobowiązani do odnotowywania każdej udzielonej przez osoby spiswane odpowiedzi, która pozostawała w związku z tematem narodowości.

Pomimo przyjętej definicji narodowości, niektóre uzyskane w badaniu spisowym odpowiedzi, dotyczące przynależności narodowościowej, wychodzą poza zakres dość szeroko rozumianego pojęcia narodowości i obejmują grupy etniczne.

Uzyskane w spisie wyniki wskazują na dużą różnorodność społeczności narodowościowych, etnicznych czy nawet etniczno-regionalnych. Spis wykazał, że polska jest krajem jednorodnym etnicznie, pomimo współistnienia wielu grup, deklarujących swoją odrębność. Spośród dużej liczby różnorodnych deklaracji przynależności do grup narodowościowych oraz etnicznych w trakcie opracowania i rejestracji danych spisowych zdołano wyłonić 109 kategorii, przy czym 91 z nich liczy mniej niż 1000 osób, połowa – mniej niż 100, a jedna trzecia – mniej niż 50.

Wyniki spisu wskazują, że w ogólnej liczbie ludności Polski - 36983,7 tys., czyli 96,74% osób zadeklarowało swoją narodowość jako polską. Przynależność do narodowości innej niż polska zadeklarowało 471,5 tys. (1,23%). W odniesieniu do 774,9 tys. (2,03%) nie zdołano ustalić przynależności narodowościowej, głównie z powodu braku odpowiedzi. Spośród deklarujących inną niż polska narodowość, obywatelstwo polskie posiada 444,6 tys., co stanowi 94,30% tej zbiorowości, natomiast jego brak stwierdzono u 25,7 tys. (5,45%). Wśród identyfikujących się z narodowością polską analogiczne odsetki wynoszą odpowiednio: 99,76% i 0,04%.

Wśród narodowości, jakie najczęściej były wymieniane w odpowiedziach osób spisywanych, pojawiała się narodowość niemiecka - 152,9 tys. osób, a następnie: białoruska - 48,7 tys. oraz ukraińska – 31,0 tys. osób.

Wśród innych społeczności, które wyróżniają się pod względem liczebności, należy wymienić: Ślązaków - 173,2 tys. oraz Romów - 12,9 tys. osób.

W dalszej kolejności występują grupy narodowościowe lub inne społeczności, liczące od 5 do 10 tys. osób, jak: Rosjanie - 6,1 tys., Łemkowie – 5,9 tys., Litwini – 5,8 tys. i Kaszubi – 5,1 tys. osób oraz poniżej 5 tys. osób, m.in.: Słowacy (2,0 tys.), Żydzi (1,1 tys.), Ormianie (1,1 tys.) i Czesi (0,8 tys. osób).

W zasadzie na 109 wyróżnionych w spisie kategorii deklarowanej przynależności narodowościowej 18 stanowiły takie, których liczebność można określić na ponad 1 tys. osób.

W zbiorowości pozostałych prawie 17 tys. osób, deklarujących inną niż polska przynależność narodowościową, poza kilkoma grupami o długiej tradycji obecności na ziemiach polskich, jak Tatarzy (0,5 tys.) czy Karaimi (0,05 tys.), znaleźli się głównie przedstawiciele nacji, które pojawiły się w Polsce w ostatnich kilku lub kilkunastu latach - w wyniku imigracji cudzoziemców do Polski. Ponadto w grupie tej, dla około 4,5 tys. przypadków, ustalono jedynie fakt identyfikowania się z narodowością inną niż polska, lecz nie zdołano doprecyzować z jaką, najczęściej z powodu niepełnych odpowiedzi, jakich udzielały osoby spisywane.

Z punktu widzenia rozmieszczenia terytorialnego ludność o tożsamości niepolskiej (471,5 tys.) koncentruje się głównie w trzech województwach: śląskim – 186,3 tys. (39,5%), opolskim – 133,3 tys. (28,3%) i podlaskim – 55,2 tys. (11,7%).

Natomiast jej udział w ogólnej liczbie ludności każdego w tych trzech województw kształtuje się następująco: w opolskim – 12,5%, w podlaskim – 4,6% i śląskim – 3,9%.

Język używany w domu

Obok pytania o narodowość do tematyki spisu ludności w 2002 roku wprowadzono pytanie o język, używany w kontaktach domowych. Pytanie to przyjęło następującą postać: *W jakim języku (językach) rozmawia Pan(i) najczęściej w domu?* Konstrukcja pytania dawała możliwość zarejestrowania dwóch nazw języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też wyłącznie.

Ludność zamieszkała w Polsce w zdecydowanej większości posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim. W sumie zadeklarowało używanie tego języka 37405,3 tys., co stanowi 97,8% ogółu ludności. Ponadto język polski używany jest zazwyczaj jako jedyny – 36894,4 tys. (96,5%). Zbiorowość deklarujących posługiwanie się językami niepolskimi w kontaktach rodzinnych liczy w sumie 563,5 tys. (1,47%), przy czym najczęściej stwierdzano, iż są one używane na przemian z językiem polskim – 511,0 tys. (1,34%). Prawie dziesięciokrotnie rzadziej badani stwierdzali, iż rozmawiają w domu wyłącznie w jednym lub dwóch języka niepolskich – 52,5 tys. (0,14%). Warto jeszcze zauważyć, że po jednym języku niepolskim wymieniło 546,0 tys. osób, zaś po dwa – 17,5 tys. W przypadku 772,2 tys. osób (2,02%) nie zdołano ustalić żadnych danych na temat języka rozmów domowych.

Na etapie opracowywania wyników spisu wyodrębniono 87 języków niepolskich. Niektóre odpowiedzi wychodziły poza zakres definicyjny języka, a zatem bliższe mogą być takim kategoriom jak dialekt czy gwara.

Na 87 wyróżnionych w spisie języków niepolskich 20 było wymieniane częściej niż przez co najmniej 1 tys. osób, niezależnie od tego, czy języki te były wymieniane: samodzielnie, łącznie z polskim, czy też z innym niepolskim. Zdecydowanie najczęściej wymienianym, był język niemiecki - 204,6 tys. odpowiedzi, a w następnej kolejności – język angielski 89,9 tys.

Rozdział III. MIGRACJE LUDNOŚCI

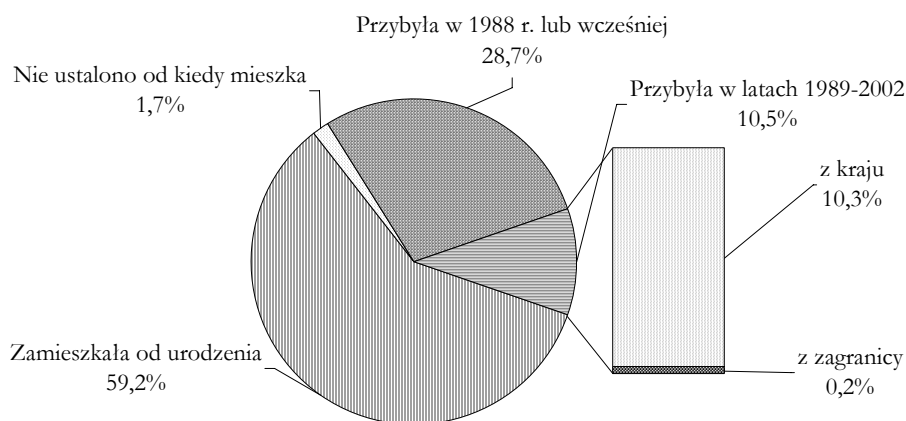
9. LUDNOŚĆ ZASIEDZIAŁA I MOBILNA

Wyniki spisu ludności 2002 wskazują, że 59,2% ludności Polski mieszka w miejscowości aktualnego zamieszkania od urodzenia. Oznacza to, że 22 622,2 tys. osób nie opuściło swojej miejscowości na okres 12 miesięcy lub na dłużej. Prawie 28,7% ludności przybyło lub powróciło (po nieobecności trwającej co najmniej 12 miesięcy) do miejscowości aktualnego zamieszkania przed rokiem 1989, a 10,5% w latach 1989-2002, czyli w ostatnim okresie międzyspisowym (p. wykres 9). Zatem ludność mobilna stanowiła 39,2% ogółu mieszkańców kraju.

Ludność, która przebywała poza rodzinną miejscowością przez okres trwający 12 miesięcy lub dłużej i do niej powróciła, była traktowana w spisie jako ludność przybyła do tej miejscowości. Przez miejscowość należy tu rozumieć gminę miejską lub wiejską, a w przypadku gmin miejsko-wiejskich – część miejską lub wiejską gminy.

W spisie 2002 nie uwzględniano przerw w zamieszkiwaniu spowodowanych: odbywaniem zasadniczej służby wojskowej, przebywaniem w zakładach karnych, przebywaniem za granicą w placówkach dyplomatycznych, przebywaniem w innych miejscach z powodu działań wojennych; nie uwzględniano również nieobecności (nawet dłuższej) w takich przypadkach, kiedy osoba była poza miejscem (gminą) zamieszkania w momencie spisu.

Wykres 9. Ludność faktycznie zamieszkała według okresu zamieszkiwania w obecnej miejscowości

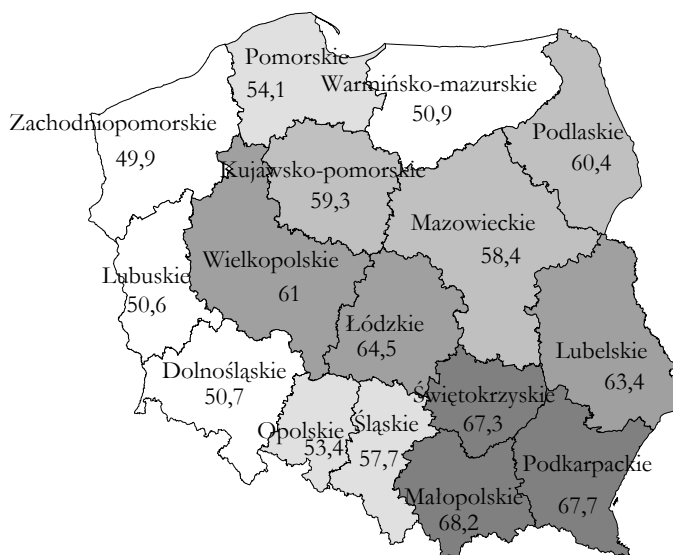

Większą zasiedziałością charakteryzują się mieszkańcy wsi – 67,3% mieszkańców stwierdziło, że mieszka od urodzenia; tak samo odpowiedziało tylko 54,2% mieszkańców miast.

Zaobserwowano znaczne zróżnicowanie zasiedziałości w przekroju regionalnym (p. mapa 4). Największy odsetek ludności zamieszkałej od urodzenia odnotowano w woj. małopolskim (68,2%) i podkarpackim (67,7%), najmniejszy zaś w woj. zachodniopomorskim (49,9%). Generalnie, ludność zamieszkała w południowo-wschodniej, wschodniej oraz centralnej części kraju jest bardziej zasiedziałą.

Najbardziej mobilni są mieszkańcy województw: północnej, zachodniej oraz południowo-zachodniej części Polski.

**Mapka 4. Ludność zamieszkała od urodzenia
(w odsetkach ludności ogółem w województwie)**

10. MIGRACJE WEWNĘTRZNE

W spisie 2002 badano tylko ostatnią migrację danej osoby, zatem wobec tego, że jedna osoba mogła zmieniać miejsce zamieszkania nawet kilka razy w badanym okresie, faktów migracji było zdecydowanie więcej. Prezentowane poniżej dane dotyczą osób, które przybyły lub powróciły – po dłuższej nieobecności (co najmniej 1 roku) – z innego miejsca w kraju - na pobyt stały lub czasowy.

W okresie międzyspisywym do miejscowości aktualnego zamieszkania przybyło lub powróciło z innego miejsca w kraju 3 924,3 tys. osób – co stanowiło 10,3% ogółu ludności. Wśród osób migrujących przeważały kobiety (52,9%). Najliczniejszą grupę stanowiły osoby młode, w wieku 25-34 lat, przy czym wśród mężczyzn – osoby w wieku 30-34 lat, a wśród kobiet – w wieku 25-29 lat.

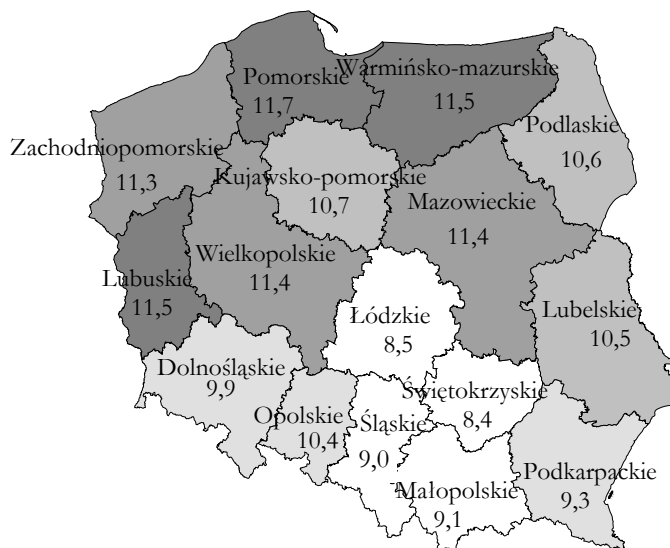
Najwięcej osób przenieśli się z miast do miast, najmniej ze wsi na wieś. Ogólna liczba osób, które w badanym okresie przeniosły się ze wsi do miast była większa od liczby osób, które przeniosły się z miast na wieś (p. tabl. III.1).

Tabl. III.1. Migracje wewnętrzne w latach 1989-2002 według kierunków

Obecne miejsce zamieszkania	Poprzednie miejsce zamieszkania			
	ogółem	miasta	wieś	nieustalone
	w tys.			
Ogółem	3 924,3	2 124,3	1 709,3	90,7
Miasta	2 359,7	1 271,0	1 032,6	56,1
Wieś	1 564,6	853,3	676,7	34,6

Odsetek ludności, która przybyła lub powróciła do miejscowości aktualnego zamieszkania z innego miejsca w kraju wahał się od 8,4% w woj. świętokrzyskim do 11,7% w woj. pomorskim (p. mapa 5). Mieszkańcy regionu północnej i centralnej części Polski migrowali zdecydowanie częściej niż mieszkańcy części południowej.

Mapka 5. Ludność przybyła w latach 1989-2002 z innego miejsca w kraju (w odsetkach ludności ogółem w województwie)

Zdecydowanie przeważały migracje wewnątrzwojewódzkie, które stanowiły 72,8% wszystkich migracji wewnętrznych w analizowanym okresie.

Tabl. III. 2. Migracje wewnątrzwojewódzkie i międzywojewódzkie w latach 1989-2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w tys.		
Migracje wewnętrzne ogółem	3 924,3	1 849,7	2 074,6
Migracje wewnątrzwojewódzkie	2 856,0	1 347,2	1 508,8
Migracje międzywojewódzkie	977,6	459,1	518,5
Migracje z nieustalonego miejsca zamieszkania	90,7	43,4	47,3

11. MIGRACJE ZAGRANICZNE

Prezentowane w tym dziale liczby obejmują osoby, które przybyły z zagranicy na pobyt stały, tj. imigrantów, którzy otrzymali prawo stałego pobytu (osiedlenia się) w Polsce oraz mieszkańców Polski, którzy przebywali za granicą czasowo 12 miesięcy lub dłużej i w latach 1989-2002 powrócili do miejscowości aktualnego zamieszkania na pobyt stały lub czasowy.

W latach 1989-2002 do miejscowości aktualnego zamieszkania przybyło lub powróciło z zagranicy 85,5 tys. osób, co stanowiło 0,2% ogółu ludności (p. tabl. III. 3). W drugiej połowie w lat 1996-2002, obserwowano więcej tego typu migracji w skali roku niż wcześniej, jednak częściowo jest to wynikiem przyjętej metodologii badania (w spisie badano ostatnią migrację danej osoby).

Tabl. III. 3. Ludność przybyła z zagranicy w latach 1989-2002

Lata	Ogółem	Miasta	Wieś
	w tys.		
Ogółem	85,5	67,3	18,2
z tego w latach:			
1989-1992	21,6	18,1	3,5
1993-1995	16,9	13,6	3,3
1996-2002	43,7	32,8	10,9
nieustalony rok przybycia	3,3	2,8	0,5

Podobnie jak w przypadku migracji wewnętrznych, wśród migrujących osób przeważały kobiety (51,2%). Najliczniejszą grupę stanowiły osoby młode, będące w wieku 30-39 lat, przy czym najliczniejszą wśród mężczyzn była grupa w wieku 35-39 lat, a wśród kobiet w wieku 30-34 lat.

Najczęściej wymienianymi krajami poprzedniego pobytu były: Niemcy (23,2 tys.), Stany Zjednoczone (12,2 tys.) i Ukraina (5,5 tys.), a w następnej kolejności: Włochy, Kanada, Wielka Brytania i Francja. Spośród ludności, która przybyła lub powróciła do Polski w latach 1989-2002 z zagranicy – 14,5 tys. osób (prawie 17%) nie miało polskiego obywatelstwa.

Najwięcej osób, które przebywały w latach 1989-2002 za granicą mieszka obecnie w woj. mazowieckim i śląskim, najmniej – w woj. świętokrzyskim i lubuskim.

12. MIGRACJE ZAGRANICZNE NA POBYT CZASOWY

(według stanu w maju 2002)

Imigranci przebywający w Polsce czasowo

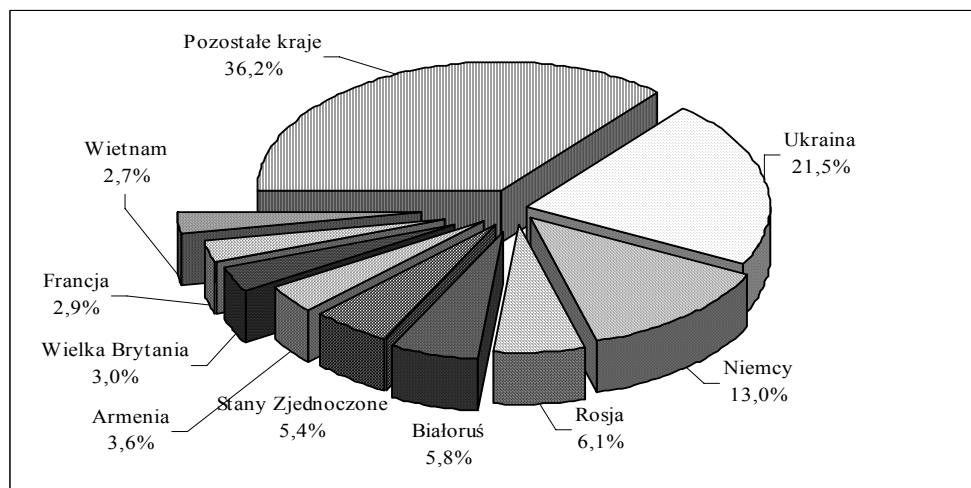
W spisie ludności 2002 spisano 34,1 tys. imigrantów, czyli osób mieszkających na stałe za granicą, a przebywających w Polsce czasowo – powyżej 2 miesięcy. Ponad 22,7 tys. to imigranci długookresowi – przebywający w Polsce 12 miesięcy lub dłużej, a 11,4 tys. to imigranci krótkookresowi – przebywający od 2 do 12 miesięcy. Imigranci z zagranicy nie zostali włączeni do ludności Polski, prezentowanej w tym raporcie.

W obu grupach (imigrantów krótko- i długookresowych) nieznacznie przeważali mężczyźni, Najliczniejsze były osoby w wieku 20-29 lat.

Najwięcej imigrantów spisano w woj. mazowieckim i małopolskim, najmniej – w woj. świętokrzyskim i kujawsko-pomorskim.

Krajami poprzedniego pobytu imigrantów były najczęściej Ukraina (7,3 tys.) lub Niemcy (4,4 tys.), a w następnej kolejności: Rosja, Białoruś i Stany Zjednoczone (p. wykres 10).

Wykres 10. Imigranci przebywający w Polsce czasowo (powyżej 2 miesięcy) według krajów poprzedniego zamieszkania w 2002 r.

Wśród imigrantów prawie co czwarta osoba (7,7 tys.) legitymowała się polskim obywatelstwem. Były to w większości osoby, które przed laty wyjechały z Polski na stałe, ale zachowały polskie obywatelstwo. Część z nich miało obywatelstwo polskie i inne (3,4 tys.). Spośród 24,1 tys. cudzoziemców (osób nieposiadających polskiego obywatelstwa), ponad 17,7 tys. (73,5%) miało obywatelstwo krajów europejskich, w tym 4,5 tys. obywatelstwo krajów Unii Europejskiej. Większość spisanych cudzoziemców przebywała w Polsce czasowo przez okres 12 miesięcy lub dłużej (17,1 tys.), a 4,5 tys. z nich – nawet powyżej 5 lat.

Emigranci przebywający czasowo za granicą

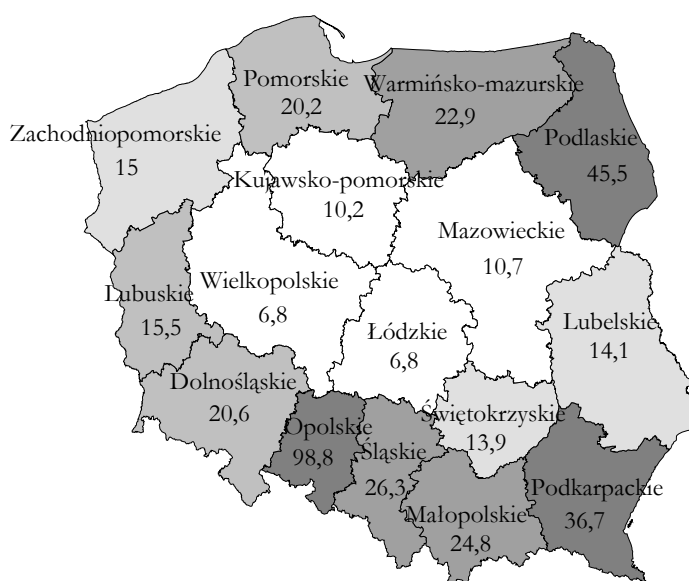
W momencie spisu 786,1 tys. osób, będących stałymi mieszkańcami Polski, przebywało za granicą powyżej 2 miesięcy⁴, a 626,2 tys. (79,7%) z nich przebywało 12 miesięcy i więcej (niekiedy nawet kilkanaście lat) – są to tzw. migracje długookresowe. Wszystkie osoby, które przebywają za granicą, a nie dokonały wymeldowania z miejsca pobytu stałego, są zaliczane do przebywających czasowo za granicą (bez względu na czas tego pobytu) i zostały włączone do stanów ludności Polski, prezentowanych w tym raporcie.

Wśród emigrantów przeważają kobiety, które stanowią 53,8% ogółu osób przebywających za granicą. Wśród mężczyzn przebywających za granicą co najmniej 12 miesięcy najwięcej jest osób w wieku 40-44 lat, wśród kobiet – w wieku 25-29 lat.

⁴ Dla porównania w spisie ludności 1988 takich osób było ok. 508 tys., zaś w 1995 roku (według danych Mikrospisu) – ponad 900 tys.

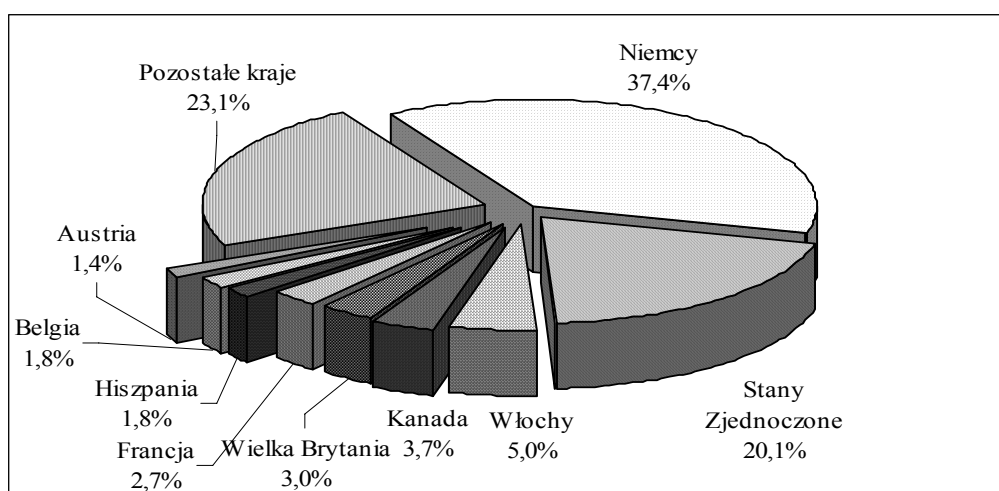
Najwięcej osób przebywających za granicą mieszkało przed wyjazdem w woj. śląskim, następne miejsca zajmują województwa: opolskie i małopolskie. Najmniej osób wyjechało z woj. lubuskiego i łódzkiego. Analizując jednak liczby emigrantów przypadające na 1000 mieszkańców danego województwa, na pierwszym miejscu należy wymienić woj. opolskie, gdzie na 1000 mieszkańców przypada ok. 99 osób przebywających za granicą (p. mapka 6). Następne miejsca zajmują województwa: podlaskie (ok. 46) i podkarpackie (ok. 37). Najmniejszy wskaźnik odnotowano dla woj. wielkopolskiego i łódzkiego (po ok. 7 emigrantów na 1000 mieszkańców).

Mapka 6. Liczba emigrantów na 1000 mieszkańców w 2002 r.

Główne kierunki emigracji mieszkańców Polski to: Niemcy (294,3 tys.), Stany Zjednoczone (158,0 tys.) i Włochy (39,3 tys.); następne miejsca zajmują: Kanada, Wielka Brytania i Francja (p. wykres 11).

Wykres 11. Główne kierunki emigracji mieszkańców Polski

Rozdział IV. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

13. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Z punktu widzenia analizy rynku pracy ludność w wieku 15 lat i więcej można podzielić - zgodnie z międzynarodowymi standardami - na trzy podstawowe kategorie: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Pracujący i bezrobotni tworzą razem kategorię aktywnych zawodowo.

*Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:*

- *wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,*
- *nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek.*

***Bezrobotni** są to osoby w wieku 15 – 74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:*

- *w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,*
- *aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni - tydzień badany), aby znaleźć pracę,*
- *były gotowe (zdolne) podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.*

Do bezrobotnych zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie.

***Ludność bierną zawodowo** (tzn. pozostająca poza siłą roboczą) stanowią osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:*

- *nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,*
- *nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w tygodniu badanym i następnym.*

Wymienione trzy grupy ludności możliwe są do wyodrębnienia począwszy od 1990 r., tj. od początku transformacji ustrojowej. Dla lat wcześniejszych - w tym również dla roku objętego poprzednim spisem ludności (1988) - nie notowano w Polsce zjawiska bezrobocia. W związku z tym, przed 1990 r. wyróżniano tylko dwie kategorie ludności: czynnych i biernych zawodowo.

W spisie ludności 1988 do **czynnych zawodowo** zaliczano:

- osoby pracujące, dla których praca była głównym źródłem utrzymania oraz
- osoby posiadające główne niezarobkowe źródło i jednocześnie pracujące (praca stanowiła dla nich dodatkowe źródło utrzymania).

Jako **biernych zawodowo** traktowano osoby posiadające wyłącznie własne niezarobkowe źródło utrzymania oraz wszystkie osoby pozostające na utrzymaniu.

W celu analizy zmian na rynku pracy w okresie między obu spisami, w tym rozdziale dokonano porównania wyników spisu ludności 2002, dotyczących liczby i charakterystyki aktywnych zawodowo, z informacjami o osobach czynnych zawodowo pochodzących ze spisu 1988. Dla obu okresów porównano również populacje biernych zawodowo. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wnioskując na podstawie prezentowanych danych należy w każdym przypadku mieć na uwadze występujące w kolejnych spisach różnice metodyczne w zaliczaniu wybranych zbiorowości do rozważanych kategorii ludności (aktywnych/czynnych lub biernych zawodowo).

W 1988 r. ludność czynna zawodowo (aktywna) liczyła 18452,5 tys. osób. W spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2002 r. zanotowano 16776,5 tys. osób aktywnych zawodowo. Jednocześnie dla 1055,8 tys. osób nie ustalono statusu na rynku pracy (w większości były to osoby przebywające w momencie spisu za granicą, dla których nie uzyskano informacji czy osoby te pracują, aktywnie poszukują pracy czy są bierne zawodowo). Jednak uwzględniając nawet pewne zaniżenie w spisie liczby aktywnych zawodowo (z powodu braku informacji o statusie na rynku pracy) widoczne jest istotne zmniejszenie populacji reprezentującej realne zasoby pracy, chociaż w rozważanym okresie ogólna liczba ludności w wieku 15 lat i więcej zwiększyła się o 3 mln osób (p. tabl. IV. 1).

Tabl. IV. 1. Ludność w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej, płci i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	1988			2002			
	Ogółem	czynni zawodowo	bierni zawodowo	Ogółem	aktywni zawodowo	bierni zawodowo	nieustalony status na rynku pracy
	w tysiącach						
Ogółem	28269,1	18452,5	9816,6	31288,4	16776,5	13456,2	1055,8
mężczyźni	13554,0	10070,1	3483,9	14962,1	9002,4	5445,2	514,5
kobiety	14715,1	8382,4	6332,7	16326,3	7774,1	8010,9	541,3
Miasta	17481,6	10703,4	6778,2	19776,1	10447,4	8540,7	788,1
Wieś	10787,5	7749,1	3038,4	11512,3	6329,1	4915,5	267,7

Jednocześnie nastąpił wzrost liczby osób biernych zawodowo (w wieku 15 lat i więcej). Grupa ta w 1988 r. liczyła 9816,6 tys., natomiast w 2002 r. - 13456,2 tys. Tak duży przyrost świadczy o nasileniu procesu dezaktywizacji zawodowej ludności w badanym okresie.

Omawiane zmiany w populacji aktywnych zawodowo, a także wśród osób biernych zawodowo w większym stopniu uwidoczniły się w zbiorowości mężczyzn niż kobiet, a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania - większe zmiany zanotowano wśród mieszkańców wsi.

Liczebność populacji aktywnych zawodowo mężczyzn zmniejszyła się pomiędzy 1988 a 2002 r. o 1067,7 tys. osób, tj. o 10,6%, a liczba aktywnych zawodowo kobiet była w 2002 r. niższa o 608,3 tys., tj. o 7,3% w porównaniu z wynikami uzyskanymi w spisie 1988. W tym samym okresie zbiorowość biernych zawodowo mężczyzn zwiększyła swe rozmiary o ponad połowę w stosunku do stanu z 1988 r. (o 1961,3 tys. osób), a o 1/4 wzrosła populacja biernych zawodowo kobiet (o 1678,2 tys.).

Liczba aktywnych zawodowo osób zamieszkałych na wsi była w 2002 r. mniejsza od notowanej w spisie z 1988 r. o 1420,0 tys., tj. o 18,3%, natomiast grupa aktywnych zawodowo mieszkańców miast zmalała w tym czasie tylko o 256,0 tys., tj. o 2,4%. Jednocześnie w rozważanym okresie liczba osób biernych zawodowo na wsi zwiększyła się o 1877,1 tys., tj. o 61,8%, a w miastach o 1762,5 tys., tj. o 26,0%.

Dogodną dla porównań zmian na rynku pracy miarą statystyczną jest współczynnik aktywności zawodowej⁵. Współczynnik wyznaczony dla ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej wynosił w 1988 r. 65,3%, a w 2002 r. – 55,5%. Oznacza to, że w pierwszym z rozważanych okresów prawie 2/3 ludności w wieku 15 lat i więcej stanowili czynni zawodowo, podczas gdy czternaście lat później tylko niewiele ponad połowa ludności w tej grupie wieku pracowała lub poszukiwała pracy, tzn. była aktywna zawodowo (p. tabl. IV. 2).

Nieco mniejszy spadek aktywności zawodowej w analizowanym okresie dotyczył ludności w wieku produkcyjnym (o 6,9 punktu procentowego). Pomimo tych zmian, zarówno w 1988, jak i 2002 r. współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym był wyższy niż liczony w stosunku do ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej.

Tabl. IV. 2. Współczynniki aktywności zawodowej ludności według płci i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Dla osób w wieku 15 lat i więcej		Dla osób w wieku produkcyjnym	
	1988	2002	1988	2002
Ogółem	65,3	55,5	78,6	71,7
mężczyźni	74,3	62,3	84,9	75,1
kobiety	57,0	49,2	71,8	68,0
Miasta	61,2	55,0	75,1	70,9
Wieś	71,8	56,3	84,6	73,1

⁵ Współczynnik aktywności zawodowej jest to procentowy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności danej kategorii (wyróżnianej np. ze względu na płeć, miejsce zamieszkania, wiek lub poziom wykształcenia)

W obu analizowanych spisach powszechnych mężczyźni charakteryzowali się wyższą aktywnością zawodową niż kobiety (obrazują to współczynniki liczone zarówno w stosunku do ludności w wieku 15 lat i więcej, jak i w odniesieniu do ludności w wieku produkcyjnym). Wynika stąd, że obecnie na 100 mężczyzn w wieku 15 lat i więcej przypada przeciętnie 62 aktywnych zawodowo, a w grupie kobiet tylko 49 na 100 pracuje lub poszukuje pracy. Analiza powyższych danych wskazuje, że w okresie 1988 - 2002 zmniejszyła się rozpiętość między wskaźnikami wyznaczanymi dla mężczyzn i kobiet. W 1988 r. wynosiła ona 17,3 punktu procentowego, a w 2002 r. - 13,1 pkt. Zmiana ta jest efektem szybszego w rozważanym okresie obniżania się aktywności zawodowej mężczyzn niż kobiet.

Porównanie dokonane na podstawie wyników dwóch ostatnich spisów dla ludności zamieszkałej w miastach i na wsi wykazało, że aktywność zawodowa mieszkańców wsi była wyższa, jednak różnice - istotne w 1988 r., uległy znacznemu zmniejszeniu w 2002 r. W 1988 r. zróżnicowanie między współczynnikami aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej zamieszkałej w miastach i na wsi wynosiło 10,6 punktu, a w 2002 r. już tylko 1,3 punktu procentowego.

Analiza danych według województw potwierdziła obniżenie się aktywności zawodowej ludności. Choć w przypadku dwóch województw - pomorskiego i wielkopolskiego - zbiorowość aktywnych zawodowo zwiększyła swą liczebność w okresie między spisami, to we wszystkich obserwowano zmniejszenie współczynników aktywności zawodowej (p. tabl. IV. 3).

Największy ubytek liczby osób aktywnych zawodowo zanotowano w województwie opolskim. Populacja aktywnych zawodowo w tym województwie w 2002 r. stanowiła niespełna 80% stanu z 1988 r. Należy zaznaczyć, że jednocześnie w spisie 2002 w tym województwie stwierdzono największy odsetek osób o nieustalonym statusie na rynku pracy, co mogło mieć istotny wpływ na wielkość obliczonego ubytku ludności aktywnej zawodowo.

Pod względem wartości współczynnika aktywności zawodowej największe obniżenie zanotowano w województwie podkarpackim (spadek o 18,8 pkt.), świętokrzyskim (o 15,4 pkt.), małopolskim (o 14,2 pkt.) i lubelskim (o 13,9 pkt.). Najmniejsze zmiany aktywności zawodowej obserwowano w województwie pomorskim i wielkopolskim (spadek współczynnika odpowiednio o 5,3 pkt. i 5,6 pkt.).

W badanym okresie w każdym województwie wzrosła liczba biernych zawodowo. Największy przyrost miał miejsce w województwach: podkarpackim (o 85,4% w porównaniu z 1988 r.), świętokrzyskim (o 63,2%), małopolskim (o 58,3%) i lubelskim (o 54,7%). W najmniejszym stopniu populacja biernych zawodowo zwiększyła się w województwach pomorskim i śląskim (o 26,1% i 26,7%).

Tabl. IV. 3. Ludność w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej i województw w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	1988			2002			
	Czynni zawodowo	Bierni zawodowo	Współ-czynnik aktywności zawodowej	Aktywni zawodowo	Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współ-czynnik aktywności zawodowej
	w tysiącach		w %	w tysiącach			w %
Ogółem	18452,5	9816,6	65,3	16776,5	13456,2	1055,8	55,5
Dolnośląskie	1397,8	813,9	63,2	1276,2	1079,6	67,3	54,2
Kujawsko-pomorskie	950,8	562,6	62,8	920,4	730,5	29,4	55,8
Lubelskie	1136,9	502,2	69,4	967,7	776,8	35,4	55,5
Lubuskie	458,0	256,1	64,1	438,2	362,5	20,1	54,7
Łódzkie	1362,2	729,8	65,1	1205,0	937,5	40,7	56,2
Małopolskie	1566,2	727,7	68,3	1357,2	1152,1	98,3	54,1
Mazowieckie	2501,8	1316,9	65,5	2386,3	1707,9	150,6	58,3
Opolskie	539,3	265,6	67,0	429,7	356,5	92,0	54,7
Podkarpackie	1066,3	391,8	73,1	862,6	726,3	79,2	54,3
Podlaskie	598,7	280,9	68,1	517,5	402,2	55,4	56,3
Pomorskie	942,4	593,0	61,4	956,7	747,6	59,0	56,1
Śląskie	2315,3	1398,4	62,3	1991,8	1771,4	191,9	52,9
Świętokrzyskie	706,0	278,1	71,7	585,0	453,9	23,0	56,3
Warmińsko-mazurskie	635,2	363,1	63,6	608,8	496,3	37,3	55,1
Wielkopolskie	1494,1	895,3	62,5	1524,9	1153,0	36,2	56,9
Zachodniopomorskie	781,3	441,2	63,9	748,7	602,1	40,0	55,4

Obserwowane na poziomie województw zmiany aktywności zawodowej ludności były częściowo wynikiem zróżnicowania rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów w okresie transformacji, odmiennego kształtowania się przepływu ludności pomiędzy kategoriami aktywnych/czynnych i biernych zawodowo, a także różnych wielkości przyrostu ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej w badanym okresie.

Aktywni zawodowo według cech demograficzno-społecznych

Porównując dane dotyczące ludności aktywnej zawodowo według wieku w 1988 i 2002 r. można zauważyć wzrost liczby osób aktywnych zawodowo w grupach wieku 15-24 lata oraz 45-54 lata. Jest to z jednej strony wynik przemian na rynku pracy, z drugiej zaś - zmian wynikających z przebiegu procesów demograficznych w przeszłości. W ostatnich latach wymienione grupy wieku były „zasilane” przez liczne roczniki pochodzące z wyżów demograficznych lat 50-tych

i 80-tych. Liczebność pozostałych grup wieku ludności aktywnej zawodowo zmniejszyła się, a szczególnie dotyczyło to populacji osób w wieku 55 lat i więcej, która w rozważanym okresie zmalała o połowę (p. tabl. IV. 4.).

Przyrosty i ubytki liczby osób aktywnych zawodowo w poszczególnych grupach wieku spowodowały zmiany w strukturze analizowanej populacji. W 2002 r. odsetek osób aktywnych zawodowo w wieku 15-24 lata wynosił 14,6% (12,5% w 1988 r.), w wieku 45-54 lata - 24,4% (16,8% w 1988 r.), a w wieku 55 lat i więcej - 7,9% (15,7% w 1988 r.).

Tabl. IV. 4. Aktywni (czynni) zawodowo według wieku i płci w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
	w tysiącach						
Czynni zawodowo w 1988 r.							
Ogółem	18452,5	2299,9	5240,8	4909,9	3091,0	1994,7	898,2
Mężczyźni	10070,1	1305,2	2990,6	2603,7	1596,2	1109,8	455,9
Kobiety	8382,4	994,7	2250,2	2306,1	1494,7	884,9	442,4
Aktywni zawodowo w 2002 r.							
Ogółem ¹⁾	16776,5	2447,9	4441,6	4456,3	4096,9	1003,4	329,8
Mężczyźni ¹⁾	9002,4	1352,3	2407,9	2313,0	2123,5	613,4	191,9
Kobiety ¹⁾	7774,1	1095,5	2033,7	2143,3	1973,4	390,0	137,9

1) W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku

Jednocześnie zmienił się poziom aktywności zawodowej ludności w różnych grupach wieku. W 1988 r. najwyższymi współczynnikami aktywności zawodowej charakteryzowały się osoby w wieku 35-44 lata, a w 2002 r. równie wysoka aktywność zawodowa charakteryzowała osoby w wieku 35-44 lata, jak i nieco młodsze, tj. w wieku 25-34 lata.

W obu analizowanych momentach spisowych wiek maksymalnej aktywności zawodowej różni się dla mężczyzn i kobiet - mężczyźni osiągalni najwyższą aktywność zawodową w wieku 25-34 lata, a kobiety w wieku 35-44 lata. Poziom aktywności zawodowej mężczyzn obniżył się w okresie 1988-2002 we wszystkich grupach wieku, natomiast w populacji kobiet - wzrósł w grupie wieku 25-34 lata (p. tabl. IV. 5).

Tabl. IV 5. Współczynniki aktywności zawodowej ludności według wieku i płci w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
	w %						
1988							
Ogółem	65,3	44,3	84,6	89,5	80,8	52,3	24,1
mężczyźni	74,3	49,1	95,3	94,9	85,9	63,7	32,5
kobiety	57,0	39,3	73,6	84,1	75,9	42,7	19,0
2002							
Ogółem	55,5	39,1	87,4	87,2	72,2	30,4	6,9
mężczyźni	62,3	42,3	93,0	90,3	76,8	40,4	10,6
kobiety	49,2	35,8	81,5	84,0	67,8	21,9	4,6

Z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy bardzo istotną jest charakterystyka zasobów pracy (populacji aktywnych zawodowo) według ukończonego wykształcenia. W okresie między 1988 a 2002 r. znacznie poprawiła się - podobnie jak w całej populacji - struktura wykształcenia ludności aktywnej zawodowo (p. tabl. IV. 6). W 1988 r. 36,3% aktywnych zawodowo posiadało wykształcenie na poziomie wyższym lub średnim, a w 2002 r. - już ponad połowa (54,1%) legitymowała się co najmniej średnim poziomem ukończonej edukacji. W 1988 r. najwięcej aktywnych zawodowo miało wykształcenie podstawowe (30,3%) lub zasadnicze zawodowe (29,5%). Według wyników spisu 2002 odsetek aktywnych zawodowo z wykształceniem podstawowym obniżył się do 14,2% (zarówno liczba aktywnych zawodowo, jak i odsetek zmniejszyły się ponad dwukrotnie), natomiast udział osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe wzrósł do 31,2%. W rozważanym okresie w zasobach pracy zwiększył się istotnie udział osób z wykształceniem średnim i policealnym (z 27,9% w 1988 r. do 38,8% w 2002 r.) oraz wyższym (z 8,4% do 15,3%). Warte zaznaczenia jest również fakt, że wielokrotnie zmniejszyła się liczba (i odsetek) osób, które nie posiadają nawet ukończonego wykształcenia podstawowego. Zmiany te są wynikiem oddziaływania czynników demograficznych oraz poprawy w zakresie edukacji. Osoby starsze odchodzące z rynku pracy posiadały przeciętnie niższy poziom wykształcenia, niż wchodzące do zasobów pracy nowe grupy - osób młodych, korzystających z rozwiniętych w badanym okresie różnych form zdobywania wykształcenia.

Tabl. IV. 6. Aktywni (czynni) zawodowo według poziomu wykształcenia i płci w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Średnie i policealne	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
Czynni zawodowo w 1988 r.						
Ogółem	18452,5	1553,9	5149,8	5444,8	5599,1	684,1
mężczyźni	10070,1	848,1	2221,3	3777,0	2915,0	298,8
kobiety	8382,4	705,8	2928,5	1667,9	2684,0	385,3
Aktywni zawodowo w 2002 r.						
Ogółem¹⁾	16776,5	2562,9	6509,9	5232,8	2381,6	74,3
mężczyźni ¹⁾	9002,4	1164,5	2962,3	3476,1	1352,2	38,6
kobiety ¹⁾	7774,1	1398,4	3547,6	1756,7	1029,4	35,7

1) W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym poziomie wykształcenia

Analiza poziomu wykształcenia osób aktywnych zawodowo wskazuje na istotne różnice według płci. Zarówno dane z 1988, jak i z 2002 r. pokazują, że kobiety są lepiej wykształcone niż mężczyźni. Wśród kobiet aktywnych zawodowo dominują absolwentki szkół średnich i policealnych (34,9% w 1988 r. i 45,6% w 2002 r.), natomiast najwięcej mężczyzn ukończyło szkoły zasadnicze zawodowe (37,5% w 1988 r. i 38,6% w 2002 r.).

Najwyższą aktywnością zawodową charakteryzują się osoby z wykształceniem wyższym, najniższą zaś osoby nie posiadające ukończonego wykształcenia szkolnego. Potwierdzają to wyniki obu spisów (z 1988 i 2002 r.).

Przy uwzględnieniu podziału według płci można zauważyć, że jeszcze w 1988 r. najwyższy współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn dotyczył absolwentów zasadniczych szkół zawodowych. Natomiast w 2002 r. największą aktywnością zawodową charakteryzowali się zarówno mężczyźni, jak i kobiety z dyplomami szkół wyższych.

Pomiędzy 1988 a 2002 r. nastąpiło obniżenie się współczynników aktywności zawodowej, niezależnie od poziomu wykształcenia i płci (p. tabl. IV. 7). Jednak im niższy poziom wykształcenia, tym spadek ten był silniejszy. Na wspomniane wcześniej oddziaływanie czynników demograficznych nakładają się przemiany związane z rynkiem pracy oraz możliwościami uzyskiwania dochodów z innych źródeł niż praca.

Tabl. IV. 7. Współczynniki aktywności zawodowej ludności według poziomu wykształcenia i płci w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Średnie i policjalne	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształ- cenia szkolnego
1988						
Ogółem	65,3	84,5	73,8	81,7	51,1	39,7
mężczyźni	74,3	87,0	79,5	88,4	60,0	48,7
kobiety	57,0	81,8	70,0	69,7	44,0	34,8
2002						
Ogółem	55,5	81,4	65,1	70,9	27,3	8,5
mężczyźni	62,3	81,7	70,4	75,8	34,8	12,8
kobiety	49,2	81,1	61,3	62,8	21,3	6,2

Bierni zawodowo według cech demograficzno-społecznych

W latach 1988-2002 istotnie zwiększyła się liczba biernych zawodowo w wieku 15-24 lata oraz 35 lat i więcej. Szczególnie wysoki wzrost, bo ponad 2-krotny, dotyczył biernych zawodowo w wieku 45-54 lata. Zmiany obserwowane w zbiorowości biernych zawodowo są przede wszystkim wynikiem przemian na rynku pracy związanych z okresem transformacji społeczno-ekonomicznej. Dodatkowo pewien wpływ miały przesunięcia demograficzne w strukturze wieku ludności, będące efektem falowania wyżów i niżów demograficznych.

Analizowane relacje odmiennie kształtowały się w populacji biernych zawodowo mężczyzn i kobiet. W okresie 1988-2002 mężczyźni zwiększyli swą liczebność we wszystkich analizowanych grupach wieku, natomiast wśród kobiet przybyło biernych zawodowo w wieku 15-24 lata oraz 45 lat i więcej, a zmniejszyła się liczba kobiet biernych zawodowo w wieku 25-44 lata (p. tabl. IV. 8).

Tabl. IV. 8. Bierni zawodowo według wieku i płci w latach 1988 i 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	w wieku produkcyjnym
1988								
Ogółem	9816,6	2886,7	954,9	576,1	735,8	1822,3	2828,9	4666,3
Mężczyźni	3483,9	1350,8	147,9	138,6	262,0	632,5	948,3	1695,7
Kobiety	6332,7	1535,9	807,0	437,5	473,8	1189,8	1880,6	2970,6
2002								
Ogółem¹⁾	13456,2	3807,1	642,4	656,4	1581,1	2300,3	4468,3	6426,6
Mężczyźni ¹⁾	5445,2	1843,1	180,7	248,0	642,5	906,6	1624,2	2903,8
Kobiety ¹⁾	8010,9	1964,0	461,7	408,4	938,6	1393,7	2844,1	3522,7

1) W podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku

Prezentowane dane wskazują, że zmieniła się struktura biernych zawodowo według wykształcenia. W 1988 r. 1/3 ogółu biernych zawodowo w wieku produkcyjnym (33,5%) stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe lub średnie (30,3% populacji mężczyzn i 35,3% populacji kobiet). Zgodnie z wynikami spisu powszechnego w 2002 r. odsetek osób biernych zawodowo z co najmniej średnim wykształceniem wzrósł do 41,7% (odpowiednio 35,4% dla mężczyzn i 46,9% dla kobiet) – patrz tabl. IV. 9. Jeszcze w 1988 r. dominującą grupą wśród biernych zawodowo w wieku produkcyjnym były osoby z wykształceniem podstawowym, natomiast w 2002 r. dominowały już osoby z wykształceniem średnim. Wyniki spisu z 2002 r. wskazują na zmniejszenie się liczby biernych zawodowo w wieku produkcyjnym z nieukończonym wykształceniem podstawowym lub bez wykształcenia, przy jednoczesnym wzroście pozostałych populacji wyróżnionych ze względu na poziom ukończonej edukacji szkolnej (największy wzrost dotyczył osób z wykształceniem średnim i policealnym - o 74,5% w porównaniu ze stanem z 1988 r.).

Tabl. IV. 9. Bierni zawodowo w wieku produkcyjnym według ukończonego poziomu wykształcenia i płci w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Średnie i policealne	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
1988						
Ogółem	4666,3	187,8	1373,6	985,0	1897,2	195,4
mężczyźni	1695,7	77,7	435,4	368,3	713,7	87,7
kobiety	2970,6	110,0	938,2	616,7	1183,5	107,8
2002						
Ogółem¹⁾	6426,6	285,1	2396,3	1635,5	1989,8	105,4
mężczyźni ¹⁾	2903,8	118,5	909,4	841,6	965,3	61,6
kobiety ¹⁾	3522,7	166,6	1486,9	794,0	1024,5	43,8

1) W podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym poziomie wykształcenia

Przedstawione porównanie dotyczy podziału globalnych zasobów pracy (ludności w wieku 15 lat i więcej) na dwie zbiorowości: aktywnych/czynnych zawodowo oraz biernych zawodowo. W związku z tym dychotomicznym ujęciem, zmiany w jednej z analizowanych zbiorowości mają bezpośrednie przełożenie na kształtowanie się wielkości i struktury drugiej z nich.

W dalszych rozważaniach szczegółowej analizie poddano wyniki spisu ludności 2002, dotyczące obu grup składających się na zbiorowość aktywnych zawodowo, tj. pracujących oraz bezrobotnych.

14. PRACUJĄCY

W maju 2002 r. zbiorowość pracujących liczyła 13218,3 tys. osób, z tego prawie dwie trzecie (61,6%) mieszkało w miastach. Większość populacji pracujących (54,1%) stanowili mężczyźni. Nieco większy udział mężczyzn odnotowano wśród pracujących mieszkańców wsi (56,9%) niż miast (52,3%) – p. tabl. IV. 10.

Na ogólną liczbę pracujących składało się 11025,4 tys. pracujących w sektorze pozarolniczym oraz 2192,9 tys. osób pracujących w rolnictwie, w tym w indywidualnych gospodarstwach rolnych (łącznie z pracownikami najemnymi) - 2016,0 tys. Biorąc pod uwagę dotychczasową liczbę pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, ustaloną na podstawie wyników spisu rolnego z roku 1996, nastąpił znaczny spadek liczebności tej grupy pracujących. Wynika on głównie z mniejszej – niż w spisie z 1996 r. - liczby osób, które zadeklarowały pracę w swoim gospodarstwie rolnym. Częściowo również spadek ten jest wynikiem zmiany definicji⁶ osoby pracującej na własny rachunek w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Natomiast liczba pracujących poza rolnictwem na podstawie spisu 2002 przewyższała liczbę pracujących w tym sektorze, ustaloną na podstawie bieżących badań przedsiębiorstw.

Wskaźnik zatrudnienia⁷ w maju 2002 r. był stosunkowo niski i wynosił 43,7%; wyższy dla mężczyzn niż dla kobiet (odpowiednio: 49,5% wobec 38,4%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (45,2% wobec 42,9%).

Struktura pracujących mężczyzn i kobiet według wieku była zbliżona, można jedynie zauważyć, iż największy udział w populacji mężczyzn miały osoby w wieku 25–44 lata (54,1%), natomiast w populacji kobiet – osoby w wieku 35–54 lata (56,1%). Różniła się natomiast struktura wieku pracujących mieszkańców miast i wsi. Wśród pracujących zamieszkałych na wsi wyższy udział miały osoby w wieku (przed-) i poprodukcyjnym, stanowiły bowiem 6,2%, podczas gdy wśród pracujących mieszkańców miast – 2,3%.

⁶Do pracujących na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym nie zalicza się osób pracujących do 1 ha włącznie w gospodarstwach rolnych produkujących wyłącznie na własne potrzeby oraz w gospodarstwach rolnych produkujących głównie na własne potrzeby.

⁷ Udział osób pracujących w liczbie ludności ogółem oraz danej grupy.

Tabl. IV. 10. Pracujący według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem ¹	Wiek						
		15-24 lat	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	wiek produkcyjny
Ogółem	13218,3	1401,5	3495,9	3664,8	3433,8	901,3	320,5	12718,4
w tysiącach								
mężczyźni	7150,9	785,2	1939,8	1929,1	1767,4	542,3	186,7	6923,2
kobiety	6067,4	616,3	1556,1	1735,7	1666,4	359,0	133,8	5795,2
Miasta	8139,9	751,3	2194,9	2249,5	2283,0	548,9	111,9	7956,4
Wieś	5078,4	650,2	1301,0	1415,3	1150,9	352,4	208,5	4762,0
Ogółem	100,0	10,6	26,4	27,7	26,0	6,8	2,4	96,2
w odsetkach								
mężczyźni	100,0	11,0	27,1	27,0	24,7	7,6	2,6	96,8
kobiety	100,0	10,2	25,6	28,6	27,5	5,9	2,2	95,5
Miasta	100,0	9,2	27,0	27,6	28,0	6,7	1,4	97,7
Wieś	100,0	12,8	25,6	27,9	22,7	6,9	4,1	93,8

1) Łącznie z wiekiem nieustalonym.

Kształtowanie się wskaźnika zatrudnienia jest bardzo ściśle związane z takimi cechami demograficznymi, jak płeć i wiek. Poziom zaangażowania zawodowego kobiet zarówno w miastach, jak i na wsi, jest we wszystkich grupach wieku niższy niż mężczyzn. W najmłodszej grupie wieku (15-24 lata), w skład której wchodzi głównie osoby uczące się, wskaźnik zatrudnienia kształtował się na stosunkowo niskim poziomie i wynosił dla mężczyzn 24,6%, a dla kobiet 20,1% (p. tabl. IV. 11). Wraz z wiekiem wskaźnik zatrudnienia był większy i najwyższy poziom osiągnął w grupie wieku 35-44 lata; w maju 2002 r. pracę wykonywało 75,3% mężczyzn i 68,0% kobiet w tym wieku. W kolejnych grupach wieku widoczny jest stopniowy spadek zaangażowania zawodowego, co wynika z trudnej sytuacji osób w tym wieku na rynku pracy i ich stopniowego wycofywania się z życia zawodowego. W populacji osób w wieku 55-64 lata pracowała tylko co piąta kobieta i co trzeci mężczyzna.

Tabl. IV. 11. Wskaźnik zatrudnienia według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wiek						
		15-24 lat	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	wiek produkcyjny
Ogółem	43,7	22,4	68,8	71,7	60,5	27,3	6,7	56,1
w odsetkach								
mężczyźni	49,5	24,6	74,9	75,3	63,9	35,7	10,3	59,3
kobiety	38,4	20,1	62,4	68,0	57,2	20,1	4,5	52,6
Miasta	42,9	19,3	69,6	71,5	60,1	25,5	3,9	55,0
Wieś	45,2	27,6	67,4	71,9	61,2	30,6	10,6	57,9

W środkowych grupach wieku wskaźnik zatrudnienia dla mieszkańców miast i wsi kształtował się na dość zbliżonym poziomie. Natomiast w skrajnych grupach wieku zaangażowanie zawodowe mieszkańców wsi było wyższe niż mieszkańców miast. Pracował co czwarty mieszkaniec wsi w wieku 15-24 lata, podczas gdy w miastach – co piąty. Wskaźnik zatrudnienia dla mieszkańców wsi w wieku 55-64 lata był o 5,1 punktu procentowego wyższy od analogicznego wskaźnika dla mieszkańców miast, natomiast dla osób w wieku 65 lat i więcej – ponad dwukrotnie wyższy.

Jedną z istotnych cech, wpływających na stopień zaangażowania zawodowego i pozycję osoby na rynku pracy jest poziom uzyskanego wykształcenia. W populacji pracujących najliczniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,2%), a następnie średnim zawodowym (27,0%) – p. tabl. IV. 12. Warto przy tym zaznaczyć, że grupy te mają również znaczący udział w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (24,1% i 20,4% odpowiednio). Pracujące kobiety charakteryzowały się korzystniejszą strukturą wykształcenia niż mężczyźni. Osoby z wykształceniem średnim i wyższym stanowiły 67,5% ogółu pracujących kobiet, podczas gdy dla mężczyzn analogiczny odsetek wynosił 49,3%. Niekorzystnie kształtowała się struktura wykształcenia mieszkańców wsi. Osoby posiadające wykształcenie średnie i wyższe stanowiły 37,7% pracujących mieszkańców wsi, natomiast 70,0% - pracujących mieszkańców miast. Odsetek pracujących mieszkańców miast z wykształceniem wyższym był trzykrotnie wyższy od analogicznego odsetka dla mieszkańców wsi (24,5% wobec 7,7%).

Tabl. IV. 12. Pracujący według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		Wyższe	Policealne	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone i nieukończone	Niestalony poziom wykształcenia
w tysiącach								
Ogółem	13218,3	2386,4	640,7	3574,6	1013,0	3857,9	1733,5	12,2
mężczyźni	7150,9	1090,9	163,7	1939,0	329,8	2641,3	979,1	7,1
kobiety	6067,4	1295,5	477,0	1635,6	683,2	1216,6	754,4	5,1
Miasta	8139,9	1996,1	491,4	2429,6	782,4	1913,0	519,7	7,7
Wieś	5078,4	390,3	149,3	1145,0	230,6	1944,9	1213,8	4,5
w odsetkach								
Ogółem	100,0	18,1	4,8	27,0	7,7	29,2	13,1	0,1
mężczyźni	100,0	15,3	2,3	27,1	4,6	36,9	13,7	0,1
kobiety	100,0	21,3	7,9	27,0	11,3	20,0	12,4	0,1
Miasta	100,0	24,5	6,1	29,8	9,6	23,5	6,4	0,1
Wieś	100,0	7,7	2,9	22,5	4,6	38,3	23,9	0,1

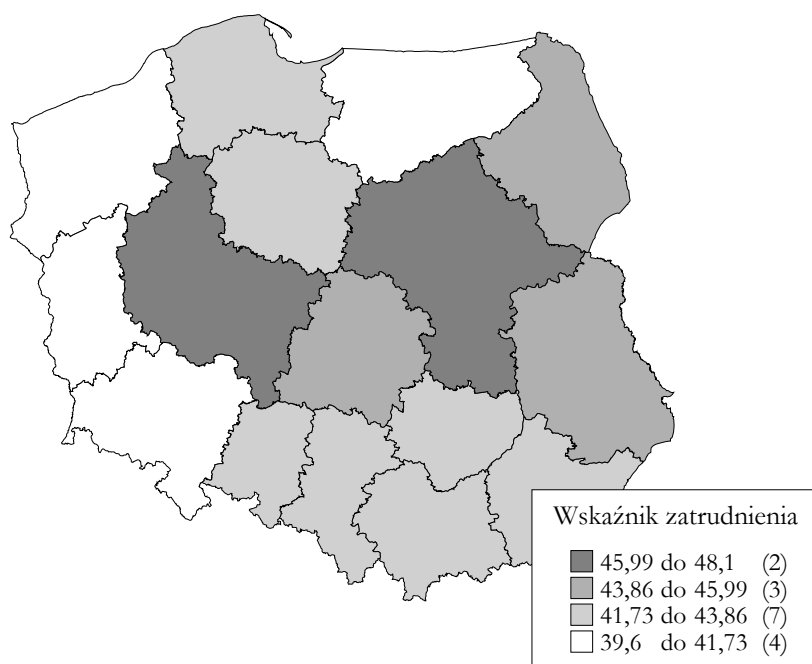
Najwyższy wskaźnik zatrudnienia (75,8%) wystąpił w populacji osób z wykształceniem wyższym, natomiast najniższy (18,1%) - wśród osób z wykształceniem podstawowym ukończonym i nieukończonym – p. tabl. IV. 13. Stosunkowo niski wskaźnik zatrudnienia wystąpił również wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, pracowało bowiem 37,0% tej zbiorowości. Świadczy to o korzystniejszej sytuacji na rynku pracy osób wykształconych i posiadających kwalifikacje zawodowe.

Tabl. IV. 13. Wskaźnik zatrudnienia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia					
		Wyższe	Policealne	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone i nieukończone
		w %					
OGÓŁEM	43,7	75,8	64,0	57,1	37,0	52,3	18,1
mężczyźni	49,5	76,5	67,5	61,7	40,1	57,6	23,4
kobiety	38,4	75,1	62,8	52,4	35,7	43,5	13,9
Miasta	42,9	75,0	63,0	54,4	35,0	46,7	11,2
Wieś	45,2	79,9	67,4	63,8	46,2	59,2	24,6

Wskaźnik zatrudnienia jest dość znacznie zróżnicowany terytorialnie (patrz mapka 7). Najwyższy wskaźnik zatrudnienia wystąpił w województwach mazowieckim (48,2%) oraz wielkopolskim (46,5%), zaś najniższy w województwach zachodniej Polski oraz w warmińsko-mazurskim.

Mapka 7. Wskaźnik zatrudnienia w 2002 r.

W populacji osób pracujących najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni (9665,4 tys. osób, tj. 73,1% ogólnej liczby pracujących) – p. tabl. IV.14. Wśród mieszkańców miast odsetek ten był wyższy i kształtował się na poziomie 84,4%, zaś wśród mieszkańców wsi wynosił 55,0%. Drugą pod względem wielkości grupę stanowiły osoby pracujące na własny rachunek (15,9%). Zdecydowanie wyższy odsetek pracujących na własny rachunek wystąpił na wsi niż w mieście (27,0% wobec 9,0%), co jest związane z wysokim udziałem wśród pracujących osób - mieszkańców wsi, użytkujących indywidualne gospodarstwa rolne.

Struktura populacji mężczyzn i kobiet według statusu zatrudnienia kształtowała się podobnie. Zarówno mężczyźni, jak i kobiety, najczęściej pracowali jako pracownicy najemni, przy czym w przypadku kobiet odsetek ten był wyższy i wynosił odpowiednio 76,2%, wobec 70,5% dla mężczyzn. Mężczyźni częściej niż kobiety byli pracodawcami (4,9% wobec 2,8%), bądź pracowali na własny rachunek (odpowiednio 19,5% i 11,5%). Natomiast kobiety częściej niż mężczyźni pomagały w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej (8,7% wobec 4,3%).

Tabl. IV. 14. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Pracownicy najemni	Pracodawcy	Pracujący na własny rachunek	Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
	w tysiącach					
OGÓŁEM	13218,3	9665,4	516,6	2098,5	830,9	106,9
mężczyźni	7150,9	5043,3	348,2	1398,3	305,1	56,0
kobiety	6067,4	4622,1	168,4	700,2	525,8	50,9
Miasta	8139,9	6868,1	401,1	728,9	76,2	65,6
Wieś	5078,4	2797,3	115,5	1369,6	754,7	41,3
	w %					
OGÓŁEM	100,0	73,1	3,9	15,9	6,3	0,8
mężczyźni	100,0	70,5	4,9	19,5	4,3	0,8
kobiety	100,0	76,2	2,8	11,5	8,7	0,8
Miasta	100,0	84,4	4,9	9,0	0,9	0,8
Wieś	100,0	55,0	2,3	27,0	14,9	0,8

15. BEZROBOTNI

W momencie przeprowadzenia spisu powszechnego ludności i mieszkań 2002 Polska należała do krajów o wysokim poziomie bezrobocia. Wyniki spisu wykazały, że liczba bezrobotnych wynosiła 3558,2 tys. osób, a stopa bezrobocia⁸ w skali kraju osiągnęła poziom 21,2% (p. tabl. IV.15). Większość populacji bezrobotnych stanowili mężczyźni, ale wśród kobiet bezrobocie występowało nieco częściej. Świadczy o tym stopa bezrobocia, która dla kobiet wynosiła 22,0%, a dla mężczyzn – 20,6%.

⁸ Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo ogółem oraz danej grupy

Bezrobociem w większym stopniu dotknięta jest ludność w miastach. Liczba bezrobotnych mieszkańców miast wynosiła 2307,5 tys., co stanowiło 64,9% ogólnej liczby bezrobotnych. Stopa bezrobocia w miastach kształtowała się na poziomie 22,1%, natomiast na wsi wynosiła 19,8%.

Tabl. IV. 15. Bezrobotni według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem ¹⁾	Wiek					Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
w tysiącach							
Ogółem	3558,2	1046,4	945,7	791,5	663,1	111,4	3529,2
Mężczyźni	1851,5	567,1	468,1	383,8	356,1	76,3	1838,4
Kobiety	1706,7	479,3	477,6	407,7	307,0	35,1	1690,8
MIASTA	2307,5	631,8	587,0	516,3	482,9	89,5	2286,5
WIEŚ	1250,7	414,6	358,7	275,2	180,2	21,9	1242,7
w odsetkach							
Ogółem	100,0	29,4	26,6	22,2	18,6	3,1	99,2
Mężczyźni	100,0	30,6	25,3	20,7	19,2	4,1	99,3
Kobiety	100,0	28,1	28,0	23,9	18,0	2,1	99,1
MIASTA	100,0	27,4	25,4	22,4	20,9	3,9	99,1
WIEŚ	100,0	33,2	28,7	22,0	14,4	1,8	99,4

1) Łącznie z wiekiem nieustalonym

Wyniki spisu potwierdziły fakt, że na ryzyko znalezienia się w grupie osób bezrobotnych narażeni są głównie ludzie młodzi, bowiem ponad połowa - 56% - populacji bezrobotnych nie przekroczyła 35 roku życia.

Struktura wieku bezrobotnych mężczyzn i kobiet była podobna; 55,9% mężczyzn i 56,1% kobiet stanowiły osoby w wieku do 34 lat, natomiast istotne różnice występowały według miejsca zamieszkania. Bezrobotni mieszkańcy wsi byli wyraźnie młodszy niż bezrobotni zamieszkali w miastach; osoby w wieku do 34 lat stanowiły 61,8% ogółu bezrobotnych na wsi, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla bezrobotnych mieszkańców miast wynosił 52,8%.

W poszczególnych grupach wieku występuje wyraźne zróżnicowanie natężenia bezrobocia.

Najwyższe bezrobocie wystąpiło w grupie osób w wieku 15 – 24 lata. Wyniki spisu 2002 pokazują, że liczba bezrobotnych w tym wieku wyniosła 1046,4 tys., a stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 42,7% i była ponad dwukrotnie wyższa niż stopa bezrobocia ogółem (patrz tabl. IV, 16).

Tabl. IV. 16. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania osób w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wiek					Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
		w %					
Ogółem	21,2	42,7	21,3	17,8	16,2	8,4	21,7
Mężczyźni	20,6	41,9	19,4	16,6	16,8	9,5	21,0
Kobiety	22,0	43,7	23,5	19,0	15,6	6,7	22,6
MIASTA	22,1	45,7	21,1	18,7	17,5	11,9	22,3
WIEŚ	19,8	38,9	21,6	16,3	13,5	3,8	20,7

Drugą zbiorowość istotną z punktu widzenia dużego ryzyka znalezienia się w grupie bezrobotnych tworzyły osoby w wieku 25 – 34 lata. Stopa bezrobocia dla tej populacji wyniosła 21,3%. Natężenie bezrobocia zmniejszało się w miarę przechodzenia do kolejnych (starszych) przedziałów wieku. Najniższa stopa bezrobocia (8,4%) wystąpiła w grupie osób w wieku 55 lat i więcej.

Dla osób w wieku do 44 lat natężenie bezrobocia było niższe wśród mężczyzn niż kobiet, natomiast dla grup wieku powyżej 45 lat zaobserwowano odwrotne proporcje; wyższą stopę bezrobocia w populacji mężczyzn niż kobiet.

Wśród osób bezrobotnych w 2002 roku dominowały osoby posiadające niski poziom wykształcenia. Najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym (2097,2 tys., tj. 58,9% ogółu bezrobotnych). Najmniej liczną zbiorowość stanowili bezrobotni z wykształceniem wyższym (176,5 tys., tj. 5,0%) – p. tabl. IV.17. i IV.18.

Tabl. IV.17. Bezrobotni według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem ¹⁾	Wykształcenie					
		Wyższe	Policealne	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe i podstawowe nieukończone
		w tysiącach					
Ogółem	3558,2	176,5	114,1	831,4	336,0	1374,9	722,3
Mężczyźni	1851,5	73,6	29,8	398,9	101,1	834,8	411,6
Kobiety	1706,7	102,9	84,3	432,5	234,9	540,1	310,6
MIASTA	2307,5	147,2	88,6	586,5	267,6	814,6	401,1
WIEŚ	1250,7	29,3	25,6	244,9	68,4	560,3	321,2
		w %					
ogółem	100,0	5,0	3,2	23,4	9,4	38,6	20,3
Mężczyźni	100,0	4,0	1,6	21,5	5,5	45,1	22,2
Kobiety	100,0	6,0	4,9	25,3	13,8	31,6	18,2
MIASTA	100,0	6,4	3,8	25,4	11,6	35,3	17,4
WIEŚ	100,0	2,3	2,0	19,6	5,5	44,8	25,7

¹⁾ Łącznie z nieustalonym poziomem wykształcenia

Bezrobotni mężczyźni charakteryzowali się mniej korzystną strukturą wykształcenia niż kobiety. Udział kobiet z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wynosił 49,8%, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla mężczyzn kształtował się na poziomie 67,3%.

Gorzej wykształceni byli bezrobotni mieszkańcy wsi niż miast. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym stanowiły 70,5% bezrobotnych mieszkańców wsi oraz 52,7% bezrobotnych mieszkańców miast.

Tabl. IV. 18. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania osób w 2002 r.

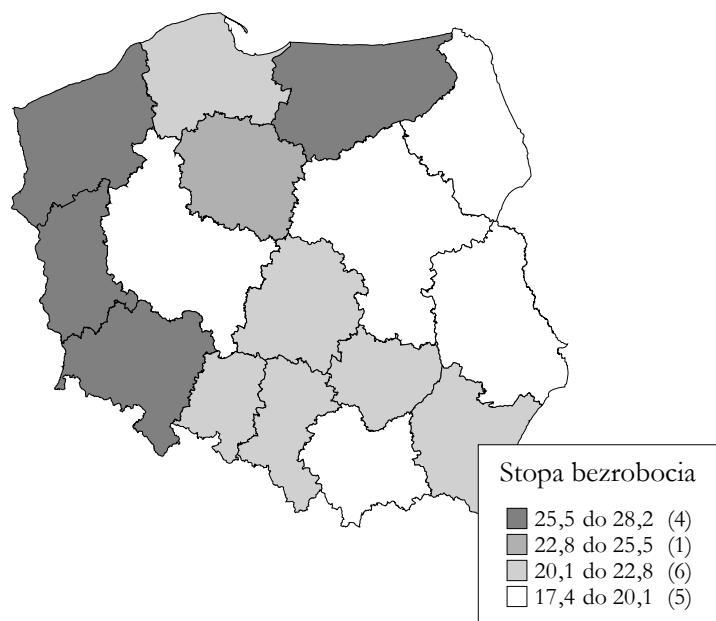
Wyszczególnienie	Ogółem	Wykształcenie					
		Wyższe	Policealne	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe i podstawowe nieukończone
		w %					
Ogółem	21,2	6,9	15,1	18,9	24,9	26,3	29,4
mężczyźni	20,6	6,3	15,4	17,1	23,5	24,0	29,6
kobiety	22,0	7,4	15,0	20,9	25,6	30,7	29,2
MIASTA	22,1	6,9	15,3	19,4	25,5	29,9	43,6
WIEŚ	19,8	7,0	14,6	17,6	22,9	22,4	20,9

Wyniki spisu potwierdziły tezę, że im niższy poziom wykształcenia, tym większe jest ryzyko znalezienia się w grupie bezrobotnych. Najniższą stopę bezrobocia – 6,9% - zanotowano dla osób posiadających wykształcenie wyższe. Natomiast w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy były osoby o niskim poziomie wykształcenia lub bez kwalifikacji zawodowych. Najwyższa stopa bezrobocia – 29,4% - wystąpiła wśród osób z wykształceniem podstawowym ukończonym lub nieukończonym. Spośród osób o tym poziomie wykształcenia w szczególnie trudnej sytuacji byli mieszkańcy miast, bowiem dla tej słabo wykształconej grupy ludności stopa bezrobocia wyniosła aż 43,6% (wobec 20,9% - dla mieszkańców wsi). Wysoką stopę bezrobocia zanotowano również dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 26,3% oraz średnim ogólnokształcącym – 24,9%.

Skala bezrobocia jest zróżnicowana przestrzennie. Obszar zmienności wyznaczają z jednej strony województwa o bardzo wysokiej stopie bezrobocia: warmińsko-mazurskie (28,2%), zachodniopomorskie (27,3%), lubuskie (27,1%), dolnośląskie (25,6%) oraz z drugiej strony województwa, w których stopa bezrobocia kształtowała się na najniższym poziomie: mazowieckie (17,4%), lubelskie (18,5%), wielkopolskie (18,6%), małopolskie, podlaskie (19,1%) – p. mapka 8.

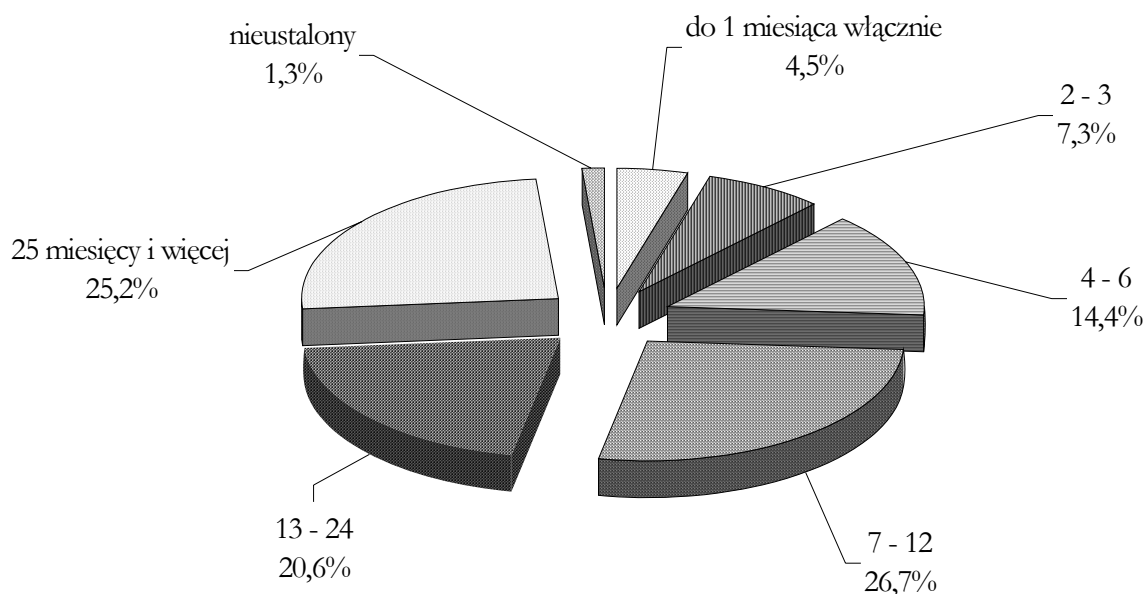
W ujęciu przestrzennym obok stopy bezrobocia istotna jest też liczba bezrobotnych. Najwięcej osób bezrobotnych odnotowano w woj. mazowieckim – 416 tys. (11,7% ogólnej liczby ludności w województwie), śląskim – 414 tys. (11,6%), najmniej w województwach: opolskim – 93 tys. (tj. 2,6%) i podlaskim – 99 tys. (2,8%).

Mapka 8. Stopa bezrobocia w 2002 r.

Według wyników spisu powszechnego ludności i mieszkań w 2002 r. bezrobotni poszukujący pracy przez okres do jednego miesiąca byli najmniej liczną grupą, liczącą prawie 161 tys. osób, tj. 4,5% ogólnej liczby bezrobotnych – p. wykres 12. Najliczniejszą grupę bezrobotnych tworzyły osoby poszukujące pracy od 7 do 12 miesięcy. Populacja ta liczyła prawie 950 tys. osób, co stanowiło 26,7% ogółu bezrobotnych.

Wykres. 12. Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy w 2002 r.

Zbiorowość długotrwale bezrobotnych, tzn. poszukujących pracy przez okres dłuższy niż rok, liczyła 1629,2 tys. osób, co stanowiło 45,8% ogólnej liczby bezrobotnych - p. tabl. IV. 19. Na długotrwale bezrobocie bardziej narażone były kobiety, bowiem udział kobiet długotrwale poszukujących pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wynosił 49,4%, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla mężczyzn kształtował się na poziomie 42,5%.

Tabl. IV. 19. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w danej grupie wieku w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	15-24	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
	w %					
Ogółem	45,8	34,8	44,9	52,6	54,8	54,4
Mężczyźni	42,5	33,0	41,1	47,4	51,2	55,7
Kobiety	49,4	36,9	48,5	57,5	59,1	51,7
MIASTA	45,1	33,5	42,9	51,9	54,1	53,7
WIEŚ	47,0	36,7	48,1	53,9	56,7	57,4

Długotrwale bezrobotni częściej występowali wśród ludności zamieszkałej na wsi. W grupie bezrobotnych mieszkańców wsi osoby poszukujące pracy dłużej niż rok stanowiły 47,0%, podczas gdy w populacji bezrobotnych mieszkańców miast – 45,1%.

Na długotrwale bezrobocie narażone były częściej osoby bezrobotne ze starszych grup wieku. Wśród bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat osoby poszukujące pracy dłużej niż 12 miesięcy stanowiły 54,4%, natomiast w populacji bezrobotnych w wieku do 24 lat było 34,8% długotrwale bezrobotnych.

Rozdział V. CHARAKTERYSTYKA EKONOMICZNA LUDNOŚCI

16. Źródła utrzymania

W spisie ludności 2002 ustalano główne i dodatkowe źródło utrzymania dla poszczególnych osób oraz odrębnie dla gospodarstw domowych. Informacje o źródłach dochodów, z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb osób dotyczyły całego roku (12 miesięcy) poprzedzającego spis i były ustalane niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej tych osób. W związku z tym mogły mieć miejsce sytuacje, że osoby deklarujące pracę w badanym tygodniu pracowały jedynie przez krótki czas w ciągu roku, natomiast utrzymywały się w tym okresie z innych źródeł (np. zasiłku dla bezrobotnych lub pozostawały na utrzymaniu). Z kolei osoby zaliczane do niepracujących mogły utrzymywać się z dochodów z pracy wcześniej wykonywanej w ciągu roku, np. sezonowej, dorywczej, z pracy z której zostali zwolnieni lub odeszli na emeryturę (rentę).

Główne źródło utrzymania osoby jest to źródło przynoszące jej największy dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów - było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

W spisie 2002 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- *dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej niezależnie od charakteru zatrudnienia,*
- *niezarobkowe źródło (w tym między innymi emerytury, renty, zasiłki),*
- *inne dochody pochodzące z własności lub z najmu,*
- *pozostawanie na utrzymaniu innych osób posiadających własne źródła dochodów.*

Porównując wyniki spisu ludności 2002 z danymi uzyskanymi z przeprowadzonego prawie 14 lat wcześniej poprzedniego spisu - można zaobserwować bardzo istotne zmiany dotyczące struktury ludności według źródeł utrzymania (p. tabl.V.1.).

W 2002 roku 23073,4 tys. osób posiadało własne źródło dochodów, którymi mogły być: dochody z pracy, dochody pochodzące ze świadczeń społecznych (tzw. niezarobkowych źródeł utrzymania) lub dochody z własności tj. z tytułu oddanych w dzierżawę gruntów rolnych, dochodów z lokat kapitałowych, z odsetek z oszczędności i udziału w zyskach przedsiębiorstw.

Udział osób, posiadających własne dochody, w ogólnej liczbie ludności Polski w 2002 r. wynosił 60,4%, podczas gdy w 1988 r. - 63,4% (spadek o 3 punkty procentowe). Konsekwencją tej zmiany było zwiększenie liczby osób będących na utrzymaniu oraz ich udziału w ogólnej strukturze ludności Polski - do poziomu 38,0% w 2002 r. (36,6% w spisie 1988). Liczba osób utrzymywanych przypadająca na

1000 osób posiadających własne źródła utrzymania zwiększyła się z 577 w 1988 r. do 631 w 2002 r.

Tabl.V. 1. Ludność według głównego źródła utrzymania w latach 1988 i 2002

Główne źródło utrzymania	1988		2002		1988=100
	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %	
Ogółem	37879,1	100,0	38230,1	100,0	100,9
w tym:					
Dochody z pracy	17218,2	45,4	12354,6	32,3	71,8
poza rolnictwem	13178,6	34,8	10710,1	28,0	81,3
w sektorze publicznym	12046,5	31,8	4385,4	11,4	36,4
w sektorze prywatnym	1132,1	3,0	6324,7	16,6	558,7
w rolnictwie	4039,6	10,6	1644,5	4,3	40,7
w sektorze publicznym	923,5	2,4	37,5	0,1	4,1
w sektorze prywatnym	3116,1	8,2	1607,0	4,2	51,6
Niezarobkowe źródło	6806,8	18,0	10691,7	28,0	157,1
w tym:					
emerytura	3457,3	9,1	5323,5	13,9	154,0
renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka)	2171,5	5,7	2529,7	6,6	116,5
renta rodzinna	599,8	1,6	837,7	2,2	139,7
zasilek dla bezrobotnych	-	-	611,3	1,6	-
zasilek pomocy społecznej	59,0	0,2	242,1	0,6	410,3
Dochody z własności	-	-	27,1	0,1	-
Na utrzymaniu	13854,1	36,6	14547,2	38,0	105,0
Nieustalone źródło utrzymania	-	-	609,5	1,6	-

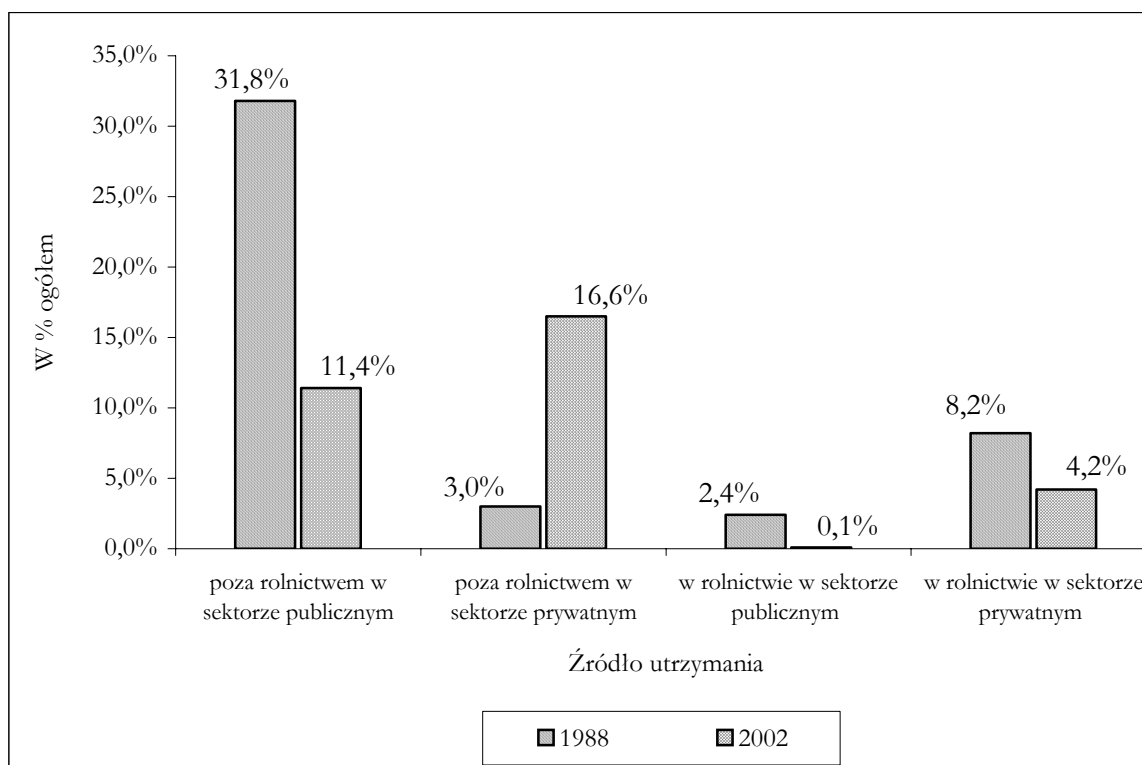
Wśród osób, które w 2002 r. posiadały własne źródło utrzymania, największą grupę stanowiły te, które utrzymują się z dochodów z pracy (32,3%), a następnie z niezarobkowych źródeł (emerytur, rent, zasiłków) – 28%. W 1988 roku odsetki te kształtowały się odpowiednio: 45,4% oraz 18% - patrz wykres 13. W spisie 2002 odnotowano także niewielką grupę osób (ok. 27 tys.), dla których źródłem utrzymania były dochody z własności.

W 2002 r. w porównaniu do 1988 liczba osób utrzymujących się z pracy zmniejszyła się w liczbach absolutnych aż o 4864 tys., czyli blisko o 30%.

Dochód z pracy w sektorze publicznym (poza rolnictwem i w rolnictwie) stanowił w 1988 roku główne źródło utrzymania dla co drugiej osoby w stosunku do ogółu posiadających własne źródła utrzymania, natomiast w 2002 roku - tylko dla co piątej. Z kolei dochód z pracy w sektorze prywatnym stanowił w 1988r. podstawę utrzymania dla 17,7% ludności Polski posiadającej własne źródła utrzymania (z tego blisko 73,4% utrzymywało się z pracy w rolnictwie, w którym dominowały indywidualne gospodarstwa rolne). W 2002 roku wśród posiadających własne źródła utrzymania już co trzecia osoba (34,4%) deklarowała dochód z pracy w sektorze prywatnym jako źródło utrzymania. Należy tu zwrócić uwagę na ponad 5-krotny wzrost w porównaniu do 1988 roku liczby osób utrzymujących się z dochodów

z pracy w sektorze prywatnym poza rolnictwem i spadek o blisko połowę (48,4%) liczby osób utrzymujących się z pracy w rolnictwie - dotyczy to głównie utrzymujących się z pracy w swoim (rodzinnym) gospodarstwie rolnym.

Wykres 13. Dochody z pracy jako źródło utrzymania ludności w latach 1988 i 2002

Zmniejszenie się liczby osób utrzymujących się z pracy związane było głównie z załamaniem się rynku pracy i silnym wzrostem bezrobocia w latach dziewięćdziesiątych, które dotknęło osób w różnym wieku, ale szczególnie ludzi młodych oraz w wieku mobilnym. (patrz tabl. V. 2.).

W okresie 1988-2002 nastąpił wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyzn w wieku 65 lat i starszych oraz kobiet w wieku 60 lat i starszych) o 21,4%, co rzutowało na zwiększenie się ogólnej liczby osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł.

W 2002 roku w porównaniu z 1988 rokiem odnotowano ponad 1,5-krotny przyrost liczby osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (z 6807 tys. do 10692 tys.).

Wśród utrzymujących się z niezarobkowych źródeł blisko połowę stanowiły osoby utrzymujące się głównie z emerytury (pracowniczej lub rolnej), a dla prawie co czwartej osoby głównym źródłem utrzymania była renta z tytułu niezdolności do pracy (inwalidzka). Natomiast zasiłek dla bezrobotnych w ciągu roku poprzedzającego moment spisu stanowił główne źródło utrzymania dla 5,7% osób. Należy również zwrócić uwagę na ponad 4-krotny wzrost w porównaniu do spisu z 1988 r. liczby osób utrzymujących się z zasiłku pomocy społecznej.

Tabl.V. 2. Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i ekonomicznych grup wieku w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania ludności			
		dochody z pracy	niezarobkowe źródło	na utrzymaniu	nieustalone źródło
	w tys.	w %			
Ogółem	38230,1	32,3	28,0	38,1	1,6
w wieku:					
przedprodukcyjnym (0-17 lat)	8850,7	0,2	1,3	97,4	1,1
produkcyjnym (18-59/64)	23625,7	51,8	21,8	24,3	2,0
mobilnym (18-44)	15241,2	55,0	10,6	32,1	2,2
niemobilnym(45-59/64)	8384,5	46,0	42,1	10,2	1,5
poprodukcyjnym(60/65 lat i więcej)	5749,1	1,7	94,4	3,0	0,8
nieustalonym	4,5	12,7	10,6	47,7	28,9
Mężczyźni	18516,4	36,3	24,4	37,6	1,6
w wieku:					
przedprodukcyjnym (0-17 lat)	4531,1	0,2	1,3	97,4	1,1
produkcyjnym (18-64)	12144,6	55,0	22,2	20,8	1,9
mobilnym (18-44)	7708,0	59,4	10,0	28,4	2,1
niemobilnym(45-64)	4436,6	47,2	43,4	7,7	1,5
poprodukcyjnym(65 lat i więcej)	1838,3	2,1	96,2	0,7	0,9
nieustalonym	2,3	14,2	8,3	47,7	29,6
Kobiety	19713,7	28,6	31,3	38,5	1,6
w wieku:					
przedprodukcyjnym (0-17 lat)	4319,6	0,1	1,2	97,5	1,1
produkcyjnym (18-59)	11481,1	48,5	21,3	28,0	2,0
mobilnym (18-44)	7533,2	50,5	11,2	35,9	2,3
niemobilnym(45-59)	3947,8	44,7	40,7	13,0	1,5
poprodukcyjnym (60 lat i więcej)	3910,8	1,5	93,6	4,1	0,8
nieustalonym	2,2	11,1	12,9	47,7	28,1

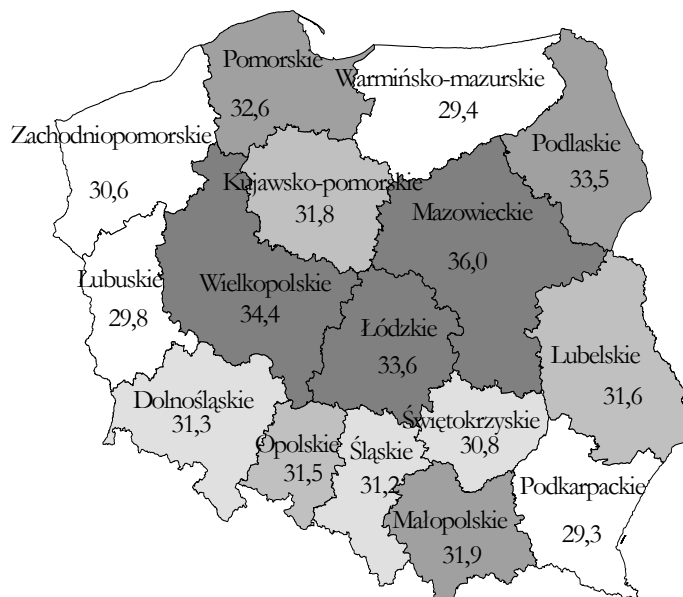
Według wyników spisu 2002 na 100 osób utrzymujących się głównie z własnych dochodów pochodzących z pracy przypada 87 osób, których głównym źródłem utrzymania jest niezarobkowe źródło. W 1988 roku wskaźnik ten był znacznie niższy i wynosił 40 na 100.

Zwraca uwagę także stosunkowo duży udział osób młodych będących na utrzymaniu. Co czwarta osoba będąca w wieku produkcyjnym jest na utrzymaniu, przy czym prawie co trzecia – w wieku mobilnym. Znacznie gorzej sytuacja przedstawia się dla kobiet niż dla mężczyzn.

Analizując źródła utrzymania ludności w poszczególnych województwach zauważa się wyraźne różnice. Dla 32,3% ogółu ludności Polski źródłem utrzymania były dochody z pracy. W większości województw odsetek utrzymujących się z tego źródła zbliżony był do średniej krajowej (p. mapka 9.). Najniższy odsetek osób

utrzymujących się z dochodów z pracy odnotowano w województwach lubuskim (29,9%), warmińsko-mazurskim (29,4%) oraz podkarpackim (29,3%). Odsetek powyżej średniej krajowej wystąpił w województwach: mazowieckim (36,0%), wielkopolskim (34,4%) i łódzkim (33,6%). Należy zwrócić uwagę, że wyższym odsetkiem utrzymujących się z pracy charakteryzowała się ludność zamieszkała w miastach.

Mapka 9. Udział osób utrzymujących się z dochodów z pracy w 2002 r.

Najwyższy odsetek osób utrzymujących się głównie z niezarobkowych źródeł dochodów odnotowano w województwie łódzkim (31,3%) oraz świętokrzyskim (30,4%), natomiast najniższy - w podlaskim 25,5%. W większości województw nieznacznie wyższy odsetek utrzymujących się z niezarobkowych źródeł dochodów stanowili mieszkańcy wsi.

Zwraca uwagę, iż we wszystkich województwach osoby pozostające na utrzymaniu stanowiły wysoki odsetek. Ponad 40% odsetek tych osób występuje w województwach: podkarpackim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

17. BIORCY ŚWIADCZEŃ SPOŁECZNYCH

Według wyników spisu 2002, około 11635,2 tys. osób deklarowało aktualne (w czasie spisu) pobieranie świadczeń z ZUS, FUS, KRUS, opieki społecznej, takich jak: emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych, zasiłek pomocy społecznej, pielęgnacyjny, alimenty itp.

Informacje o rodzajach pobieranych świadczeń zbierano niezależnie od wieku osób, którym przyznano świadczenie, a także od faktu czy świadczenia stanowiły źródło utrzymania (główne, dodatkowe) czy też nie. W przypadku dzieci, którym przyznano świadczenie, np. rentę rodzinną, alimenty, zasiłek pielęgnacyjny - dysponentem w imieniu dziecka była osoba dorosła i to jej wykazywano świadczenie, jako źródło utrzymania (jeżeli stanowiło ono źródło utrzymania), natomiast dziecko było świadczeniobiorcą. W przypadku gdy osoba uzyskiwała kilka świadczeń z niezarobkowych źródeł należało wskazać maksymalnie trzy - najważniejsze.

Pobierający jedno świadczenie stanowili 99,1% ogółu świadczeniobiorców, a tylko nieco ponad 107 tys. (0,9%) osób deklaroowało pobieranie dwóch i większej liczby świadczeń (patrz tabl. V. 3.).

Tabl. V. 3. Ludność deklarująca pobieranie świadczenia z niezarobkowego źródła według płci i rodzaju świadczenia w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Pobierający świadczenia z niezarobkowego źródła					
		razem	w tym pobierający jedno świadczenie				
			emerytury	renta inwalidzka	renta rodzinna	zasilek dla bezrobotnych	pozostałe świadczenia
w tys.							
Ogółem	11635,2	11527,5	5441,5	2673,5	998,5	596,3	1817,7
Mężczyźni	4961,9	4933,1	2242,7	1377,0	164,4	357,8	791,2
Kobiety	6673,3	6594,4	3198,8	1296,5	834,1	238,4	1026,5
Miasta	7214,6	7137,9	3353,9	1541,6	654,5	364,9	1223,1
Mężczyźni	3020,8	3001,1	1390,3	775,4	105,4	203,2	526,8
Kobiety	4193,9	4136,8	1963,7	766,2	549,1	161,6	696,3
Wiś	4420,6	4389,6	2087,6	1131,9	344,1	231,4	594,6
Mężczyźni	1941,1	1932,0	852,4	601,6	59,0	154,6	264,4
Kobiety	2479,5	2457,6	1235,2	530,3	285,0	76,8	330,3

Wśród biorców jednego świadczenia niemalże co druga osoba deklaroowała pobieranie emerytury (pracowniczej, kombatanckiej i pochodnej lub rolnej), prawie co czwarta renty z tytułu niezdolności do pracy (renty inwalidzkiej), a zasilek dla bezrobotnych był jedynym świadczeniem dla co dwudziestej osoby.

Zdecydowana większość osób pobierających świadczenia mieszkała w miastach (62%). Wśród ludności miejskiej najczęściej deklaroowano pobieranie emerytur 47,0% (w 96,8% przypadków jest to emerytura pracownicza), 21,6% świadczeniobiorców otrzymywało rentę z tytułu niezdolności do pracy (rentę inwalidzka), rentę rodzinną 9,2% a zasilek dla bezrobotnych 5,1%.

Również na wsi dominowały osoby deklarujące pobieranie emerytury (z tego w blisko połowie przypadków była to emerytura rolna). Drugim co do wielkości świadczeniem otrzymywanym przez mieszkańców wsi była renta inwalidzka 25,8%, a następnie renta rodzinna 7,8% oraz zasilek dla bezrobotnych, który otrzymywało 5,5% biorców.

Najwyższy odsetek biorców świadczeń występuje wśród ludności starszej. Mężczyźni będący w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej) zdecydowanie najczęściej pobierają emerytury (87,2%).

Wśród kobiet - podobnie jak wśród mężczyzn - osoby w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej) były najczęściej biorcami emerytur (71,7%). Drugim co do wielkości świadczeniem deklarowanym przez kobiety w tej grupie wieku była renta rodzinna 14,1%, a kolejnym renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka) - 13,2%.

Zarówno w miastach jak i na wsi wśród świadczeniobiorców przeważały kobiety, stanowiąc odpowiednio: 58,1% i 56,1%. One też dominowały jako świadczeniobiorcy we wszystkich rodzajach świadczeń z wyjątkiem renty z tytułu niezdolności do pracy (renty inwalidzkiej), stanowiąc 48,5% oraz zasiłku dla bezrobotnych 40% biorców tych świadczeń.

Największy odsetek stanowiły kobiety wśród biorców renty rodzinnej, aż 83,5% oraz w grupie innych świadczeń 73,2% biorców tych świadczeń.

Według danych upowszechnianych przez ZUS w maju 2002 liczba wypłacanych świadczeń emerytalnych i rentowych (w tym renty z tytułu niezdolności do pracy - renty inwalidzkie i rodzinne) wynosiła 7 445,1 tys., natomiast według KRUS w tym okresie wypłacono 1 804,0 tys. takich świadczeń. Łączna liczba świadczeń wypłaconych przez ZUS i KRUS wyniosła 9 249,1 tys. Wyniki spisu 2002 wykazały porównywalną liczbę biorców emerytur i rent - 9 113,5 tys.

GOSPODARSTWA DOMOWE I RODZINY

Rozdział I. GOSPODARSTWA DOMOWE

Gospodarstwo domowe definiowane jest w spisach ludności jako zespół osób mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby samotne oraz mieszkające z innymi osobami, ale utrzymujące się oddzielnie, tworzą odrębne, jednoosobowe gospodarstwa domowe.

W końcu maja 2002 r. w Polsce było 13337 tys. gospodarstw domowych, tj. o 1366,6 tys. (11,4%) więcej niż w grudniu 1988 r. (p. tabl. I.1). Liczba gospodarstw domowych w miastach wynosiła 8964,5 tys. i zwiększyła się o 1100,4 tys. (14%), zaś na wsi 4372,5 tys. i zwiększyła się o 266,3 tys. (6,5%).

Tabl. I. 1. Gospodarstwa domowe i ludność w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe			Ludność w gospodarstwach domowych			Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	
	1988	2002	1988= =100	1988	2002	1988= =100	1988	2002
	w tysiącach			w tysiącach				
Ogółem	11970,4	13337,0	111,4	37114,3	37812,7	101,9	3,10	2,84
Miasta	7864,1	8964,5	114,0	22518,1	23268,3	103,3	2,86	2,60
Wieś	4106,2	4372,5	106,5	14596,2	14544,4	99,6	3,55	3,33

We wszystkich województwach wzrosła liczba gospodarstw domowych w miastach, przy czym najwyższe przyrosty (rzędu 20-25%) zanotowano w województwach: podlaskim, lubelskim, warmińsko-mazurskim. Najmniej gospodarstw domowych przybyło w miastach w województwach śląskim (4,8%) i łódzkim (7,3%).

Wzrost liczby gospodarstw domowych na wsi nastąpił w 13 województwach, przy czym największy o 11-16% odnotowano w województwach: pomorskim, śląskim i małopolskim. W województwie podlaskim i świętokrzyskim zaobserwowano zmniejszenie się liczby gospodarstw, odpowiednio o 2,9% i 0,3%, a w województwie lubelskim liczba gospodarstw domowych na wsi nie uległa zmianie w stosunku do 1988 r.

Wielkość gospodarstw domowych

W 2002 roku w skład gospodarstw domowych wchodziło 37812,7 tys. osób (98,9% ludności kraju), czyli o 698,4 tys. osób więcej niż w 1988 r. Liczba ludności miejskiej w gospodarstwach wzrosła o 750,2 tys., natomiast na wsi zmniejszyła się o 51,8 tys.

Wielkość gospodarstw domowych – mierzona średnią liczbą osób w gospodarstwie – zmniejszyła się w stosunku do 1988 r. zarówno na wsi, jak i w miastach. W 2002 r. gospodarstwo domowe w miastach tworzyło średnio 2,6 osób, natomiast na wsi 3,3 osób. Wzrosła jedynie wielkość gospodarstw domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego; w 2002 r. tworzyło je przeciętnie 3,9 osób (na wsi 4,0 osoby).

Porównując wielkość gospodarstw domowych w latach 1988 i 2002 należy zwrócić uwagę na duży wzrost odsetka gospodarstw tworzonych przez jedną osobę (o 6,5 punktu procentowego) – patrz tabl. I.2 i wykres 14. Uwzględniając wiek osób tworzących gospodarstwa jednoosobowe można zaobserwować wzrost odsetka gospodarstw tworzonych przez osoby młode, w wieku poniżej 30 lat (o prawie 5 punktów procentowych), przy jednoczesnym spadku udziału gospodarstw jednoosobowych tworzonych przez osoby starsze, będące w wieku 60 lat i więcej (o 5,6 punktu procentowego). Tak duże zmiany w strukturze gospodarstw jednoosobowych mogą być konsekwencją stosunkowo dużego „przepływu” osób z obiektów zbiorowego zakwaterowania do własnych bądź wynajmowanych mieszkań. Dotyczy to takich grup ludności jak: studenci czy mieszkańcy hoteli pracowniczych, którzy przemieszczali się w związku z nauką lub pracą (patrz punkt 4 w rozdziale 1 części Ludność). Powstawaniu gospodarstw jednoosobowych sprzyja także odkładanie decyzji dotyczących zawierania małżeństw.

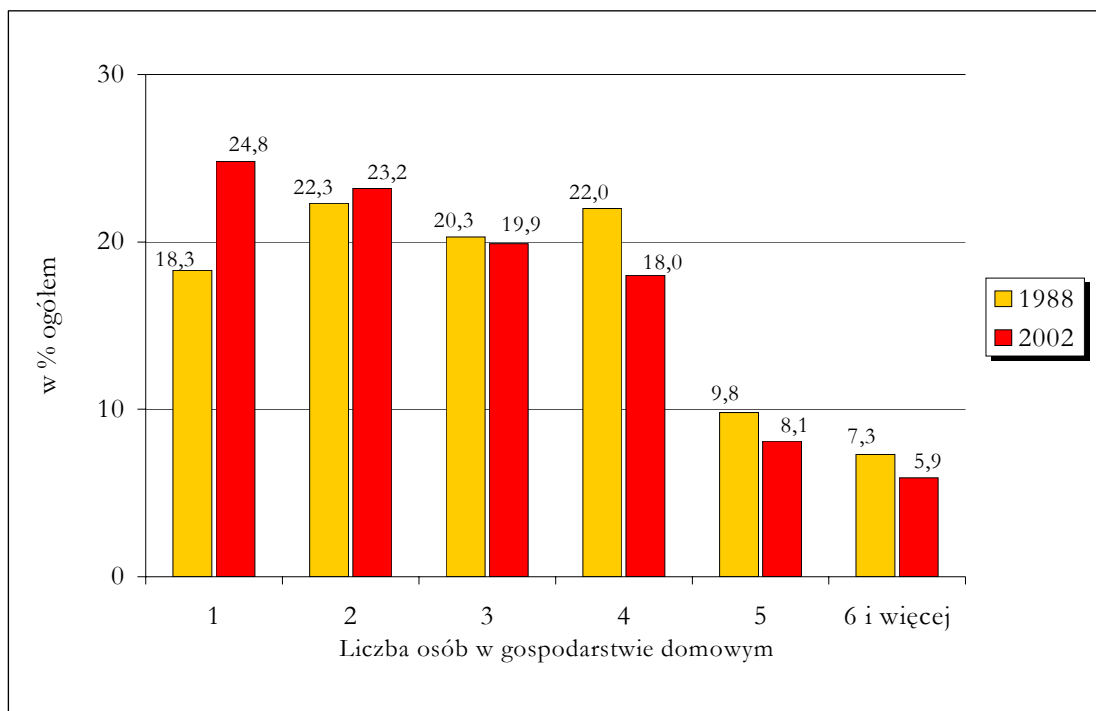
Tabl. I. 2. Gospodarstwa domowe według liczby osób w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Liczba osób w gospodarstwie domowym					
		1	2	3	4	5	6 i więcej
	w tys.	w % ogółem					
		1988					
Ogółem	11970,4	18,3	22,3	20,3	22,0	9,8	7,3
Miasta	7864,1	20,3	23,5	21,9	23,2	7,8	3,3
Wieś	4106,2	14,5	20,0	17,1	19,8	13,6	15,0
		2002					
Ogółem	13337,0	24,8	23,2	19,9	18,0	8,1	5,9
Miasta	8964,5	27,7	24,7	21,1	17,5	6,1	2,8
Wieś	4372,5	18,8	20,2	17,5	19,1	12,2	12,2

Jednocześnie w 2002 roku zmniejszył się odsetek gospodarstw czteroosobowych i większych (o 7,1 punktu procentowego).

Biorąc pod uwagę liczbę osób tworzących gospodarstwa domowe sytuacja w miastach i na wsi jest zróżnicowana. W miastach najczęściej występowały gospodarstwa jednoosobowe (częściej niż co czwarte gospodarstwo), podczas gdy na wsi – gospodarstwa dwuosobowe. Na terenach wiejskich kilkakrotnie częściej niż w miastach występowały gospodarstwa duże, czteroosobowe i większe. Na wsi stanowiły one 43,5% ogółu gospodarstw, podczas gdy w miastach – 26,4% (patrz tabl. I.2).

Wykres 14. Struktura gospodarstw domowych według wielkości w latach 1988 i 2002

W poszczególnych województwach występują istotne różnice w strukturze gospodarstw domowych według wielkości zwłaszcza, gdy porównania dokonuje się z uwzględnieniem przekroju miasta-wieś. Największe gospodarstwa zarówno na terenie miast, jak i wsi odnotowano w województwie podkarpackim (składające się odpowiednio z 2,94 i 3,76 osób). Najmniejsze gospodarstwa na terenie miast występowały w województwach łódzkim i mazowieckim (2,43 osób), zaś na wsi – w województwie łódzkim (3,09 osób).

Skład rodzinny gospodarstw domowych

Spośród wszystkich gospodarstw domowych 9817,8 tys. (tj. 73,6%) było tworzonych przez co najmniej jedną rodzinę. W tej grupie 9205,2 tys. stanowiły gospodarstwa jednorodzinne (93,8% ogółu gospodarstw rodzinnych). Liczba gospodarstw dwurodzinnych wynosiła 586,5 tys., czyli 6%. Gospodarstwa składające się z trzech i większej liczby rodzin, których zbiorowość liczyła 26,1 tys., występują stosunkowo rzadko (stanowią 0,3% ogółu gospodarstw rodzinnych), głównie na wsi.

W latach 1988-2002 liczba gospodarstw domowych wzrosła o 11,4%, natomiast gospodarstw rodzinnych zaledwie o 2,4%. Niewielkiemu przyrostowi zbiorowości gospodarstw rodzinnych towarzyszyły zmiany w ich strukturze. Obserwuje się, notowane już w latach osiemdziesiątych, dalsze obniżanie się odsetka gospodarstw jednorodzinnych (o 6 punktów procentowych) i dwurodzinnych (o 0,5 punktu procentowego). Odsetek gospodarstw trzy i więcej rodzinnych pozostał na poziomie 0,2% ogółu gospodarstw domowych. Zwiększył się natomiast odsetek gospodarstw nierodzinnych (o 6,5 punktu procentowego w stosunku do 1988 r.), w tym zwłaszcza jednoosobowych (o 2,1 punktu procentowego) – patrz tabl. I.3.

Tabl. I. 3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa domowe			
		jednorodzinne	dwurodzinne	trzy i więcej rodzinne	nierodzinne
	w tysiącach	w odsetkach			
Ogółem					
1988	11970,4	75,0	4,9	0,2	19,9
2002	13337,0	69,0	4,4	0,2	26,4
Miasta					
1988	7864,1	75,1	2,8	0,1	22,0
2002	8964,5	67,6	2,8	0,1	29,5
Wieś					
1988	4106,2	74,8	9,1	0,4	15,7
2002	4372,5	71,9	7,6	0,4	20,1

Rozdział II. RODZINY

1. RODZINY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

W 2002 roku, liczba rodzin w Polsce wynosiła 10457,6 tys., z tego 63,1% zamieszkiwało w miastach. Od spisu w 1988 roku liczba rodzin wzrosła o 231,4 tys. (2,3%), jednak dotyczy to wyłącznie miast, gdzie przyrost ten wynosił 232,6 tys. (3,7%), podczas gdy na wsi liczba rodzin zmniejszyła się o 1,1 tys. (0,03%) – patrz tabl. II.1. Zmiany te są konsekwencją zmian liczby i struktury gospodarstw domowych.

Zgodnie z przyjętą w spisie ludności 2002 metodologią, rodziny są wyodrębniane w ramach istniejących gospodarstw domowych. Za rodzinę uznawano parę (małżeństwo lub partnerów) bez dzieci lub parę z jednym bądź większą liczbą dzieci, albo też samotnego rodzica z jednym bądź większą liczbą dzieci. W 2002 r. badano także rodziny przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Tabl. II.1. Rodziny według typów w latach 1988 i 2002

Typ rodziny	1988	2002	1988	2002
	w tysiącach		w odsetkach	
Ogółem	10226,2	10457,6	100,0	100,0
Małżeństwa bez dzieci ¹⁾	2329,1	2369,8	22,8	22,7
Małżeństwa z dziećmi ¹⁾	6323,2	5860,3	61,8	56,0
Partnerzy bez dzieci	x	86,7	x	0,8
Partnerzy z dziećmi	x	110,7	x	1,1
Samotne matki	1395,6	1798,3	13,7	17,2
Samotni ojcowie	178,2	231,8	1,7	2,2
Miasta	6364,3	6596,9	100,0	100,0
Małżeństwa bez dzieci ¹⁾	1418,4	1542,6	22,3	23,4
Małżeństwa z dziećmi ¹⁾	3873,8	3511,2	60,9	53,2
Partnerzy bez dzieci	x	69,9	x	1,1
Partnerzy z dziećmi	x	78,1	x	1,2
Samotne matki	957,8	1241,3	15,0	18,8
Samotni ojcowie	114,3	153,8	1,8	2,3
Wieś	3861,8	3860,7	100,0	100,0
Małżeństwa bez dzieci ¹⁾	910,7	827,2	23,6	21,4
Małżeństwa z dziećmi ¹⁾	2449,4	2349,1	63,4	60,8
Partnerzy bez dzieci	x	16,8	x	0,4
Partnerzy z dziećmi	x	32,6	x	0,9
Samotne matki	437,8	557,0	11,3	14,4
Samotni ojcowie	63,9	77,9	1,7	2,0

¹⁾ W NSP 1988 jest to łączna liczba małżeństw i partnerów (z dziećmi lub bez dzieci).

Z uwagi na przemiany zachodzące w ciągu ostatniego dziesięciolecia w społeczeństwie polskim uznano za zasadne uwzględnienie obok dotychczasowych czterech typów rodzin (małżeństw bez dzieci, małżeństw z dziećmi, samotnych matek z dziećmi i samotnych ojców z dziećmi) dwóch nowych: partnerów bez dzieci i partnerów z dziećmi. W celu umożliwienia porównania wyników dotyczących małżeństw w 1988 i 2002 roku z wynikami poprzednich spisów, należy łączyć dane o małżeństwach i partnerach.

Dominującym typem rodziny w Polsce są małżeństwa z dziećmi – 5860,3 tys. Stanowią one 56% wszystkich polskich rodzin. W stosunku do 1988 r. liczba małżeństw z dziećmi zmniejszyła się o 462,9 tys. (tj. o 6,9%). Dotyczy to szczególnie rodzin w miastach, gdyż właśnie tam ich liczba spadła o 362,6 tys. Odsetek małżeństw z dziećmi jest większy na wsi (60,8%) niż w mieście (53,2%).

Drugim pod względem liczebności typem rodziny były małżeństwa bez dzieci. W 2002 r. stanowiły one 22,7% wszystkich rodzin w Polsce. Ich udział – proporcjonalny zarówno w miastach jak i na wsi – był bardzo podobny, aczkolwiek od 1988 r. wzrósł nieznacznie w miastach do 23,4% i zmalał na wsi – do 21,4%.

Zbiorowość małżeństw bez dzieci stanowią przede wszystkim małżeństwa starsze, których dzieci już się usamodzielnili lub założyły własne rodziny, a także część młodych małżeństw, które jeszcze nie mają dzieci. Liczba małżeństw bez dzieci wzrosła w Polsce od 1988 r. o 40,7 tys., w tym w miastach o 124,2 tys., a na wsi zmalała o 83,5 tys.

Nowym typem rodzin, uwzględnionym po raz pierwszy w spisie 2002 są partnerzy, którzy stanowią niecałe 2% rodzin w Polsce. W miastach tworzą 2,3% rodzin, podczas gdy na wsi 1,3%. Ponad połowę rodzin partnerskich stanowią rodziny z dziećmi.

Dane spisu na temat dzieci w rodzinach dotyczą przede wszystkim grupy dzieci w wieku 0-24 lat pozostających na utrzymaniu, zamieszkujących z obojgiem rodziców lub z jednym w rodzinach niepełnych. W roku 2002 stanowiły 27,9% populacji Polski, a ich liczba wyniosła 10808,7 tys. Oznacza to, że w okresie międzyspisowym zbiorowość dzieci pozostających na utrzymaniu zmniejszyła się o 784,3 tys. Ponad połowa z nich (57,4%) zamieszkiwała w miastach.

Na podstawie spisu 2002 ustalono, że rodziny z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu stanowią 58,1% wszystkich rodzin w Polsce. W całej zbiorowości rodzin z dziećmi na utrzymaniu najliczniejszą grupę stanowiły rodziny z 1 dzieckiem – 46,9% lub z 2 dziećmi – 36,2%.

Spośród wszystkich typów rodzin utrzymujących dzieci najliczniejszą stanowią małżeństwa – blisko 80%. W 2002 roku 42,5% z nich utrzymywało 1 dziecko, 38,9% – 2 dzieci, a 18,6% – 3 i więcej.

Tabl.II.2. Rodziny w gospodarstwach domowych według typu i liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu w 2002 r.

Typ rodziny	Rodziny z dziećmi ogółem	Rodziny bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu	Rodziny według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu				Przeciętna liczba dzieci do lat 24
			razem	1	2	3 i więcej	
			w tysiącach		w odsetkach		
Ogółem	8001,1	1921,7	6079,4	46,9	36,2	16,8	1,78
Malżeństwa	5860,3	1005,5	4854,8	42,5	38,9	18,6	1,85
Partnerzy	110,7	11,6	99,1	54,2	28,2	17,6	1,75
Samotne matki	1798,3	779,0	1019,3	64,9	25,9	9,1	1,48
Samotni ojcowie	231,8	125,6	106,3	69,6	22,8	7,6	1,41
Miasta	4984,4	1190,0	3794,4	52,1	36,1	11,8	1,64
Malżeństwa	3511,2	609,9	2901,3	47,6	39,4	13,0	1,7
Partnerzy	78,1	8,6	69,5	57,7	27,8	14,4	1,65
Samotne matki	1241,3	492,9	748,4	66,9	25,6	7,4	1,43
Samotni ojcowie	153,8	78,7	75,2	72,8	21,8	5,4	1,34
Wieś	3016,7	731,7	2285,0	38,3	36,5	25,3	2,01
Malżeństwa	2349,1	395,6	1953,5	34,8	38,1	27,1	2,08
Partnerzy	32,6	3,0	29,6	45,8	29,2	25,0	1,98
Samotne matki	557,0	286,2	270,9	59,3	26,9	13,9	1,62
Samotni ojcowie	78,0	46,9	31,1	62,0	25,1	12,9	1,57

Rodziny partnerów stanowiły 1,6% rodzin z dziećmi na utrzymaniu, z czego większość (70%) z nich zamieszkiwała w miastach. Najczęściej stanowiły rodzinę z 1 dzieckiem – 54,2% przypadków.

W przekroju wojewódzkim najwyższą liczbę rodzin partnerów z dziećmi spisano w województwach śląskim i dolnośląskim – powyżej 12 tys., nieco mniej (powyżej 11 tys.) w województwie mazowieckim. Najmniej tego typu rodzin wystąpiło w województwach: świętokrzyskim – poniżej 2 tys., a także podlaskim i podkarpackim – niewiele ponad 2 tys.

W przekroju terytorialnym obserwuje się znaczne zróżnicowanie dzietności rodzin. W miastach dominuje model rodziny z 1 dzieckiem – 52,1%. Na wsi odsetek rodzin z 1 dzieckiem jest znacznie niższy – 38,3%. Z kolei rodzina wielodzietna, tzn. z 3 dzieci i więcej pozostających na utrzymaniu, występuje częściej na wsi. Odsetek takich rodzin na wsi wynosi 25,3%, podczas gdy w miastach – 11,8%. Podobną różnicę wykazuje również przeciętna liczba dzieci pozostających na utrzymaniu: w miastach wynosi 1,64, na wsi – 2,01.

Rodziny niepełne

Rodzina niepełna składa się z jednego rodzica (matki lub ojca) i przynajmniej jednego dziecka, niezależnie od wieku i stanu cywilnego dziecka.

W 2002 r. było 2030,1 tys. rodzin niepełnych i ich liczba zwiększyła się o 456,3 tys. w stosunku do 1988 r. Spośród rodzin niepełnych 1125,6 tys. (tj. 55,4%) ma przynajmniej jedno dziecko w wieku do lat 24 na utrzymaniu. W pozostałych rodzinach (44,6%) albo dzieci są starsze, albo mają własne źródła utrzymania.

Rodziny samotnych matek z dziećmi na utrzymaniu stanowią 56,7% ogółu rodzin samotnych matek, a tylko 45,9% samotnych ojców ma dzieci na utrzymaniu.

Rodziny niepełne mają znacznie mniej dzieci na utrzymaniu – większość z nich (64,9% matek i 69,6% ojców) utrzymuje tylko jedno dziecko, dwoje odpowiednio 25,9% i 22,8%, a troje – 9,1% matek i 7,6% ojców.

2. RODZINY W GOSPODARSTWACH ZBIOROWYCH

W spisie 2002 roku – po raz pierwszy od 24 lat – wyodrębniano rodziny w gospodarstwach zbiorowych. Z założenia ograniczono badanie tylko do niektórych rodzajów obiektów zbiorowego zakwaterowania: domów studenckich i asystenckich, hoteli pracowniczych, domów pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych, domów pomocy społecznej dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi i obiektów dla bezdomnych.

Ogółem w gospodarstwach zbiorowych spisano 7391 rodzin, w tym prawie 34% stanowiły rodziny zamieszkałe w hotelach pracowniczych, 33% w domach studenckich i asystenckich i ponad 15% łącznie w domach dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi i w obiektach dla bezdomnych.

Wśród spisanych rodzin ponad 60% stanowiły małżeństwa (w tym prawie 36% małżeństw miało dzieci), 24% samotne matki z dziećmi, prawie 9% partnerzy (w tym 3% z dziećmi) i 1% samotni ojcowie z dziećmi.

Najwięcej małżeństw z dziećmi było w hotelach pracowniczych (prawie 55%) i w domach studenckich i asystenckich (prawie 38%). Samotne matki z dziećmi to głównie mieszkanki domów pomocy społecznej dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi (patrz tabl. II.3).

Związków partnerskich stosunkowo najwięcej było w domach studenckich i asystenckich – prawie 13% i w obiektach dla bezdomnych, ale tu więcej było partnerów z dziećmi.

Ogółem w rodzinach w gospodarstwach zbiorowych było 7 463 dzieci, co oznacza, że przeciętnie na jedną rodzinę przypadało jedno dziecko, ale w domach pomocy społecznej dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi średnio na rodzinę przypadało 1,9 dziecka i w obiektach dla bezdomnych – 1,8 dziecka.

Tabl. II. 3. Rodziny w gospodarstwach zbiorowych według rodzaju obiektu zbiorowego zakwaterowania i typu rodziny

Wyszczególnienie	Ogółem	Rodzaj obiektu					
		domy studenckie	hotele pracownicze	domy pomocy społecznej dla		schroniska dla bezdomnych, noclegownie	pozostałe obiekty zbiorowego zakwaterowania
				emerytów i osób starszych	samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi		
Ogółem	7,39	2,43	2,49	0,77	0,57	0,55	0,58
w tysiącach							
Małżeństwa razem	4,85	1,86	1,79	0,67	0,02	0,15	0,38
Małżeństwa bez dzieci	2,20	0,95	0,43	0,66	0,00	0,03	0,14
Małżeństwa z dziećmi	2,65	0,91	1,36	0,01	0,01	0,12	0,24
Partnerzy razem	0,65	0,31	0,17	0,01	0,01	0,09	0,06
Partnerzy bez dzieci	0,42	0,27	0,08	0,01	-	0,02	0,04
Partnerzy z dziećmi	0,23	0,04	0,09	0,00	0,01	0,07	0,02
Matki z dziećmi	1,80	0,24	0,51	0,09	0,54	0,30	0,13
Ojcowie z dziećmi	0,09	0,02	0,02	0,01	0,00	0,01	0,01
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w odsetkach							
Małżeństwa razem	65,7	76,5	71,7	86,0	3,2	27,1	65,6
Małżeństwa bez dzieci	29,8	38,9	17,1	84,9	0,7	5,8	23,6
Małżeństwa z dziećmi	35,9	37,6	54,6	1,2	2,5	21,3	42,0
Partnerzy razem	8,8	12,7	6,9	1,7	1,6	16,1	10,5
Partnerzy bez dzieci	5,7	10,9	3,4	1,6	-	4,0	6,9
Partnerzy z dziećmi	3,1	1,7	3,5	0,1	1,6	12,1	3,6
Matki z dziećmi	24,3	9,8	20,5	11,0	94,7	54,3	21,5
Ojcowie z dziećmi	1,2	1,0	0,9	1,3	0,5	2,5	2,4

Dla porównania w 1978 roku spisano ogółem 23238 rodzin; prawie 80% rodzin zamieszkiwało w hotelach pracowniczych; małżeństwa z dziećmi stanowiły 53% rodzin; 10% – matki z dziećmi, 1% ojcowie dziećmi i prawie 36% małżeństwa bez dzieci.

Tabl. II.4. Rodziny w gospodarstwach zbiorowych według liczby dzieci

Rodzaje obiektów zbiorowego zakwaterowania	Liczba rodzin	Liczba dzieci		Przeciętna liczba dzieci w rodzinie
		razem	w tym samotnych matek	
Ogółem	7391	7463	2874	1,0
Domy studenckie	2430	1460	268	0,6
Hotele pracownicze	2485	3119	740	1,3
Domy pomocy społecznej dla:				
emerytów i osób starszych	774	123	98	0,2
samotnych kobiet w ciąży lub z dziećmi	567	1073	1016	1,9
Obiekty dla bezdomnych	554	1004	555	1,8
Pozostałe	581	684	197	1,2

Rozdział III. GOSPODARSTWA DOMOWE – CHARAKTERYSTYKA EKONOMICZNA

Źródła utrzymania gospodarstwa domowego (główne i dodatkowe) wynikają z indywidualnych źródeł dochodów uzyskiwanych przez poszczególnych członków gospodarstwa domowego w okresie 12 miesięcy poprzedzających spis.

Decydujące znaczenie dla określenia źródeł utrzymania gospodarstwa domowego miał rodzaj przeważającego dochodu osiąganego łącznie przez członków danego gospodarstwa, które ustalano poprzez łączenie indywidualnych dochodów poszczególnych osób, pochodzących z tego samego źródła.

Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego jest to źródło, z którego pochodzi przeważająca część środków w budżecie domowym, przeznaczana na potrzeby wszystkich członków gospodarstwa.

W spisie 2002 wyodrębnionych zostało ponad 13,3 mln gospodarstw domowych. Z tego 67,2% stanowią gospodarstwa zamieszkujące w miastach, a 32,8% gospodarstwa zamieszkujące na wsi. W porównaniu do 1988 nastąpiły istotne zmiany w strukturze źródeł utrzymania gospodarstw domowych, co ilustruje tabl. III. 1.

Tabl. III. 1. Gospodarstwa domowe według głównego źródła utrzymania w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego						na utrzymaniu
		w tym						
		dochody z pracy w sektorze publicznym	dochody z pracy w sektorze prywatnym		z niezarobkowych źródeł		na utrzymaniu	
			razem	w tym w swoim gospodarstwie rolnym	razem	w tym z emerytur i rent		
w tys.	w odsetkach							
Ogółem								
1988	11970	55,0	17,9	12,1	27,1	26,2	-	
2002	13337	19,5	32,1	4,9	43,0	37,6	3,9	
Miasta								
1988	7864	62,7	8,2	1,1	29,1	28,1	-	
2002	8964	21,8	29,3	0,4	42,2	36,8	5,1	
Wieś								
1988	4106	40,0	36,6	33,3	23,4	22,7	-	
2002	4373	15,6	37,9	14,3	44,5	41,2	1,5	

W 2002 r. dochody z pracy były źródłem utrzymania dla 51,6% gospodarstw domowych. Dla porównania w 1988 roku praca była źródłem utrzymania dla 72,9 % gospodarstw domowych: oznacza to blisko 1,5-krotny spadek. Zaobserwowano także wysoki, prawie 3-krotny spadek liczby gospodarstw utrzymujących się z dochodów z pracy w sektorze publicznym. W 1988, gospodarstwa takie stanowiły ponad połowę ogółu gospodarstw domowych, natomiast w 2002 zaledwie 19,5%. Podobne zjawisko wystąpiło w przypadku gospodarstw mieszkających w mieście jak również na wsi.

Jednocześnie odnotowano wzrost liczby gospodarstw utrzymujących się z dochodów z pracy w sektorze prywatnym. W porównaniu do 1988 roku nastąpił blisko dwukrotny przyrost takich gospodarstw. Większy przyrost obserwowany jest wśród gospodarstw zamieszkałych w miastach – o 21,1 punktów procentowych, na wsi różnica ta jest niewielka i wynosi nieco ponad 1 punkt procentowy.

Obecnie już prawie co trzecie gospodarstwo utrzymuje się z pracy w sektorze prywatnym, z tego niewiele ponad 30% stanowią gospodarstwa utrzymujące się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej). Dla gospodarstw domowych zamieszkujących na wsi odsetek ten jest znacznie wyższy i wynosi blisko 58,2%.

W poprzednim spisie udział gospodarstw utrzymujących się z pracy w sektorze prywatnym był znacznie niższy i wynosił 17,9%. W tej grupie dominowały gospodarstwa utrzymujące się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (67%), z tego na wsi ponad 90%.

W 2002 roku dla większości gospodarstw domowych głównym źródłem utrzymania była praca poza rolnictwem (patrz tabl. III. 2).

Tabl. III. 2. Gospodarstwa domowe według głównego źródła utrzymania w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania					Na utrzymaniu
		w tym					
		dochody z pracy		niezarobkowe źródło			
	poza rolnictwem	w rolnictwie	emerytury	renty	pozostałe		
	w tys.	w odsetkach					
Ogółem	13337	46,1	5,8	24,2	13,4	5,3	3,9
Miasta	8964	50,4	0,7	24,2	12,6	5,5	5,1
Wieś	4373	37,2	16,3	24,4	15,1	5,1	1,5

W miastach stanowiła ona źródło utrzymania dla 50,4% ogółu gospodarstw, na wsi dla 37,2%. Natomiast praca w rolnictwie była źródłem utrzymania tylko dla 5,8% ogółu gospodarstw domowych, a spośród nich 85,2% to gospodarstwa utrzymujące się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej).

Liczną zbiorowość gospodarstw domowych stanowią gospodarstwa, których główne źródło utrzymania pochodzi z niezarobkowego źródła (43%). W porównaniu

do poprzedniego spisu nastąpił ponad 1,5-krotny wzrost liczby takich gospodarstw. Zwraca uwagę fakt, że na wsi występuje nieco wyższy odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych, który wynosi 44,6%; w mieście jest ponad 2 punkty procentowe niższy (42,3%).

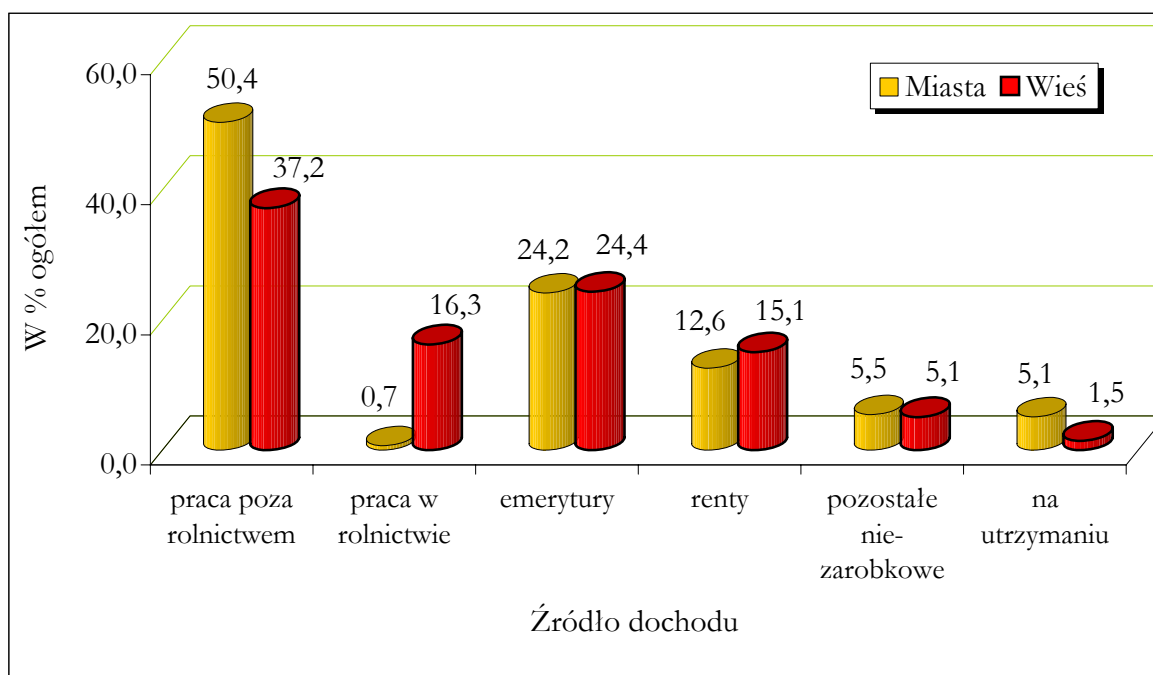
Wśród tych gospodarstw najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa utrzymujące się z emerytur i rent – 37,6% ogółu gospodarstw domowych w Polsce. W 1988 roku udział gospodarstw emerytów i rencistów wynosił 26,2%.

W spisie 2002 po raz pierwszy wyodrębniono oddzielnie gospodarstwa domowe utrzymujące się z dochodów z własności oraz pozostające głównie na utrzymaniu.

Gospodarstwa pozostające na utrzymaniu stanowiły 3,9% ogółu gospodarstw. Oznacza to, że osoby tworzące gospodarstwo nie posiadały własnych źródeł dochodu (bądź posiadane środki były niewystarczające) i pozostawały wyłącznie lub głównie na utrzymaniu osób spoza ich gospodarstwa. Większy odsetek gospodarstw domowych pozostających na utrzymaniu występuje w miastach niż na wsi.

Dochody z własności jako źródło utrzymania gospodarstwa deklarowało zaledwie 0,1% gospodarstw domowych.

Wykres 15. Gospodarstwa domowe według głównego źródła utrzymania w 2002 r.

Dane wskazują na duże zróżnicowanie źródeł utrzymania gospodarstw domowych w poszczególnych województwach w Polsce. We wszystkich województwach przeważającym źródłem utrzymania gospodarstw domowych jest praca. Najwyższy odsetek takich gospodarstw odnotowano w województwie wielkopolskim 56,8%, podlaskim 55,8% i mazowieckim 55,7%.

Najwyższy odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy w rolnictwie odnotowano w województwie podlaskim 13,4% i lubelskim 12,3%; na trzecim miejscu uplasowało się województwo kujawsko-pomorskie. Natomiast najmniej gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy w rolnictwie wystąpiło w woj. śląskim (1%).

W większości województw dla ponad 40% gospodarstw praca poza rolnictwem stanowiła główne źródło utrzymania - zarówno w mieście jak i na wsi. Najwyższym odsetkiem gospodarstw utrzymujących się z pracy poza rolnictwem są województwa: pomorskie 50,3% oraz mazowieckie 49,2%.

W wielu województwach niezarobkowe źródło utrzymania stanowiło podstawę utrzymania dla ponad 45% gospodarstw domowych. Takim wysokim odsetkiem charakteryzowały się min. województwa dolnośląskie, lubelskie, lubuskie, podkarpackie, śląskie, warmińsko-mazurskie oraz zachodniopomorskie.

Najniższy odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się z niezarobkowego źródła zaobserwowano w województwach mazowieckim 37,9% oraz wielkopolskim 37,9%, czyli w tych, które charakteryzowały się wysokim odsetkiem gospodarstw utrzymujących się z pracy.

Zauważa się, że w większości województw wyższy odsetek gospodarstw utrzymujących się z niezarobkowego źródła występuje na wsi. Odwrotną sytuację zaobserwowano tylko w województwach kujawsko-pomorskim, łódzkim i wielkopolskim.

Wśród gospodarstw utrzymujących się z niezarobkowego źródła największą liczbę w każdym z województw stanowią gospodarstwa utrzymujące się z emerytur i rent. Gospodarstwa utrzymujące się z emerytur stanowiły w większości województw ponad połowę utrzymujących się z niezarobkowego źródła. Odsetek takich gospodarstw wynosił od 45,9% w województwie lubuskim, do 65,8% w województwie mazowieckim.

Zwraca uwagę dość wysoki odsetek gospodarstw utrzymujących się z pozostałych niezarobkowych źródeł (np. z zasiłku dla bezrobotnych, pomocy społecznej). W województwach warmińsko-mazurskim oraz zachodniopomorskim gospodarstwa takie stanowiły 10% ogółu gospodarstw na wsi, a w województwie pomorskim 8%. Najniższy udział takich gospodarstw występuje w województwie podlaskim - tylko 2,9%.

ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Rozdział I. ZASOBY MIESZKANIOWE

1. STAN I ROZWÓJ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH⁹

W trakcie spisu powszechnego ludności i mieszkań 2002 spisano 12,5 mln mieszkań o powierzchni użytkowej 849,8 mln m², w których znajdowało się 45,7 mln izb (patrz tabl. I 1.).

Mieszkanie, jako jednostka spisowa, jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu. Przez pomieszczenie pomocnicze należy rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnia, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

Wśród ogólnej liczby spisanych mieszkań znajduje się ok. 760 tys. mieszkań niezamieszkałych (o pow. użytkowej 45,2 mln m² i 2,3 mln izb). W grupie tej występują m. in. mieszkania, które w przyszłości mogą zasilić liczbę mieszkań zamieszkałych. Są to mieszkania przeznaczone do stałego zamieszkania (stanowią one 64,8% mieszkań niezamieszkałych) i mieszkania przeznaczone do czasowego (sezonowego) przebywania – tzw. drugie mieszkania (16,8%). Wśród 492,5 tys. mieszkań przeznaczonych do stałego zamieszkania spisano 155,5 tys. mieszkań jeszcze niezasiedlonych znajdujących się w budynkach nowo zbudowanych lub rozbudowanych. Spisem objęto również mieszkania opuszczone i przeznaczone do rozbiórki, które stanowią 16,6% mieszkań niezamieszkałych.

Tabl. I. 1. Podstawowe informacje o mieszkaniach

Wyszczególnienie	Mieszkania (w tys.)			Izby w mieszkaniach (w tys.)			Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m ²)		
	ogółem	zamieszkałe ¹	niezamieszkałe	ogółem	zamieszkałych ¹	niezamieszkałych	ogółem	zamieszkałych ¹	niezamieszkałych
Ogółem	12523,6	11763,5	760,1	45720,5	43409,8	2310,7	849827,4	804615,6	45211,8
miasta	8364,5	7954,1	410,4	29075,5	27869,0	1206,5	505507,1	482520,0	22987,1
wieś	4159,1	3809,4	349,7	16645,0	15540,8	1104,2	344320,3	322095,6	22224,7

¹Stale i czasowo

⁹ Dane dla 1988 r. o zasobach mieszkaniowych pochodzą z publikacji dot. wyników NSP 1988. Uwaga ta dotyczy także rozdziałów 2 i 3.

Zasoby mieszkaniowe kraju wynosiły odpowiednio: 12,4 mln mieszkań o powierzchni użytkowej 842,9 mln m² i 45,4 mln izb. Przyrost liczby mieszkań w okresie od ostatniego spisu powszechnego wyniósł 1508,6 tys., tj. 13,9%.

W spisie do zasobów mieszkaniowych zaliczono mieszkania zamieszkane i niezamieszkane, które w przyszłości mogą stać się mieszkaniami zamieszkanymi tj. mieszkania przeznaczone do stałego zamieszkania (bez mieszkań wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej oraz mieszkań przeznaczonych do rozbiórki i opuszczonych) oraz mieszkania przeznaczone do czasowego lub sezonowego zamieszkania (tzw. drugie mieszkania).

Mieszkania zamieszkane wykazane przez spis obejmują 11,8 mln mieszkań o powierzchni użytkowej 804,6 mln m² i 43,4 mln izb.

Mieszkania zamieszkane stanowią 93,9% ogółu mieszkań. Blisko 2/3 mieszkań zamieszkanymi znajduje się w miastach. Po raz pierwszy przy spisie powszechnym w 1960 r. odnotowano przewagę zamieszkanymi mieszkań znajdujących się w miastach niż na wsi. W 1978 r. zamieszkane mieszkania w miastach stanowiły 62,0%, w 1988 r. – 65,7%, w 1995 r. – 67,3%, w 2002 r. - 67,6%. Wzrasta również udział ludności mieszkającej w mieszkaniach w miastach, który w 1978 r. wyniósł 57,2%, w 1988 r. – 60,7%, w 1995 r. – 61,3%, a w 2002 r. - 61,5%.

Mieszkania zamieszkane stale stanowią 98,9% liczby mieszkań zamieszkanymi. W 11,6 mln mieszkań o powierzchni użytkowej 797,1 mln m² i o 43 mln izb mieszka stale 37,8 mln osób.

Tabl. I. 2. Mieszkania zamieszkane

Wyszczególnienie	Mieszkania zamieszkane		Izby w mieszkaniach		Powierzchnia użytkowa mieszkań		Ludność w mieszkaniach zamieszkanymi stale ¹
	stale	czasowo	zamieszkanymi stale	zamieszkanymi czasowo	zamieszkanymi stale	zamieszkanymi czasowo	
	w tysiącach						
Ogółem	11632,7	130,8	43004,4	405,4	797054,8	7560,8	37801,2
miasta	7875,5	78,6	27629,3	239,7	478266,7	4253,3	23261,8
wieś	3757,2	52,2	15375,1	165,7	318788,1	3307,5	14539,4

1) Zaliczana do faktycznych mieszkańców

W latach 1989 – 2002 odnotowano mniejszy przyrost liczby mieszkań (8,5%) niż w latach 1979 -1988 (14,9%) - o 6,4 pkt, co było spowodowane zmniejszonymi efektami budownictwa mieszkaniowego (patrz tabl. I. 3.).

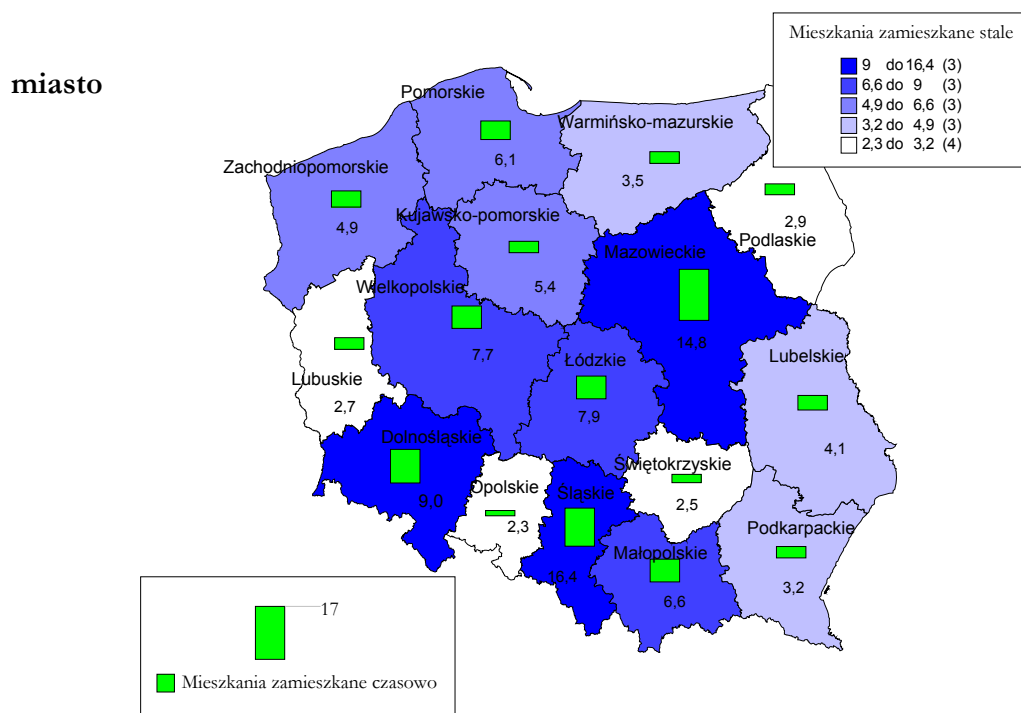
Tabl. I. 3. Przyrost mieszkań zamieszkałych stale

Wyszczególnienie	Przyrost w latach 1989 - 2002			1988 = 100		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
	w tysiącach					
Mieszkania	915,9	835,7	80,2	108,5	111,9	102,2
Izby	6717,8	4487,0	2230,8	118,5	119,4	117,0
Powierzchnia użytkowa w m ²	163947,5	98811,6	64135,9	125,9	126,4	125,2
Ludność w mieszkaniach	672,1	729,9	-57,8	101,8	103,2	99,6

W latach 1989 – 2002 odnotowano wyższą dynamikę przyrostu powierzchni użytkowej mieszkań, liczby izb i liczby mieszkań w zasobach zamieszkałych stale na terenach miejskich niż wiejskich. Jest to efekt nie tylko budowania mieszkań o znacznie większej liczbie izb i większej powierzchni, ale również rozbudowy starszych zasobów.

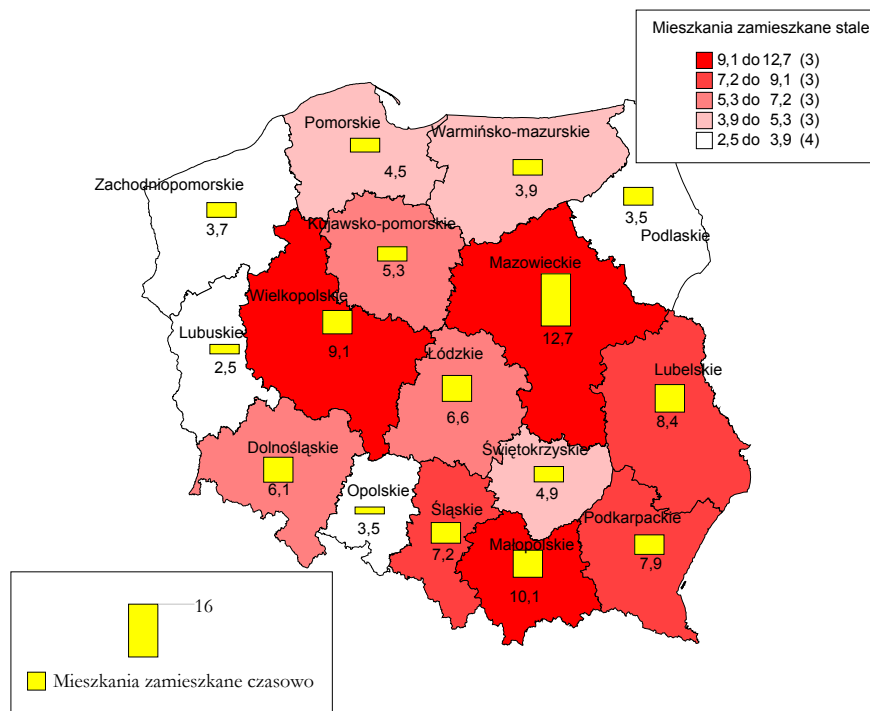
Największe przyrosty mieszkań zamieszkałych w latach 1989 – 2002 w stosunku do stanu ze spisu 1988 r. wystąpiły w województwach: pomorskim (o 15,7%), zachodniopomorskim (o 14,4%) i lubuskim (o 13,1%), najmniejsze w śląskim (o 3,8%) i łódzkim (o 3,9%) - patrz mapka 10. Z kolei najwyższy przyrost powierzchni użytkowej odnotowano w województwach: mazowieckim (o 37,1%), małopolskim (o 34,3%), pomorskim (o 33,3%), podkarpackim (o 30,6%) i lubelskim (o 30,6%), najniższy - w opolskim (o 13,0%) i śląskim (o 15,5%).

Mapka 10. Mieszkania zamieszkałe stale i czasowo w 2002 r.

Mapka 10. Mieszkania zamieszkałe stale i czasowo w 2002 r. dok.

wieś

2. FORMA WŁASNOŚCI ZASOBÓW

W latach 1989-2002 wystąpiły w sferze mieszkalnictwa bardzo istotne zmiany stosunków własnościowych, wynikające z komunalizacji i prywatyzacji zasobów mieszkaniowych.

Wyniki spisu wykazały, że według stanu z dnia 20 maja 2002 r. ok. 6,5 mln mieszkań zamieszkałych, tj. ponad 55,2% ogółu, to lokale stanowiące własność osób fizycznych (szacunkowe dane dla 1988 r. określały ten udział na ok. 48%) – patrz tabl. I. 4.

Tabl. I. 4. Mieszkania zamieszkałe według rodzaju podmiotów będących ich właścicielami

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Mieszkania stanowiące własność - w % ogółu mieszkań							
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	towa-rzystw budownictwa społecznego	pozostałych podmiotów
			mieszkania własnościowe	mieszkania lokatorskie					
Ogółem	11763,5	55,2	19,3	9,3	11,6	1,7	2,2	0,3	0,4
miasta	7954,1	37,5	28,1	13,5	15,8	1,8	2,5	0,4	0,4
wieś	3809,4	92,4	0,9	0,6	2,6	1,6	1,6	0,0	0,3

Struktura własności mieszkań szczególnie wyraźnie zmieniła się w miastach. Udział mieszkań będących własnością osób fizycznych w 2002 r. stanowił 37,5% ogółu miejskich zasobów (w 1988 r. – 25%). Na wsi mieszkania osób fizycznych zarówno w 1988 r., jak i obecnie stanowią zdecydowaną większość (ponad 90% w 2002 r.).

Drugą pod względem liczebności grupę w strukturze własności mieszkań (28,6% ogółu mieszkań zamieszkałych) stanowią mieszkania spółdzielcze, w tym udział mieszkań o statusie własnościowym, wyniósł 19,3% ogółu mieszkań zamieszkałych. Własność ta występuje głównie w miastach – (98,4% ogółu mieszkań spółdzielni mieszkaniowych).

Rozdział II. JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

3. WIEK MIESZKAŃ I ICH WYPOSAŻENIE

Mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po 1944 r. stanowią 76,2% ogółu zamieszkanego zasobów mieszkaniowych i w porównaniu do spisu 1988 r. ich udział wzrósł o 6,7%. Złożyły się na to z jednej strony efekty budownictwa mieszkaniowego, a z drugiej ubytki naturalne i wyburzenia, zwłaszcza zasobów starych. Zasoby powojenne stanowią 78,0% ogółu mieszkań zamieszkanego w miastach i 72,4% na wsi. Mieszkania w budynkach wzniesionych przed 1918 r. to jeszcze 10,4% ogółu mieszkań zamieszkanego w miastach i 9,7% na wsi.

W budynkach najnowszych, tj. wybudowanych po 1988 roku znajduje się ok. 1,4 mln mieszkań zamieszkanego, w tym 961,2 tys. (12,1%) w miastach i 401,2 tys. (10,5%) na wsi (patrz tabl. II. 1.).

Tabl. II. 1. Mieszkania zamieszkanego według okresu wybudowania budynku

Wyszczególnienie	ogółem w tys.	przed 1945	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002			będące w budowie	nie ustalono
						razem ¹	1989-1995	1996-2002		
w % ogółu										
Ogółem	11763,5	23,2	26,9	18,3	18,7	11,6	6,4	4,6	0,7	0,6
Miasta	7954,1	21,4	25,5	19,8	20,1	12,1	7,0	4,5	0,5	0,6
Wieś	3809,4	27,1	29,8	15,0	15,8	10,5	5,0	4,8	1,3	0,5

1) Łącznie z nieustalonym rokiem zakończenia budowy.

Analizując przestrzenne zróżnicowanie wieku zasobów można wyodrębnić obszary, na których skoncentrowane są zasoby stare, tj. wybudowane przed 1945 r. Obejmują one tereny zachodniej i południowo-zachodniej Polski, a zwłaszcza województwa: dolnośląskie, lubuskie i opolskie. W wymienionych województwach odsetek mieszkań pochodzących sprzed 1945 r. wynosi ponad 40% i znacznie przewyższa wskaźnik ogólnopolski, który wynosi ponad 23%.

W okresie od ostatniego spisu wystąpiła również istotna poprawa w wyposażeniu mieszkań w instalacje. Stopień poprawy jest znacznie większy na wsi niż w miastach. Przyrost mieszkań wyposażonych w instalacje jest wyższy od przyrostu liczby mieszkań ogółem, co świadczy o tym, że na poprawę miało wpływ nie tylko oddawanie do użytku nowych mieszkań, ale również, co jest bardzo widoczne zwłaszcza na wsi, modernizowanie zasobów wybudowanych w okresach wcześniejszych. Jednakże pomimo tych bardzo korzystnych zmian w wyposażeniu

mieszkań wiejskich, w dalszym ciągu są one wyposażone zdecydowanie gorzej niż mieszkania w miastach.

W 2002 roku w podstawową instalację, jaką jest wodociąg, wyposażonych było 98,7% mieszkań zamieszkanymi w miastach i 89,2% na wsi. Najniższe odsetki dotyczą wyposażenia w gaz z sieci – korzysta z niego 75% mieszkań zamieszkanymi w miastach i 17,4% na wsi (patrz tabl. II. 2.).

Tabl. II. 2. Wyposażenie mieszkań zamieszkanymi w instalacje techniczno-sanitarne

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w:						
		wodociąg	ustęp	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	c.o.	gaz z sieci	
w tysiącach								
Miasta	1988	7039,8	6678,9	5976,4	5797,6	5641,2	5123,4	4994,2
	2002	7954,1	7851,2	7527,0	7342,4	7069,9	6702,5	5964,9
Wieś	1988	3677,0	2346,0	1687,0	1865,3	1826,1	1456,0	203,8
	2002	3809,4	3397,3	2834,5	2895,5	2690,4	2449,1	664,7
w % ogółu								
Miasta	1988	100,0	94,9	84,9	82,4	80,1	72,8	70,9
	2002	100,0	98,7	94,6	92,3	88,9	84,3	75,0
Wieś	1988	100,0	63,8	45,9	50,7	49,7	39,6	5,5
	2002	100,0	89,2	74,4	76,0	70,6	64,3	17,4
1988=100								
Miasta		113,0	117,6	125,9	126,6	125,3	130,8	119,4
Wieś		103,6	144,8	168,0	155,2	147,3	168,2	326,1

Od 1989 roku nastąpił wyraźny wzrost stopnia wyposażenia mieszkań w zespoły instalacji. Komplet podstawowych instalacji, tj. wodociąg, ustęp, łazienka, centralne ogrzewanie i gaz występuje w co drugim mieszkaniu. Nadal jeszcze 4,3% ogółu mieszkań nie ma wodociągu, a 3,9% żadnej instalacji (patrz tabl. II. 3.).

Tabl. II. 3. Stopień wyposażenia mieszkań zamieszkanymi w instalacje techniczno-sanitarne

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Mieszkania wyposażone w ¹				Mieszkania bez wodociągu	
		wodociąg, ustęp, łazienkę		Wodociąg ²		razem	w tym bez żadnych instalacji
		razem	w tym z c.o. i gazem z sieci	razem	w tym z c.o.		
		w % ogółu					
Ogółem	11 763,5	85,7	50,1	9,6	1,8	4,3	3,9
Miasta	7 954,1	91,8	67,0	6,6	1,1	1,3	1,1
Wieś	3 809,4	73,0	14,8	15,8	3,2	10,8	9,8

1) Bez mieszkań z nieustaloną informacją o instalacjach., 2) Z ustępem ale bez łazienki, z łazienką ale bez ustępu oraz bez obu tych instalacji.

Stopień wyposażenia mieszkań zamieszkałych w instalacje w miastach jest znacznie wyższy niż na wsi.

Najlepiej wyposażone są mieszkania w miastach województw: podkarpackiego, mazowieckiego, małopolskiego i zachodniopomorskiego, gdzie od 80,5% do 70,6% ogółu mieszkań wyposażonych jest w komplet instalacji. Najgorsza sytuacja występuje w mieszkaniach w miastach województw: podlaskiego, łódzkiego i wielkopolskiego, gdzie udział ten wynosi od 43,6% do 59,8%. Najwięcej mieszkań bez wodociągu w miastach występuje w województwach: łódzkim, świętokrzyskim oraz podlaskim i waha się od 4,2% do 2,5%.

Mieszkania wiejskie najlepiej wyposażone są w województwach: podkarpackim, małopolskim i śląskim. W województwach tych znajduje się od 40,6% do 25,8% mieszkań wyposażonych w komplet pięciu instalacji. Najgorzej przedstawia się sytuacja na wsi w województwach: kujawsko-pomorskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim, gdzie udział ten wynosi od 1,7% do 2,2%. Najwięcej mieszkań bez wodociągu na wsi występuje w województwach: podlaskim, lubelskim, świętokrzyskim i mazowieckim i waha się od 24,7% do 22,1%.

4. WIELKOŚĆ I ZALUDNIENIE MIESZKAŃ

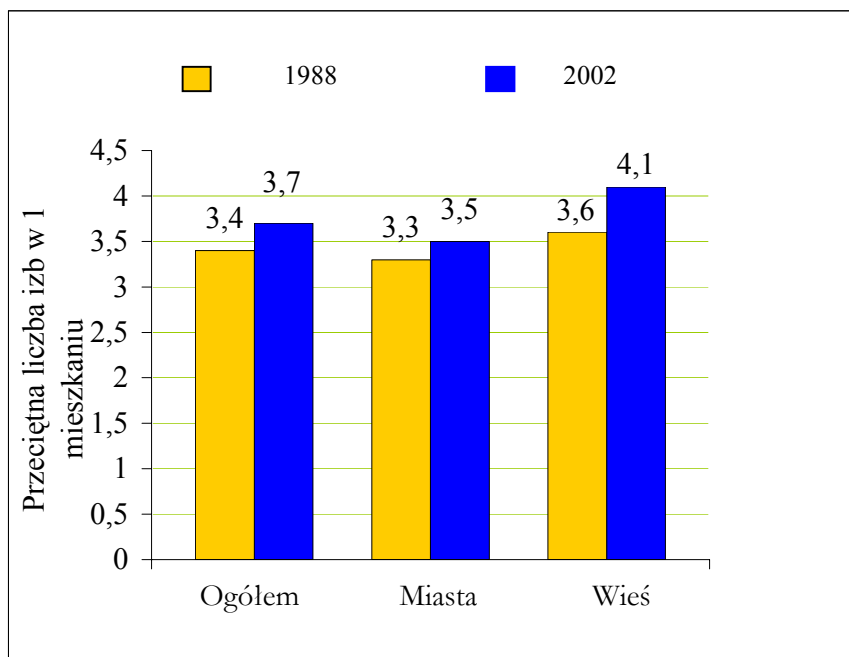
Przeciętna powierzchnia mieszkania w 2002 r. wyniosła 68,6 m²; w miastach 60,7 m², na wsi 84,9 m². W porównaniu z 1988 r. przeciętna powierzchnia mieszkania wzrosła o 9,5 m², przy czym na wsi o 15,4 m², a w miastach o 7,0 m². Obecnie w miastach mieszkanie jest średnio o 24,2 m² mniejsze niż mieszkanie na wsi.

Największe mieszkania pod względem średniej powierzchni występują w województwach: opolskim (76,8 m²), podkarpackim (76,3 m²), wielkopolskim (75,9 m²) oraz lubelskim (73,3 m²), zaś najmniejsze - w województwach: warmińsko-mazurskim (63,9 m²), łódzkim (64,2 m²) i zachodnio-pomorskim (65,1 m²).

W latach 1989-2002 odnotowano wyższą dynamikę wzrostu liczby izb i powierzchni użytkowej mieszkań niż wzrostu samej liczby mieszkań. Jest to efekt przyrostu wielkości powierzchni mieszkaniowej w mieszkaniach starszych w wyniku ich rozbudowy oraz oddawania do użytku z nowego budownictwa mieszkań większych, niż budowano w latach poprzednich.

W porównaniu z 1988 r. w strukturze wielkości mieszkań zaobserwowano korzystne zmiany (patrz wykres 16). Zmniejszył się udział mieszkań 1-2 izbowych (z 24% do 17,2% ogółu mieszkań zamieszkałych), natomiast zwiększył się udział mieszkań większych: 4 izbowych z 27% do 28,7%, a 5-izbowych i większych z 15% do 20,7%. W miastach udział mieszkań 5-izbowych i większych wynosi 16,0 %, na wsi zaś 31,2% (patrz tabl. II. 4.).

Wykres 16. Przeciętna liczba izb w mieszkaniach w latach 1988 i 2002 r.

Tabl. II. 4. Struktura mieszkań według liczby izb

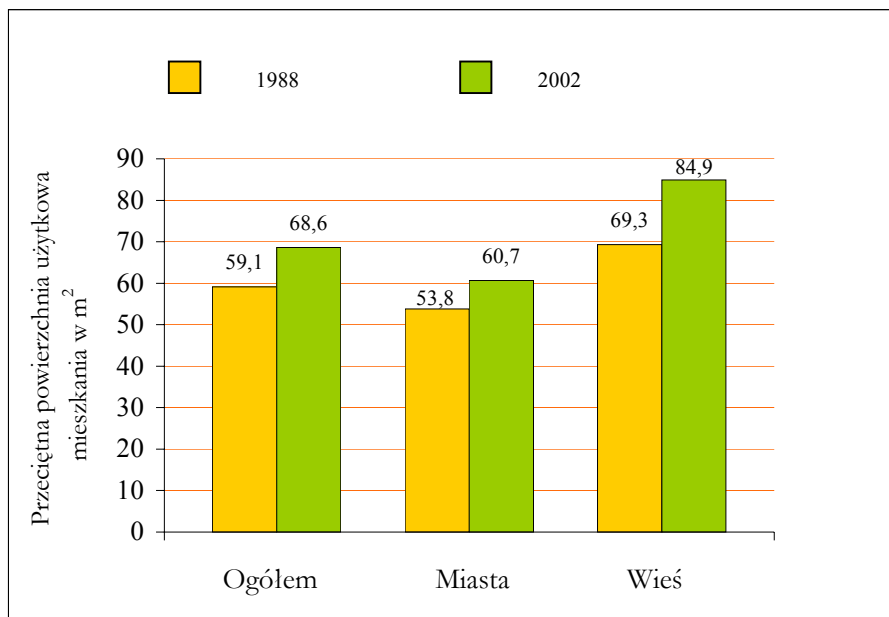
Wyszczególnienie		Mieszkania o liczbie izb - w % ogółu					Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu
		1	2	3	4	5 i więcej	
Ogółem	1988	4,3	19,3	34,8	27,1	14,5	3,39
	2002	2,9	14,4	33,3	28,7	20,7	3,69
Miasta	1988	5,1	19,2	36,7	27,1	11,9	3,29
	2002	3,8	15,4	36,1	29,0	15,7	3,51
Wieś	1988	2,7	19,6	31,1	27,1	19,5	3,57
	2002	1,2	12,0	27,4	28,2	31,2	4,08

Zmiana w strukturze wielkości mieszkań jest jeszcze bardziej widoczna przy uwzględnieniu powierzchni użytkowej. Mieszkania o powierzchni poniżej 40 m² stanowią obecnie 18,4 % ogółu mieszkań (w 1988 r. 24,3%) zaś o powierzchni 80 m² i większej - 27,0 %, (w 1988 r. – 18,9%), przy czym tych ostatnich na wsi jest 53,6 %, a w miastach 16,8 % (patrz wykres 17).

Największe zaludnienie mieszkań - pod względem przeciętnej liczby osób przypadających na 1 mieszkanie - występuje w województwach: podkarpackim (3,77 osób na 1 mieszkanie), małopolskim (3,54) i wielkopolskim (3,48) a najmniejsze w województwach: łódzkim (przeciętnie: 2,98), śląskim (3,02) i dolnośląskim (3,07).

Różnice w wielkości mieszkań między miastem i wsią oraz w przekroju terytorialnym miasta – wieś nie idą w parze z różnicami w zaludnieniu mieszkań. Mieszkania w miastach jakkolwiek są mniejsze, są także mniej zaludnione niż na wsi.

Wykres 17. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w latach 1988 i 2002

Wszystkie wskaźniki wskazują na ogólną poprawę w sytuacji zaludnienia mieszkań (patrz tabl. II. 5.). Nadal istnieje większe zaludnienie mieszkań na wsi niż w miastach. Mimo wyższego na wsi przyrostu liczby izb i powierzchni użytkowej rozgęszczenie mieszkań jest relatywnie większe w miastach.

Tabl. II. 5. Wskaźniki zaludnienia mieszkań

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba osób			Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²
	w 1 mieszkaniu	na 1 izbę	na 1 pokój	
Ogółem 1988	3,46	1,02	1,43	17,1
2002	3,25	0,88	1,19	21,1
Miasta 1988	3,20	0,97	1,35	16,8
2002	2,95	0,84	1,15	20,6
Wieś 1988	3,97	1,11	1,57	17,4
2002	3,87	0,95	1,28	21,9

Poprawa warunków mieszkaniowych jest bardziej widoczna, gdy rozpatruje się liczbę osób zamieszkujących jedno mieszkanie. Liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach uznawanych w naszych warunkach za przeludnione, czyli takich w których na jedną izbę przypada 2 i więcej osób, zmniejszyła się w porównaniu ze stanem z 1988 r. o ponad 2,1 mln., zaś liczba osób zamieszkujących w warunkach niskiego zaludnienia, tj. poniżej 1 osoby na izbę, wzrosła o 4,5 mln. Choć jest to realna poprawa warunków mieszkaniowych, nie powinna przesłaniać faktu, że nadal ponad 4 mln osób (10,7 % ogółu ludności) mieszka w warunkach przeludnienia. W miastach 2,0 mln co stanowi 8,8 %, na wsi również 2,0 mln, jednak stanowi to 13,9% (patrz tabl. II. 6.).

Tabl. II. 6. Struktura zaludnienia mieszkań według osób na 1 izbę w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie		Ludność w mieszkaniach o liczbie osób na 1 izbę - w % ogółu					
		poniżej 1,00	1,00	1,01 -1,49	1,50 -1,99	2,00 -2,99	3,00 i więcej
Ogółem	1988	24,9	24,1	19,5	15,0	12,7	3,8
	2002	36,3	22,8	17,7	12,3	8,6	2,3
Miasta	1988	27,1	28,1	19,8	12,6	9,7	2,7
	2002	38,8	25,7	16,5	10,2	6,9	1,9
Wieś	1988	21,4	17,8	19,0	18,9	17,3	5,6

W mieszkaniach, w których na 1 pokój przypada 1 osoba i mniej, mieszka w naszym kraju 26,2 % ogółu ludności. Struktura ludności według stopnia zaludnienia pokoi uległa zmianie na korzyść, ale wobec wymogów współczesnych standardów europejskich, według których każda osoba w mieszkaniu powinna mieć własny pokój, są to zmiany niewystarczające.

Prawie 22,2% ludności mieszka w warunkach zaludnienia 2 i więcej osób na 1 pokój, w tym 6,3 % - 3 i więcej osób na 1 pokój. W ocenie sytuacji mieszkaniowej zaludnienie 3 i więcej osób na pokój uznaje się za warunki substandardowe, niezależnie od stanu technicznego takiego mieszkania i w takich warunkach mieszka 3,8 mln osób, z tego 1,8 mln w miastach i 2,0 mln na wsi.

Wskaźnik wielkości powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na 1 osobę w miastach wynosi 20,5 m², (w 1988 r.-16,8 m²) a na wsi 21,9 m². (w 1988r.-17,4 m²). W porównaniu z danymi 1988 r. jest to wzrost o 3,8 m² w miastach i o 4,5 m² na wsi.

Blisko 36,3 % ludności kraju (w 1988 r. 25%) mieszka w lokalach w których na 1 osobę przypada ponad 20 m², natomiast w lokalach, gdzie na 1 osobę przypada mniej niż 10 m², mieszka 15,1% ogółu ludności (w 1988 r. - 22%) – patrz tabl. II. 7.

Tabl. II. 7. Struktura ludności według powierzchni użytkowej w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie		Ludność w mieszkaniach o powierzchni użytkowej w m ² przypadającej na 1 osobę - w % ogółu					
		5,0 i mniej	5,1-7,0	7,1-10,0	10,1-15,0	15,1-20,0	20,1 i więcej
Ogółem	1988	1,7	4,7	15,9	31,6	21,5	24,6
	2002	0,9	2,8	11,5	25,9	22,6	36,3
Miasta	1988	1,3	4,0	15,6	33,4	22,5	23,2
	2002	0,7	2,6	11,4	27,3	23,2	34,8
Wieś	1988	2,4	5,6	16,1	28,8	20,2	26,9
	2002	1,2	3,0	11,4	23,7	21,8	38,9

Rozdział III. WARUNKI MIESZKANIOWE

5. SAMODZIELNOŚĆ ZAMIESZKIWANIA GOSPODARSTW DOMOWYCH I RODZIN

W spisie 2002 roku badano samodzielność zamieszkiwania gospodarstw domowych. Podstawą podziału gospodarstw na mieszkające samodzielnie i mieszkające wspólnie była liczba gospodarstw domowych spisanych w danym mieszkaniu. Jeżeli w mieszkaniu zostało spisane tylko jedno gospodarstwo domowe uznawano je za mieszkające samodzielnie (niezależnie od składu rodzinnego gospodarstwa), gdy zaś w mieszkaniu spisano 2 lub więcej gospodarstw domowych uznawano takie gospodarstwa za mieszkające wspólnie.

W 2002 roku wśród 13,3 mln gospodarstw domowych samodzielnym mieszkaniem dysponowało 10,1 mln gospodarstw tj. 76,1% (w 1988 r. – 80,3 %), a 3,2 mln, tj. 23,9%, mieszkało niesamodzielnie (w 1988 r. – 2,4 mln, tj. 19,6%), w tym ponad 602 tys. (4,5%) zajmowało mieszkania, w których zamieszkiwało po 3 i więcej gospodarstw domowych (w 1988 r. – 409 tys., tj. 3,4 %) – patrz tabl. III. 1.

Od końca lat osiemdziesiątych obserwujemy wyższe tempo przyrostu gospodarstw domowych od tempa przyrostu mieszkań. Wynika to zarówno ze zmian w strukturze liczby gospodarstw domowych, jak i ze zmniejszania się liczby mieszkań oddawanych do użytku z nowego budownictwa.

Tabl. III. 1. Gospodarstwa domowe według samodzielności zamieszkiwania w 2002 r.

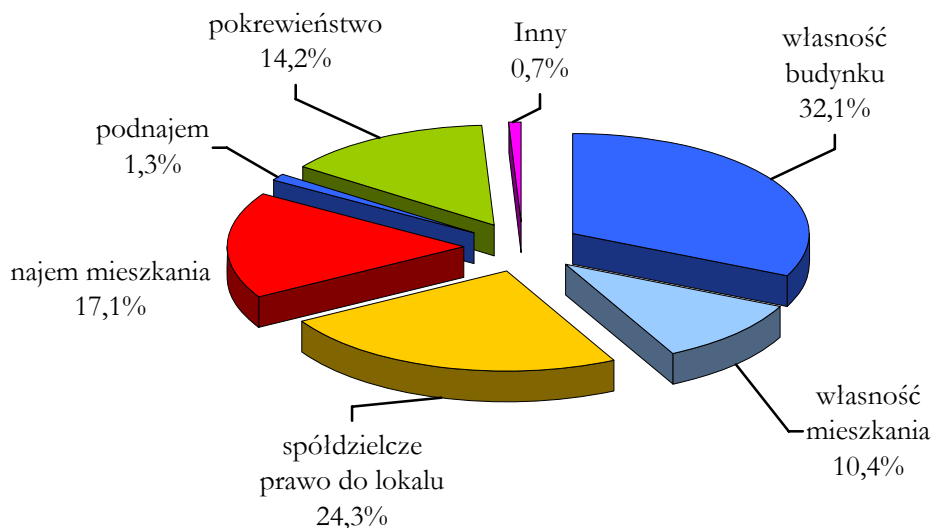
Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Gospodarstwa domowe zamieszkujące			
		samodzielnie	wspólnie		
			razem	w tym w mieszkaniu zamieszkują	
			z 1 gospodarstwem	z 2 i więcej gospodarstwami	
		w tysiącach			
Ogółem	13 331	10 151	3 180	2 578	602
Miasta	8 960	6 937	2 024	1 625	399
Wieś	4 370	3 214	1 156	953	203
		w % ogółu gospodarstw			
Ogółem	100,0	76,1	23,8	19,3	4,5
Miasta	100,0	77,4	22,6	18,1	4,5
Wieś	100,0	73,5	26,4	21,8	4,6

W Polsce występuje stosunkowo duża liczba gospodarstw (4,6%) składających się z dwu lub więcej rodzin (patrz rozdział 1 w części II raportu). W 2002 roku istniało 586 tys. gospodarstw dwurodzinnych i 26 tys. trzy i więcej rodzinnych.

W wielu przypadkach występowanie takich gospodarstw wynika z braku mieszkań, co powoduje iż młode rodziny zmuszone są mieszkać wspólnie z rodzicami.

W spisie 2002 roku po raz pierwszy zbierano dane dotyczące struktury gospodarstw domowych zamieszkujących mieszkania z określonego tytułu prawnego. Według uzyskanych danych liczba gospodarstw domowych zamieszkujących mieszkanie z tytułu własności budynku wynosi 4.281 tys., z tytułu własności mieszkania - 1.390 tys. (z czego w miastach: 1.047 tys, a na wsi 343 tys.). Natomiast liczba gospodarstw domowych zamieszkujących mieszkania z tytułu spółdzielczego prawa do lokalu wynosi: 3.238 tys., a gospodarstw domowych zajmujących mieszkanie z tytułu najmu - 2.274 tys., podnajmu - blisko 172 tys., a z tytułu pokrewieństwa: 1.888 tys. (patrz wykres 18).

Wykres 18. Gospodarstwa domowe według tytułu prawnego do mieszkania w 2002 r.

Tabl. III. 2. Samodzielność zamieszkiwania rodzin w 2002 r.

Wyszczególnienie	R o d z i n y				
	ogółem	w gospodarstwach jednorodzinnych			w gospodarstwach dwurodzinnych i większych
		razem	zamieszkujące samodzielnie	zamieszkujące wspólnie z innym gospodarstwem	
Ogółem	10 457	9 203	8 415	788	1 252
Miasta	6 597	6 060	5 649	411	536
Wieś	3 860	3 143	2 766	377	716
			w % ogółu		
Ogółem	100,0	88,0	80,5	7,5	12,0
Miasta	100,0	91,9	85,7	6,2	8,1
Wieś	100,0	81,5	71,7	9,8	18,5

Zwraca uwagę gorsza sytuacja rodzin wiejskich niż miejskich. Trzeba jednak zauważyć, że ze względu na przeważającą na wsi zabudowę jednorodzinną i częste prowadzenie rodzinnego gospodarstwa rolnego, wspólne zajmowanie mieszkań przez rodziny wiejskie w znacznej mierze można tłumaczyć decyzją zainteresowanych.

Oprócz gospodarstw domowych rodzinnych, zawierających w swym składzie rodziny istniało w kraju w 2002 r. 3,5 mln gospodarstw nierodzinnych, z tego 3,3 mln gospodarstw jednoosobowych i 212 tys. wieloosobowych. Łączna liczba rodzin oraz gospodarstw nierodzinnych w zestawieniu z liczbą mieszkań pozwala określić potencjalne zapotrzebowanie na samodzielne mieszkania.

Różnica między liczbą gospodarstw domowych a liczbą zasobów mieszkaniowych wykazuje ilość brakujących mieszkań, tzw. niedobór mieszkań. Według danych spisowych brakowało 947,6 tys. mieszkań.

Powszechnie stosowanym miernikiem braku mieszkań jest tzw. statystyczny deficyt mieszkań, pod pojęciem którego rozumie się różnicę między ogólną liczbą gospodarstw domowych a liczbą zamieszkałych mieszkań. Według wyników spisu 2002 deficyt mieszkań (statystyczny) wynosił:

Ogółem w kraju	-1.567 tys.
w miastach	-1.007 tys.
na wsi	- 560 tys.

W porównaniu z 1988 r. deficyt mieszkań w Polsce wzrósł w 2002 r. o ponad 314 tys. mieszkań.

6. LUDNOŚĆ ZAMIESZKAŁA W WARUNKACH SUBSTANDARDOWYCH¹⁰

Wyniki spisu 2002 roku pozwalają spojrzeć na warunki mieszkaniowe łącznie z punktu widzenia zaludnienia i wyposażenia mieszkań, jak również uwzględnić sprawę samodzielności zajmowania mieszkań. Umożliwia to bardziej kompleksową ocenę sytuacji mieszkaniowej niż może to mieć miejsce przy rozpatrywaniu odrębnie różnych aspektów tej sytuacji.

Dokonując takiej analizy przyjęto następujące kryteria oceny, dotyczące warunków mieszkaniowych ludności:

- **bardzo dobre** - zajmowanie mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz oraz zaludnionych przez mniej niż jedną osobę na pokój,

¹⁰ Z pominięciem ludności zamieszkałej w pomieszczeniach nie będących mieszkaniami i obiektach zbiorowego zakwaterowania.

- **dobre** - zajmowanie mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp splukiwany i łazienkę oraz zaludnionych maksymalnie przez 1 osobę na pokój,
- **dostateczne** - zajmowanie mieszkań wyposażonych w wodociąg i ustęp splukiwany i zaludnionych nie więcej niż przez 1,01-1,99 osób na pokój
- **złe** - zajmowanie mieszkań zaludnionych przez 2,00-2,99 osób na pokój i/lub wyposażonych tylko w wodociąg,
- **bardzo złe** - zajmowanie mieszkań przez 3 i więcej osób na pokój i/lub pozbawionych nawet wyposażenia w wodociąg.

Kompleksową ocenę warunków mieszkaniowych ludności w 2002 r. przedstawiają dane w tabeli III. 3.

Tabl. III. 3. Ludność zamieszkująca w mieszkaniach w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ludność w mieszkaniach ogółem	Ludność zamieszkująca w warunkach ¹							
		bardzo dobrych	dobrych	dostatecznych	złych	bardzo złych			
						razem	ze względu na:		
							nadmierne zaludnienie i brak wodociągu	tylko na nadmierne zaludnienie	tylko na brak wodociągu
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	37 801	3 247	9 441	11 537	8 816	4 630	473	3 284	873
Mista	23 262	2 776	6 162	7 368	4 935	1 949	79	1 722	148
Wieś	14 539	471	3 279	4 169	3 881	2 681	394	1 562	725
Ogółem	100,0	8,6	25,0	30,5	23,3	12,2	1,2	8,7	2,3
Mista	100,0	11,9	26,5	31,7	21,2	8,4	0,3	7,4	0,7
Wieś	100,0	3,2	22,6	28,7	26,7	18,4	2,7	10,7	5,0

¹ Bez ludności w mieszkaniach z nieustaloną informacją o warunkach mieszkaniowych.

W świetle powyższych danych w warunkach odpowiadających współczesnym standardom mieszkaniowym, tj. określonych w zestawieniu jako „bardzo dobre” i „dobre” znajdowało się w 2002 r. niespełna 12,7 mln osób, a więc tylko ok. 33,6% ludności w mieszkaniach.

W warunkach „bardzo złych” spowodowanych zajmowaniem mieszkań zaludnionych przez 3 i więcej osób na pokój i/lub pozbawionych nawet wodociągu, zamieszkiwało prawie 4,6 mln osób, tj. 12,2% ogółu. Spośród nich ponad 473 tys.

zajmowało mieszkania jednocześnie skrajnie przeludnione i bez wyposażenia. Warunki takie trzeba określić jako „nędzę” mieszkaniową.

Porównując sytuację ludności miast i wsi należy stwierdzić, że jest ona zdecydowanie gorsza na wsi niż w miastach, mimo że na wsi w okresie od 1989 roku wystąpiła stosunkowo duża poprawa, zwłaszcza w zakresie wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne.

Najwięcej mieszkań o warunkach substandardowych jest w województwach: świętokrzyskim, lubelskim, podkarpackim, mazowieckim, łódzkim oraz podlaskim i wynosi od 17,8% do 11,46% mieszkań zamieszkałych; jest on wyższy od wskaźnika ogólnopolskiego, który wynosi ok. 10%.

Dla pokazania zmian warunków mieszkaniowych w 2002 r. w porównaniu z 1988 r. wyróżniono 3 kategorie warunków substandardowych:

1. Kategoria pierwsza – wyodrębniona ze względu na zły stan techniczny budynku;

zaliczono tu:

- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1979, z liczbą mieszkań 1 i z 1 izbą,
- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1945, bez kanalizacji,
- mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1971, bez wodociągu.

W spisie z 1988 r. wzięto pod uwagę w tej kategorii pomieszczenia nie będące mieszkaniami i rodzaj materiału ścian zewnętrznych;

2. Kategoria druga – wyodrębniona ze względu na niedostateczne wyposażenie mieszkania w instalacje; obejmuje ona mieszkania bez ustępu, ale z wodociągiem oraz mieszkania bez ustępu i bez wodociągu, znajdujące się w budynkach niezaliczonych do pierwszej kategorii;
3. Kategoria trzecia – wyodrębniona została ze względu na nadmierne zaludnienie, obejmuje mieszkania, w których na 1 pokój przypadało 3 i więcej osób na pokój z mieszkań niezaliczonych do kategorii pierwszej i drugiej.

Wyniki porównań przedstawia tabela III. 4.

Tabl. III. 4. Mieszkania zamieszkane o warunkach substandardowych w latach 1988 i 2002 r.

Wyszczególnienie		Mieszkania o warunkach substandardowych				
		ogółem w tys.	w % ogółu mieszkań zamieszkanym i ludności w mieszkaniach	kategoria		
				pierwsza	druga	trzecia
0	1	2	6	7	8	
Mieszkania	1988	3540,2	33,0	21,1	65,2	13,7
	2002	1851,1	15,9	25,8	48,0	26,2
Miasta	1988	1409,6	20,0	12,5	63,0	24,5
	2002	739,3	9,4	10,1	46,4	43,5
Wieś	1988	2130,6	57,9	26,7	66,7	6,6
	2002	1111,8	29,6	36,3	48,9	14,8
Ludność w mieszkaniach	1988	12694,1	34,2	17,8	62,8	19,4
	2002	6481,2	17,1	20,1	41,1	38,8
Miasta	1988	4570,3	20,3	10,5	54,5	35,0
	2002	2502,2	10,8	7,3	33,3	59,4
Wieś	1988	8123,8	55,7	21,9	67,4	10,7
	2002	3979,0	27,4	28,1	46,1	25,8

W porównaniu z 1988 r. liczba ludności zamieszkującej w warunkach substandardowych zmniejszyła się o 6,2 mln, głównie w wyniku poprawy stanu mieszkań pod względem wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne, zastępowania budynków starych, o złym stanie technicznym nowymi lub rozbudowywaniu istniejących już budynków. Nadal jednak 6,5 mln (17,1%) ludności żyje w mieszkaniach o warunkach substandardowych.

TABL. 4. LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH ZBIOROWYCH WEDŁUG TYPU OBIEKTU ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA, PŁCI I WIEKU

Wyszczególnienie	Ogółem	Typ obiektu zbiorowego zakwaterowania											
		internaty, bursy	domy studen- ckie, asysten- ckie, słuchaczy semina- riów duchow- nych	hotele pracow- nicze	domy dziecka, rodzinne domy dziecka	inne placówki opiekuń- czo- wychow- awcze	domy pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych	domy pomocy społecz- nej dla samot- nych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi	zakłady opiekuń- czo- lecznice dla przewlekłe chorych, hospicja	zakłady psychia- tryczne, ośrodki leczenia odwy- kowego	klasztory, domy zakonne	schro- niska dla bez- domnych, nocle- gownie	pozostałe (hotele, pensjo- naty, sanatoria, kempingi, itp.)
w tysiącach													
OGÓŁEM	417,3	62,8	132,4	20,6	17,6	27,3	57,9	2,3	30,3	9,1	36,1	14,0	7,1
W wieku:													
0-4 lata	5,7	0,0	1,1	1,1	1,8	0,2	0,0	0,5	0,2	0,0	0,0	0,6	0,2
5-9	7,9	0,2	0,3	1,1	3,2	1,5	0,1	0,4	0,5	0,0	0,0	0,3	0,2
10-14	19,0	1,7	0,2	0,7	6,1	8,5	0,1	0,2	0,9	0,1	0,0	0,2	0,2
15-19	82,4	44,6	12,3	0,8	5,9	15,2	0,2	0,2	1,5	0,5	0,5	0,3	0,5
20-24	128,2	13,9	102,3	2,3	0,5	1,2	0,5	0,2	1,7	0,6	2,9	0,6	1,5
25-29	27,9	1,3	13,0	5,1	0,0	0,2	0,9	0,2	1,8	0,5	3,3	0,7	1,0
30-34	14,5	0,5	1,6	3,6	0,0	0,1	1,1	0,2	1,7	0,5	3,7	0,9	0,6
35-39	13,0	0,3	0,7	2,0	0,0	0,1	1,6	0,1	1,8	0,7	4,3	1,1	0,4
40-44	13,4	0,2	0,3	1,4	0,0	0,1	2,4	0,1	2,3	0,9	3,3	1,8	0,4
45-49	13,7	0,1	0,2	1,0	0,0	0,1	3,4	0,1	2,7	1,1	2,5	2,1	0,4
50-54	13,1	0,1	0,1	0,7	0,0	0,0	4,1	0,0	2,4	1,1	2,0	2,1	0,4
55-59	9,4	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	3,6	0,0	1,6	0,6	1,6	1,2	0,2
60-64	10,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	4,4	0,0	1,7	0,6	2,1	0,9	0,1
65-69	11,6	0,0	0,1	0,1	-	0,0	5,5	0,0	1,7	0,7	2,7	0,5	0,2
70 lat i więcej oraz wiek nieustalony	47,5	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	29,8	0,0	7,8	1,2	7,2	0,5	0,6
MEŹCZYŹNI	200,6	30,1	63,1	11,8	9,1	17,1	23,3	0,8	14,1	5,6	10,3	11,2	4,0
w % ogółem	48,1	48,0	47,7	57,5	51,8	62,7	40,3	33,1	46,6	61,5	28,4	79,9	56,7
KOBIETY	216,8	32,6	69,2	8,7	8,5	10,2	34,5	1,5	16,2	3,5	25,9	2,8	3,1
w % ogółem	52,0	52,0	52,0	42,0	48,0	37,0	60,0	67,0	53,0	39,0	72,0	20,0	43,0

TABL. 5. LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH ZBIOROWYCH WEDŁUG TYPU OBIEKTU ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA I WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem	Typ obiektu zbiorowego zakwaterowania											
		internaty, bursy	domy studen- ckie, asysten- ckie, słuchaczy seminariów duchowych	hotele pracow- nicze	domy dziecka, rodzinne domy dziecka	inne placówki opiekuń- czo- wychowawcze	domy pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych	domy pomocy społecz- nej dla samot- nych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi	zakłady opiekuń- czo- lecnicze dla przew- lekłe chorych, hospicja	zakłady psychia- tryczne, ośrodki leczenia odwy- kowego	klasztory, domy zakonne	schro- niska dla bez- domnych, nocle- gownie	pozostałe (hotele, pensjo- naty, sanatoria, kempingi, itp.)
		w tysiącach											
POLSKA	417,3	62,8	132,4	20,6	17,6	27,3	57,9	2,3	30,3	9,1	36,1	14,0	7,1
Miasta	342,0	52,8	131,2	19,5	12,9	19,9	35,8	1,8	15,1	6,3	28,6	11,9	6,2
Wieś	75,3	10,0	1,2	1,1	4,7	7,4	22,1	0,5	15,2	2,8	7,5	2,1	0,9
		w %											
POLSKA	100,0	15,0	31,7	4,9	4,2	6,5	13,9	0,5	7,3	2,2	8,7	3,4	1,7
Dolnośląskie	100,0	12,7	34,1	2,4	6,1	7,8	6,1	0,8	13,9	3,6	7,2	2,7	2,7
Kujawsko-pomorskie	100,0	19,9	30,1	1,5	5,2	7,4	14,9	1,3	7,6	0,2	6,6	3,4	1,8
Lubelskie	100,0	27,1	29,4	4,7	3,9	6,1	13,0	0,6	5,0	2,1	6,3	1,4	0,5
Lubuskie	100,0	22,0	27,6	6,0	4,1	6,1	17,5	0,7	5,2	5,6	2,2	1,8	1,3
Łódzkie	100,0	13,9	31,9	2,0	4,9	6,3	22,7	0,6	4,6	4,4	5,8	2,6	0,4
Małopolskie	100,0	11,2	39,5	6,1	2,0	4,2	13,2	0,2	5,4	0,8	14,9	1,6	0,9
Mazowieckie	100,0	8,9	31,1	9,1	3,6	6,2	14,0	0,5	5,5	2,0	12,4	5,0	1,9
Opolskie	100,0	11,3	24,3	6,4	4,5	6,8	18,3	0,8	7,5	3,1	10,2	6,2	0,6
Podkarpackie	100,0	18,7	27,3	3,6	4,1	5,9	17,7	0,4	6,0	1,2	11,8	1,8	1,4
Podlaskie	100,0	31,0	26,3	1,7	4,1	3,9	15,6	0,1	6,0	3,1	5,1	2,4	0,8
Pomorskie	100,0	10,3	37,7	6,9	4,5	6,6	6,8	0,4	10,9	2,6	4,9	4,8	3,6
Śląskie	100,0	7,4	30,7	4,0	5,1	6,5	16,3	0,6	10,7	2,6	10,2	4,6	1,3
Świętokrzyskie	100,0	21,8	21,1	3,8	3,6	9,4	21,3	0,3	7,1	2,4	6,0	2,1	1,0
Warmińsko-mazurskie	100,0	23,9	24,4	6,5	6,1	8,9	8,1	0,7	10,4	2,0	4,7	2,8	1,5
Wielkopolskie	100,0	16,7	33,5	3,3	3,4	5,7	15,8	0,5	4,1	1,3	9,7	2,9	3,1
Zachodniopomorskie	100,0	16,7	35,4	4,2	5,0	10,2	9,0	0,4	7,0	1,0	2,0	6,1	3,0

TABL. 11. LUDNOŚĆ WEDŁUG KRAJU URODZENIA ORAZ WOJEWÓDZTWA ZAMIESZKANIA (W TYSIĄCACH)

Województwa	Ludność ogółem	Kraj urodzenia										
		Polska	inny kraj									nie-ustalony
			razem	Ukraina	Białoruś	Niemcy	Litwa	Rosja	Francja	St. Zjedn. Amer.	inne kraje	
w tysiącach												
POLSKA	38230,1	36871,3	775,3	309,1	104,5	101,6	79,8	54,2	34,6	9,0	82,4	583,5
Dolnośląskie	2907,2	2686,9	189,1	108,9	17,8	15,8	11,1	11,0	8,3	0,5	15,6	31,2
Kujawsko-pomorskie	2069,3	2028,1	21,4	5,0	2,7	4,9	2,9	1,9	0,9	0,6	2,6	19,7
Lubelskie	2199,1	2163,0	22,8	11,4	2,9	1,6	0,8	1,8	0,4	0,3	3,6	13,3
Lubuskie	1008,9	933,7	64,2	29,8	14,8	5,5	5,4	4,4	1,2	0,1	3,0	11,1
Łódzkie	2612,9	2555,4	27,3	4,8	3,1	8,3	2,9	1,9	2,1	0,2	4,0	30,3
Małopolskie	3232,4	3173,1	26,9	9,4	1,2	2,8	1,1	1,3	2,2	1,4	7,4	32,4
Mazowieckie	5124,0	4944,7	50,4	11,7	6,6	5,3	4,8	5,3	2,8	1,9	12,0	128,9
Opolskie	1065,1	968,2	59,0	40,2	2,1	10,3	1,2	2,0	1,0	0,1	2,0	37,8
Podkarpackie	2103,8	2064,2	24,2	13,2	0,5	1,6	0,4	1,0	2,0	1,2	4,4	15,4
Podlaskie	1208,6	1181,5	12,9	1,0	5,3	0,6	1,6	1,7	0,2	0,7	1,9	14,2
Pomorskie	2179,9	2101,3	45,7	11,1	9,3	6,2	10,2	3,9	1,1	0,4	3,5	32,9
Śląskie	4742,9	4524,9	62,8	22,6	3,6	13,9	3,0	3,5	5,8	0,4	10,1	155,1
Świętokrzyskie	1297,5	1276,5	6,5	1,5	0,5	1,7	0,3	0,5	0,6	0,2	1,3	14,4
Warmińsko-mazurskie	1428,4	1361,9	49,3	6,0	12,5	2,8	19,1	4,5	0,7	0,3	3,5	17,2
Wielkopolskie	3351,9	3304,5	36,8	8,5	4,5	10,9	2,5	2,7	3,6	0,5	3,5	10,6
Zachodniopomorskie	1698,2	1603,3	75,9	24,2	16,9	9,4	12,5	6,8	1,8	0,2	4,1	19,1

TABL. 13. LUDNOŚĆ WEDŁUG OBYWATELSTWA I WOJEWÓDZTW

Województwa	Ludność ogółem	Obywatelstwo									
		polskie razem		w tym				niepolskie		nieustalone	
		w tys.	w % ^{a)}	wyłącznie polskie		polskie i inne		w tys.	w % ^{a)}	w tys.	w % ^{a)}
				w tys.	w % ^{a)}	w tys.	w % ^{a)}				
POLSKA	38230,1	37529,8	98,2	37084,8	97,0	444,9	1,2	40,2	0,1	659,7	1,7
Dolnośląskie	2907,2	2863,4	98,5	2842,3	97,8	21,1	0,7	3,4	0,1	40,3	1,4
Kujawsko-pomorskie	2069,3	2046,3	98,9	2034,0	98,3	12,4	0,6	1,4	0,1	21,6	1,0
Lubelskie	2199,1	2178,7	99,1	2167,0	98,5	11,7	0,5	1,2	0,1	19,1	0,9
Lubuskie	1008,9	993,7	98,5	987,4	97,9	6,2	0,6	1,1	0,1	14,2	1,4
Łódzkie	2612,9	2579,7	98,7	2568,9	98,3	10,7	0,4	2,5	0,1	30,7	1,2
Małopolskie	3232,4	3194,8	98,8	3172,9	98,2	21,9	0,7	2,5	0,1	35,0	1,1
Mazowieckie	5124,0	4975,9	97,1	4947,0	96,5	28,9	0,6	7,9	0,2	140,1	2,7
Opolskie	1065,1	1016,3	95,4	858,5	80,6	157,8	14,8	3,2	0,3	45,5	4,3
Podkarpackie	2103,8	2082,2	99,0	2068,0	98,3	14,2	0,7	1,2	0,1	20,4	1,0
Podlaskie	1208,6	1190,8	98,5	1182,9	97,9	7,9	0,7	1,1	0,1	16,7	1,4
Pomorskie	2179,9	2140,4	98,2	2119,8	97,2	20,5	0,9	2,1	0,1	37,4	1,7
Śląskie	4742,9	4563,6	96,2	4467,8	94,2	95,7	2,0	6,9	0,1	172,4	3,6
Świętokrzyskie	1297,5	1280,6	98,7	1274,7	98,2	5,9	0,5	0,8	0,1	16,0	1,2
Warmińsko-mazurskie	1428,4	1407,3	98,5	1395,4	97,7	11,9	0,8	1,2	0,1	19,8	1,4
Wielkopolskie	3351,9	3338,4	99,6	3328,3	99,3	10,1	0,3	1,7	0,0	11,9	0,4
Zachodniopomorskie	1698,2	1677,7	98,8	1669,8	98,3	7,9	0,5	1,9	0,1	18,6	1,1

^{a)} W % do ogólnej liczby ludności w województwie.

TABL. 14. LUDNOŚĆ Z OBYWATELSTWEM PODWÓJNYM (POLSKIM I INNYM) I NIEPOLSKIM WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwa	Ogółem	Podwójne (polskie i inne)		Wyłącznie niepolskie		Z liczby ogółem							
						niemieckie				amery- kańskie	kana- dyjskie	fran- cuskie	ukra- ińskie
						razem		w tym także polskie					
	w tys.	w tys.	w % ^{a)}	w tys.	w % ^{a)}	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.			
POLSKA	485,1	444,9	91,7	40,2	8,3	287,5	100,0	279,6	100,0	31,4	14,8	8,1	6,4
Dolnośląskie	24,5	21,1	86,2	3,4	13,8	7,0	2,4	6,4	2,3	1,8	1,9	1,2	0,8
Kujawsko-pomorskie	13,8	12,4	89,6	1,4	10,4	5,0	1,7	4,8	1,7	0,6	0,4	0,2	0,1
Lubelskie	13,0	11,7	90,5	1,2	9,5	0,6	0,2	0,5	0,2	1,2	0,9	0,3	0,5
Lubuskie	7,3	6,2	84,8	1,1	15,2	2,6	0,9	2,3	0,8	0,3	0,3	0,2	0,3
Łódzkie	13,3	10,7	81,0	2,5	19,0	1,1	0,4	0,9	0,3	0,7	0,5	0,4	0,3
Małopolskie	24,4	21,9	89,6	2,5	10,4	1,5	0,5	1,4	0,5	6,4	1,7	0,9	0,5
Mazowieckie	36,9	28,9	78,5	7,9	21,5	1,9	0,7	1,5	0,6	5,5	2,7	2,1	1,1
Opolskie	161,0	157,8	98,0	3,2	2,0	156,6	54,5	154,1	55,1	0,4	0,3	0,2	0,3
Podkarpackie	15,4	14,2	92,1	1,2	7,9	0,6	0,2	0,5	0,2	5,4	1,4	0,7	0,5
Podlaskie	9,0	7,9	87,9	1,1	12,1	0,3	0,1	0,3	0,1	3,2	0,4	0,1	0,1
Pomorskie	22,6	20,5	90,8	2,1	9,2	13,5	4,7	12,9	4,6	1,2	0,8	0,3	0,3
Śląskie	102,6	95,7	93,3	6,9	6,7	82,0	28,5	80,0	28,6	1,4	0,9	0,7	0,6
Świętokrzyskie	6,8	5,9	87,8	0,8	12,2	0,4	0,1	0,4	0,1	0,8	0,6	0,2	0,2
Warmińsko-mazurskie	13,1	11,9	90,6	1,2	9,4	5,4	1,9	5,0	1,8	0,9	0,5	0,1	0,2
Wielkopolskie	11,7	10,1	85,9	1,7	14,1	5,1	1,8	4,8	1,7	0,9	0,7	0,5	0,2
Zachodniopomorskie	9,8	7,9	80,8	1,9	19,2	4,0	1,4	3,6	1,3	0,6	0,7	0,2	0,4

^{a)} W % do ogólnej liczby osób w województwie posiadających obywatelstwo niepolskie (w tym podwójne).

TABL. 20. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwa	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
POLSKA	31288,4	16776,5	13218,3	3558,2	13456,2	1055,8	55,5	43,7	21,2
Dolnośląskie	2423,1	1276,2	949,8	326,4	1079,6	67,3	54,2	40,3	25,6
Kujawsko-pomorskie	1680,3	920,4	699,1	221,3	730,5	29,4	55,8	42,3	24,0
Lubelskie	1779,9	967,7	788,6	179,1	776,8	35,4	55,5	45,2	18,5
Lubuskie	820,8	438,2	319,4	118,8	362,5	20,1	54,7	39,9	27,1
Łódzkie	2183,2	1205,0	961,3	243,7	937,5	40,7	56,2	44,9	20,2
Małopolskie	2607,5	1357,2	1097,7	259,5	1152,1	98,3	54,1	43,7	19,1
Mazowieckie	4244,8	2386,3	1970,3	416,0	1707,9	150,6	58,3	48,1	17,4
Opolskie	878,2	429,7	337,1	92,6	356,5	92,0	54,7	42,9	21,6
Podkarpackie	1668,1	862,6	678,2	184,3	726,3	79,2	54,3	42,7	21,4
Podlaskie	975,0	517,5	418,5	99,0	402,2	55,4	56,3	45,5	19,1
Pomorskie	1763,3	956,7	743,2	213,5	747,6	59,0	56,1	43,6	22,3
Śląskie	3955,1	1991,8	1578,1	413,6	1771,4	191,9	52,9	41,9	20,8
Świętokrzyskie	1061,9	585,0	454,9	130,1	453,9	23,0	56,3	43,8	22,2
Warmińsko-mazurskie	1142,4	608,8	437,2	171,5	496,3	37,3	55,1	39,6	28,2
Wielkopolskie	2714,0	1524,9	1240,8	284,1	1153,0	36,2	56,9	46,3	18,6
Zachodniopomorskie	1390,8	748,7	544,2	204,5	602,1	40,0	55,4	40,3	27,3

TABL. 21. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach							w %		
OGÓŁEM	31288,4	16776,5	13218,3	3558,2	13456,2	1055,8	55,5	43,7	21,2
W wieku:									
15-17 lat	1909,1	77,9	64,6	13,3	1808,9	22,3	4,1	3,4	17,1
18-19	1373,3	346,5	150,9	195,5	992,4	34,4	25,9	11,3	56,4
20-24	3158,3	2023,5	1186,0	837,5	1005,9	128,9	66,8	39,1	41,4
25-29	2895,2	2378,2	1821,2	557,0	369,6	147,5	86,5	66,3	23,4
30-34	2460,8	2063,5	1674,7	388,7	272,8	124,5	88,3	71,7	18,8
35-39	2444,5	2056,8	1691,6	365,2	270,0	117,7	88,4	72,7	17,8
40-44	2909,2	2399,5	1973,2	426,3	386,3	123,3	86,1	70,8	17,8
45-49	3108,3	2385,6	1978,0	407,6	607,9	114,7	79,7	66,1	17,1
50-54	2773,4	1711,3	1455,8	255,5	973,2	88,9	63,7	54,2	14,9
55-59	1768,5	681,9	602,8	79,1	1034,8	51,8	39,7	35,1	11,6
60-64	1630,8	321,5	298,5	23,0	1265,5	43,9	20,3	18,8	7,2
65-69	1587,8	179,7	172,9	6,7	1370,4	37,7	11,6	11,2	3,7
70-74	1423,4	99,0	96,4	2,6	1316,0	8,4	7,0	6,8	2,6
75 lat i więcej	1841,4	51,1	51,1	-	1781,9	8,4	5,3	5,3	-
nieustalonym	4,5	0,7	0,5	0,1	0,6	3,3	54,4	44,1	18,9
przedprodukcyjnym	1909,1	77,9	64,6	13,3	1808,9	22,3	4,1	3,4	17,1
produkcyjnym	23625,7	16247,6	12718,4	3529,2	6426,6	951,5	71,7	56,1	21,7
mobilnym	15241,2	11267,9	8497,6	2770,3	3297,0	676,3	77,4	58,3	24,6
niemobilnym	8384,5	4979,7	4220,8	758,9	3129,5	275,3	61,4	52,0	15,2
poprodukcyjnym	5749,1	450,4	434,8	15,5	5220,2	78,6	7,9	7,7	3,4

TABL. 22. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w tysiącach						w %		
OGÓLEM	31288,4	16776,5	13218,3	3558,2	13456,2	1055,8	55,5	43,7	21,2
Wyższe	3203,6	2562,9	2386,4	176,5	587,3	53,4	81,4	75,8	6,9
Policealne	1023,9	754,8	640,7	114,1	247,0	22,0	75,3	64,0	15,1
Średnie zawodowe	6382,5	4406,1	3574,7	831,4	1856,9	119,5	70,4	57,1	18,9
Średnie ogólnokształcące	2802,0	1349,0	1013,0	336,0	1386,5	66,5	49,3	37,0	24,9
Zasadnicze zawodowe	7539,8	5232,8	3857,9	1374,9	2150,1	156,9	70,9	52,3	26,3
Podstawowe ukończone	8808,5	2381,6	1672,9	708,7	6341,4	85,5	27,3	19,2	29,8
Podstawowe nieukończone i bez wyszktałenia szkolnego	877,6	74,3	60,7	13,6	798,5	4,8	8,5	7,0	18,3
Nieustalony poziom wykształcenia	650,6	15,1	12,2	2,9	88,5	547,1	14,6	11,7	19,4
MĘŻCZYŹNI	14962,1	9002,4	7150,9	1851,5	5445,2	514,5	62,3	49,5	20,6
Wyższe	1448,1	1164,5	1090,9	73,6	261,2	22,3	81,7	76,5	6,3
Policealne	248,0	193,5	163,7	29,8	49,2	5,3	79,7	67,5	15,4
Średnie zawodowe	3201,5	2337,9	1939,0	398,9	806,1	57,5	74,4	61,7	17,1
Średnie ogólnokształcące	840,5	430,9	329,8	101,1	391,8	17,8	52,4	40,1	23,5
Zasadnicze zawodowe	4678,9	3476,1	2641,3	834,8	1107,7	95,1	75,8	57,6	24,0
Podstawowe ukończone	3922,3	1352,2	949,7	402,5	2530,5	39,5	34,8	24,5	29,8
Podstawowe nieukończone i bez wyszktałenia szkolnego	303,0	38,6	29,5	9,1	262,3	2,2	12,8	9,8	23,6
Nieustalony poziom wykształcenia	319,8	8,7	7,1	1,6	36,5	274,7	19,2	15,7	18,3
KOBIETY	16326,3	7774,1	6067,4	1706,7	8010,9	541,3	49,2	38,4	22,0
Wyższe	1755,5	1398,4	1295,5	102,9	326,1	31,1	81,1	75,1	7,4
Policealne	775,9	561,3	477,0	84,3	197,9	16,7	73,9	62,8	15,0
Średnie zawodowe	3181,0	2068,2	1635,7	432,5	1050,9	61,9	66,3	52,4	20,9
Średnie ogólnokształcące	1961,5	918,2	683,2	234,9	994,6	48,7	48,0	35,7	25,6
Zasadnicze zawodowe	2860,9	1756,7	1216,6	540,1	1042,4	61,8	62,8	43,5	30,7
Podstawowe ukończone	4886,2	1029,4	723,2	306,2	3810,9	46,0	21,3	14,9	29,7
Podstawowe nieukończone i bez wyszktałenia szkolnego	574,5	35,7	31,2	4,5	536,2	2,7	6,2	5,5	12,5
Nieustalony poziom wykształcenia	330,8	6,4	5,1	1,3	52,0	272,4	10,9	8,6	21,0

TABL. 23. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, PŁCI I GRUP WIEKU

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania ludności									
		praca			niezarobkowe źródło				dochody z własności	na utrzymaniu	nieustalone źródło
		najemna	na rachunek własny		emerytura	renta	zasiłek dla bezrobotnych	pozostałe niezarobkowe źródło			
			razem	w tym w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej)							
w tysiącach											
OGÓŁEM	38230,1	9615,3	2739,2	1448,8	5323,5	3515,7	611,3	1241,2	27,1	14547,2	609,5
W wieku:											
19 lat i mniej	10224,0	89,9	28,8	24,5	-	94,8	3,2	115,5	0,2	9761,8	129,7
20-29	6053,5	2482,2	422,4	229,3	-	186,5	203,9	229,0	4,1	2379,3	146,1
30-39	4905,3	2655,0	740,6	384,5	3,7	166,5	141,6	178,3	6,5	913,3	99,7
40-49	6017,4	2945,2	979,3	502,1	94,3	559,4	170,0	250,2	9,7	897,1	112,1
50-59	4541,9	1330,4	485,2	259,4	726,9	1078,4	88,9	359,1	5,5	403,2	64,3
60-64	1630,8	86,5	49,1	26,3	987,0	389,6	13,3	37,2	0,6	59,5	17,8
65 lat i więcej	4852,6	25,6	33,6	22,6	3511,4	1040,3	-	71,8	0,5	130,9	38,5
nieustalonym	4,5	0,4	0,1	0,0	37,7	0,2	0,0	0,1	0,0	2,2	37,8
W tym:											
MEŹCZYŹNI	18516,4	5048,7	1675,4	815,3	2187,8	1445,9	365,0	527,7	17,0	6953,6	295,3
W wieku:											
19 lat i mniej	5231,1	50,0	19,2	16,8	-	47,5	2,0	60,0	0,1	4987,7	64,5
20-29	3073,3	1358,7	259,6	131,5	-	95,0	130,0	62,4	2,3	1096,9	68,4
30-39	2482,1	1429,2	441,6	201,6	3,1	89,0	80,6	53,3	4,1	332,0	49,1
40-49	2983,9	1435,8	588,8	277,7	62,5	282,1	94,1	107,2	6,1	352,3	54,9
50-59	2171,0	694,1	310,2	156,4	206,3	521,1	54,7	195,0	3,7	153,7	32,2
60-64	734,3	62,3	35,8	18,7	385,0	192,8	3,6	29,7	0,5	16,1	8,6
65 lat i więcej	1838,3	18,2	20,0	12,7	1530,8	218,3	-	20,0	0,2	13,8	17,0
nieustalonym	2,3	0,3	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	1,1	0,7

TABL. 24. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I WOJEWÓDZTW – NSP 1988 I 2002

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania ludności							
	NSP 1988				NSP 2002			
	Ogółem	w tym			Ogółem	w tym		
		praca	niezarobkowe	na utrzymaniu		praca	niezarobkowe	na utrzymaniu
	w tys.	w %			w tys.	w %		
POLSKA	37879,1	45,5	18,0	36,6	38230,1	32,3	28,0	38,1
Miasta	23175,1	44,4	18,5	37,1	23610,4	33,1	27,9	36,7
Wieś	14704,0	47,1	17,1	35,8	14619,7	31,1	28,0	40,2
Dolnośląskie	2948,2	44,6	19,4	36,0	2907,2	31,3	29,8	37,7
Miasta	2090,7	44,8	19,4	35,8	2076,1	32,2	30,2	36,2
Wieś	857,5	44,1	19,3	36,6	831,1	29,3	28,7	41,4
Kujawsko-pomorskie	2044,0	44,5	17,4	38,1	2069,3	31,8	28,3	38,8
Miasta	1250,3	44,3	18,1	37,6	1288,5	32,6	29,2	36,7
Wieś	793,8	44,8	16,3	38,9	780,8	30,4	26,9	42,3
Lubelskie	2209,2	47,5	16,9	35,7	2199,1	31,6	29,7	37,9
Miasta	955,7	43,1	16,5	40,5	1025,6	31,9	27,5	39,3
Wieś	1253,6	50,8	17,2	32,0	1173,5	31,4	31,7	36,6
Lubuskie	982,9	42,3	19,6	38,0	1009,0	29,8	29,3	39,4
Miasta	627,1	43,3	18,8	37,9	651,0	31,1	29,4	37,7
Wieś	355,8	40,6	21,2	38,2	357,9	27,6	29,2	42,4
Łódzkie	2703,7	47,5	20,8	31,8	2612,9	33,6	31,3	34,2
Miasta	1728,6	46,0	21,8	32,2	1697,7	33,3	31,7	33,7
Wieś	975,1	50,0	18,9	31,1	915,1	34,1	30,5	35,1
Małopolskie	3087,5	45,3	18,8	35,9	3232,4	31,9	27,5	39,1
Miasta	1585,4	43,2	20,6	36,2	1626,9	32,7	27,9	37,0
Wieś	1502,1	47,6	16,8	35,5	1605,5	31,1	27,1	41,2
Mazowieckie	4997,8	47,5	18,2	34,3	5124,0	36,0	26,4	35,5
Miasta	3161,0	45,9	19,5	34,6	3312,6	36,8	26,0	34,1
Wieś	1836,9	50,1	15,9	33,9	1811,4	34,5	27,0	38,2
Opolskie	1080,7	46,9	16,6	36,6	1065,0	31,5	26,1	37,0
Miasta	552,0	46,6	16,0	37,4	560,1	32,4	26,2	36,3
Wieś	528,7	47,2	17,1	35,7	505,0	30,5	26,0	37,9

TABL. 24. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I WOJEWÓDZTW – NSP 1988 I 2002 (dok.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania ludności							
	NSP 1988				NSP 2002			
	Ogółem	w tym			Ogółem	w tym		
		praca	niezarobkowe	na utrzymaniu		praca	niezarobkowe	na utrzymaniu
	w tys.	w %			w tys.	w %		
Podkarpackie	2018,9	47,1	15,1	37,8	2103,8	29,3	27,8	41,4
Miasta	796,3	43,5	14,9	41,6	853,1	31,1	26,0	40,4
Wieś	1222,6	49,4	15,2	35,4	1250,8	28,0	29,0	42,2
Podlaskie	1188,4	47,1	17,1	35,8	1208,6	33,5	26,6	38,4
Miasta	643,3	44,0	15,6	40,4	711,6	33,1	24,0	40,9
Wieś	545,1	50,8	18,9	30,3	497,0	34,0	30,5	34,8
Pomorskie	2095,1	43,3	16,6	40,1	2179,9	32,6	25,5	40,1
Miasta	1446,2	43,8	17,6	38,6	1484,8	34,1	26,4	37,2
Wieś	649,0	42,3	14,4	43,4	695,1	29,5	23,5	46,3
Śląskie	4907,9	43,9	18,5	37,6	4742,9	31,2	28,2	37,8
Miasta	3968,7	43,7	18,3	38,0	3751,4	31,3	28,3	37,4
Wieś	939,2	44,9	19,3	35,8	991,5	30,8	27,9	39,3
Świętokrzyskie	1317,6	48,0	17,0	35,0	1297,5	30,8	30,4	37,9
Miasta	566,9	45,0	16,3	38,7	595,4	31,1	29,6	37,7
Wieś	750,6	50,2	17,6	32,2	702,1	30,5	31,0	38,0
Warmińsko-mazurskie	1398,2	43,2	16,2	40,6	1428,4	29,4	27,9	41,2
Miasta	806,5	43,7	16,5	39,8	860,2	31,4	27,9	38,8
Wieś	591,7	42,4	15,8	41,8	568,1	26,4	27,9	44,9
Wielkopolskie	3236,4	43,6	18,5	37,8	3351,9	34,4	26,6	38,3
Miasta	1847,9	43,3	19,5	37,2	1934,8	35,0	27,6	36,4
Wieś	1388,5	44,0	17,2	38,8	1417,1	33,5	25,3	41,0
Zachodniopomorskie	1662,6	44,8	16,3	38,9	1698,2	30,6	27,8	40,0
Miasta	1148,6	45,7	16,2	38,1	1180,6	32,6	27,6	37,8
Wieś	514,0	42,6	16,6	40,8	517,7	26,1	28,1	45,2

TABL. 25. LUDNOŚĆ DEKLARUJĄCA POBIERANIE ŚWIADCZENIA Z NIEZAROBKOWEGO ŹRÓDŁA WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU

Wyszczególnienie	Ogółem	Pobierający świadczenia z niezarobkowego źródła									
		razem	pobierający jedno świadczenie								pobierający dwa lub więcej świadczeń
			emerytura	emerytura rolna	renta inwalidzka	renta socjalna	renta rodzinna	zasiłek dla bezrobotnych	zasiłek pomocy społecznej	inne świadczenia	
w tys.	w %										
OGÓŁEM	11635,2	99,1	37,8	9,4	23,2	1,4	8,7	5,2	2,3	12,0	0,9
W wieku:											
0-14 lat	391,1	99,2	-	-	-	-	18,5	-	2,2	79,3	0,8
15-19	315,0	98,4	-	-	2,0	5,4	39,0	1,1	2,5	49,8	1,6
20-29	739,0	97,4	-	-	8,0	8,2	14,8	28,0	6,0	35,0	2,6
30-39	564,6	96,3	1,1	-	25,9	4,6	4,7	25,0	10,6	28,0	3,8
40-49	1181,3	98,0	9,0	0,2	47,5	2,1	4,3	14,2	7,4	15,3	2,0
50-59	2352,6	99,5	29,4	3,0	43,9	0,8	4,4	3,7	2,0	12,9	0,5
60-64	1446,9	99,7	60,4	9,5	22,2	0,4	5,0	0,2	0,5	1,7	0,3
65 lat i więcej	4644,3	99,6	58,0	19,0	12,3	0,4	9,7	-	0,3	0,3	0,4
nieustalonym	0,5	99,8	40,6	4,8	22,0	2,4	10,4	2,6	2,6	14,7	0,2
MEŹCZYŹNI	4961,9	99,4	39,2	6,3	27,9	1,7	3,3	7,3	2,6	11,8	0,6
W wieku:											
0-14 lat	204,3	99,2	-	-	-	-	18,1	-	2,3	79,7	0,8
15-19	156,6	98,5	-	-	2,3	6,3	38,4	1,4	2,2	49,4	1,5
20-29	327,1	98,7	-	-	11,2	10,1	14,2	39,9	4,3	20,3	1,4
30-39	244,2	98,7	2,0	-	35,7	5,1	1,9	32,6	9,5	13,4	1,3
40-49	589,1	99,2	12,1	-	51,0	2,0	1,3	15,7	7,6	10,4	0,8
50-59	1025,3	99,6	20,8	0,6	53,4	0,9	0,6	5,2	2,9	15,6	0,4
60-64	626,5	99,7	56,9	6,2	31,4	0,4	0,2	0,6	0,8	3,6	0,3
65 lat i więcej	1788,6	99,6	72,3	14,9	11,9	0,2	0,2	-	0,2	0,2	0,4
nieustalonym	0,2	100,0	37,9	2,2	27,5	3,3	2,2	3,3	4,4	19,2	0,0
KOBIETY	6673,3	98,8	36,7	11,8	19,7	1,3	12,6	3,6	2,1	12,2	1,2
W wieku:											
0-14 lat	186,8	99,3	-	-	-	-	19,0	-	2,2	78,8	0,7
15-19	158,4	98,3	-	-	1,8	4,6	39,7	0,9	2,9	50,2	1,8
20-29	412,0	96,4	-	-	5,5	6,6	15,3	18,4	7,3	47,0	3,7
30-39	320,4	94,5	0,4	-	18,2	4,2	6,9	19,1	11,6	39,7	5,9
40-49	592,2	96,9	5,8	0,5	44,0	2,1	7,4	12,7	7,3	20,2	3,2
50-59	1327,3	99,4	36,0	4,8	36,6	0,7	7,3	2,5	1,3	10,9	0,6
60-64	820,3	99,7	63,2	12,1	15,3	0,3	8,6	-	0,2	0,3	0,3
65 lat i więcej	2855,6	99,5	49,1	21,6	12,6	0,5	15,7	-	0,3	0,3	0,5
nieustalonym	0,3	99,6	42,3	6,4	18,5	1,8	15,7	2,1	1,4	11,7	0,4

TABL. 29. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I WOJEWÓDZTW

Województwa	Ogółem	Główne źródło utrzymania							
		razem	w tym						na utrzymaniu
			praca		razem	niezarobkowe źródło			
			poza rolnictwem	w rolnictwie		emerytury	renty	pozostałe	
w tys.	w %								
POLSKA	13337,0	51,9	46,1	5,8	43,0	24,2	13,4	5,3	3,9
Miasta	8964,5	51,1	50,4	0,7	42,3	24,2	12,6	5,5	5,1
Wieś	4372,6	53,5	37,2	16,3	44,5	24,4	15,1	5,1	1,5
Dolnośląskie	1066,9	49,3	46,1	3,2	45,6	24,6	14,1	6,9	4,3
Miasta	804,0	48,8	48,1	0,7	45,2	25,1	13,3	6,8	5,0
Wieś	262,8	50,8	39,9	10,9	46,8	22,9	16,5	7,5	2,0
Kujawsko-pomorskie	706,7	52,9	44,6	8,2	43,4	22,3	14,2	6,9	2,9
Miasta	477,0	51,2	50,4	0,8	44,0	23,3	14,0	6,7	3,8
Wieś	229,7	56,3	32,6	23,7	42,3	20,3	14,8	7,2	1,2
Lubelskie	742,2	51,7	39,5	12,3	45,2	25,3	15,8	4,1	2,7
Miasta	372,0	53,2	52,0	1,2	41,8	21,4	15,5	4,9	4,4
Wieś	370,2	50,3	26,9	23,4	48,7	29,3	16,1	3,3	0,9
Lubuskie	345,7	49,7	46,5	3,2	45,9	21,1	17,7	7,1	3,6
Miasta	235,9	50,1	49,3	0,8	44,6	21,7	15,9	6,9	4,3
Wieś	109,8	48,9	40,6	8,3	48,7	19,7	21,6	7,5	2,0
Łódzkie	983,7	51,1	43,9	7,1	44,6	27,8	10,7	6,1	3,6
Miasta	689,0	49,3	48,7	0,7	45,0	27,5	10,4	7,1	4,7
Wieś	294,7	55,1	32,9	22,2	43,7	28,4	11,3	3,9	1,1
Małopolskie	1040,8	51,6	47,3	4,3	43,2	21,4	18,2	3,5	4,2
Miasta	602,1	50,2	49,8	0,5	41,9	22,3	15,9	3,6	6,3
Wieś	438,7	53,4	43,8	9,6	44,9	20,2	21,4	3,3	1,3
Mazowieckie	1919,0	55,7	49,2	6,5	37,9	24,9	9,1	3,8	4,9
Miasta	1344,9	54,6	54,1	0,6	36,9	24,3	8,8	3,8	6,4
Wieś	574,1	58,2	37,8	20,4	40,3	26,5	10,0	3,7	1,3
Opolskie	369,8	50,8	44,7	6,1	40,3	24,9	9,3	6,1	5,3
Miasta	210,0	50,4	49,1	1,2	40,0	24,4	9,0	6,6	6,2
Wieś	159,8	51,4	38,9	12,5	40,8	25,6	9,8	5,4	4,1

TABL. 29. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I WOJEWÓDZTW (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania							
		razem	w tym						na utrzymaniu
			praca		razem	niezarobkowe źródło			
			poza rolnictwem	w rolnictwie		emerytury	renty	pozostałe	
w tys.	w %								
Podkarpackie	615,9	50,7	46,3	4,4	45,9	26,0	14,8	5,1	2,5
Miasta	285,0	53,0	52,4	0,6	41,5	24,2	12,0	5,3	4,0
Wieś	330,9	48,7	41,0	7,7	49,7	27,7	17,2	4,9	1,2
Podlaskie	407,4	55,8	42,4	13,4	39,2	25,1	9,6	4,5	4,0
Miasta	257,7	55,2	53,5	1,7	37,7	22,3	9,8	5,5	5,7
Wieś	149,6	56,9	23,3	33,6	41,7	29,7	9,1	2,9	1,1
Pomorskie	755,2	54,1	50,3	3,8	40,4	21,7	13,0	5,7	4,2
Miasta	557,3	53,1	52,6	0,5	40,3	23,2	12,2	4,9	5,1
Wieś	197,9	57,0	43,9	13,1	40,7	17,6	15,1	8,0	1,8
Śląskie	1778,0	47,0	46,0	1,0	46,2	27,1	13,8	5,3	4,7
Miasta	1457,4	46,5	46,2	0,3	45,9	26,7	13,7	5,6	5,3
Wieś	320,6	49,5	45,1	4,4	47,2	28,8	14,4	4,0	1,9
Świętokrzyskie	434,1	50,3	41,0	9,3	46,4	26,6	13,6	6,2	2,7
Miasta	220,5	50,3	49,6	0,7	44,5	24,7	12,4	7,3	4,2
Wieś	213,6	50,3	32,2	18,1	48,4	28,6	14,7	5,1	1,2
Warmińsko-mazurskie	483,8	50,8	44,0	6,8	44,7	21,6	15,0	8,1	3,5
Miasta	311,6	51,7	50,8	1,0	42,6	22,1	13,4	7,1	4,4
Wieś	172,2	49,0	31,8	17,3	48,6	20,6	18,0	10,0	1,8
Wielkopolskie	1079,7	56,8	48,1	8,7	39,9	20,3	15,2	4,4	2,8
Miasta	691,3	54,3	53,1	1,2	41,1	21,7	15,0	4,4	3,9
Wieś	388,4	61,2	39,3	21,9	37,7	17,8	15,5	4,4	0,9
Zachodniopomorskie	608,1	50,7	46,8	3,9	43,8	22,7	14,0	7,1	4,4
Miasta	448,6	51,6	50,6	1,0	41,8	23,2	12,5	6,1	5,2
Wieś	159,5	48,2	36,2	12,0	49,2	21,1	18,1	10,0	2,2

TABL. 34. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH ICH WŁAŚCICIELAMI ORAZ WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem	Mieszkania stanowiące własność									
		osób fizycznych			spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	towarzystw budownictwa społecznego	pozostałych podmiotów
		razem	w tym zamieszkane przez		mieszkania własnościowe	mieszkania lokatorskie					
			właściciele budynków	właściciele mieszkań							
	w tys.	w %									
POLSKA	11763,5	55,2	30,1	10,5	19,3	9,3	11,6	1,7	2,2	0,3	0,4
Miasta	7954,1	37,5	14,9	11,7	28,1	13,5	15,8	1,8	2,5	0,4	0,4
Wieś	3809,4	92,4	62,0	8,2	0,9	0,6	2,6	1,6	1,6	0,0	0,3
Dolnośląskie	948,6	46,0	18,9	17,2	18,0	9,4	22,2	1,6	2,3	0,3	0,2
Miasta	716,2	33,5	10,1	17,0	23,7	12,2	26,9	1,2	2,0	0,3	0,2
Wieś	232,4	84,6	46,0	17,9	0,5	0,6	7,8	2,6	3,5	0,1	0,3
Kujawsko-pomorskie	629,9	53,9	26,5	10,2	20,9	10,1	10,4	2,1	2,0	0,2	0,4
Miasta	429,1	38,4	13,9	9,7	29,9	14,3	13,4	1,7	1,6	0,3	0,4
Wieś	200,8	86,9	53,6	11,2	1,8	1,1	4,2	2,8	2,7	0,0	0,5
Lubelskie	647,1	66,6	44,0	6,1	18,3	7,3	5,1	1,2	1,2	0,1	0,2
Miasta	326,8	38,0	18,6	9,0	35,0	14,1	9,0	1,8	1,6	0,3	0,2
Wieś	320,3	95,7	69,8	3,2	1,1	0,4	1,2	0,6	0,8	0,0	0,2
Lubuskie	311,1	54,1	24,6	18,3	15,4	9,4	14,9	3,5	1,9	0,6	0,2
Miasta	214,5	38,8	13,2	18,6	22,0	13,5	19,8	3,3	1,6	0,8	0,2
Wieś	96,6	88,1	50,0	17,2	0,8	0,3	3,8	4,1	2,6	0,1	0,3
Łódzkie	879,1	51,4	28,6	7,4	20,2	11,2	13,8	1,4	1,0	0,6	0,4
Miasta	626,2	33,9	13,6	9,2	28,1	15,6	18,5	1,5	1,1	0,9	0,4
Wieś	252,9	94,8	65,7	2,8	0,4	0,2	2,3	1,2	0,8	0,0	0,3
Małopolskie	908,8	68,4	42,3	8,8	16,3	6,7	6,3	0,5	1,1	0,2	0,5
Miasta	524,2	47,2	18,3	13,9	27,9	11,5	10,2	0,7	1,5	0,4	0,6
Wieś	384,6	97,2	75,1	1,8	0,4	0,3	1,0	0,2	0,6	0,0	0,3
Mazowieckie	1662,8	54,2	29,4	9,7	23,8	7,8	10,2	2,3	1,2	0,2	0,3
Miasta	1177,8	37,3	14,5	12,5	33,4	10,9	13,7	2,7	1,4	0,3	0,3
Wieś	485	95,2	65,4	2,9	0,5	0,3	1,7	1,2	0,8	0,0	0,3
Opolskie	314,2	60,9	30,1	13,9	14,1	7,8	12,3	1,7	2,8	0,2	0,2
Miasta	183,3	39,4	12,8	17,1	23,3	12,8	18,9	2,2	3,0	0,2	0,2
Wieś	130,9	90,9	54,2	9,6	1,3	0,9	3,1	1,0	2,5	0,0	0,3

TABL. 34. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH ICH WŁAŚCICIELAMI ORAZ WOJEWÓDZTW (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mieszkania stanowiące własność										
		osób fizycznych				spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	towarzystw budownictwa społecznego	pozostałych podmiotów
		razem	w tym zamieszkane przez		mieszkania własnościowe	mieszkania lokatorskie						
	właściciele budynków		właściciele mieszkań									
	w tys.	w %										
Podkarpackie	557,9	71,6	53,7	5,6	15,4	6,1	4,9	0,7	1,0	0,0	0,3	
Miasta	256,7	42,5	23,4	9,6	32,1	12,9	9,7	0,9	1,5	0,1	0,3	
Wieś	301,2	96,4	79,6	2,2	1,1	0,3	0,8	0,5	0,6	0,0	0,3	
Podlaskie	365,2	57,9	38,5	6,6	25,9	7,2	6,5	0,6	1,3	0,3	0,3	
Miasta	229,5	36,2	18,8	8,6	40,6	11,2	9,4	0,7	1,2	0,4	0,3	
Wieś	135,7	94,6	71,8	3,2	1,0	0,5	1,6	0,6	1,4	0,0	0,3	
Pomorskie	658,9	49,5	21,5	15,0	22,8	8,9	13,6	2,6	2,0	0,4	0,2	
Miasta	488,3	36,0	12,6	13,8	30,4	11,7	17,2	2,5	1,5	0,5	0,2	
Wieś	170,6	88,4	47,0	18,4	1,1	0,9	3,1	2,7	3,4	0,1	0,3	
Śląskie	1572,8	43,7	22,0	6,3	18,4	15,4	14,8	1,3	5,6	0,2	0,6	
Miasta	1299,7	33,3	14,0	6,9	22,0	18,4	17,5	1,4	6,6	0,2	0,6	
Wieś	273,1	93,1	60,2	3,5	0,9	1,3	2,1	1,1	1,2	0,0	0,3	
Świętokrzyskie	383,2	68,5	45,4	6,5	17,0	6,6	5,6	0,6	1,4	0,1	0,2	
Miasta	196,6	41,6	19,9	10,7	32,9	12,7	9,6	0,7	2,1	0,2	0,2	
Wieś	186,6	96,8	72,2	2,1	0,3	0,2	1,5	0,4	0,6	0,0	0,2	
Warmińsko-mazurskie	427,1	53,5	21,0	20,1	17,6	9,1	13,1	3,6	2,6	0,2	0,3	
Miasta	276,9	36,1	11,5	16,8	26,9	13,8	17,5	2,8	2,2	0,3	0,4	
Wieś	150,2	85,6	38,5	26,0	0,5	0,5	4,8	5,0	3,3	0,0	0,3	
Wielkopolskie	962,4	60,8	34,5	9,7	17,3	8,2	8,6	2,1	2,1	0,4	0,5	
Miasta	615,8	44,9	20,8	8,2	26,5	12,2	11,6	1,8	1,8	0,6	0,6	
Wieś	346,6	89,1	59,0	12,3	0,9	1,0	3,4	2,8	2,4	0,0	0,4	
Zachodniopomorskie	534,4	47,7	17,3	20,5	20,8	9,3	15,5	3,1	2,4	1,0	0,2	
Miasta	392,5	34,5	10,5	17,1	27,4	12,2	19,4	2,8	2,2	1,3	0,2	
Wieś	141,9	84,2	36,2	30,0	2,8	1,0	4,7	3,9	3,0	0,1	0,3	

TABL. 38. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG TYTUŁU PRAWNEGO DO MIESZKANIA ORAZ WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym zajmujące mieszkania z tytułu ¹⁾										
		własności		spółdzielczego prawa do lokalu	najmu mieszkania				podnajmu	pokrewnieństwa	innego	
		domu	mieszkania		razem	stanowiącego własność						
						osoby fizycznej	gminy	Skarbu Państwa i zakładu pracy				pozostałych podmiotów
w tys.	w %											
POLSKA	13331,0	32,1	10,4	24,3	17,1	2,8	0,6	10,0	3,3	0,4	1,3	10,4
Miasta	8960,9	16,1	11,7	35,6	22,4	3,5	0,8	13,8	3,6	0,6	1,6	9,1
Wieś	4370,1	65,0	7,9	1,2	6,2	1,2	0,1	2,2	2,7	0,1	0,5	13,0
Dolnośląskie	1066,5	20,4	17,1	23,5	24,6	1,0	0,6	19,4	3,2	0,3	1,7	9,5
Miasta	803,8	11,0	17,0	30,9	28,3	0,9	0,7	23,6	2,6	0,4	2,0	8,8
Wieś	262,7	49,2	17,5	0,9	13,3	1,3	0,1	6,7	5,1	0,1	0,7	11,8
Kujawsko-pomorskie	706,3	28,7	9,9	26,7	20,1	6,4	0,7	9,2	3,4	0,4	1,2	9,3
Miasta	476,7	14,9	9,6	38,4	24,7	8,5	0,9	11,9	2,8	0,5	1,5	7,8
Wieś	229,6	57,3	10,5	2,4	10,6	2,2	0,1	3,5	4,6	0,2	0,7	12,5
Lubelskie	741,9	46,5	5,9	21,5	8,3	1,5	0,4	4,4	1,9	0,2	1,0	12,1
Miasta	371,9	20,2	8,8	41,7	14,0	2,5	0,7	7,7	2,8	0,3	1,8	10,5
Wieś	370,0	73,0	3,0	1,3	2,6	0,5	0,0	0,9	1,1	0,0	0,3	13,7
Lubuskie	345,6	26,8	17,9	21,5	19,9	1,1	0,4	13,1	4,7	0,6	1,3	9,2
Miasta	235,9	14,4	18,6	31,1	24,4	1,0	0,6	17,7	4,3	0,8	1,6	7,8
Wieś	109,7	53,4	16,5	0,8	10,3	1,2	0,0	3,3	5,6	0,2	0,8	12,1
Łódzkie	983,4	31,2	7,3	27,2	19,1	3,9	0,3	12,1	2,1	0,8	1,0	9,9
Miasta	688,8	14,7	9,2	38,6	25,3	5,1	0,5	16,4	2,2	1,1	1,2	7,9
Wieś	294,6	69,8	2,7	0,5	4,7	1,1	0,0	1,9	1,7	0,1	0,4	14,8
Małopolskie	1040,6	43,5	8,9	19,1	11,0	3,4	0,6	5,3	1,3	0,4	1,1	11,4
Miasta	602,0	19,2	14,0	32,6	17,5	5,5	1,0	8,6	1,8	0,7	1,7	10,7
Wieś	438,6	76,8	1,9	0,5	2,1	0,6	0,0	0,8	0,7	0,0	0,3	12,5
Mazowieckie	1918,5	31,6	9,6	26,1	14,6	2,2	0,7	8,6	2,8	0,3	1,3	11,9
Miasta	1344,7	15,4	12,5	37,0	19,1	2,7	1,0	11,7	3,3	0,4	1,7	10,3
Wieś	573,8	69,5	2,8	0,7	4,1	1,1	0,0	1,4	1,5	0,1	0,4	15,9
Opolskie	369,6	33,3	13,4	18,2	16,3	1,7	0,3	10,3	3,7	0,2	2,2	12,6
Miasta	209,9	14,6	17,0	30,8	22,9	1,5	0,5	16,2	4,5	0,2	2,5	9,8
Wieś	159,7	58,0	8,6	1,6	7,5	2,1	0,1	2,5	2,8	0,0	1,9	16,3

TABL. 38. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG TYTUŁU PRAWNEGO DO MIESZKANIA ORAZ WOJEWÓDZTW (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym zajmujące mieszkania z tytułu ¹⁾										
		własności		spółdzielczego prawa do lokalu	najmu mieszkania				podnajmu	pokrewnieństwa	innego	
		domu	mieszkania		razem	stanowiącego własność						
						osoby fizycznej	gminy	Skarbu Państwa i zakładu pracy				pozostałych podmiotów
w tys.	w %											
Podkarpackie	615,7	55,0	5,6	18,7	7,5	1,3	0,3	4,3	1,4	0,1	0,7	9,0
Miasta	284,9	25,0	9,6	39,1	13,5	2,1	0,7	8,5	2,0	0,2	1,2	8,8
Wieś	330,8	80,8	2,1	1,2	2,3	0,7	0,0	0,7	0,9	0,0	0,3	9,1
Podlaskie	407,2	40,2	6,6	28,6	9,5	1,3	0,5	5,7	1,7	0,3	1,8	9,3
Miasta	257,7	20,2	8,5	44,4	12,7	1,6	0,8	8,2	1,6	0,5	2,6	8,7
Wieś	149,5	74,6	3,2	1,2	3,9	0,7	0,0	1,4	1,7	0,0	0,5	10,3
Pomorskie	754,6	23,2	14,8	26,7	18,9	2,5	0,5	11,7	3,7	0,4	1,6	10,9
Miasta	557,0	13,7	13,7	35,6	22,1	2,6	0,7	15,0	3,3	0,5	1,9	10,0
Wieś	197,6	50,1	17,8	1,6	10,0	2,2	0,1	2,6	5,0	0,1	0,9	13,4
Śląskie	1776,8	24,4	6,4	28,7	23,9	3,6	0,9	12,8	6,0	0,6	1,2	9,2
Miasta	1456,3	15,7	7,0	34,7	27,9	4,1	1,1	15,3	6,9	0,7	1,3	7,9
Wieś	320,5	63,8	3,4	1,6	5,3	1,4	0,2	1,8	1,8	0,0	0,6	14,6
Świętokrzyskie	433,9	47,7	6,4	20,1	8,3	1,4	0,4	4,8	1,6	0,1	0,8	11,5
Miasta	220,4	21,3	10,6	39,2	13,7	2,0	0,7	8,4	2,4	0,2	1,2	10,0
Wieś	213,5	74,9	2,0	0,4	2,8	0,7	0,0	1,2	0,8	0,0	0,3	13,1
Warmińsko-mazurskie	483,6	23,2	19,7	22,5	18,8	1,4	0,6	11,3	5,2	0,3	1,7	10,4
Miasta	311,5	12,8	16,6	34,5	22,2	1,3	0,9	15,3	4,3	0,5	2,1	9,2
Wieś	172,0	42,1	25,3	0,8	12,6	1,6	0,0	4,1	6,7	0,1	1,0	12,7
Wielkopolskie	1079,4	36,4	9,4	21,8	17,9	5,6	0,7	7,5	3,5	0,7	1,0	9,5
Miasta	691,2	22,1	8,2	33,1	22,9	7,8	1,0	10,1	3,0	0,9	1,3	8,8
Wieś	388,2	61,8	11,7	1,6	9,1	1,6	0,0	2,9	4,4	0,1	0,4	10,8
Zachodniopomorskie	607,5	18,7	20,4	25,4	20,5	0,9	0,6	13,5	4,5	1,0	1,8	10,2
Miasta	448,2	11,4	17,1	33,4	23,8	0,8	0,8	16,9	4,1	1,3	2,1	10,0
Wieś	159,3	39,0	29,5	3,2	11,2	1,1	0,1	4,0	5,7	0,1	1,0	11,0

¹⁾ W podziale wg województw nie uwzględniono gospodarstw zajmujących mieszkania z nieustalonym tytułem.

ANEKS TABELARYCZNY

SPIS TABLIC

	Str.
1. Ludność według płci i wieku.....	107
2. Ludność według płci i województw	108
3. Ludność według płci, ekonomicznych grup wieku i województw.....	109
4. Ludność w gospodarstwach zbiorowych według typu obiektu zbiorowego zakwaterowania, płci i wieku.....	112
5. Ludność w gospodarstwach zbiorowych według typu obiektu zbiorowego zakwaterowania i województw.	113
6. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku ..	114
7. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i województw	116
8. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i kontynuacji nauki.....	118
9. Osoby niepełnosprawne według wieku, płci i kategorii niepełnosprawności	120
10. Osoby niepełnosprawne według płci, miejsca zamieszkania oraz województw.....	122
11. Ludność według kraju urodzenia oraz województwa zamieszkania (w tysiącach).....	123
12. Ludność według kraju urodzenia oraz województwa zamieszkania (w %).....	124
13. Ludność według obywatelstwa i województw	125
14. Ludność z obywatelstwem podwójnym (polskim i innym) i niepolskim według województw	126
15. Ludność według okresu zamieszkiwania oraz płci i województw	127
16. Imigranci przebywający w Polsce czasowo powyżej 2 miesięcy według płci i województw	128
17. Imigranci przebywający w Polsce czasowo powyżej 2 miesięcy według płci i grup wieku.....	128
18. Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według płci i województw	129
19. Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według płci i grup wieku.....	129
20. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według województw.....	130
21. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku	131
22. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia	132

	Str.
23. Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i grup wieku	133
24. Ludność według głównego źródła utrzymania i województw – porównanie danych NSP 1988 i 2002	134
25. Ludność deklarująca pobieranie świadczenia z niezarobkowego źródła według płci i grup wieku	136
26. Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwie i województw – porównanie NSP 1988 i 2002	137
27. Rodziny według typu i liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu – porównanie danych NSP 1988 i 2002.....	138
28. Rodziny z dziećmi do lat 24 pozostających na utrzymaniu według typów rodzin i województw	139
29. Gospodarstwa domowe według głównego źródła utrzymania i województw	140
30. Rodziny w obiektach zbiorowego zakwaterowania według rodzaju obiektu i typu rodziny	142
31. Rodziny w obiektach zbiorowego zakwaterowania według rodzaju obiektu i województw	143
32. Zasoby mieszkaniowe według województw	144
33. Podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych według województw	145
34. Mieszkania zamieszkane według rodzaju podmiotów będących ich właścicielami oraz województw	146
35. Mieszkania według stopnia wyposażenia w instalacje	148
36. Ludność w mieszkaniach według liczby osób przypadających na 1 izbę oraz województw	149
37. Gospodarstwa domowe według samodzielności zamieszkania oraz województw	150
38. Gospodarstwa domowe według tytułu prawnego do mieszkania oraz województw	151

TABL. 1. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Grupy wieku	Ogółem			Miasta			Wieś		
	razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach								
OGÓLEM	38230,1	18516,4	19713,7	23610,4	11234,2	12376,2	14619,7	7282,2	7337,5
0-4 lata	1888,7	968,3	920,4	1036,1	531,8	504,2	852,7	436,5	416,2
5-9	2282,7	1167,4	1115,4	1237,8	633,2	604,6	1045,0	534,1	510,8
10-14	2770,2	1418,6	1351,6	1560,4	799,3	761,1	1209,8	619,3	590,5
15-19	3282,3	1676,8	1605,6	1990,2	1012,4	977,8	1292,2	664,3	627,8
20-24	3158,3	1604,7	1553,7	2038,6	1020,1	1018,5	1119,8	584,6	535,2
25-29	2895,2	1468,6	1426,6	1842,1	923,8	918,3	1053,1	544,8	508,3
30-34	2460,8	1247,9	1213,0	1507,6	754,4	753,2	953,2	493,5	459,8
35-39	2444,5	1234,3	1210,2	1481,3	726,5	754,8	963,2	507,8	455,4
40-44	2909,2	1452,6	1456,5	1840,9	881,7	959,2	1068,2	570,9	497,3
45-49	3108,3	1531,3	1577,0	2079,8	982,8	1097,0	1028,5	548,4	480,0
50-54	2773,4	1340,6	1432,8	1882,8	882,2	1000,6	890,6	458,4	432,2
55-59	1768,5	830,4	938,0	1185,8	548,2	637,6	582,7	282,3	300,4
60-64	1630,8	734,3	896,5	1044,0	460,8	583,2	586,9	273,5	313,4
65-69	1587,8	680,7	907,1	984,0	415,3	568,7	603,8	265,4	338,4
70-74	1423,4	568,0	855,4	842,6	333,7	508,8	580,8	234,3	346,6
75-79	1013,7	347,0	666,7	585,5	196,4	389,1	428,2	150,5	277,7
80-84	489,8	154,2	335,6	271,8	81,8	190,1	218,0	72,4	145,6
85-89	228,9	62,5	166,3	130,8	33,2	97,5	98,1	29,3	68,8
90-94	91,7	22,2	69,5	53,9	12,1	41,8	37,9	10,2	27,7
95-99	15,8	3,4	12,3	9,7	2,0	7,7	6,0	1,4	4,6
100 lat i więcej	1,5	0,3	1,2	1,0	0,2	0,8	0,5	0,1	0,4
Wiek nieustalony	4,5	2,3	2,2	3,9	2,1	1,9	0,6	0,3	0,3
	w %								
OGÓLEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-4 lata	4,9	5,2	4,7	4,4	4,7	4,1	5,8	6,0	5,7
5-9	6,0	6,3	5,7	5,2	5,6	4,9	7,1	7,3	7,0
10-14	7,2	7,7	6,9	6,6	7,1	6,1	8,3	8,5	8,0
15-19	8,6	9,1	8,1	8,4	9,0	7,9	8,8	9,1	8,6
20-24	8,3	8,7	7,9	8,6	9,1	8,2	7,7	8,0	7,3
25-29	7,6	7,9	7,2	7,8	8,2	7,4	7,2	7,5	6,9
30-34	6,4	6,7	6,2	6,4	6,7	6,1	6,5	6,8	6,3
35-39	6,4	6,7	6,1	6,3	6,5	6,1	6,6	7,0	6,2
40-44	7,6	7,8	7,4	7,8	7,8	7,8	7,3	7,8	6,8
45-49	8,1	8,3	8,0	8,8	8,7	8,9	7,0	7,5	6,5
50-54	7,3	7,2	7,3	8,0	7,9	8,1	6,1	6,3	5,9
55-59	4,6	4,5	4,8	5,0	4,9	5,2	4,0	3,9	4,1
60-64	4,3	4,0	4,5	4,4	4,1	4,7	4,0	3,8	4,3
65-69	4,2	3,7	4,6	4,2	3,7	4,6	4,1	3,6	4,6
70-74	3,7	3,1	4,3	3,6	3,0	4,1	4,0	3,2	4,7
75-79	2,7	1,9	3,4	2,5	1,7	3,1	2,9	2,1	3,8
80-84	1,3	0,8	1,7	1,2	0,7	1,5	1,5	1,0	2,0
85-89	0,6	0,3	0,8	0,6	0,3	0,8	0,7	0,4	0,9
90-94	0,2	0,1	0,4	0,2	0,1	0,3	0,3	0,1	0,4
95-99	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wiek nieustalony	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW

Województwa	Ogółem			Miasta			Wieś		
	razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach								
POLSKA	38230,1	18516,4	19713,7	23610,4	11234,2	12376,2	14619,7	7282,2	7337,5
Dolnośląskie	2907,2	1397,3	1509,9	2076,1	985,5	1090,6	831,1	411,8	419,3
Kujawsko-pomorskie	2069,3	999,8	1069,5	1288,5	609,5	679,0	780,8	390,3	390,5
Lubelskie	2199,1	1068,8	1130,3	1025,6	486,7	538,9	1173,5	582,1	591,4
Lubuskie	1008,9	490,1	518,8	651,0	311,6	339,4	357,9	178,5	179,4
Łódzkie	2612,9	1246,6	1366,3	1697,8	792,2	905,6	915,1	454,4	460,7
Małopolskie	3232,4	1569,6	1662,8	1626,9	771,8	855,1	1605,5	797,8	807,7
Mazowieckie	5124,0	2462,3	2661,7	3312,6	1557,7	1754,9	1811,4	904,6	906,8
Opolskie	1065,1	517,1	548,0	560,1	268,3	291,8	505,0	248,8	256,2
Podkarpackie	2103,8	1029,5	1074,3	853,0	408,8	444,2	1250,8	620,7	630,1
Podlaskie	1208,6	591,2	617,4	711,6	339,9	371,7	497,0	251,3	245,7
Pomorskie	2179,9	1061,7	1118,2	1484,8	711,2	773,6	695,1	350,5	344,6
Śląskie	4742,9	2296,2	2446,7	3751,4	1808,3	1943,1	991,5	487,9	503,6
Świętokrzyskie	1297,5	633,8	663,7	595,4	284,4	311,0	702,1	349,4	352,7
Warmińsko-mazurskie	1428,4	698,1	730,3	860,2	411,2	449,0	568,2	286,9	281,3
Wielkopolskie	3351,9	1626,7	1725,2	1934,8	919,8	1015,0	1417,1	706,9	710,2
Zachodniopomorskie	1698,2	827,6	870,6	1180,6	567,3	613,3	517,6	260,3	257,3
	w %								
POLSKA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	7,6	7,5	7,7	8,8	8,8	8,8	5,7	5,7	5,7
Kujawsko-pomorskie	5,4	5,4	5,4	5,5	5,4	5,5	5,3	5,4	5,3
Lubelskie	5,8	5,8	5,7	4,3	4,3	4,4	8,0	8,0	8,1
Lubuskie	2,6	2,6	2,6	2,8	2,8	2,7	2,4	2,5	2,4
Łódzkie	6,8	6,7	6,9	7,2	7,1	7,3	6,3	6,2	6,3
Małopolskie	8,5	8,5	8,4	6,9	6,9	6,9	11,0	11,0	11,0
Mazowieckie	13,4	13,3	13,5	14,0	13,9	14,2	12,4	12,4	12,4
Opolskie	2,8	2,8	2,8	2,4	2,4	2,4	3,5	3,4	3,5
Podkarpackie	5,5	5,6	5,4	3,6	3,6	3,6	8,6	8,5	8,6
Podlaskie	3,2	3,2	3,1	3,0	3,0	3,0	3,4	3,5	3,3
Pomorskie	5,7	5,7	5,7	6,3	6,3	6,3	4,8	4,8	4,7
Śląskie	12,4	12,4	12,4	15,9	16,1	15,7	6,8	6,7	6,9
Świętokrzyskie	3,4	3,4	3,4	2,5	2,5	2,5	4,8	4,8	4,8
Warmińsko-mazurskie	3,7	3,8	3,7	3,6	3,7	3,6	3,9	3,9	3,8
Wielkopolskie	8,8	8,8	8,8	8,2	8,2	8,2	9,7	9,7	9,7
Zachodniopomorskie	4,4	4,5	4,4	5,0	5,0	5,0	3,5	3,6	3,5

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku:					poprodukcyjnym	nieustalonym
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym					
			razem	mobilnym	niemobilnym			
w tysiącach								
POLSKA	38230,1	8850,7	23625,7	15241,2	8384,5	5749,1	4,5	
Dolnośląskie	2907,2	624,9	1838,8	1160,6	678,2	443,2	0,3	
Kujawsko-pomorskie	2069,3	494,7	1284,0	829,7	454,2	290,4	0,3	
Lubelskie	2199,1	534,3	1307,5	846,2	461,3	357,3	0,0	
Lubuskie	1008,9	241,9	632,5	408,0	224,5	134,3	0,2	
Łódzkie	2612,9	547,5	1618,9	1004,1	614,8	446,4	0,0	
Małopolskie	3232,4	785,6	1960,8	1305,8	655,0	485,8	0,1	
Mazowieckie	5124,0	1115,5	3156,7	2011,7	1145,0	851,0	0,9	
Opolskie	1065,1	241,8	663,9	437,3	226,6	159,3	0,0	
Podkarpackie	2103,8	550,6	1248,0	838,4	409,7	305,3	0,0	
Podlaskie	1208,6	298,4	713,2	476,3	236,9	196,9	0,1	
Pomorskie	2179,9	528,1	1358,6	882,7	476,0	292,4	0,9	
Śląskie	4742,9	1018,2	3028,0	1921,6	1106,4	695,6	1,1	
Świętokrzyskie	1297,5	300,9	779,1	494,6	284,5	217,1	0,4	
Warmińsko-mazurskie	1428,4	365,0	876,9	580,4	296,4	186,4	0,1	
Wielkopolskie	3351,9	810,5	2084,6	1361,2	723,4	456,8	0,1	
Zachodniopomorskie	1698,2	392,7	1074,2	682,6	391,6	231,1	0,2	
MĘZCZYŹNI	18516,4	4531,1	12144,6	7708,0	4436,6	1838,3	2,3	
Dolnośląskie	1397,3	319,5	940,3	585,3	355,0	137,4	0,1	
Kujawsko-pomorskie	999,8	253,3	654,4	416,2	238,1	92,0	0,1	
Lubelskie	1068,8	273,6	678,3	432,9	245,4	116,9	0,0	
Lubuskie	490,1	123,4	324,6	206,3	118,3	42,0	0,1	
Łódzkie	1246,6	280,5	826,4	506,4	319,9	139,7	0,0	
Małopolskie	1569,6	402,4	1009,5	660,7	348,8	157,6	0,1	
Mazowieckie	2462,3	571,6	1612,5	1015,5	596,9	277,9	0,5	
Opolskie	517,1	124,1	343,9	220,6	123,2	49,1	0,0	
Podkarpackie	1029,5	281,5	648,1	427,7	220,4	99,9	0,0	
Podlaskie	591,2	153,1	371,0	243,6	127,4	67,2	0,0	
Pomorskie	1061,7	270,4	696,8	445,0	251,9	94,0	0,4	
Śląskie	2296,2	521,2	1559,2	966,3	592,9	215,2	0,6	
Świętokrzyskie	633,8	153,7	408,0	254,5	153,6	71,9	0,2	
Warmińsko-mazurskie	698,1	186,6	452,8	295,0	157,7	58,7	0,0	
Wielkopolskie	1626,7	415,1	1065,9	686,3	379,7	145,6	0,0	
Zachodniopomorskie	827,6	201,2	553,0	345,6	207,4	73,3	0,1	
KOBIETY	19713,7	4319,6	11481,1	7533,2	3947,8	3910,8	2,2	
Dolnośląskie	1509,9	305,4	898,5	575,3	323,2	305,9	0,1	
Kujawsko-pomorskie	1069,5	241,5	629,6	413,5	216,1	198,4	0,1	
Lubelskie	1130,3	260,7	629,2	413,3	215,9	240,3	0,0	
Lubuskie	518,8	118,5	307,9	201,7	106,2	92,3	0,1	
Łódzkie	1366,3	267,1	792,6	497,7	294,9	306,7	0,0	
Małopolskie	1662,8	383,2	951,4	645,1	306,2	328,2	0,1	
Mazowieckie	2661,7	543,9	1544,2	996,1	548,1	573,1	0,4	
Opolskie	548,0	117,7	320,1	216,7	103,4	110,2	0,0	
Podkarpackie	1074,3	269,1	599,9	410,6	189,3	205,4	0,0	
Podlaskie	617,4	145,4	342,2	232,7	109,5	129,7	0,0	
Pomorskie	1118,2	257,6	661,8	437,7	224,1	198,4	0,4	
Śląskie	2446,7	496,9	1468,8	955,2	513,6	480,4	0,5	
Świętokrzyskie	663,7	147,2	371,1	240,2	130,9	145,2	0,2	
Warmińsko-mazurskie	730,3	178,4	424,1	285,4	138,7	127,7	0,0	
Wielkopolskie	1725,2	395,4	1018,7	674,9	343,7	311,2	0,0	
Zachodniopomorskie	870,6	191,5	521,2	337,0	184,2	157,8	0,1	

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I WOJEWÓDZTW (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku:					poprodukcyjnym	nieustalonym
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym					
			razem	mobilnym	niemobilnym			
w tysiącach								
MIASTA	23610,4	4974,2	15169,8	9560,6	5609,2	3462,4	3,9	
Dolnośląskie	2076,1	414,4	1340,0	831,6	508,4	321,5	0,3	
Kujawsko-pomorskie	1288,5	280,8	824,5	521,0	303,5	183,0	0,3	
Lubelskie	1025,6	234,3	658,8	421,8	237,0	132,5	0,0	
Lubuskie	651,0	146,2	418,7	265,0	153,7	86,0	0,2	
Łódzkie	1697,7	326,8	1093,7	664,5	429,3	277,2	0,0	
Małopolskie	1626,9	338,5	1039,8	669,1	370,6	248,5	0,1	
Mazowieckie	3312,6	641,0	2126,3	1326,3	799,9	544,4	0,9	
Opolskie	560,1	121,0	360,8	230,0	130,8	78,3	0,0	
Podkarpackie	853,1	205,2	538,9	349,6	189,4	108,9	0,0	
Podlaskie	711,6	173,0	446,9	300,4	146,4	91,7	0,1	
Pomorskie	1484,8	317,6	950,6	598,3	352,2	215,8	0,8	
Śląskie	3751,4	776,3	2432,2	1525,1	907,1	541,9	0,9	
Świętokrzyskie	595,4	126,0	382,2	235,3	147,0	87,0	0,1	
Warmińsko-mazurskie	860,2	201,8	546,8	353,7	193,0	111,6	0,1	
Wielkopolskie	1934,8	422,1	1243,7	792,6	451,0	269,0	0,1	
Zachodniopomorskie	1180,6	249,4	765,8	476,1	289,8	165,2	0,2	
MEŹCZYŹNI	11234,2	2546,5	7610,9	4736,8	2874,1	1074,8	2,1	
Dolnośląskie	985,5	211,9	674,2	414,4	259,8	99,3	0,1	
Kujawsko-pomorskie	609,5	143,7	409,5	255,6	153,9	56,1	0,1	
Lubelskie	486,7	120,1	325,9	207,2	118,7	40,7	0,0	
Lubuskie	311,6	74,7	210,3	131,5	78,8	26,5	0,1	
Łódzkie	792,2	167,4	542,3	326,9	215,5	82,4	0,0	
Małopolskie	771,8	173,3	520,0	331,2	188,8	78,4	0,1	
Mazowieckie	1557,7	328,5	1056,4	653,9	402,5	172,4	0,5	
Opolskie	268,3	62,3	182,2	114,2	68,0	23,7	0,0	
Podkarpackie	408,8	104,9	269,3	172,3	96,9	34,7	0,0	
Podlaskie	339,9	88,6	222,5	147,8	74,7	28,7	0,0	
Pomorskie	711,2	162,8	479,5	297,6	181,9	68,4	0,4	
Śląskie	1808,3	397,1	1245,0	763,7	481,4	165,7	0,5	
Świętokrzyskie	284,4	64,4	192,0	117,0	75,1	27,9	0,1	
Warmińsko-mazurskie	411,2	103,2	273,6	174,6	99,0	34,4	0,0	
Wielkopolskie	919,8	216,1	620,7	391,6	229,1	83,0	0,0	
Zachodniopomorskie	567,3	127,7	387,2	237,3	149,9	52,2	0,1	
KOBIETY	12376,2	2427,8	7558,9	4823,8	2735,1	2387,6	1,9	
Dolnośląskie	1090,6	202,6	665,8	417,2	248,6	222,1	0,1	
Kujawsko-pomorskie	679,0	137,1	415,0	265,4	149,6	126,8	0,1	
Lubelskie	538,9	114,2	332,9	214,7	118,2	91,7	0,0	
Lubuskie	339,4	71,6	208,4	133,5	74,9	59,4	0,1	
Łódzkie	905,6	159,4	551,4	337,6	213,8	194,8	0,0	
Małopolskie	855,1	165,2	519,7	337,9	181,8	170,1	0,1	
Mazowieckie	1754,9	312,6	1069,8	672,4	397,4	372,1	0,4	
Opolskie	291,8	58,7	178,6	115,9	62,7	54,5	0,0	
Podkarpackie	444,2	100,3	269,7	177,2	92,4	74,2	0,0	
Podlaskie	371,7	84,3	224,3	152,6	71,8	63,0	0,0	
Pomorskie	773,6	154,8	471,1	300,8	170,4	147,4	0,4	
Śląskie	1943,1	379,3	1187,2	761,4	425,8	376,2	0,4	
Świętokrzyskie	311,0	61,6	190,2	118,3	71,9	59,1	0,1	
Warmińsko-mazurskie	449,0	98,6	273,2	179,2	94,0	77,2	0,0	
Wielkopolskie	1015,0	206,0	623,0	401,1	222,0	186,0	0,0	
Zachodniopomorskie	613,3	121,6	378,6	238,7	139,9	113,0	0,1	

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I WOJEWÓDZTW (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku:					poprodukcyjnym	nieustalonym
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym					
			razem	mobilnym	niemobilnym			
w tysiącach								
WIEŚ	14619,7	3876,5	8456,0	5680,7	2775,3	2286,7	0,6	
Dolnośląskie	831,1	210,5	498,8	329,0	169,8	121,8	0,0	
Kujawsko-pomorskie	780,8	214,0	459,4	308,7	150,8	107,4	0,0	
Lubelskie	1173,5	300,1	648,6	424,3	224,3	224,8	0,0	
Lubuskie	357,9	95,7	213,9	143,0	70,9	48,3	0,0	
Łódzkie	915,1	220,8	525,2	339,7	185,5	169,2	0,0	
Małopolskie	1605,5	447,2	921,0	636,7	284,3	237,3	0,0	
Mazowieckie	1811,4	474,5	1030,4	685,3	345,1	306,5	0,0	
Opolskie	505,0	120,8	303,1	207,3	95,9	81,0	0,0	
Podkarpackie	1250,8	345,4	709,1	488,8	220,3	196,4	0,0	
Podlaskie	497,0	125,5	266,3	175,9	90,4	105,2	0,0	
Pomorskie	695,1	210,5	408,0	284,3	123,7	76,6	0,0	
Śląskie	991,5	241,8	595,8	396,5	199,3	153,7	0,2	
Świętokrzyskie	702,1	174,9	396,9	259,4	137,5	130,0	0,3	
Warmińsko-mazurskie	568,2	163,2	330,1	226,7	103,4	74,8	0,0	
Wielkopolskie	1417,1	388,4	840,9	568,6	272,4	187,8	0,0	
Zachodniopomorskie	517,6	143,3	308,4	206,5	101,8	65,9	0,0	
MĘŻCZYŹNI	7282,2	1984,6	4533,8	2971,2	1562,6	763,5	0,3	
Dolnośląskie	411,8	107,6	266,1	170,9	95,2	38,0	0,0	
Kujawsko-pomorskie	390,3	109,6	244,8	160,6	84,2	35,9	0,0	
Lubelskie	582,1	153,5	352,4	225,7	126,7	76,2	0,0	
Lubuskie	178,5	48,7	114,3	74,7	39,6	15,5	0,0	
Łódzkie	454,4	113,1	284,0	179,6	104,5	57,3	0,0	
Małopolskie	797,8	229,1	489,4	329,5	159,9	79,2	0,0	
Mazowieckie	904,6	243,1	556,0	361,6	194,4	105,5	0,0	
Opolskie	248,8	61,8	161,6	106,4	55,2	25,3	0,0	
Podkarpackie	620,7	176,6	378,8	255,4	123,5	65,2	0,0	
Podlaskie	251,3	64,4	148,5	95,8	52,7	38,5	0,0	
Pomorskie	350,5	107,6	217,4	147,4	70,0	25,5	0,0	
Śląskie	487,9	124,1	314,2	202,7	111,5	49,5	0,1	
Świętokrzyskie	349,4	89,3	216,0	137,5	78,5	43,9	0,1	
Warmińsko-mazurskie	286,9	83,4	179,2	120,4	58,7	24,3	0,0	
Wielkopolskie	706,9	199,1	445,3	294,7	150,6	62,6	0,0	
Zachodniopomorskie	260,3	73,4	165,8	108,3	57,5	21,1	0,0	
KOBIETY	7337,5	1891,9	3922,2	2709,4	1212,7	1523,1	0,3	
Dolnośląskie	419,3	102,9	232,7	158,1	74,6	83,7	0,0	
Kujawsko-pomorskie	390,5	104,4	214,6	148,1	66,5	71,5	0,0	
Lubelskie	591,4	146,5	296,3	198,6	97,7	148,6	0,0	
Lubuskie	179,4	47,0	99,6	68,2	31,3	32,8	0,0	
Łódzkie	460,7	107,7	241,1	160,1	81,0	111,9	0,0	
Małopolskie	807,7	218,0	431,6	307,2	124,4	158,1	0,0	
Mazowieckie	906,8	231,4	474,4	323,7	150,7	201,0	0,0	
Opolskie	256,2	59,0	141,5	100,8	40,7	55,7	0,0	
Podkarpackie	630,1	168,7	330,2	233,4	96,8	131,2	0,0	
Podlaskie	245,7	61,1	117,8	80,1	37,7	66,8	0,0	
Pomorskie	344,6	102,9	190,6	136,9	53,7	51,0	0,0	
Śląskie	503,6	117,7	281,6	193,8	87,8	104,2	0,1	
Świętokrzyskie	352,7	85,6	180,8	121,9	59,0	86,1	0,1	
Warmińsko-mazurskie	281,3	79,8	150,9	106,3	44,7	50,5	0,0	
Wielkopolskie	710,2	189,4	395,6	273,9	121,8	125,2	0,0	
Zachodniopomorskie	257,3	69,9	142,6	98,3	44,3	44,8	0,0	

TABL. 6. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI

Lp.	Grupy wieku	Ogółem	Poziom			
			wyższe	policealne	śred	
					razem	zawodowe
						w tysią
1	OGÓLEM	32435,4	3203,6	1023,9	16724,3	6382,5
2	13-14 lat	1147,0	-	-	-	-
3	15-19	3282,3	-	-	683,3	147,8
4	20-24	3158,3	193,0	127,3	2458,1	953,0
5	25-29	2895,2	597,5	142,6	1812,9	715,6
6	30-34	2460,8	398,0	101,9	1647,8	608,8
7	35-39	2444,5	334,3	100,5	1687,7	641,1
8	40-44	2909,2	344,5	152,5	1988,0	774,2
9	45-49	3108,3	353,8	134,4	1985,6	774,4
10	50-54	2773,4	313,7	103,7	1636,4	628,3
11	55-59	1768,5	205,2	63,1	854,5	326,6
12	60-64	1630,8	162,1	40,4	642,8	261,3
13	65-69	1587,8	131,0	25,9	579,8	256,3
14	70-74	1423,4	93,7	15,5	388,4	163,6
15	75-79	1013,7	49,7	9,1	214,8	81,1
16	80 lat i więcej	827,7	26,7	7,0	143,4	50,1
17	Wiek nieustalony	4,5	0,2	0,0	0,7	0,2
						w %
18	OGÓLEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
19	13-14 lat	3,5	-	-	-	-
20	15-19	10,1	-	-	4,1	2,3
21	20-24	9,7	6,0	12,4	14,7	14,9
22	25-29	8,9	18,7	13,9	10,8	11,2
23	30-34	7,6	12,4	10,0	9,9	9,5
24	35-39	7,5	10,4	9,8	10,1	10,0
25	40-44	9,0	10,8	14,9	11,9	12,1
26	45-49	9,6	11,0	13,1	11,9	12,1
27	50-54	8,6	9,8	10,1	9,8	9,8
28	55-59	5,5	6,4	6,2	5,1	5,1
29	60-64	5,0	5,1	3,9	3,8	4,1
30	65-69	4,9	4,1	2,5	3,5	4,0
31	70-74	4,4	2,9	1,5	2,3	2,6
32	75-79	3,1	1,6	0,9	1,3	1,3
33	80 lat i więcej	2,6	0,8	0,7	0,9	0,8
34	Wiek nieustalony	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						w %
35	OGÓLEM	100,0	9,9	3,2	51,6	19,7
36	13-14 lat	100,0	-	-	-	-
37	15-19	100,0	-	-	20,8	4,5
38	20-24	100,0	6,1	4,0	77,8	30,2
39	25-29	100,0	20,6	4,9	62,6	24,7
40	30-34	100,0	16,2	4,1	67,0	24,7
41	35-39	100,0	13,7	4,1	69,0	26,2
42	40-44	100,0	11,8	5,2	68,3	26,6
43	45-49	100,0	11,4	4,3	63,9	24,9
44	50-54	100,0	11,3	3,7	59,0	22,7
45	55-59	100,0	11,6	3,6	48,3	18,5
46	60-64	100,0	9,9	2,5	39,4	16,0
47	65-69	100,0	8,2	1,6	36,5	16,1
48	70-74	100,0	6,6	1,1	27,3	11,5
49	75-79	100,0	4,9	0,9	21,2	8,0
50	80 lat i więcej	100,0	3,2	0,8	17,3	6,0
51	Wiek nieustalony	100,0	4,7	0,8	15,4	5,5

I GRUP WIEKU

wykształcenia						Lp.
nie		podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony		
ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe					
cach	2802,0	7539,8	9651,9	1180,1	651,8	1
	-	-	843,4	302,5	1,1	2
	255,6	279,9	2415,7	117,9	65,4	3
	764,9	740,2	299,3	14,4	66,3	4
	248,5	848,7	258,9	12,8	70,6	5
	176,6	862,4	240,0	10,8	62,3	6
	157,7	888,9	250,2	10,8	61,0	7
	187,0	1026,8	342,3	13,7	68,2	8
	216,5	994,7	551,1	16,4	66,9	9
	216,1	792,0	648,6	17,5	53,5	10
	137,9	390,0	595,5	18,9	31,3	11
	118,2	263,3	721,8	36,8	26,9	12
	113,1	210,4	728,6	99,1	23,3	13
	91,5	133,3	720,9	185,2	19,7	14
	69,2	64,4	580,0	145,9	14,2	15
	48,9	44,5	455,4	177,4	17,8	16
	0,2	0,3	0,3	0,0	3,2	17
(struktura pionowa)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	18
	-	-	8,7	25,6	0,2	19
	9,1	3,7	25,0	10,0	10,0	20
	27,3	9,8	3,1	1,2	10,2	21
	8,9	11,3	2,7	1,1	10,8	22
	6,3	11,4	2,5	0,9	9,6	23
	5,6	11,8	2,6	0,9	9,4	24
	6,7	13,6	3,5	1,2	10,5	25
	7,7	13,2	5,7	1,4	10,3	26
	7,7	10,5	6,7	1,5	8,2	27
	4,9	5,2	6,2	1,6	4,8	28
	4,2	3,5	7,5	3,1	4,1	29
	4,0	2,8	7,5	8,4	3,6	30
	3,3	1,8	7,5	15,7	3,0	31
	2,5	0,9	6,0	12,4	2,2	32
	1,7	0,6	4,7	15,0	2,7	33
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	34
(struktura pozioma)	8,6	23,2	29,8	3,6	2,0	35
	-	-	73,5	26,4	0,1	36
	7,8	8,5	73,6	3,6	2,0	37
	24,2	23,4	9,5	0,5	2,1	38
	8,6	29,3	8,9	0,4	2,4	39
	7,2	35,0	9,8	0,4	2,5	40
	6,5	36,4	10,2	0,4	2,5	41
	6,4	35,3	11,8	0,5	2,3	42
	7,0	32,0	17,7	0,5	2,2	43
	7,8	28,6	23,4	0,6	1,9	44
	7,8	22,1	33,7	1,1	1,8	45
	7,3	16,1	44,3	2,3	1,7	46
	7,1	13,3	45,9	6,2	1,5	47
	6,4	9,4	50,6	13,0	1,4	48
	6,8	6,4	57,2	14,4	1,4	49
	5,9	5,4	55,0	21,4	2,1	50
	3,7	6,2	6,3	1,0	71,9	51

TABL. 7. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, PŁCI

Lp.	Województwa	Ogółem	Poziom			
			wyższe	policjalne	śred	
					razem	zawodowe
1	POLSKA	32435,4	3203,6	1023,9	16724,3	6382,5
						w tysią
2	Dolnośląskie	2504,5	248,4	85,3	1331,8	523,6
3	Kujawsko-pomorskie	1743,2	145,0	47,2	926,7	315,3
4	Lubelskie	1849,0	173,2	64,6	883,2	354,1
5	Lubuskie	852,6	69,7	26,2	456,9	173,2
6	Łódzkie	2253,4	208,1	69,8	1117,1	428,4
7	Małopolskie	2707,0	272,9	88,6	1434,6	526,8
8	Mazowieckie	4386,1	603,8	167,8	2131,9	897,6
9	Opolskie	911,3	73,0	25,8	464,5	165,2
10	Podkarpackie	1740,4	147,2	53,8	893,1	353,1
11	Podlaskie	1014,6	92,8	35,0	462,0	193,8
12	Pomorskie	1830,7	199,9	56,1	962,3	344,5
13	Śląskie	4091,5	364,7	113,6	2278,2	862,6
14	Świętokrzyskie	1100,9	100,0	35,9	536,2	213,5
15	Warmińsko-mazurskie	1190,3	99,2	34,4	567,6	222,2
16	Wielkopolskie	2818,4	261,7	76,6	1547,9	537,6
17	Zachodniopomorskie	1441,4	144,0	43,2	730,1	270,9
						w %
18	POLSKA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
19	Dolnośląskie	7,7	7,8	8,3	8,0	8,2
20	Kujawsko-pomorskie	5,4	4,5	4,6	5,5	4,9
21	Lubelskie	5,7	5,4	6,3	5,3	5,5
22	Lubuskie	2,6	2,2	2,6	2,7	2,7
23	Łódzkie	6,9	6,5	6,8	6,7	6,7
24	Małopolskie	8,3	8,5	8,7	8,6	8,3
25	Mazowieckie	13,5	18,8	16,4	12,7	14,1
26	Opolskie	2,8	2,3	2,5	2,8	2,6
27	Podkarpackie	5,4	4,6	5,3	5,3	5,5
28	Podlaskie	3,1	2,9	3,4	2,8	3,0
29	Pomorskie	5,6	6,2	5,5	5,8	5,4
30	Śląskie	12,6	11,4	11,1	13,6	13,5
31	Świętokrzyskie	3,4	3,1	3,5	3,2	3,3
32	Warmińsko-mazurskie	3,7	3,1	3,4	3,4	3,5
33	Wielkopolskie	8,7	8,2	7,5	9,3	8,4
34	Zachodniopomorskie	4,4	4,5	4,2	4,4	4,2
						w %
35	POLSKA	100,0	9,9	3,2	51,6	19,7
36	Dolnośląskie	100,0	9,9	3,4	53,2	20,9
37	Kujawsko-pomorskie	100,0	8,3	2,7	53,2	18,1
38	Lubelskie	100,0	9,4	3,5	47,8	19,2
39	Lubuskie	100,0	8,2	3,1	53,6	20,3
40	Łódzkie	100,0	9,2	3,1	49,6	19,0
41	Małopolskie	100,0	10,1	3,3	53,0	19,5
42	Mazowieckie	100,0	13,8	3,8	48,6	20,5
43	Opolskie	100,0	8,0	2,8	51,0	18,1
44	Podkarpackie	100,0	8,5	3,1	51,3	20,3
45	Podlaskie	100,0	9,1	3,5	45,5	19,1
46	Pomorskie	100,0	10,9	3,1	52,6	18,8
47	Śląskie	100,0	8,9	2,8	55,7	21,1
48	Świętokrzyskie	100,0	9,1	3,3	48,7	19,4
49	Warmińsko-mazurskie	100,0	8,3	2,9	47,7	18,7
50	Wielkopolskie	100,0	9,3	2,7	54,9	19,1
51	Zachodniopomorskie	100,0	10,0	3,0	50,7	18,8

I WOJEWÓDZTW

wykształcenia						Lp.
nie		podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony		
ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe					
cach	2802,0	7539,8	9651,9	1180,1	651,8	1
	224,5	583,7	718,4	86,5	34,2	2
	141,4	470,1	551,9	51,4	21,1	3
	155,3	373,8	618,2	98,7	11,0	4
	70,4	213,3	252,9	33,6	13,3	5
	215,4	473,4	726,9	100,0	31,4	6
	228,6	679,2	782,9	85,0	43,0	7
	445,5	788,8	1181,0	165,0	136,5	8
	61,8	237,6	270,3	28,6	49,2	9
	126,5	413,5	556,7	68,7	21,0	10
	84,0	184,2	344,1	66,3	14,5	11
	180,0	437,8	522,1	50,5	39,9	12
	319,2	1096,4	1081,2	93,9	159,8	13
	82,3	240,4	361,7	53,3	13,8	14
	90,5	254,9	410,9	58,3	19,9	15
	234,0	776,3	839,4	80,8	12,1	16
	142,8	316,4	433,3	59,7	31,0	17
(struktura pionowa)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	18
	8,0	7,7	7,4	7,3	5,2	19
	5,0	6,2	5,7	4,4	3,2	20
	5,5	5,0	6,4	8,4	1,7	21
	2,5	2,8	2,6	2,8	2,0	22
	7,7	6,3	7,5	8,5	4,8	23
	8,2	9,0	8,1	7,2	6,6	24
	15,9	10,5	12,2	14,0	20,9	25
	2,2	3,2	2,8	2,4	7,6	26
	4,5	5,5	5,8	5,8	3,2	27
	3,0	2,4	3,6	5,6	2,2	28
	6,4	5,8	5,4	4,3	6,1	29
	11,4	14,5	11,2	8,0	24,5	30
	2,9	3,2	3,7	4,5	2,1	31
	3,2	3,4	4,3	4,9	3,1	32
	8,3	10,3	8,7	6,8	1,9	33
	5,1	4,2	4,5	5,1	4,8	34
(struktura pozioma)	8,6	23,2	29,8	3,6	2,0	35
	9,0	23,3	28,7	3,5	1,4	36
	8,1	27,0	31,7	2,9	1,2	37
	8,4	20,2	33,4	5,3	0,6	38
	8,3	25,0	29,7	3,9	1,6	39
	9,6	21,0	32,3	4,4	1,4	40
	8,4	25,1	28,9	3,1	1,6	41
	10,2	18,0	26,9	3,8	3,1	42
	6,8	26,1	29,7	3,1	5,4	43
	7,3	23,8	32,0	3,9	1,2	44
	8,3	18,2	33,9	6,5	1,4	45
	9,8	23,9	28,5	2,8	2,2	46
	7,8	26,8	26,4	2,3	3,9	47
	7,5	21,8	32,9	4,8	1,2	48
	7,6	21,4	34,5	4,9	1,7	49
	8,3	27,5	29,8	2,9	0,4	50
	9,9	22,0	30,1	4,1	2,1	51

TABL. 8. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I KON

Lp.	Poziom wykształcenia	Ogółem	Kontynuujący naukę w trybie dziennym
			w tysią
1	OGÓLEM	32435,4	4692,5
2	Wyższe - razem	3203,6	80,0
3	ze stopniem naukowm co najmniej doktora	107,7	-
4	z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	2277,4	42,6
5	z tytułem inżyniera, licencjata	818,5	37,4
6	Policealne - razem	1023,9	25,3
7	z maturą, pomaturane	939,1	24,5
8	bez matury	84,8	0,8
9	Średnie - razem	16724,3	1008,6
10	zawodowe z maturą	4572,2	249,4
11	zawodowe bez matury	1810,3	29,4
12	ogólnokształcące z maturą	2234,9	593,0
13	ogólnokształcące bez matury	567,1	42,0
14	zasadnicze zawodowe	7539,8	94,7
15	Podstawowe ukończone	9651,9	3164,4
16	Podstawowe nieukończone	1180,1	414,2
17	Nieustalony	651,8	0,0
			w %
18	OGÓLEM	100,0	100,0
19	Wyższe - razem	9,9	1,7
20	ze stopniem naukowm co najmniej doktora	0,3	-
21	z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	7,0	0,9
22	z tytułem inżyniera, licencjata	2,5	0,8
23	Policealne - razem	3,2	0,5
24	z maturą, pomaturane	2,9	0,5
25	bez matury	0,3	0,0
26	Średnie - razem	51,6	21,5
27	zawodowe z maturą	14,1	5,3
28	zawodowe bez matury	5,6	0,6
29	ogólnokształcące z maturą	6,9	12,6
30	ogólnokształcące bez matury	1,7	0,9
31	zasadnicze zawodowe	23,2	2,0
32	Podstawowe ukończone	29,8	67,4
33	Podstawowe nieukończone	3,6	8,8
34	Nieustalony	2,0	0,0
			w %
35	OGÓLEM	100,0	14,5
36	Wyższe - razem	100,0	2,5
37	ze stopniem naukowm co najmniej doktora	100,0	-
38	z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	100,0	1,9
39	z tytułem inżyniera, licencjata	100,0	4,6
40	Policealne - razem	100,0	2,5
41	z maturą, pomaturane	100,0	2,6
42	bez matury	100,0	0,9
43	Średnie - razem	100,0	6,0
44	zawodowe z maturą	100,0	5,5
45	zawodowe bez matury	100,0	1,6
46	ogólnokształcące z maturą	100,0	26,5
47	ogólnokształcące bez matury	100,0	7,4
48	zasadnicze zawodowe	100,0	1,3
49	Podstawowe ukończone	100,0	32,8
50	Podstawowe nieukończone	100,0	35,1
51	Nieustalony	100,0	0,0

TYNUACJI NAUKI

Kontynuujący naukę w trybie wieczorowym, zaocznym lub eksternistycznym	Niekontynuujący nauki	Nie ustalono, czy kontynuuje naukę	Lp.
cach			
1400,1	25313,0	1029,8	1
304,8	2792,6	26,2	2
-	107,7	-	3
115,2	2099,9	19,6	4
189,6	585,0	6,6	5
97,1	891,7	9,9	6
94,1	811,8	8,6	7
3,0	79,9	1,2	8
931,9	14616,1	167,6	9
394,3	3892,8	35,6	10
38,4	1727,1	15,3	11
271,2	1352,1	18,6	12
23,0	496,8	5,4	13
205,0	7147,4	92,7	14
65,6	6265,2	156,7	15
0,7	747,3	17,9	16
-	0,1	651,7	17
(struktura pionowa)			
100,0	100,0	100,0	18
21,8	11,0	2,5	19
-	0,4	-	20
8,2	8,3	1,9	21
13,5	2,3	0,6	22
6,9	3,5	1,0	23
6,7	3,2	0,8	24
0,2	0,3	0,1	25
66,6	57,7	16,3	26
28,2	15,4	3,5	27
2,7	6,8	1,5	28
19,4	5,3	1,8	29
1,6	2,0	0,5	30
14,6	28,2	9,0	31
4,7	24,8	15,2	32
0,1	3,0	1,7	33
-	0,0	63,3	34
(struktura pozioma)			
4,3	78,0	3,2	35
9,5	87,2	0,8	36
-	100,0	-	37
5,1	92,2	0,9	38
23,2	71,5	0,8	39
9,5	87,1	1,0	40
10,0	86,4	0,9	41
3,5	94,1	1,4	42
5,6	87,4	1,0	43
8,6	85,1	0,8	44
2,1	95,4	0,8	45
12,1	60,5	0,8	46
4,1	87,6	1,0	47
2,7	94,8	1,2	48
0,7	64,9	1,6	49
0,1	63,3	1,5	50
-	0,0	100,0	51

TABL. 9. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG WIEKU, PŁCI I KATEGORII NIEPEŁNOSPRA

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	W wi	
			0-15 lat	16-24
w tysią				
1	OGÓLEM	5456,7	202,4	187,6
	Osoby odczuwające ograniczenie sprawności:			
2	całkowite	798,8	35,1	34,0
3	poważne	3033,3	114,0	100,7
4	nieodczuwające ograniczenia sprawności	1624,6	53,2	52,9
5	Niepełnosprawne prawnie - razem	4450,1	135,1	153,1
6	W wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności:	4315,0	x	153,1
7	znacznym	1064,8	x	38,9
8	umiarkowanym	1426,7	x	61,1
9	lekkim	1571,7	x	37,8
10	nieustalonym	251,9	x	15,4
11	W wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego	135,1	135,1	x
12	Niepełnosprawne tylko biologicznie	1006,6	67,3	34,5
	odczuwające ograniczenie sprawności:			
13	całkowite	124,0	13,3	5,4
14	poważne	882,6	54,0	29,1
15	MĘŻCZYŹNI	2568,2	116,2	109,7
	odczuwający ograniczenie sprawności:			
16	całkowite	363,2	19,5	19,5
17	poważne	1395,9	67,1	60,7
18	nieodczuwający ograniczenia sprawności	809,2	29,6	29,5
19	Niepełnosprawni prawnie - razem	2186,5	77,1	88,5
20	W wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności:	2109,4	x	88,5
21	znacznym	460,3	x	22,4
22	umiarkowanym	713,9	x	34,9
23	lekkim	814,4	x	22,9
24	nieustalonym	120,8	x	8,3
25	W wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego	77,1	77,1	x
26	Niepełnosprawni tylko biologicznie	381,7	39,1	21,2
	odczuwający ograniczenie sprawności:			
27	całkowite	44,2	7,2	2,9
28	poważne	337,6	31,9	18,3
29	KOBIETY	2888,5	86,2	77,9
	odczuwające ograniczenie sprawności:			
30	całkowite	435,6	15,6	14,5
31	poważne	1637,4	47,0	40,0
32	nieodczuwające ograniczenia sprawności	815,5	23,7	23,4
33	Niepełnosprawne prawnie - razem	2263,7	58,0	64,6
34	W wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności:	2205,6	x	64,6
35	znacznym	604,5	x	16,5
36	umiarkowanym	712,7	x	26,1
37	lekkim	757,3	x	14,9
38	nieustalonym	131,0	x	7,1
39	W wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego	58,0	58,0	x
40	Niepełnosprawne tylko biologicznie	624,8	28,2	13,3
	odczuwające ograniczenie sprawności:			
41	całkowite	79,8	6,1	2,5
42	poważne	545,0	22,1	10,8

WNOŚCI

eku							Lp.
25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 lat i więcej		
cach							
202,5	426,5	1214,7	1172,6	1159,3	890,7	1	
33,3	50,4	115,1	126,7	190,4	213,8	2	
102,6	224,9	627,8	616,4	695,7	551,0	3	
66,6	151,3	471,8	429,5	273,3	125,9	4	
178,8	375,7	1103,4	1047,2	892,0	564,7	5	
178,8	375,7	1103,4	1047,2	892,0	564,7	6	
40,5	56,1	112,4	139,5	330,1	347,2	7	
63,0	116,8	320,5	397,7	331,1	136,4	8	
65,0	178,8	590,9	441,2	198,0	60,0	9	
10,2	24,0	79,5	68,8	32,9	21,0	10	
x	x	x	x	x	x	11	
23,8	50,8	111,3	125,4	267,3	326,1	12	
2,5	3,6	6,8	8,9	23,6	59,8	13	
21,3	47,2	104,5	116,5	243,7	266,3	14	
119,0	236,0	609,7	612,3	485,8	279,5	15	
19,4	28,1	60,3	68,7	83,6	64,0	16	
61,8	126,8	318,4	312,9	279,0	169,1	17	
37,8	81,2	230,9	230,7	123,1	46,4	18	
104,5	208,0	556,1	565,6	393,6	193,0	19	
104,5	208,0	556,1	565,6	393,6	193,0	20	
23,5	31,2	59,2	71,3	137,8	114,8	21	
35,8	63,1	162,2	210,8	157,1	50,0	22	
39,3	100,5	296,7	246,3	85,8	22,9	23	
5,9	13,2	38,0	37,2	12,9	5,4	24	
x	x	x	x	x	x	25	
14,5	28,0	53,5	46,7	92,2	86,5	26	
1,4	1,9	3,4	3,6	9,1	14,6	27	
13,2	26,1	50,1	43,1	83,1	71,9	28	
83,5	190,5	605,1	560,3	673,6	611,3	29	
13,9	22,3	54,7	58,0	106,8	149,8	30	
40,8	98,1	309,4	303,5	416,6	381,9	31	
28,9	70,1	240,9	198,7	150,2	79,6	32	
74,3	167,7	547,3	481,5	498,4	371,6	33	
74,3	167,7	547,3	481,5	498,4	371,6	34	
17,0	24,9	53,2	68,2	192,3	232,4	35	
27,2	53,8	158,3	186,8	174,0	86,5	36	
25,7	78,2	294,3	194,9	112,2	37,1	37	
4,3	10,8	41,5	31,6	20,0	15,7	38	
x	x	x	x	x	x	39	
9,2	22,8	57,8	78,7	175,1	239,6	40	
1,1	1,7	3,4	5,3	14,6	45,2	41	
8,1	21,2	54,3	73,5	160,6	194,4	42	

TABL. 10. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG PŁCI, MIEJSCA ZAMIESZKANIA ORAZ WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach								
POLSKA	5456,7	2568,2	2888,5	3213,1	1488,5	1724,6	2243,6	1079,7	1163,9
Dolnośląskie	435,8	201,8	234,1	302,2	139,2	163,0	133,6	62,6	71,1
Kujawsko-pomorskie	303,3	143,2	160,1	184,1	85,2	99,0	119,1	58,0	61,1
Lubelskie	407,8	188,7	219,2	167,7	77,7	90,0	240,2	111,0	129,2
Lubuskie	176,4	81,5	94,8	108,7	49,9	58,8	67,6	31,6	36,0
Łódzkie	365,1	171,1	194,0	230,0	105,7	124,3	135,2	65,5	69,7
Małopolskie	589,1	266,0	323,0	291,1	127,3	163,8	298,0	138,7	159,2
Mazowieckie	580,7	274,3	306,4	363,9	167,8	196,1	216,8	106,5	110,3
Opolskie	106,8	51,5	55,3	57,2	27,1	30,2	49,5	24,4	25,1
Podkarpackie	316,1	152,0	164,1	116,9	55,9	61,1	199,2	96,2	103,0
Podlaskie	156,0	74,2	81,8	83,3	39,2	44,0	72,7	34,9	37,8
Pomorskie	301,6	143,8	157,8	203,4	94,5	109,0	98,2	49,3	48,8
Śląskie	560,7	271,8	288,9	443,1	212,6	230,5	117,6	59,2	58,4
Świętokrzyskie	187,1	89,5	97,7	79,7	37,7	42,0	107,4	51,7	55,7
Warmińsko-mazurskie	211,6	100,7	110,9	122,5	57,4	65,1	89,1	43,3	45,8
Wielkopolskie	525,1	247,1	278,0	303,5	138,4	165,1	221,6	108,7	112,9
Zachodniopomorskie	233,5	111,0	122,5	155,6	72,9	82,8	77,8	38,1	39,7
	Na 1000 osób								
POLSKA	143	139	147	136	132	139	153	148	159
Dolnośląskie	150	144	155	146	141	149	161	152	170
Kujawsko-pomorskie	147	143	150	143	140	146	153	149	157
Lubelskie	185	177	194	164	160	167	205	191	218
Lubuskie	175	166	183	167	160	173	189	177	201
Łódzkie	140	137	142	135	133	137	148	144	151
Małopolskie	182	169	194	179	165	192	186	174	197
Mazowieckie	113	111	115	110	108	112	120	118	122
Opolskie	100	100	101	102	101	103	98	98	98
Podkarpackie	150	148	153	137	137	137	159	155	164
Podlaskie	129	125	133	117	115	118	146	139	154
Pomorskie	138	135	141	137	133	141	141	141	142
Śląskie	118	118	118	118	118	119	119	121	116
Świętokrzyskie	144	141	147	134	133	135	153	148	158
Warmińsko-mazurskie	148	144	152	142	140	145	157	151	163
Wielkopolskie	157	152	161	157	151	163	156	154	159
Zachodniopomorskie	137	134	141	132	128	135	150	146	154

TABL. 15. LUDNOŚĆ WEDŁUG OKRESU ZAMIESZKIWANIA ORAZ PŁCI I WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Zamieszkała od urodzenia	Przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania					Nie ustalono od kiedy mieszka
			razem	w 1988 r. i wcześniej	w latach 1989-2002			
					razem	z kraju	z zagranicy	
w tysiącach								
POLSKA	38230,1	22622,2	14968,6	10958,8	4009,8	3924,3	85,5	639,2
Dolnośląskie	2907,2	1473,4	1397,9	1100,8	297,1	289,1	8,0	35,9
Kujawsko-pomorskie	2069,3	1227,2	818,8	594,2	224,7	221,6	3,1	23,3
Lubelskie	2199,1	1394,3	793,4	559,9	233,5	230,1	3,4	11,4
Lubuskie	1009,0	510,6	486,8	368,4	118,3	116,0	2,4	11,6
Łódzkie	2612,9	1686,3	893,6	668,7	224,9	221,3	3,7	32,9
Małopolskie	3232,4	2206,0	990,1	686,6	303,5	295,2	8,2	36,3
Mazowieckie	5124,0	2992,8	1990,4	1389,0	601,4	585,0	16,4	140,8
Opolskie	1065,0	568,7	452,2	339,2	113,0	110,4	2,6	44,1
Podkarpackie	2103,8	1423,8	663,3	461,4	201,9	196,5	5,4	16,8
Podlaskie	1208,6	730,1	462,5	331,2	131,3	128,2	3,1	16,0
Pomorskie	2179,9	1179,8	960,8	699,9	260,9	254,5	6,4	39,3
Śląskie	4742,9	2734,4	1841,4	1403,4	438,0	427,9	10,1	167,1
Świętokrzyskie	1297,5	873,8	409,9	299,1	110,8	108,8	1,9	13,8
Warmińsko-mazurskie	1428,4	727,1	682,1	514,8	167,4	164,3	3,1	19,1
Wielkopolskie	3351,9	2045,7	1296,6	909,1	387,5	383,5	4,0	9,6
Zachodniopomorskie	1698,2	848,1	828,8	633,2	195,6	191,8	3,8	21,2
MĘŻCZYŹNI	18516,4	11504,4	6695,6	4804,3	1891,4	1849,7	41,7	316,3
Dolnośląskie	1397,3	763,0	616,3	475,1	141,2	137,3	3,9	18,0
Kujawsko-pomorskie	999,8	625,0	363,4	258,8	104,6	103,1	1,5	11,3
Lubelskie	1068,8	720,7	342,5	235,4	107,1	105,5	1,6	5,7
Lubuskie	490,1	265,3	219,1	162,3	56,8	55,7	1,1	5,7
Łódzkie	1246,6	844,7	385,1	280,0	105,1	103,3	1,8	16,8
Małopolskie	1569,6	1102,0	449,6	306,0	143,6	139,6	4,1	17,9
Mazowieckie	2462,3	1528,9	864,2	583,8	280,5	272,5	8,0	69,2
Opolskie	517,0	290,3	205,3	151,2	54,0	52,8	1,3	21,5
Podkarpackie	1029,5	715,4	306,1	209,2	96,9	94,3	2,6	8,1
Podlaskie	591,3	395,4	188,4	130,0	58,3	56,9	1,4	7,6
Pomorskie	1061,7	606,3	435,8	311,8	124,0	120,9	3,1	19,6
Śląskie	2296,2	1347,8	864,9	654,6	210,3	205,1	5,1	83,5
Świętokrzyskie	633,8	443,5	183,5	131,2	52,3	51,3	1,0	6,8
Warmińsko-mazurskie	698,1	382,2	306,6	227,8	78,8	77,3	1,5	9,3
Wielkopolskie	1626,7	1032,5	589,5	405,1	184,3	182,4	1,9	4,7
Zachodniopomorskie	827,6	441,4	375,4	281,9	93,5	91,7	1,8	10,9
KOBIETY	19713,7	11117,8	8273,0	6154,6	2118,4	2074,6	43,8	322,9
Dolnośląskie	1509,9	710,4	781,5	625,6	155,9	151,8	4,1	17,9
Kujawsko-pomorskie	1069,6	602,2	455,4	335,4	120,0	118,5	1,6	12,0
Lubelskie	1130,3	673,6	451,0	324,5	126,4	124,6	1,8	5,7
Lubuskie	518,8	245,3	267,6	206,1	61,5	60,3	1,3	5,9
Łódzkie	1366,3	841,6	508,5	388,7	119,9	118,0	1,9	16,2
Małopolskie	1662,8	1104,0	540,4	380,6	159,8	155,7	4,1	18,5
Mazowieckie	2661,7	1463,9	1126,2	805,2	321,0	312,6	8,4	71,6
Opolskie	548,0	278,4	246,9	188,0	59,0	57,6	1,3	22,6
Podkarpackie	1074,3	708,4	357,2	252,2	104,9	102,2	2,7	8,7
Podlaskie	617,3	334,7	274,1	201,1	73,0	71,3	1,7	8,5
Pomorskie	1118,2	573,5	525,0	388,1	136,9	133,6	3,3	19,7
Śląskie	2446,7	1386,6	976,5	748,8	227,7	222,8	4,9	83,6
Świętokrzyskie	663,7	430,4	226,4	167,9	58,5	57,5	0,9	6,9
Warmińsko-mazurskie	730,2	344,9	375,5	287,0	88,6	87,0	1,6	9,8
Wielkopolskie	1725,2	1013,2	707,2	504,0	203,2	201,1	2,1	4,9
Zachodniopomorskie	870,6	406,7	453,5	351,4	102,1	100,1	2,0	10,4

TABL. 16. IMIGRANCI PRZEBYWAJĄCY W POLSCE CZASOWO POWYŻEJ 2 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW

Województwa	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach								
POLSKA	34,1	17,4	16,7	27,0	14,1	12,9	7,1	3,3	3,7
Dolnośląskie	2,8	1,5	1,4	2,2	1,2	1,0	0,7	0,3	0,3
Kujawsko-pomorskie	0,9	0,5	0,4	0,7	0,4	0,4	0,2	0,1	0,1
Lubelskie	2,2	0,9	1,3	1,6	0,7	0,9	0,6	0,2	0,4
Lubuskie	1,0	0,5	0,5	0,6	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1
Łódzkie	1,8	1,0	0,8	1,6	0,9	0,7	0,2	0,1	0,1
Małopolskie	3,0	1,5	1,5	2,4	1,3	1,2	0,5	0,3	0,3
Mazowieckie	9,0	4,7	4,3	7,7	4,1	3,6	1,3	0,6	0,7
Opolskie	0,9	0,5	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2
Podkarpackie	1,4	0,6	0,8	0,9	0,4	0,5	0,5	0,2	0,3
Podlaskie	1,3	0,6	0,7	1,0	0,5	0,5	0,3	0,1	0,2
Pomorskie	1,8	1,0	0,8	1,5	0,8	0,7	0,3	0,2	0,1
Śląskie	2,8	1,5	1,3	2,4	1,3	1,1	0,5	0,2	0,2
Świętokrzyskie	0,6	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Warmińsko-mazurskie	0,9	0,5	0,4	0,7	0,4	0,3	0,3	0,1	0,1
Wielkopolskie	2,0	1,1	0,9	1,6	0,9	0,7	0,4	0,2	0,2
Zachodniopomorskie	1,7	0,9	0,7	1,1	0,6	0,5	0,5	0,3	0,2

TABL. 17. IMIGRANCI PRZEBYWAJĄCY W POLSCE CZASOWO POWYŻEJ 2 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU

Grupy wieku	Przebywający w Polsce powyżej 2 miesięcy			Przebywający w Polsce od 2 do 12 miesięcy			Przebywający w Polsce 12 miesięcy i więcej		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach								
OGÓŁEM	34,1	17,4	16,7	11,4	5,8	5,6	22,7	11,6	11,1
0-4 lata	1,2	0,7	0,6	0,6	0,3	0,3	0,7	0,3	0,3
5-9	1,5	0,8	0,8	0,4	0,2	0,2	1,1	0,6	0,5
10-14	1,5	0,8	0,7	0,4	0,2	0,2	1,2	0,6	0,6
15-19	2,2	1,0	1,2	1,1	0,5	0,6	1,1	0,5	0,6
20-24	5,1	2,2	2,9	2,1	0,9	1,2	3,0	1,3	1,7
25-29	4,7	2,2	2,5	1,4	0,7	0,7	3,3	1,5	1,8
30-34	4,2	2,3	2,0	1,0	0,6	0,4	3,2	1,7	1,5
35-39	3,3	1,8	1,5	0,9	0,5	0,4	2,4	1,3	1,1
40-44	2,8	1,6	1,2	0,8	0,5	0,3	2,0	1,1	0,9
45-49	2,1	1,2	0,9	0,6	0,3	0,3	1,5	0,8	0,6
50-54	1,6	0,9	0,7	0,5	0,3	0,2	1,1	0,6	0,5
55-59	1,0	0,6	0,4	0,4	0,2	0,1	0,7	0,4	0,3
60-64	0,9	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,5	0,3	0,2
65-69	0,6	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,3	0,2	0,1
70-74	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
75-79	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
80 lat i więcej	0,3	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1
Wiek nieustalony	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

TABL. 18. EMIGRANCI PRZEBYWAJĄCY ZA GRANICĄ CZASOWO POWYŻEJ 2 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW

Województwa	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach								
POLSKA	786,1	363,0	423,1	488,1	221,1	267,0	298,0	141,9	156,1
Dolnośląskie	60,0	25,5	34,4	46,8	19,9	26,9	13,2	5,6	7,6
Kujawsko-pomorskie	21,2	9,4	11,8	15,4	6,7	8,7	5,8	2,7	3,1
Lubelskie	31,1	13,8	17,3	18,2	8,0	10,2	12,9	5,8	7,2
Lubuskie	15,6	6,0	9,6	10,9	4,2	6,7	4,6	1,8	2,8
Łódzkie	17,8	7,6	10,1	14,1	5,9	8,2	3,7	1,8	1,9
Małopolskie	80,3	38,0	42,2	38,2	17,6	20,7	42,1	20,5	21,6
Mazowieckie	54,9	24,5	30,4	44,3	19,7	24,7	10,6	4,8	5,8
Opolskie	105,2	52,6	52,6	41,1	20,2	20,9	64,2	32,5	31,7
Podkarpackie	77,2	36,6	40,6	34,3	16,1	18,2	42,9	20,5	22,4
Podlaskie	55,0	26,0	29,0	33,8	15,9	17,9	21,2	10,1	11,1
Pomorskie	44,1	20,5	23,6	33,5	15,7	17,8	10,7	4,9	5,8
Śląskie	124,8	59,0	65,9	90,6	42,3	48,3	34,2	16,6	17,6
Świętokrzyskie	18,0	8,2	9,8	10,8	4,9	6,0	7,2	3,3	3,9
Warmińsko-mazurskie	32,7	14,8	17,9	21,0	9,4	11,6	11,7	5,3	6,4
Wielkopolskie	22,7	9,8	12,9	15,8	6,6	9,2	6,9	3,2	3,7
Zachodniopomorskie	25,4	10,6	14,8	19,3	8,1	11,2	6,2	2,6	3,6

TABL. 19. EMIGRANCI PRZEBYWAJĄCY ZA GRANICĄ CZASOWO POWYŻEJ 2 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU

Grupy wieku	Przebywający za granicą powyżej 2 miesięcy			Przebywający za granicą od 2 do 12 miesięcy			Przebywający za granicą 12 miesięcy i więcej		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	w tysiącach								
OGÓŁEM	786,1	363,0	423,1	159,9	77,6	82,3	626,2	285,4	340,8
0-4 lata	13,1	6,7	6,4	3,8	1,9	1,9	9,3	4,7	4,6
5-9	19,4	9,9	9,5	3,3	1,6	1,6	16,2	8,3	7,9
10-14	28,1	14,3	13,9	3,0	1,5	1,5	25,1	12,8	12,4
15-19	47,5	22,5	25,0	7,0	2,9	4,0	40,5	19,5	21,0
20-24	91,3	36,4	54,9	30,7	12,4	18,3	60,7	24,0	36,6
25-29	116,2	48,2	68,0	30,3	14,9	15,4	85,9	33,3	52,6
30-34	94,7	42,3	52,4	17,4	9,8	7,7	77,3	32,6	44,7
35-39	89,9	44,5	45,4	13,9	8,2	5,7	76,0	36,3	39,7
40-44	86,2	45,0	41,2	14,5	8,2	6,3	71,7	36,8	34,9
45-49	71,5	36,6	34,9	13,2	7,1	6,2	58,3	29,5	28,8
50-54	48,4	23,9	24,6	9,0	4,3	4,7	39,5	19,6	19,9
55-59	24,6	11,3	13,3	4,6	1,9	2,8	20,0	9,5	10,5
60-64	19,5	8,2	11,3	3,4	1,1	2,3	16,0	7,1	9,0
65-69	14,6	5,7	8,9	2,6	0,8	1,8	11,9	4,9	7,1
70-74	10,1	3,9	6,3	1,7	0,5	1,1	8,5	3,3	5,2
75-79	5,7	2,0	3,7	0,9	0,2	0,6	4,8	1,7	3,1
80 lat i więcej	4,5	1,4	3,1	0,6	0,2	0,4	3,9	1,2	2,7
Wiek nieustalony	0,7	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,5	0,2	0,3

TABL. 26. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG LICZBY OSÓB W GOSPODARSTWIE I WOJEWÓDZTW – PORÓWNANIE NSP 1988 I 2002

Wyszczególnienie	Gospo- darstwa domowe razem	Gospodarstwa domowe według liczby osób						Przeciętna liczba osób w gospo- darstwie domowym
		1	2	3-4			5 i więcej	
				razem	3	4		
w tysiącach								
POLSKA								
1988	11970,6	2187,9	2672,7	5059,9	.	.	2050,0	3,10
2002	13337,0	3306,7	3097,1	5059,0	2654,2	2404,8	1874,3	2,84
Dolnośląskie								
1988	959,2	174,7	221,4	426,3	.	.	136,8	3,01
2002	1066,9	276,3	263,7	410,6	222,7	187,9	116,4	2,69
Kujawsko-pomorskie								
1988	633,7	107,0	137,7	276,0	.	.	113,0	3,17
2002	706,7	156,7	164,1	285,0	149,4	135,6	101,0	2,90
Lubelskie								
1988	672,2	117,3	151,1	263,3	.	.	140,5	3,22
2002	742,2	179,9	168,7	269,1	138,0	131,0	124,5	2,93
Lubuskie								
1988	304,7	49,6	67,2	135,4	.	.	52,4	3,15
2002	345,7	78,1	80,0	139,0	72,2	66,9	48,6	2,88
Łódzkie								
1988	929,8	194,5	234,6	383,2	.	.	117,5	2,87
2002	983,7	269,1	250,4	364,0	200,8	163,2	100,3	2,63
Małopolskie								
1988	910,7	160,4	183,6	363,6	.	.	203,0	3,31
2002	1040,8	247,3	214,3	378,6	191,3	187,3	200,5	3,09
Mazowieckie								
1988	1665,0	346,4	398,5	676,0	.	.	244,1	2,95
2002	1919,0	551,4	470,0	684,9	368,1	316,7	212,8	2,64
Opolskie								
1988	334,4	58,0	69,9	144,4	.	.	62,1	3,17
2002	369,8	91,4	83,8	141,0	73,2	67,9	53,5	2,85
Podkarpackie								
1988	550,2	81,9	99,3	207,2	.	.	161,9	3,61
2002	615,9	117,8	114,6	225,4	107,8	117,7	158,1	3,38
Podlaskie								
1988	360,8	63,5	78,5	143,1	.	.	75,7	3,23
2002	407,4	102,8	90,1	144,4	73,1	71,3	70,0	2,94
Pomorskie								
1988	655,9	116,0	140,7	286,9	.	.	112,3	3,14
2002	755,2	181,6	173,9	294,1	153,8	140,3	105,6	2,86
Śląskie								
1988	1675,4	336,5	395,7	760,4	.	.	182,8	2,87
2002	1778,0	469,8	437,5	701,4	379,8	321,7	169,3	2,65
Świętokrzyskie								
1988	399,0	66,2	88,7	162,3	.	.	81,9	3,24
2002	434,1	98,2	100,4	162,8	83,7	79,1	72,7	2,96
Warmińsko-mazurskie								
1988	423,9	69,6	90,3	182,2	.	.	81,8	3,22
2002	483,8	111,0	110,4	188,9	97,3	91,6	73,4	2,92
Wielkopolskie								
1988	965,7	155,8	195,5	409,0	.	.	205,4	3,30
2002	1079,7	223,5	227,5	433,7	216,2	217,5	194,9	3,07
Zachodniopomorskie								
1988	529,9	90,6	119,8	240,7	.	.	78,8	3,06
2002	608,1	151,8	147,7	236,0	126,8	109,2	72,7	2,75

TABL. 27. RODZINY WEDŁUG TYPU I LICZBY DZIECI DO LAT 24 POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU – PORÓWNANIE DANYCH NSP 1988 I 2002

Wyszczególnienie	Rodziny według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu				
	razem	1	2	3	4 i więcej
	w tysiącach				
OGÓLEM					
1988	6209,9	2513,8	2529,9	827,0	339,1
2002	6079,4	2852,3	2203,1	717,4	306,6
Małżeństwa					
1988	5309,3	1941,9	2280,8	768,7	317,8
2002	4854,8	2063,1	1886,4	634,3	271,1
Partnerzy					
1988					
2002	99,1	53,7	28,0	10,8	6,6
Samotne matki					
1988	821,6	517,9	230,4	53,7	19,6
2002	1019,3	661,6	264,5	66,5	26,7
Samotni ojcowie					
1988	79,1	54,0	18,7	4,6	1,7
2002	106,3	74,0	24,2	5,8	2,2
MIASTA					
1988	4012,1	1763,4	1708,8	421,8	118,1
2002	3794,4	1978,2	1370,0	341,8	104,4
Małżeństwa					
1988	3339,3	1321,8	1524,6	385,8	107,2
2002	2901,3	1382,4	1142,6	290,4	86,0
Partnerzy					
1988					
2002	69,5	40,1	19,3	6,7	3,4
Samotne matki					
1988	615,3	401,0	170,8	33,4	10,1
2002	748,4	501,0	191,8	41,6	14,1
Samotni ojcowie					
1988	57,4	40,6	13,3	2,7	0,8
2002	75,2	54,7	16,4	3,2	0,9
WIEŚ					
1988	2197,8	750,3	821,1	405,2	221,1
2002	2285,0	874,1	833,0	375,7	202,2
Małżeństwa					
1988	1969,9	620,2	756,1	383,0	210,7
2002	1953,5	680,7	743,8	343,9	185,1
Partnerzy					
1988					
2002	29,6	13,6	8,6	4,1	3,3
Samotne matki					
1988	206,2	116,8	59,6	20,3	9,5
2002	270,9	160,6	72,7	24,9	12,6
Samotni ojcowie					
1988	21,7	13,4	5,4	1,9	0,9
2002	31,1	19,3	7,8	2,7	1,3

TABL. 28. RODZINY Z DZIEĆMI DO LAT 24 POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU WEDŁUG TYPÓW RODZIN I WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem	Małżeństwa z dziećmi	Partnerzy z dziećmi	Matki z dziećmi	Ojcowie z dziećmi
	w tysiącach				
POLSKA	6079,4	4854,8	99,1	1019,3	106,3
Dolnośląskie	464,4	348,0	12,4	94,2	9,8
Kujawsko-pomorskie	340,0	275,0	5,4	54,3	5,2
Lubelskie	346,2	285,2	3,8	51,8	5,4
Lubuskie	168,4	127,6	5,4	32,2	3,1
Łódzkie	404,7	315,5	6,2	76,2	6,7
Małopolskie	508,1	415,1	4,1	80,3	8,7
Mazowieckie	782,7	610,2	11,5	145,2	15,8
Opolskie	163,0	131,1	2,8	26,3	2,9
Podkarpackie	340,0	286,0	2,0	46,9	5,0
Podlaskie	187,1	153,4	2,0	28,4	3,2
Pomorskie	353,5	276,8	7,4	63,1	6,2
Śląskie	754,8	614,6	12,4	114,1	13,7
Świętokrzyskie	203,6	167,8	1,7	31,1	3,0
Warmińsko-mazurskie	236,2	186,5	5,2	40,7	3,7
Wielkopolskie	546,0	452,7	6,7	78,5	8,1
Zachodniopomorskie	280,8	209,2	9,9	56,2	5,6
	w %				
POLSKA	100,0	79,9	1,6	16,8	1,7
Dolnośląskie	100,0	74,9	2,7	20,3	2,1
Kujawsko-pomorskie	100,0	80,9	1,6	16,0	1,5
Lubelskie	100,0	82,4	1,1	15,0	1,6
Lubuskie	100,0	75,8	3,2	19,1	1,9
Łódzkie	100,0	78,0	1,5	18,8	1,7
Małopolskie	100,0	81,7	0,8	15,8	1,7
Mazowieckie	100,0	78,0	1,5	18,5	2,0
Opolskie	100,0	80,4	1,7	16,1	1,8
Podkarpackie	100,0	84,1	0,6	13,8	1,5
Podlaskie	100,0	82,0	1,1	15,2	1,7
Pomorskie	100,0	78,3	2,1	17,8	1,8
Śląskie	100,0	81,4	1,6	15,1	1,8
Świętokrzyskie	100,0	82,4	0,8	15,3	1,5
Warmińsko-mazurskie	100,0	79,0	2,2	17,2	1,6
Wielkopolskie	100,0	82,9	1,2	14,4	1,5
Zachodniopomorskie	100,0	74,5	3,5	20,0	2,0

TABL. 30. RODZINY W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA WEDŁUG RODZAJU OBIEKTU I TYPU RODZINY

Wyszczególnienie	Ogółem	Typ obiektu zbiorowego zakwaterowania					
		domy studenckie	hotele pracow- nicze	domy pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych	domy pomocy społecznej dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi	schroniska dla bezdomy- nych, nocle- gownie	pozostałe obiekty zbioro- wego zakwate- rowania
w tysiącach							
OGÓLEM	7,4	2,4	2,5	0,8	0,6	0,6	0,6
Małżeństwa razem	4,9	1,9	1,8	0,7	0,0	0,2	0,4
Małżeństwa bez dzieci	2,2	0,9	0,4	0,7	0,0	0,0	0,1
Małżeństwa z dziećmi	2,7	0,9	1,4	0,0	0,0	0,1	0,2
Partnerzy razem	0,7	0,3	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1
Partnerzy bez dzieci	0,4	0,3	0,1	0,0	-	0,0	0,0
Partnerzy z dziećmi	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Matki z dziećmi	1,8	0,2	0,5	0,1	0,5	0,3	0,1
Ojcowie z dziećmi	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
w % (struktura pozioma)							
OGÓLEM	100,0	32,9	33,6	10,5	7,7	7,5	7,9
Małżeństwa razem	100,0	38,3	36,7	13,7	0,4	3,1	7,8
Małżeństwa bez dzieci	100,0	43,0	19,3	29,9	0,2	1,5	6,2
Małżeństwa z dziećmi	100,0	34,4	51,1	0,3	0,5	4,4	9,2
Partnerzy razem	100,0	47,2	26,4	2,0	1,4	13,7	9,4
Partnerzy bez dzieci	100,0	62,7	19,8	2,8		5,2	9,4
Partnerzy z dziećmi	100,0	18,4	38,6	0,4	3,9	29,4	9,2
Matki z dziećmi	100,0	13,3	28,4	4,7	29,9	16,8	7,0
Ojcowie z dziećmi	100,0	27,3	26,1	11,4	3,4	15,9	15,9
w % (struktura pionowa)							
OGÓLEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Małżeństwa razem	65,7	76,5	71,7	86,0	3,2	27,1	65,6
Małżeństwa bez dzieci	29,8	38,9	17,1	84,9	0,7	5,8	23,6
Małżeństwa z dziećmi	35,9	37,6	54,6	1,2	2,5	21,3	42,0
Partnerzy razem	8,8	12,7	6,9	1,7	1,6	16,1	10,5
Partnerzy bez dzieci	5,7	10,9	3,4	1,6	-	4,0	6,9
Partnerzy z dziećmi	3,1	1,7	3,5	0,1	1,6	12,1	3,6
Matki z dziećmi	24,3	9,8	20,5	11,0	94,7	54,3	21,5
Ojcowie z dziećmi	1,2	1,0	0,9	1,3	0,5	2,5	2,4

TABL. 31. RODZINY W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA WEDŁUG RODZAJU OBIEKTU I WOJEWÓDZTW

Województwa	Ogółem	Typ obiektu zbiorowego zakwaterowania					
		domy studenckie	hotele pracownicze	domy pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych	domy pomocy społecznej dla samotnych kobiet w ciąży lub z małymi dziećmi	schroniska dla bezdomnych, noclegownie	pozostałe obiekty zbiorowego zakwaterowania
w tysiącach							
POLSKA	7,4	2,4	2,5	0,8	0,6	0,6	0,6
Dolnośląskie	0,7	0,3	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0
Kujawsko-pomorskie	0,4	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Lubelskie	0,4	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Lubuskie	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Łódzkie	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Małopolskie	0,9	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Mazowieckie	1,1	0,2	0,5	0,1	0,1	0,2	0,0
Opolskie	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Podkarpackie	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Podlaskie	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pomorskie	0,6	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
Śląskie	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Świętokrzyskie	0,2	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Warmińsko-mazurskie	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Wielkopolskie	0,6	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Zachodniopomorskie	0,5	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1

TABL. 32. ZASOBY MIESZKANIOWE WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Mieszkania			Izby w mieszkaniach zamieszkanym		Powierzchnia użytkowa mieszkań zamieszkanym		Mieszkania niezamieszkanym	
	ogółem	w tym zamieszkanym		w tys.	1988 = 100	w tys. m ²	1988 = 100	w tys.	w % ogółu mieszkań
	w tysiącach	1988 = 100							
POLSKA	12523,6	11763,5	109,8	43409,8	119,6	804615,6	127,1	760,1	6,1
Miasta	8364,5	7954,1	113,0	27869,0	120,4	482520,0	127,5	410,4	4,9
Wieś	4159,1	3809,4	103,6	15540,8	118,2	322095,6	126,5	349,7	8,4
Dolnośląskie	989,6	948,6	111,1	3423,2	117,4	62085,9	122,1	41,0	4,1
Miasta	742,2	716,2	113,5	2454,8	119,3	43003,2	124,8	26,0	3,5
Wieś	247,4	232,4	104,5	968,4	113,0	19082,7	116,6	15,0	6,0
Kujawsko-pomorskie	657,4	629,9	111,7	2293,6	118,4	40943,3	125,9	27,4	4,2
Miasta	446,6	429,1	116,1	1498,3	121,7	24928,7	128,3	17,5	3,9
Wieś	210,8	200,8	103,1	795,4	112,6	16014,7	122,4	10,0	4,7
Lubelskie	703,2	647,1	108,2	2411,3	123,1	47313,7	130,6	56,1	8,0
Miasta	344,8	326,8	123,0	1202,1	132,7	20369,3	142,0	18,1	5,2
Wieś	358,3	320,3	96,4	1209,2	114,7	26944,4	123,1	38,0	10,6
Lubuskie	324,7	311,1	113,1	1179,3	118,3	21124,5	125,0	13,6	4,2
Miasta	221,7	214,5	116,9	772,1	122,3	13233,8	130,1	7,2	3,3
Wieś	103,0	96,6	105,6	407,2	111,6	7890,8	117,3	6,4	6,2
Łódzkie	942,2	879,1	103,9	3050,6	115,1	56225,8	124,0	63,1	6,7
Miasta	657,8	626,2	106,1	2060,4	115,2	35155,9	122,5	31,6	4,8
Wieś	284,4	252,9	98,8	990,2	114,9	21069,9	126,5	31,5	11,1
Małopolskie	985,9	908,8	111,8	3444,5	126,3	66010,0	134,3	77,2	7,8
Miasta	562,5	524,2	113,0	1824,2	121,9	32131,8	128,6	38,3	6,8
Wieś	423,4	384,6	110,2	1620,3	131,7	33878,2	140,1	38,8	9,2
Mazowieckie	1815,4	1662,8	112,3	5854,0	125,4	109969,2	137,1	152,6	8,4
Miasta	1272,8	1177,8	115,9	3975,0	126,5	69736,5	138,1	95,0	7,5
Wieś	542,6	485	104,4	1879,0	123,0	40232,7	135,3	57,5	10,6
Opolskie	332,8	314,2	104,8	1277,8	110,1	24051,3	113,0	18,6	5,6
Miasta	190,5	183,3	109,8	659,4	114,7	11669,6	118,7	7,2	3,8
Wieś	142,3	130,9	98,4	618,4	105,5	12381,8	108,1	11,4	8,0
Podkarpackie	595,6	557,9	110,0	2187,3	126,4	42424,0	130,6	37,7	6,3
Miasta	268,2	256,7	116,5	956,3	126,8	16562,6	133,6	11,5	4,3
Wieś	327,4	301,2	105,0	1230,9	126,2	25861,4	128,7	26,2	8,0
Podlaskie	399,3	365,2	111,2	1440,8	121,1	26316,9	128,9	34,2	8,6
Miasta	242,5	229,5	125,2	874,5	133,1	14394,7	143,9	13,0	5,4
Wieś	156,8	135,7	93,5	566,4	106,3	11922,3	114,6	21,2	13,5
Pomorskie	689,2	658,9	115,7	2448,7	123,1	43886,5	133,3	30,3	4,4
Miasta	508,7	488,3	116,8	1737,5	123,4	29734,7	132,9	20,4	4,0
Wieś	180,5	170,6	112,9	711,2	122,5	14151,8	134,3	9,9	5,5
Śląskie	1654,2	1572,8	103,8	5664,2	111,2	102670,7	115,5	81,4	4,9
Miasta	1357,7	1299,7	102,4	4465,7	107,9	78281,4	111,3	58,0	4,3
Wieś	296,5	273,1	111,1	1198,5	125,4	24389,4	131,3	23,4	7,9
Świętokrzyskie	413,1	383,2	106,2	1388,2	121,0	26781,0	129,5	30,0	7,3
Miasta	206,6	196,6	117,3	680,6	126,1	11657,1	133,1	10,0	4,8
Wieś	206,5	186,6	96,7	707,6	116,5	15123,9	126,9	20,0	9,7
Warmińsko-mazurskie	446,8	427,1	113,7	1574,7	118,8	27275,5	125,0	19,8	4,4
Miasta	285,9	276,9	122,7	997,6	126,8	16336,3	134,4	9,1	3,2
Wieś	160,9	150,2	100,2	577,1	107,2	10939,2	113,2	10,7	6,7
Wielkopolskie	1013,3	962,4	111,4	3796,8	120,8	72859,2	129,8	50,9	5,0
Miasta	646,4	615,8	114,9	2302,5	122,5	41443,1	130,8	30,6	4,7
Wieś	366,9	346,6	105,8	1494,3	118,3	31416,1	128,6	20,3	5,5
Zachodniopomorskie	560,7	534,4	114,4	1974,9	119,5	34678,1	127,2	26,3	4,7
Miasta	409,4	392,5	117,8	1408,1	122,5	23881,7	130,4	16,9	4,1
Wieś	151,3	141,9	105,9	566,8	112,7	10796,4	120,6	9,4	6,2

TABL. 33. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba osób			Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²	
	w 1 mieszkaniu	na 1 izbę	na 1 pokój	1 mieszkania	na 1 osobę
POLSKA	3,25	0,88	1,19	68,6	21,0
Miasta	2,95	0,84	1,15	60,8	20,5
Wieś	3,87	0,95	1,28	84,9	21,9
Dolnośląskie	3,07	0,85	1,15	65,6	21,3
Miasta	2,89	0,84	1,14	60,2	20,7
Wieś	3,61	0,87	1,15	82,5	22,8
Kujawsko-pomorskie	3,28	0,90	1,23	65,2	19,8
Miasta	2,98	0,86	1,17	58,2	19,4
Wieś	3,91	0,99	1,34	80,1	20,4
Lubelskie	3,40	0,91	1,26	73,3	21,5
Miasta	3,11	0,85	1,15	62,4	20,0
Wieś	3,69	0,98	1,37	84,5	22,8
Lubuskie	3,25	0,86	1,15	68,2	20,9
Miasta	3,03	0,84	1,14	61,9	20,3
Wieś	3,73	0,88	1,18	82,2	22,0
Łódzkie	2,98	0,86	1,18	64,2	21,5
Miasta	2,70	0,82	1,14	56,2	20,7
Wieś	3,66	0,93	1,28	84,0	22,9
Małopolskie	3,54	0,94	1,26	72,9	20,4
Miasta	3,06	0,88	1,19	61,5	20,0
Wieś	4,21	1,00	1,34	88,4	20,9
Mazowieckie	3,08	0,88	1,19	66,3	21,4
Miasta	2,80	0,83	1,12	59,3	21,0
Wieś	3,78	0,97	1,35	83,4	22,0
Opolskie	3,38	0,83	1,10	76,8	22,7
Miasta	3,03	0,84	1,14	63,8	21,0
Wieś	3,86	0,82	1,06	95,0	24,5
Podkarpackie	3,77	0,96	1,29	76,3	20,2
Miasta	3,30	0,89	1,20	64,7	19,5
Wieś	4,18	1,02	1,37	86,2	20,6
Podlaskie	3,33	0,84	1,13	72,4	21,7
Miasta	3,10	0,81	1,09	62,9	20,2
Wieś	3,72	0,89	1,19	88,6	23,7
Pomorskie	3,31	0,89	1,20	66,7	20,0
Miasta	3,03	0,86	1,16	61,0	20,0
Wieś	4,10	0,99	1,31	83,2	20,2
Śląskie	3,02	0,84	1,14	65,4	21,6
Miasta	2,88	0,84	1,15	60,3	20,9
Wieś	3,66	0,83	1,10	89,6	24,4
Świętokrzyskie	3,39	0,94	1,30	70,2	20,6
Miasta	3,01	0,87	1,20	59,5	19,6
Wieś	3,79	1,00	1,38	81,4	21,4
Warmińsko-mazurskie	3,34	0,91	1,23	63,9	19,0
Miasta	3,08	0,86	1,16	59,1	19,1
Wieś	3,83	1,00	1,36	73,0	19,0
Wielkopolskie	3,48	0,88	1,18	75,9	21,7
Miasta	3,13	0,84	1,12	67,4	21,4
Wieś	4,11	0,95	1,26	90,9	22,0
Zachodniopomorskie	3,17	0,86	1,16	65,1	20,4
Miasta	2,99	0,83	1,13	61,0	20,3
Wieś	3,68	0,93	1,25	76,3	20,5

TABL. 35. MIESZKANIA WEDŁUG STOPNIA WYPOSAŻENIA W INSTALACJE

Wyszczególnienie	Mieszkania ogółem ¹⁾					
	ogółem	w tym wyposażone w				mieszkania bez wodociągu
		wodociąg, ustęp, łazienkę		wodociąg		
		razem	w tym z c.o. i gazem	razem	w tym z c.o.	
w tys.	w %					
MIASTA	8364,5	90,8	65,9	7,0	1,1	1,6
Dolnośląskie	742,2	87,3	68,5	11,2	2,1	0,8
Kujawsko-pomorskie	446,6	89,3	64,0	9,2	1,4	0,9
Lubelskie	344,8	91,3	64,9	5,2	1,0	3,1
Lubuskie	221,8	90,2	62,7	8,2	1,1	0,7
Łódzkie	657,8	84,6	55,1	10,9	1,5	4,2
Małopolskie	562,5	93,9	71,2	3,5	0,6	1,6
Mazowieckie	1272,8	92,5	73,9	4,5	1,1	2,4
Opolskie	190,5	92,2	67,2	6,4	0,9	0,7
Podkarpackie	268,2	93,5	80,5	3,7	0,6	2,4
Podlaskie	242,5	92,9	43,6	4,3	0,5	2,5
Pomorskie	508,7	93,5	68,8	5,9	1,1	0,3
Śląskie	1357,7	89,8	62,2	8,5	0,9	1,0
Świętokrzyskie	206,6	90,0	66,9	5,4	1,5	3,8
Warmińsko-mazurskie	285,9	94,2	66,8	5,5	1,0	0,3
Wielkopolskie	646,4	92,0	59,8	7,0	1,0	0,8
Zachodniopomorskie	409,4	92,3	70,6	6,9	1,7	0,3
WIEŚ	4159,1	69,7	14,0	16,3	3,2	13,2
Dolnośląskie	247,4	73,6	6,8	19,1	4,6	6,3
Kujawsko-pomorskie	210,8	74,2	1,7	17,1	4,0	8,2
Lubelskie	358,3	53,5	7,4	22,4	3,9	23,8
Lubuskie	103,0	77,5	5,9	14,9	2,7	6,0
Łódzkie	284,4	58,8	2,8	22,5	4,4	18,3
Małopolskie	423,4	75,9	38,2	12,2	1,6	10,5
Mazowieckie	542,6	61,8	12,4	15,2	3,6	22,1
Opolskie	142,3	80,5	2,3	13,3	3,0	5,1
Podkarpackie	327,4	70,7	40,6	14,2	1,6	14,1
Podlaskie	156,8	55,3	2,2	19,8	1,9	24,7
Pomorskie	180,5	81,5	4,0	13,9	2,7	4,2
Śląskie	296,6	81,5	25,8	11,4	2,6	6,1
Świętokrzyskie	206,6	56,0	6,7	20,9	5,8	22,3
Warmińsko-mazurskie	160,9	71,7	2,2	17,8	3,6	10,5
Wielkopolskie	366,9	79,2	11,0	14,6	2,4	6,0
Zachodniopomorskie	151,3	81,0	8,7	14,6	3,1	3,9

1) Bez nieustalonej informacji o instalacjach.

TABL. 36. LUDNOŚĆ W MIESZKANIACH WEDŁUG LICZBY OSÓB PRZYPADAJĄCYCH NA 1 IZBĘ ORAZ WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w mieszkaniach o liczbie osób na 1 izbę						Przeciętna liczba osób na 1 izbę
		poniżej 1,00	1,00	1,01-1,49	1,50-1,99	2,00-2,99	3,00 i więcej	
	w tys.	w %						
POLSKA	37801,2	36,3	22,9	17,7	12,3	8,5	2,2	0,88
Miasta	23261,8	38,8	25,7	16,5	10,2	6,9	1,9	0,84
Wieś	14539,4	32,3	18,4	19,7	15,7	11,2	2,7	0,95
Dolnośląskie	2873,3	38,5	24,7	17,2	10,7	7,1	1,8	0,85
Miasta	2048,2	38,6	26,5	16,1	10,0	6,9	1,9	0,85
Wieś	825,0	38,2	20,3	19,8	12,5	7,6	1,5	0,87
Kujawsko-pomorskie	2048,2	34,4	23,4	18,6	12,8	8,6	2,2	0,90
Miasta	1271,6	37,7	26,1	17,1	10,4	6,7	1,9	0,86
Wieś	776,6	28,9	18,8	21,1	16,8	11,6	2,6	0,99
Lubelskie	2171,2	34,2	21,2	17,8	13,7	10,4	2,8	0,91
Miasta	1004,2	38,9	25,0	17,3	10,5	6,5	1,7	0,85
Wieś	1167,0	30,1	18,0	18,2	16,3	13,6	3,8	0,98
Lubuskie	996,4	37,8	23,7	18,4	11,7	7,0	1,3	0,86
Miasta	641,8	38,9	25,9	17,1	10,4	6,2	1,4	0,84
Wieś	354,6	35,8	19,7	20,9	14,1	8,3	1,2	0,88
Łódzkie	2587,4	38,1	24,6	15,8	11,2	7,9	2,3	0,86
Miasta	1676,9	40,8	27,5	14,3	8,7	6,5	2,3	0,82
Wieś	910,5	33,2	19,3	18,6	15,8	10,4	2,5	0,93
Małopolskie	3185,2	32,1	21,2	19,0	14,3	10,4	2,8	0,94
Miasta	1585,9	35,3	24,8	17,2	12,0	8,4	2,3	0,88
Wieś	1599,3	29,0	17,7	20,7	16,7	12,5	3,2	1,00
Mazowieckie	5061,1	36,6	23,0	15,6	12,4	9,5	2,9	0,88
Miasta	3261,1	40,0	25,8	14,2	10,0	7,6	2,5	0,83
Wieś	1799,9	30,4	18,0	18,3	16,7	12,9	3,7	0,97
Opolskie	1052,6	42,1	22,0	17,7	10,2	6,4	1,4	0,83
Miasta	551,5	39,2	25,3	16,9	9,9	6,8	1,8	0,84
Wieś	501,2	45,4	18,4	18,6	10,5	6,0	1,0	0,82
Podkarpackie	2083,3	30,6	19,9	20,3	15,6	10,9	2,6	0,96
Miasta	837,9	35,2	23,5	19,5	12,3	7,7	1,8	0,89
Wieś	1245,4	27,5	17,6	20,9	17,9	13,1	3,1	1,02
Podlaskie	1196,7	39,4	21,6	18,1	12,2	7,2	1,4	0,84
Miasta	702,2	41,6	25,1	17,8	9,4	5,0	1,1	0,81
Wieś	494,5	36,3	16,7	18,6	16,1	10,4	1,8	0,89
Pomorskie	2155,6	35,1	22,8	18,6	12,7	8,7	2,1	0,89
Miasta	1464,7	37,9	25,3	17,2	10,7	7,0	1,9	0,86
Wieś	690,9	29,2	17,5	21,4	16,9	12,2	2,7	0,99
Śląskie	4703,4	40,3	24,7	16,8	10,0	6,6	1,5	0,84
Miasta	3716,4	39,2	26,0	16,7	9,8	6,7	1,6	0,84
Wieś	987,0	44,4	19,9	17,3	10,8	6,4	1,3	0,83
Świętokrzyskie	1284,7	31,9	21,6	18,1	14,0	10,9	3,3	0,94
Miasta	586,2	35,8	25,3	17,9	11,1	7,7	2,0	0,87
Wieś	698,5	28,7	18,5	18,4	16,5	13,5	4,4	1,00
Warmińsko-mazurskie	1410,0	33,2	22,1	19,3	13,5	9,7	2,2	0,91
Miasta	844,5	37,4	25,1	18,3	10,8	6,8	1,6	0,86
Wieś	565,5	27,0	17,6	20,8	17,6	13,9	3,1	1,00
Wielkopolskie	3318,4	37,2	22,2	19,0	12,7	7,5	1,4	0,88
Miasta	1908,6	40,5	24,6	17,0	10,3	6,1	1,4	0,84
Wieś	1409,8	32,6	18,9	21,8	15,8	9,4	1,5	0,95
Zachodniopomorskie	1673,8	37,1	24,1	18,2	11,7	7,3	1,6	0,86
Miasta	1160,1	39,8	26,4	17,0	9,8	5,7	1,3	0,83
Wieś	513,7	31,1	19,1	21,0	15,9	10,8	2,0	0,93

TABL. 37. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG SAMODZIELNOŚCI ZAMIESZKANIA ORAZ WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa domowe zamieszkujące			Nadwyżka liczby gospodarstw nad		Przeciętna liczba gospodarstw w 1 mieszkaniu
		samo-dzielnie	wspólnie		liczbą mieszkań	liczbą mieszkań ogółem ¹⁾	
			z 1 gospodarstwem	z 2 i więcej gospodarstwami			
	w tys.	w %			w tysiącach		
POLSKA	13331,0	76,1	19,3	4,5	1698,3	1074,9	1,15
Miasta	8960,9	77,4	18,1	4,5	1085,3	674,7	1,14
Wieś	4370,1	73,5	21,8	4,6	613,0	400,2	1,16
Dolnośląskie	1066,5	77,3	18,1	4,6	130,3	84,7	1,14
Miasta	803,8	77,9	17,5	4,6	96,1	65,5	1,14
Wieś	262,7	75,6	19,7	4,7	34,2	19,2	1,15
Kujawsko-pomorskie	706,3	78,3	18,0	3,7	81,5	55,0	1,13
Miasta	476,7	80,2	16,2	3,6	50,5	32,5	1,12
Wieś	229,6	74,3	21,9	3,8	31,0	22,5	1,16
Lubelskie	741,9	74,1	20,9	5,1	103,0	68,9	1,16
Miasta	371,9	75,8	18,7	5,5	48,8	31,2	1,15
Wieś	370,0	72,3	23,1	4,6	54,2	37,7	1,17
Lubuskie	345,6	78,8	17,4	3,8	39,0	23,5	1,13
Miasta	235,9	80,7	15,9	3,4	24,3	14,9	1,11
Wieś	109,7	74,9	20,5	4,6	14,7	8,6	1,15
Łódzkie	983,4	77,9	19,0	3,1	114,2	68,7	1,13
Miasta	688,8	81,1	16,3	2,6	68,3	37,8	1,11
Wieś	294,6	70,4	25,3	4,3	45,8	30,9	1,18
Małopolskie	1040,6	74,8	19,6	5,6	141,9	84,1	1,16
Miasta	602,0	74,6	19,2	6,2	83,6	48,0	1,16
Wieś	438,6	75,1	20,1	4,8	58,3	36,1	1,15
Mazowieckie	1918,5	73,0	21,6	5,3	276,9	156,3	1,17
Miasta	1344,7	75,2	19,6	5,3	179,8	88,9	1,15
Wieś	573,8	68,1	26,4	5,5	97,1	67,4	1,20
Opolskie	369,6	71,0	22,8	6,2	57,8	42,0	1,19
Miasta	209,9	75,2	19,9	4,9	27,9	20,4	1,15
Wieś	159,7	65,4	26,6	8,0	29,8	21,6	1,23
Podkarpackie	615,7	80,6	15,7	3,7	63,7	35,9	1,12
Miasta	284,9	79,7	16,1	4,2	31,1	19,4	1,12
Wieś	330,8	81,4	15,4	3,2	32,6	16,5	1,11
Podlaskie	407,2	78,1	17,9	4,0	47,6	25,6	1,13
Miasta	257,7	77,7	17,8	4,5	30,8	17,9	1,14
Wieś	149,5	78,8	18,0	3,3	16,7	7,7	1,13
Pomorskie	754,6	74,7	20,1	5,2	102,7	73,3	1,16
Miasta	557,0	75,5	19,5	5,0	73,4	52,4	1,15
Wieś	197,6	72,4	21,9	5,7	29,2	20,9	1,17
Śląskie	1776,8	76,9	19,3	3,8	216,9	147,5	1,14
Miasta	1456,3	78,4	18,2	3,4	166,3	111,0	1,13
Wieś	320,5	70,3	24,4	5,4	50,6	36,4	1,19
Świętokrzyskie	433,9	76,0	19,9	4,1	55,2	36,2	1,15
Miasta	220,4	78,0	17,7	4,2	25,9	16,6	1,13
Wieś	213,5	73,9	22,1	4,0	29,3	19,7	1,16
Warmińsko-mazurskie	483,6	76,1	19,3	4,7	62,0	42,2	1,15
Miasta	311,5	77,5	17,9	4,6	37,7	26,8	1,14
Wieś	172,0	73,4	21,8	4,8	24,3	15,3	1,16
Wielkopolskie	1079,4	78,1	17,9	4,0	126,3	77,6	1,13
Miasta	691,2	78,2	17,4	4,4	81,0	49,0	1,13
Wieś	388,2	77,8	18,8	3,4	45,3	28,6	1,13
Zachodniopomorskie	607,5	75,7	19,0	5,2	79,5	53,6	1,15
Miasta	448,2	75,4	19,2	5,4	59,8	42,4	1,15
Wieś	159,3	76,8	18,6	4,6	19,8	11,2	1,14

¹⁾ Zamieszkanymi i niezamieszkanymi przeznaczonymi do stałego zamieszkania.

